

A-5
15 a

CHARTREUSE d'ASTHEIM

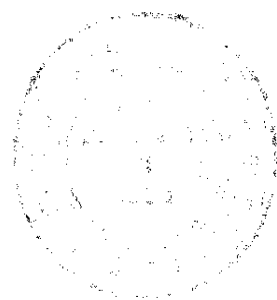
✧ Le Pont-de-la-Vierge-Marie ✧

(PROVINCE D'ALLEMAGNE INFÉRIEURE)

Manuscrit du Ven. Père Dom Palémon BASTIN

Chronicon

Carlusia Pontis B. Mariae in

Astheim

11
Nota. — Cette chronique provient d'un manuscrit qui a été prêté en juin 1893 par M^r l'abbé Emilien Ulbrich, aumônier militaire à Würzburg et conservateur des archives d'une société historique (Historischer Verein in Würzburg). Le manuscrit appartient à cette société et porte le n° 32.

Le M^s en question est en infolio relié et cartonné, dos et coins en charbon noir, couverture en papier gris, qui semblent assez nouveaux. La couverture a 0,358 millim. sur 0,218, et le papier 0,345 millim. sur 0,211.

Il comprend : 1° La chronique en allemand de la chartreuse d'Arthheim et de l'abbé Augustino Fleischmann Bambergensi, profator domus nostrae professor et p^{ro}curator indigne, A^o Domini 1754 m. *ppia.* 112 feuillets ou 223 pages. Le verso de la feuille 91 est resté en blanc ainsi que la 1re page de la feuille 92. — Viennent ensuite 10 feuillets blancs. —

La 1re partie, écrite en latin par le même religieux, comprend : 1° La vie de l'ancien St. Georges Möring — de feuillets 1 à 17 soit 34 pages. — 2° *Chronicorum hujus d. Arthheimensis nostrae Germanicorum Compendium latinum* — feuillets 18 à 35 soit 36 pages. Les feuillets 36 à 40 sont blancs. 3° Catalogus St. Reliquiarum ecclesiae nostrae Arthheimensis, feuillets 41 et 42. 4° Nomina corporum ex illustrissima fundatorum familiâ in cartesia nostra Arthheimensi rep^{re}sentantibus — feuillets 43 à 46. —

5° Successio VII. hujus cartesiae Priorum auratione temporum calculo ex variis mss. et documentis domesticis sed acta feuillets 47 à 55. —

L'abbé Nickles a fait copier la chronique allemande par un Mr de Bone, en passant toutefois certaines choses sur les biens matériels qui se trouvent déjà dans une notice imprimée. — Cette copie a 167 pages grand papier infolio. — St. Joseph Kautz, professeur de Monteviel, maintenant coadjuteur à Vallbonne, a traduit la chronique allemande en latin. — Il dit avoir fait une traduction exacte, littérale, sauf quelques passages diffus qu'il a abrégés. — Il a 124 pages plus petites que celles de la copie, ce qui fait soupçonner de la concision. — Ne pouvant contrôler cette traduction, j'ai bien reproduite telle quelle faite. — Par où quelle ne m'a pas toujours paru très claire ni très latine. — Rome 25 août 1900 — fr. Pal. B. — J'ai reçu ce qu'a copié St. Rom. (unald)

Chronicon

Cartusiae Pontis Mariae

in Astheim

la magnanimo Equite Eckingero, illustrissima et nobilissima stirpis de Schwarzenberg protoparente piissime fundatæ, generosissimeque dotatæ. Refert originem et incrementum domus, Priorum seriem, fautores, benefactores, privilegia, dotationes, processus etc. aliisque insignia facta, ex antiquis receptilibusque documentis, manuscriptis, litteris, traditionibus majorum diligenter congesta fideliterque descripta a me F. Augustino Pläschmann Bambergensi, prefatæ domus nostræ professo et p. t. procuratore indigno, anno Domini 1754.

I^{um} Seculum (1409)

Anno a Christo nato 1409 declaravit pernobilis, sacra Cesarea Majestati ob eximias animi vires valdegratus et de toto sacro Imperio ob præclara facta militaria optime meritis, devotus Deoque dilectus Dominus Eckinger a Jarunsheim (Jarwensheim, Jarunsheim) eques auratus, i. Imperii Candolphus, Sigismundi Imperatoris dictus gener, consiliarius, Imperii, militie Generalissimus, protobaro de Schwarzenberg, etc. etc. (ut creditur ad solvendum votum Deo factum in cruento bello Poloni inter et Prussenses a. 1399.) firmum suum esse propositum consentiente prima sua uxore nobilissima Domina Anna de Bibra in Stephansberg in honorem S. Trinitatis, ad perpetuam gloriosissime Cæli reginae Mariae totiusque curia celestis laudem, in suam suorumque progenitorum salutem, omnium denique Christifidelium animarum in purgatorio detentarum perpetuum solatium, fundare et erigere Monasterium et quidem i. Cartusiensis Ordinis. Ad hunc finem a Domino fundatore in oppidulum Astheim, e regione oppidi Volckach, Mano fluvio interlabente situm, quod tunc temporis erat sedes nobilis Seinkheimensis stirpis, nunc vero ad locum futurae foundationis provissum, convocati sunt Venerabiles Patres et Fratres D. Henricus Prior Norimbergæ, D. Henricus Prior in Tuckelhausen, D. Thomas ejus procurator et Fr. Conradus ejus Conversus; item D.

Joannes Prior in Würzburg, D. Petrus ejus Procurator et Fr. Uldaricus ejus conversus, multique nobiles Domini et Equites.

Quibus omnibus adunatis Dominica proxima post festum Pentecostes foundationis actus solemnisabatur in oratorio domestico St Nicolai (apud nos sacellum minus vel sacellum claustrum nuncupatum) et receperunt praedicti commissarii Ordinis nomine totius Cartusiensis Instituti cum ceremoniis consuetis et manibus piorum fundatorum instrumentum foundationis, simulque acceperunt cum debita gratiarum actione realem resignationem et extraditionem totius in eo descripti corporis. Sequitur copia litterarum foundationis (cf. Annales O. C. vol. VII. p. 245).

Foundationis actus ita celebrato et completo, omnibusque ad foundationem pertinentibus bonis in nostri Ordinis manus et dominium translatis, ^{cum} ~~quibus~~ Capitulum generale non multo antea in Cartusia majori celebratum de novo plantationis Priore non providerat, ad interim institutus est Rector admodum Venerabilis in Chr. 1us Rector D. Petrus, jam antea in solenni extraditionis actu ut Procurator Cartusie 1409 - Würzburgensis cum ceteris nominatus, cui P. P. Provincia Visitatores Cooperatores P. Philippum, professum Cartusia Norimbergae assignaverunt.

Anno 1410, pridie St Hiliani ad instantiam D. primi fundatoris et Patris Rectoris aliorumque concurrentium datae sunt litterae patentes, in quibus Illustrissimus Princeps Joannes, Würzburgensis Episcopus et Franconiae Dux ut Ordinarius in spiritualibus et Dominus in temporalibus una cum summo Capitulo Cathedrali factam foundationem confirmavit (Plura infra de anno 1419).

Eodem anno Robertus Romanorum Imperator (rex Bavariae et comes Palatinus Rhoni) omnia et singula jura et libertates nobilissimo fundatori Erckingero a. 1408 (die 19 Octobris) clementer concessa, sine ulla exceptione, restrictione, deminutione nomine Cartusie gratiosissime adjudicavit; secundum quae prius Abbeim ad oppidum dignitatem promotus et institutus posset cives recipere, habere concilium scabinosque; polletet potestate fustigandi, suspendendi, strangulandi, decapitandi; iudicium ^{centi} ~~centi~~ et sanguinis exerceret; hebdomadaliu mundanum gauderet privilegio pleneque jure civili. Praeterea si in posterum in illo concilio iudicioque casus aliquis difficilis emer-

geret, qui ad aliud recurrere iudicium ob inquirendam mentem et sententiam
exigeret, a concilio urbis imperialis Schweinfurtensis haec sententia esset expe-
tenda et non aliunde.

Quorum duorum instrumentorum originalia in archivo Cartusiae
Astheimensis asservantur, eorumque exempla reperiuntur in bibliotheca
Universitatis Wirceburgensis sub titulo Wohlbegläubte Crispföhrung sowohl
größt, als freiherrlich schwarzenbergischen Stammregisters, sub IV et VII, i. e.
Expositis fide digna stemmatis tam comitum quam baronum Schwarzburgensium

Anno 1411 (die V^a post diem Pascha 16^a Aprilis) Conradus Rückert et
Anna uxor ejus vendiderunt censum unius modii bonae siliginis cum Schwarz-
burgensi mensura Patribus religiosis D. D. Petro Rectori episcopoque cooperatori Philippo
et D. Frederico Wüsting, primis cultoribus eremi Pontis B. Mariae Ordinis Cartusien-
sis in Astheim prope Volckach, singulis annis solvendum ex agris in Buselsheim,
Weipner-feldum nuncupatum (secundum ipsa litterarum emptionis verba) et
propriis expensis ad Cartusiae granarium presentandum (pro 11 fl. Rhem. boni
valoris. Vide exemplar instrumenti in literario vidimato antiquo folio 206.)

Abicium admodum quod D. Fredericus Wüsting inter primos novae Cartusiae
patres numeratur, quum Cartusianus non fuerit, sed clericus et quidem protopara-
chus pagi Astheim post separationem ecclesiae filialis ab ecclesiamatre Volckacen-
si auctore pio nostro D. Erckeingero a 1408 factam, junta recensum sub folio 55 B
in literario vidimato antiquo contentum, vi cuius ad hodiernum usque diem
Cartusiani quotannis paracho p. t. urbis Volckach 5 modiora siliginis in recogni-
tionem prestare tenentur. Notandum vero quod ille cooperatoris religiosi "titulus
honorificus, a populo ipso D. Wüsting jure meritoque inditus est, quotidiana experien-
tia persuaso de sua erga Ordinem Cartusianum tenerrima pietate, sollicitudine,
studio promovendi una cum dictis primis Patribus nova plantationis originem pro-
fectumque; inde jurata Ordinis consuetudinem domus praestare ut redditus sacerdos
addictus officio coadjutoris aconomici praecclare perfunctus est, ut ex aliis in praefato
literario folio 171 contentis litteris emptionis patet, quarum tenor: a Anno 1412 (die
24 Julii) vendiderunt Henricus Lamprecht eques et Benigna uxor ejus (verba sunt

ipsissima) venerabili viro D. Frederico Wüstring p. t. parrocho in Astheim, pri-
mo 1 forgiam in Prosselsheim, item 3 diversis in locis sitas vineas, item 1 curtem
sive pradium, et 1 vineam in Schwarzenbach, cum omnibus proventibus red-
ditibus annuis."

Anno 1413 Venerabili Patri Petri nove plantationis p. t. Actore meritorum
causa ad altiore dignitatem, et interea modo genita Cartusia prudenti
sape laudatorem cooperatorum dispositione, cura, opera jam ad quandam formam
perducta, erecta quidem una claustrum parte cum aliquibus cellis, nec non parva
ecclesia in loco ipso hodierni sacelli majoris Procuratoris cella contigua a 1384
constructi, in qua huc missi Patres hospites cum nonnullis domus, tempore novitiatus
expleto, neoprofessis choram et officium ritu cartusiano ad interim usque ad magne
ecclesie conventus constructionem die noctique celebrare inceperunt, capitulum gene-
rale admodum Venerabilem D. Bernardum primum Priorem nove plantationis
in Astheim declaravit. Item capitulum generale impugnabat nomen et titulum.

"Pons Mariae" nove Cartusie a fundatore quidem et primis Patribus impositum
et jam in litteris foundationis obrium ad perpetuandam memoriam pontis antiqui
in Moeno fluvio versus Volebach extantis, sed ante foundationem aquis inundan-
tibus et glaciibus de rumpentibus dirutus et funditus eversus.

Causa contradictionis videtur fuisse violatio juris Cartusie majoris soli
competentis baptizandi noviter sibi incorporatas filias; proinde Cartusia in futurum
non amplius "Pons" sed "Domus Monasterii B. Mariae" vocari jubebatur.
Nihilominus primum nomen "Pons Mariae" ad hunc usque diem prevalebat,
quum jam in universa regione notesceret et in publicis scriptis non raro
occurreret. (Littera. vidim. antiq. fol. 7.)

Hic non pretereundum silentio censeo, abusum illum scribendi Astheim
pro Ostheim, abusum, ut videtur, ab ipsis t. t. P. P. Visitatoribus Provinciae inductum
qui opinati pronunciationem per Barbarismum vulgarem esse, quum fere omnes
loci et pagi nomina sua corrumpere solerent, ex persuasione erronea magis pro-
pria et eleganter scribere volebant. Astheim, praesertim respectu figure "a" in
seculis oppiduli et Cartusie depictae. Quoniam Cartusia major ex Visitatorum infor-

matione ab initio illum scribendi modum sequebatur, nova domo non reclamante, imo obsecundante, necesse fuit etiam a publicis mox tum locus tum cartusia appellarentur Ottheim, contra antiquum usum.

Quoad significationem supradictorum scudetorum oppiduli et cartusie dici potest, quod degaciter pars superior rami in oppiduli Ottheim scudeto in elegantem crucem exulta est, quum residentia Dominationis in Monasterium commutata gaudeat excipere omnes Dei servos, qui stella gratie divinae vocationis duce sibi, mundo quisque crucifari vivere volunt, subditi vero seculares tanquam vera virga et sarmenta istius spiritualis cruciferi rami, quamdiu perpetua fide, amore, reverentia ad modum moralis fasciculi illi commixti permanecant, totam et quietam vitam degent; quemadmodum pius ille Scanderbegus tribus suis filiis praedicebat, tradens singulis singulam virgam, quod seorsim sumptae sine labore frangerentur, at colligatae in fasciculo nunquam. Quam significationem secuti erronei pictores non pauci vel sculptores posuerunt virgam pro fasciculo in scudeto, sic introducentes similem ac in nomine Ottheim abusum; cartusia vero in suo scudeto cum ramo crucifero stellaque non virgam sed fasciculum gerit. (Sed haec per parenthesim posita claudantur.) ^{transl'original d'y adaux figures.}

Anno eodem 1413 sub Priore Bernardo t. t. rectore domus Ottheidis kinderim, vidua in Volkach, nova plantationi Ottheimensi tria jugera vinearum intra hanc marchiam sita legavit, eidemque Venerabili Priori presente D. Frederico Wisting, parochio in Ottheim, tradidit sine ulla onere spirituali, modo R^e Patres orantes et litantes sui essent memores; et habet instrumentum, cujus exemplum in litterariis supra cit. f° 50 B. Fama enim pie conversationis et sancti exempli protopatrum nostrorum intra septa claustralia contineri non potuit, sed foris erumpens prope proculque percrebuit et in omnibus bonis christianis tantum amorem tantamque excitavit devotionem ut quisque in voto et honore haberet, nova huic domui benefacere; et de facto benefactores non defuerunt, imo certatim accurrerunt; de quorum saltim notabilioribus infra eximentionis.

Anno eodem elementissimus noster archifundator a Leonardo Linhard, comite in castello, novum accepit reversum omnium prius ab eo possessorum, postea vero Domino archifundatori censuum bonorum ad confirmandam fundationem. (Videlitte supra cit. f° 110.)

Anno eodem clementissimus noster archifundator a Leonardo Linhard.

Anno 1414. febr. 6° post diem s. Nicolai Episcopi illustrissimus D. Joannes Episcopus Herbipolensis instante D. nostro archifundatore duas partes vicimarum in Dürrfeld (quas princeps serenissimus ante suam ad episcopatum promotionem ut dominium privatum vel jus possederat, postea vero vendiderat, tandem D. Wisting, parochus in Ostheim emptor successive secundus et tertius sibi primo, deinde Cartusie comparaverat), necnon dimidiam partem pradii in Frosselsheim ab eodem D. Archifundatore emptam antea ad D. Bertholien de Grumbach pertinentem, quae supranominata bona olim aulae feudatoria erant, novae cartusiae ut feudum francum attribuit. Ne quid detrimenti propter istam feudi resignationem aula pateretur D. Fundator eidem pradium in Wiedenbrunn cum feudo ad 15 maldras annui census cessit (cf. Schwarzenberg, Stemma 1410, n° IX.)

Anno 1416 post praematurum, ut creditur, obitum D. P. Bernardi, protoprioris, presentabatur

V. P. D. Henricus Holmanns, secundus Prior,

ex protoprophetis domus; juvenis quidem professione, sed virtute, ingenio, perfectione vir. Jam 1412 post duos professionis annos novitiatus alibi completo, procurator institutus est, quod officium etiam ut Prior per 5os suae administrationis annos ex innato laboris amore sine coadjutore obivit; quinquennio Prioratus emendo desiderio vite claustralis abolitionem petens, exauctoratus quidem, sed procuratoris munus obire debuit usque ad annum 1443, quo die 12 Augusti naturae debitum solvit; quare in calendario mortuario commemoratur Prior et 30 annos Procurator hujus domus.

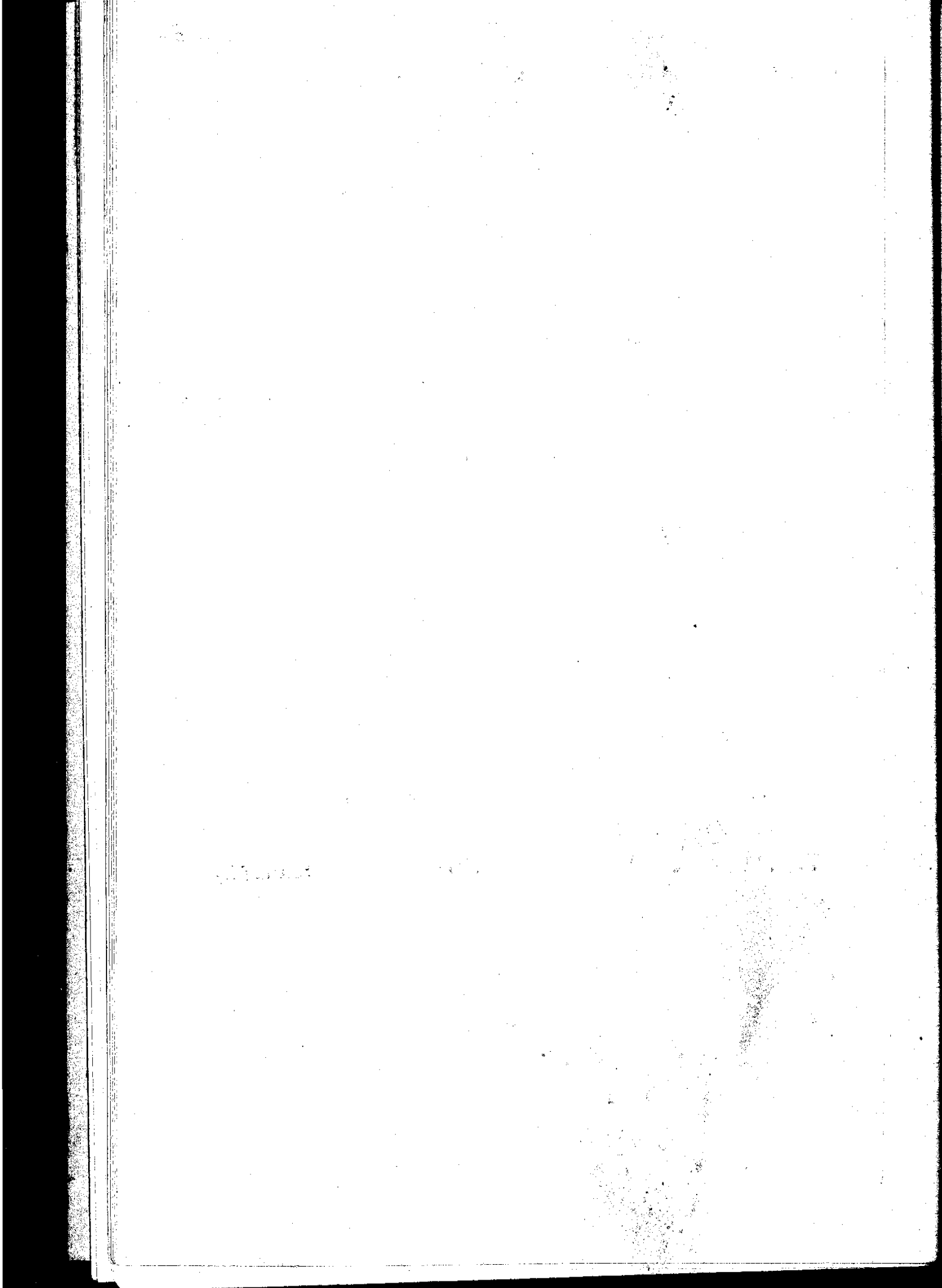
D. Henricus Holmanns a Capitulo generali facultatem obtinuit sepeliendi corpora fundatorum eorumque posterorum, patronum, benefactorum in ecclesia, claustris, cimiterio; item ob majorem utilitatem Cartusiae et parochiae admittendi pro clerico donatum, qui aut sacerdos jam esset aut foret et in ecclesia loci parochiale exerceret ministerium (Litter. f^{um} 8). Quod supra laudato D. Frederico Wisting, parochus in Ostheim, ordinis nostri Reditor vel Oblato summi solatii fuit, quum dehinc etiam sub obedientia parochiam suam posset administrare, usque dum post aliquot annos personam ali-

quam litteratam cartusie ut fratrem donatam feliciter adsciverat nomine Henricus Märcklein, Ostheimensis ut putatur. Qui a Priore cum D. Wüstring ad s. Ordines et parochiale ministerium dispositus et a clementissimo D. archifundatore Eckingero, qui se nondum jure patronatus abdicaverat, parochus p. t. presentatus, a N^{ro} Ordinario Herbipolensi approbatus est et inditatus (Ex mss. et Calendario mortuorum Ds.) Quum D. Wüstring vota sua et studia adimpleta vidisset, omnium bonorum suorum cartusiam heredem universalem instituit, et florentem novum conventum ingressus suscepto Ordinis habitu et professionis vota circa a^m 1420 solemniter emisit. At post 6 in cura spirituali animae suae transactos, denovo administrationem rerum temporalium suscipere cogebatur; quum Procuratoris munere aliquot annos optime perpunctus fuisset et post fideliter praestitam obedientiam iterum misericordiam et absolutionem ab officio obtinuisset, in cella claustrali vitam meritorum plenam beato fine conclusit. Propter suam erga novam plantationem filialem pietatem summa cum laude meruit in Calendario mortuorum inscribi; legitur enim die anniversario sui obitus 25 Junii in conventu claustrali: Fredericus Wüstringus, Redditus, Professus et quasi alter fundator domus hujus. Bona in Roselsheim, ut supra diximus, a D. Wüstring emptae et ex professione monasterio appropriata post multos annos ob majorem utilitatem eidem communi recondita sunt a cartusia sibi fundo eis annuo et censu fonsali reservatis.

Anno 1418, die 14^a Martii (die 13^a Decembris) in Domino beate obdormivit generosa nostra archifundatrix, Domina Anna de Bibra, uxor prima archifundatoris nostri D. Eckingeri, cujus corpus in Ostheim conductum ad interim in nova cartusie ecclesia-chori solitis exequiis sepultum est.

Anno 1419 (die 22 Maii) A^{mus} D. Joannes Episcopus Herbipolensis Cartusie permisit, aquas de fontibus inter Kaltenhausen et Vogelsburg ad monasterium ducere (litterarium citat. f^{um} 110); ex quo manifestum, Priorem Henricum virum ingeniosum et architectum insignem fuisse, quum sibi proposuisset operam valde laboriosam, deducere scilicet fontem remotum in Conventum.

Anno eodem fer. 5^a ante diem s. Martini Princeps serenissimus et Dominus illustrissimus confirmavit jura et libertates praedii nostri Frankensteinheimensis

(Frankenrinhheimensis) litteris pergamentis sub suo sigillo et sigillo Capituli cathedralis, ut infra de anno 1527.

Eodem anno in festo S. Cecilie Prior Henricus totusque conventus ad Episcopum Joannem et totum Capitulum cathedrale solemnes litteras gratorias miserrunt, propter consensum archifundatori nostro datum et licentiam fundandi Cartusiam in medio diocesae et patrie (ut jam supra anno 1410 dictum est) in quibus tantum beneficium recognoscentes et spiritualiter recompensantes dictum serenissimum Principem totumque R^m Capitulum in confraternitatem hujus conventus admittant isque in vita plenam omnium bonorum operum participationem, post mortem vero Reverendissimo Domino et singulis Capitularibus officium et procompropheso celebrari solet, concedunt. Quibus litteris a. 1754 in archivo Capituli cathedralis repertis ex R^m Capitulo cathedrali ad obitum Frederici Melchioris de Schoenbrunn, Capitularis exequias promissas reclamante et quidem prima vice, Cartusia vero quum dictarum conventualium litterarum exemplum exegisset obtinissetque, comperit ex naturali sensu litterarum, qui de presentibus tantum est quod Patres nostri antecessores promissum hoc neque ad successores R^m Capituli extendere neque posteros suos tanta obligatione onerare voluerunt, (quod sine consensu Capituli generalis fieri non potuisset.) Ideo Cartusia in posterum obituum insinuationem R^m Capituli simpliciter accipiat, petitionem bene supponentium vero arbitrio uniuscujusque nostrum et devotioni privatae relinquat.

3. V. P. D. Fredericus de Schweinfurt, tertius Prior

Professus Cartusiae Tüchelhausen, antea Prior in Grünau, teste Charta Cap. gen.

Anno 1421 (die 23 Januarii) emit V. P. Prior Fredericus predium in Bussilshaim, continens domum, mansum, agros, prata, cum censu trium maldorum bonae siliginis singulis annis monasterio prestando. (Litterarium, f^m 208.)

Priore Frederico ad Cartusiam Buxheim translato, a 1426 huius Cartusiae praeficitur:

4. V. P. O. Petrus Faber 4us Prior. —

Alias professor domus Norimbergæ.

Quo tempore Imminentissimus Dominus Cardinalis Jordanus ab Ursinensis, legatus apostolicus, iter faciens per Franconiam apud clarissimum Dominum nostrum Trekingerum in castello Stephansberg, prope Schwarzbach hospitabatur; qua occasione generosus fundator indefessus in dotando novam suam Ostheimensem plantationem non solum bonis temporalibus sed etiam spiritualibus eamque eorum populo christiano exaltando et illustrando, humilibus precibus obtinuit; ut Imminentissimus omnibus Christifidelibus, qui diebus festis Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Corporis D. N. B. C., item Pentecostes, Conceptionis, Nativitatis, Purificationis, Annuntiationis, Visitationis, Assumptionis B. V. Mariae, item S. Petri et Pauli, aliorumque Apostolorum, Omnium sanctorum, Dedicationis ecclesie, confessi et S. Communione refecti ecclesiam hujus Cartusie devote visitassent aut ad eam exornandam vel edificandam contribuisent, toties quoties indulgentiam centum dierum clementissime concessit juxta Bullam (Litter. 7ma 10.)

Anno eodem Venerabilis sacerdos Henricus de Halle huic Cartusie legavit vineam in marchia Ostheimensi sitam pro 3 Anniversariis cum Agenda per annos singulos celebrandis; cujus tamen usumfructum dictus D. testator sibi per aliquot annos reservaverit, donec in Cartusia habitu donatorum accepto de suaque bona possessioni Ordinis traderet; successor D. Henrici Mörcklein, item Donati, parochiam Ostheim multis annis administrabat.

Anno eodem Domina Barbara, fundatoris uxor secunda, comitissa de Mersberg affectione speciali permota Cartusie donationem inter viros totius sue dotis fecit; instrumentum super hoc a P. Priore Petro et P. Frederico Wisting, t. t. administratoribus confectum est. (Litter. 7um 218.)

Anno 1427 eadem Barbara dedit fer. 2^a ante diem S. Jacobi Cartusie predium in Ittleben, cum 8 malis annui census.

F. V. P. O. Erhardus.

5us Prior

Successit a 1431 Priori Petro, quo anno (die 3 Februarii) Henricus Lößlein (Lößlin), civis in Dettelbach ejusque uxor Cuningundis Cartusiam omnium bonorum suorum heredem instituerunt. — Anno eodem Besoldus Blicher et Gertrudis uxor ejus Cartusia (die 4 Augusti) legaverunt tria jugera vinearum in marckia Dettelbach pro perpetuo Anniversario ante Dominicam (Invocavit) celebrando; quae quidem postea vendita sunt, Cartusia sibi feudum et censum retinente. — Anno 1430 Fredericus Lämbrin Cartusia vendidit jus unius pulli sacchanalis ex vinea in Northeim. — Anno 1434 generosus Stephanus Löllner in Hallburg perpetuum censum ex vineis annuatim proveniente Cartusia cum jure pretiorum locationum pro Anniversario perpetuo cessit.

Anno 1436 Sacrosancta Basilea congregata universamque Ecclesiam representans Synodus totum Ordinem Cartusiensem et singula monasteria cum omnibus pontificiis, imperatoriis, regis privilegiis, exemptionibus, bonis, decimis, redditibus, censibus, juribus pro tempore legitime possessis in suam suscepit tutelam, confirmavit, omnesque contra agere praesumentes tanquam malefactores anathemate perculit. Cujus Bullae exemplar ex majori Cartusia ad singulas Ordinis domos ad hanc etiam recentem incorporatam plantationem a Capitulo generali transmissum est.

Anno 1437 fer. 4 post festum Conceptionis Mariae (die 11. Decembris) obiit Dominus Erckinger de Seinsheim (Sawensheim), Dominus et Pater ~~alma~~ domus de Schwarzenberg, nostrae Cartusiae pius fundator, postquam fundationem suam ultra viginti octo annos tanquam Pater amantissimus ad magnam spiritualium filiorum suorum consolationem cum tenerrimo affectu fovit, protexit, saepius visitavit, fidelissime promovit profectum progressumque. Corpus ad suam fundationem conductum in medio choro Ecclesiae conventualis nuperrime ab eo restauratae (sub lampade cum sollemnibus exequiis) conditum est; quo etiam exuviae fundatricis Barbarae ex prima parva Ecclesia conventuali, in qua ab anno 1418 ad interim requiescebant, translatae et ad dextram Domini uoris depositae sunt.

Anno 1438. die 29 Maii obiit Domina Gertrudis, nata de Cronenberg, uxor nobilissimi Domini Michaelis Senioris de Schwarzenberg, filii Erckingeri primogeniti

sepulta est in fundatorum novo sepulchro.

Anno eodem Patres Carmelita in Vogelsburg honorem tristem sibi comparare satagebant, novae plantationis primi impugnatores et inquieti vicini vocari, quum serio protestarentur contra agros, silvas, vineas nostras serio contiguas. ^{ad} Ad dirimendam discordiam Illustrissimus D. Joannes, Episcopus Herbipolensis nobili viro Stephano Zollner in Halburg, consuli cuiusdam oppidi Volkach pluribusque commissariis injunxit, ut publice audirent testes; proinde omnes viri vicini etate et probitate insignes convocati scilicet ex Volkach 4, ex Ostheim 7, ex Rosselzheim 4, ex Northeim 2, singuli cortessianos ejusque nobiles antecessores Domingos de Saunshaim, veros esse proprietarios unanimiter comraris circumstantiis promunterunt. At Patres in Vogelsburg huic sententia minime acquiescentes ab incepto post 32 tantum annos desistebant. (Litter. l^m 426.)

Anno 1440 Cartusia nostra profuit

6. V. P. D. Udalricus Hahn, 6^m Prior.

Professus Cartusia Nurembergae; canonicus et Prim^{arius} apud St Ste-
phanum Bambergae ante suum in Ordinem ingressum; nomine et ~~et~~ fuit gallus
vigilans incremento, saluti, pacique domus. Docuimus ab initio providens varias ex
presentatione clerici ad ministerium parochiae oriundas lites, sine mor^a a nobilibus
D. D. de Schwarzenberg, Moirpaele ex Hermann^o ^{cognomine} Bellicoso, fratribus ex filiis Archi-
fundatoris nostri, cum successu jus patronatus hujus parochialis praebendae impe-
travit et instrumentum super hoc confectum accepit, [die] Februarii Jul in
Litterario patet f° 57. Simulque ei reversales parochiae Volkach de anno 1408 extra-
vite sunt. (Anno 1443) Prior ab Abbate Nicolas ex conventu de Abminster-Schwarz-
ach partem decimarum ex vineis in Esserndorf (Escherndorf) et Marchia Ottheimensi
litis, emit, atque duas novas cellas super numerum consuetum a religiosis pro
perpetuo inhabitandas construxit, ad quas duas novas foundationes praebendarum
contribuebant quae sequuntur:

Anno 1443 Frater Marcus, conversus hujus conventus ante emissionem sua
professionis legavit 470 flor; ex recognitione ei capitulum generale Tricennarium
singulari concessit. litter. f^m 11 et 12. Anno eodem Prior Udalricus veterem suam

familiaritatem et unionem cum Bambergensis Collegiate Confratribus commode evocans, invitavit Rev. D. Martinum de Lichtenstein, imperialium Ecclesiarum Bambergensium cathedralis quidem canonicum capitularem, Collegiate vero ad S^{ctum} Stephanum Praepositum, item Rev. D. Conradum Wandorff, ejusdem Collegiate capitularem ut expensas supradictae emptionis decimarum seu ^{coemptores} interim praestarent, donec Cartusia capitalia recolligeret; quod quidem effecit, decimas emit, duas construxit cellas Tam comiter prudenterque agens sibi debitorum suorum animas ita conciliavit ut Cartusiae tam emptas decimas quam praestitas capitalia totaliter con-
=donarent, sub conditione tamen Anniversarii perpetui pro unaquoque annuatim celebrandi... D. de Lichtenstein adhuc summam 987 flor. legavit ad plura ejusmodi bona comparanda, ut conventus etiam cum tertio religioso augetetur.

Postmodum a 1444 Cartusia a Domina Abbatissa Margaretha C. J. B. in Hocheim pro 2450 flor. emit (Sabbato post diem S^{ctae} Margarethae) decimas vini et frumenti in Hocheim prope Kitzingen.

Anno 1443 vidua Christina Schmittin suum praedium, Bruthof nuncupatum una dimidia leuca prope Bambergam situm, Cartusiae cum omnibus suis juribus et libertatibus sub conditione unum professum conventualem supra numerum consue-
=tum tenere, cessit; quod legatum matrona ex amicitia Patris Waltrici Prioris com-
=mota fecisse videtur. At Cartusia legatum propter nimiam distantiam non diu pos-
=sedit, sed mox vendidit.....

Conventus qui a fundatione 6 tantum totidemque religiores habuerat, dehinc semper 10 numeravit cellas sine 2 officialibus expositis.

Anno 1447 Cartusia a telonariis in Hoellburg prima vice impugnabatur propter jus piscationis in Moeno fluvio.

Anno 1448 (die 15^a Septembris) obiit Hermannus Bellicosus, D. de Schwarz-
=zenberg et in choro Cartusiae sepultus est; eodem anno, die 2^a Novembris, Domina Barbara, secunda uxor D. Archifundatoris iuxta Dominum suum et Dominam Annam de Bibra in sepulchrum Cartusiae deponitur; quiescit ergo Archifunda-
=tor noster in medio duarum suarum uxorum.

Anno 1449 quam aliqui subditi propter decimas pretiaque locationum

contra cartusiam reclamarent, D. de Schwarzenberg ad iudicandum electus est. Jam antea anno 1439 iudicium Ostheimense pretendebat annum censum bonorum ruperime acquisitorum, qui tamen a D. Hermanno de Schwarzenberg communi Ostheimensi ^{ab iudicatus} adjudicatus est declarando Cartusiam a censu in perpetuum liberam; Ita Verbarium V. P. Procuratoris Joān Kellner fol.^m 5 §2.

Tunc temporis certum appellationis dicasterium ignorabatur, sed casibus juris emergentibus, quamvis Schwarzenberg protector noster esset, sententiam iudicalem vel a quovislibet loco equirere vel aliquos legis doctores pro utraque parte ad decidendum convocare licebat et compromisso facto sententia accepta est; ad quod officium sapienter D. D. de Schwarzenberg venerationis causa eligebantur. Quamobrem protectione translata valde imprudenter hiisce subditis concessum fuit, ut propter leves quasque res in omnimodis casibus Herbispolim recurrerent et dicasteriis assuescerent non sine summo prejudicio iurium et privilegiorum loci caesareorum, in quibus ad ejusmodi juris decisionem nec Schwarzenberg ut protector tunc temporis, nec Herbispolis ut domina territorialis suprema, sed Schweinfurt, urbs omnino indifferens et particularis, quatenus causa sine appellatione valide expediri non posset, denominata est, ut videndum supra de anno 1410.

Anno 1450 Rex. D. Joannes Föllner, Canonicus Bambergensis 5 flor. perpetui census sibi familieque sue a Cartusia solvendo, sub onere Anniversarii perpetui cum Agenda et Missa conventuali celebrandi in perpetuum remisit.

Anno 1457 (a. 1452 fer. 2^a post Dominicam ss. Trinitatis, die 5 Junii) Rex. D. Conradus Stomer, parochus in Gerolzburg (Herolzburg) diocesis Bambergensis Cartusiae Legationem ad 600 flor. adscripsit cum onere perpetuum Donatum presbyterum tenendi qui hebdomadā quaque in hacce ecclesia parochiali 3 Missas ad ipsius intentionem celebraret, vel eo deficiente Procuratorem vel Priorem p. t. substituendi, quod Cartusia compromisit. - Anno 1453 fundavit Balthasar, nobilis de Fehre, cum sua uxore Elisabetha, nata de Vestenberg, Cartusiam Ilmbach, et V. P. Udalricus eius deputatus Ordinis presens fuit.

Anno 1456 in flore ætatis obierunt nobilis D. Ulricus, filius Archifundatoris nostri, natus ex secundo matrimonio, et Georgius, filius Michaelis Senioris de Schwarzenberg; quorum corpora in Cartusie sacello S. Nicolai, hodie sacellum minus, ad gradum altaris sepulta sunt.

7. V. P. D. Antonius de Monte-Libra 7us Prior

electus est, Udalrico Priore adprioratum domus sue professionis vocato

Anno 1459 (+ die 10 Februarii) Domina Margaretha, filia Michaelis Senioris in sepultura Majorum condita est. - Anno 1460, die 16 Julii (die 16 Maii) in prælio Alberti Principis Electoris Brandenburgensis gloriose obiit D. Joannes I de Schwarzenberg, Erckingeri filius natus ex secundo matrimonio, prius consulens Collegiata de Haurg, prope Herbipolim, cujus corpus in Cartusia depositum est.

8. V. P. D. Joannes Krugbeck 8us Prior. -

Anno 1463 Priori Antonio successit V. P. D. Joannes Krugbeck alias professus ex Tüchelhausen.

Pædium in Mosselsheim jam antea a P. Udalrico antecessore Joanni Fond sub annuis pensionibus juribusque et ceteris reservatis reservandis venditum, recuperavit Prior et a conventu ipsorum administrandum colendumque curavit; inde sequitur, Priorem bonum aconomum, virum agriculturæ deditum fuisse, quod ex sequentibus adhuc clarius apparebit. Anno 1465¹⁴⁶⁶ Quum disidium P. P. Carmelitarum de Vogelsburg cum Cartusia ab Ordinariatu Herbipolensi quidem judicatum, adhuc perduraret ipsi simulque cum fundatoribus Comitibus Frederico et Guilielmo de Castello urgebant ut documentis ab utraque parte productis, arbitraretur.

Anno 1466 post multas discordias marchia Ostheim et Eschenndorf/Lyckersdorf novis lapidibus ab invicem terminabantur.

Anno 1467 Quum lites cum Carmelitis adhuc crescerent, tandem personalis congressus partium penes Ordinariatum Herbipolensem locum habuit, in quo inter cetera evenit, ut D. Georgius Hornloch p. t. Vicarius generalis Carmelitis supra omnem

acquitatem devotus, iis instigantibus Patri Priori Ostheimensi totique conventui, nisi acquiescerent, censuras ecclesiasticas importune minitaretur. At Prior Joannes hinc nullatenus commotus, solenniter ad Archiepiscopalem sedem Moguntiae appellavit; sed re ibidem praecipitata, appellatio non solum non fuit accepta, sed Cartusia ad expensas condemnata. Quamobrem noster in defendendis jurebus suis strenuus P. Prior ad Sedem Apostolicam Pauli II. Papae appellavit; appellatio a R^{mo} D. Laerentio, legato Apostolico a latere per Germaniam fuit accepta et causa per Breve Rev. D. Abbati ad St Stephanum Norbipolensi ad audiendum testes eorumque sententias excipiendum expresse commissa.

Anno eodem Domina Elisabetha, uxor Hermannii Bellicosi de Schwarzenberg in claustris Cartusiae ad altare St. Magdaleno immediate ad ecclesiam ^{item} ~~partem~~ a praedictam chori sepulta est; supra sepulchrum est sculpta una matrona cum altis fasciis in capite et longo usque ad pedes pallio in manibus junctis rosarium tenens, cum epitaphio sequenti: Anno Dⁿⁱ MCCCC LXVII (1467) die dominica post S. Mattheum obiit nobilis D^{na} Elisabetha de Schwarzenberg, nata de Calomrat (Kolowrat) Bohemiae. R.I.P. Amen.

Anno 1468 obiit Domina Margaretha, filia Archifundatoris nostri, uxor Conradi a Rosenberg, itemque in Cartusia sepulta est.

9. V. D. Henricus II. hujus D. 9us Prior

Anno eodem Henricus II. impugnata privilegia et immunitates praedicti Prossellheimensis per testes oculatos et juratos probavit, ac defendit.

Anno eodem quum commune Prossellheim persisteret contra omne jus impetendo sub-protectu, quod praedicti possessores omni tempore censum persolverent, Cartusia, contrarium praetendente, tandem definitum fuit, praedium abhinc ab omni censu fore liberum, si Cartusiani id inscium et involuntarium jurato confirmarent. Ad hunc finem jubente Episcopo Rudolpho nobiles ex ordine clericali et saeculari expensis Cartusiae huc missi sunt, ut Priorem et seniores in conventu, quum coram tribunali ut monachi personaliter comparere non possent, sub juramento solenni audirent, quod et factum est. Hic observandum est, quod quum Ordo noster monachos praecipue ad vitam abstractam et sanctam ignorantiam quoad saeculares vel extraneas, vanas

famas et fabulas adstrictos esse velis, huic omnino non contraria, imo consentanea esse videtur laudabilis aliqua experientia et scientia omnium illorum rerum et casuum, qui iura et negotia domus professionis concernunt, maxime apud seniores. Quinimo; quomodo jurare sicque iura conventus sustinere possent sine sufficiente notitia? aut quomodo ea deficiente cum illis tractatio consilii iuxta mentem statutorum instituenda?

Anno 1469 die 19 Martii obiit Michael senior de Schwarzenberg, Archifundatoris filius natu maximus, promotor Cartusie, in qua sepultus est.

Anni ejusdem Sabbato in Albis, causa inter et Cartusianos et Carmelitas in Vogelsburg a legato Apostolico accepta ad dirimendum ex denuo supradictis D.D. Commissariis et etiam Reverendissimo Principi Rudolpho Herbipolensi seu Ordinario recommendata, contractus inter duas partes factus est, secundum quem lapides finiles a juratis tam reperti ac indicati quam posterius positi, qui omnes in instrumento Principis specificati sunt, permanerent et suum haberent valorem, item cultura vinearum ad Vogelsburgenses pertineret sub conditione Cartusie annum die s. Martini censum unius florini persolvendi, donec Vogelsburgenses ipsi vineas istas possiderent; attamen si emptione vel feodagio in alias transirent manus Cartusie iis secundum loci usum cum bonis censualibus et infodatis ceteretur etc.

Anno 1470 ab Episcopo Rudolpho secundum arbitrium concernens duas vineas, quarum una Langheim, altera Bernhard appellatur et decimas iis connexas promulgatum est hujus tenoris, 1° Vogelsburgenses Cartusie decimas supradictarum vinearum denuo cederent eamque in pristinam legitimam possessionem restituerent; 2° si tamen Vogelsburgenses ulteriorem juris petitionem inciperent, ipso facto se ad expensas anteriores et decimas Cartusie adhuc subductas indemmandum condemnatos scirent.

Anno ¹⁴⁷⁴1474 pars claustrum ad interim ex ligno et asseribus erecti e lapidibus constructa et cum variis scutis benefactorum in media cruce vultura sculptis exornata est.

Anno 1476 obiit Cunigundis, uxor Joannis I Domini de Schwarzenberg, nata comitissa de Nellenburg et in choro Cartusie sepulta est.

Anno 1477 jus piscationis Cartusie a Wallburg impugnatur.

Anno 1473 Dominus Hartung de Hersberg legavit Cartusie sine ulla onere reciproco summam argenti ad tunc temporis pergeandem ad 650 flor.

Anno 1482 Praesulatu vacante

10. V. P. D. Petrus Eissenbut. 10us Prior

^{decimus prior electus est}
Professus hujus domus, vir valde pius, doctus et in laborando pro prosperitate

domus sue indefessus.

Anno 1483 nobilis Domina Catharina Ditrin Cartusiam omnium suarum rerum bonorumque heredem universalem sub conditione et onere Anniversarii perfectui instituit (fer. 2. post s. Dionysium, die 13 Octobris).

N. B. In claustris prope ad ingressum chori immediate ad altari S^{tae} Magdalene sub tabulato est simul cum sepulcro de anno 1467 supracitato alterum, in quo etiam una matrona cum longo pallio et alto velo naturali mensura insculpta jacet cum epitaphio: Anno Dñi MCCCC LXXXIII. feria 4ª ante diem s. Matthiae obiit Domina Ursula de Schwarzenberg.

Anno 1487 quum lites inter et Reinhardum, Raymundum, Danielem, Dominos de Thungen et Dominos Michaelern, Sigismundum de Schwarzenberg orirentur, indeque bellum particulare exurgeret, Seniores Ostheimenses filios suos juvenesque ex singulari erga Principes-Dominos suos affectione concitaverunt ut Dominis de Schwarzenberg contra Thungenses auxilia prestarent. Hujus rei certiores facti, hostes inimicitias contra commune et Cartusiam tales exerceverunt ut cum copiis suis in burgum et conventum irrumperent, omne pecus, equos, victualia, et quicquid mobilium auferre poterant diriperent, secumque abducerent. Hisce luctuosis temporibus quum omnia sua de pace reverterentur solus Prior Petrus sui compos hostes exasperatos humiliter ^{humanoque} modo et eloquentia sibi conciliavit, et sub multa ^{modestis} offerens ^{quidem} et pacto condito... et pacto condito quod neque Cartusia neque subditi bello durante Dominis de Schwarzenberg prestarent, sed neutrales existerent semper, conventui et burgo omnia precorae, mobilia, ceteraque ablata restituerent, una cum salva guardia, et quidem ex motivo singularium virtutum et pie conversationis Cartusianorum ab ipsis hostibus recognite, ducti (fer. 2^a, die 15 Junii).

Anno eodem Martinus Abbas de Mönster-Schwarzach decimas censusque de Essendorf et marchia Ostheimensi anno 1443 Cartusie adscriptos simulque pretium legitime partitum emptionis ad 1850 Rh. thal. iterum reluire conatus, clandestine ad monasterium Langheimense pro 2500 Rh. thal. transulit, ut Cartusiam e

possessione temporaria ejiceret. Plura vide anno 1498.

Anno 1488 Fredericus III Imperator modernus, rogantibus D.D. Michaeli et Sigismundo, comitibus de Schwarzenberg, Cartusiam Ostheimense^m P. Petri Prioris feudum imperii declaravit et ut supreme advocacie custos et defensor ejusdem privilegia ac immunitatem confirmavit; item domui Schwarzenbergensi ejusque posteritati, ut dictum feudum de casu ad casum pro Cartusia ab Imperio reciperent, mandavit. Proinde D.D. Michael et Sigismundus ex jussu Caesareo die Purificationis B. M. V. anni sequentis et terminio D.D. Frederico et Sigismundo, fratribus comitibus Marchiae Brandenburgensis loco Caesareae Majestatis prima vice fidelitatis juramentum praestiterunt.

Monasterium Schwarzsachense contestatur Cartusiae legitima bona quae eidem contra omne jus adjudicantur. Anno 1489 quidem Abbas Martinus de Schwarzsach Cartusiam e legitima decimarum jam pridem emptarum possessione expellere 2 annis antea prudenter conatus nunc sine ullo conscientiae scrupulo molitur, census decimasque e prima fundatione aliquorum in marchia Esserndorf sitorum bonorum locumabiliter prorenientes in dubium et litem vocare, non sine discordia inter utrumque conventum. Ad litem arbitrio dirimendam utraque partes ad R^m D. Georgium Abbatem apud S. Stephanum Herbipoli et ad Joannem Priorem Cartusiae Ingelgarten ibidem ut ad iudices causa recurrerunt eorumque sententia judiciari sese ad interim submisserunt, quae ita se habet: quod monasterio Schwarzsachensi lite pendente dubiae decimae (quarum documenta a Priore Petro nec proferri nec indicari potuerunt) attribuerentur; apud Cartusiam vero census in Esserndorf et marchia ei vi fundationis vel aliter legitime convenientes permanerent, simulque cum 1 metra^{metra} vi et pullastra bacchanali et duobus agris vinearum ad Schwallgraben situs et monasterio Schwarzsachensi ad relictionem in perpetuum reservandis, prorenientibus.

Anno 1490 V. P. Petrus Prior Equiti nobili, ob varias guerras per celebri, Othoni de Steinrück pium inspiravis propositum, huic saeculo valedicere; qui legatis ad fidei causas diversis locis devote ac genere factis in hac Cartusia ut frater conversus laudabiliter vixit beataque transivit.

Anno 1493 Prior Petrus contra D. Martinum, Abbatem Monasterii Schwar-

zachensis, qui bartusiam hereditario suo jure injuste privaverat. Documenta ad hoc deprompsit et coram iudicibus supradictis produxit; quamobrem decima bartusie extorte ab Abbacia Schwarzachensi reddita sunt retracta sententia, ita ut dictum Monasterium nihil in posterum de bonis in documentis enu-meratis pretendere.

Anno 1494 Fredericus Haumann de Thüngen contra bartusiam aliqua sibi ab uxore nata in Ottheim ex matrimonio obvenientia bona excepit, et ipse hic praesens ad excessum pervenit; ad rem finiendam hinc inde jurisperiti ex advocatia, capitulo cathedrali et omnino equestri civitati causam pro bartusia deciderunt.

Anno eodem litterae pergamenae cum pendulis sigillis in lucem prodierunt, in quibus Archifundator noster D. Treckinger ex speciali providentia ad praecavendos difficultates, quas forsitan post ejus discessum sui ipsius heredes, quorum alii tempore foundationis minores, alii nondum nati erant, bartusiae constituturi essent, cum consensu suae secundae uxoris Barbarae Comitissae de Albenberg, duorum filiorum Michaelis et Hermannii, D. D. de Schwarzenberg, instrumentum fundationis renovavit, confirmavit, articulos reformavit, explicavit et bartusiam denuo ratam, firmamque declaravit; (anno 1434 for. 3. infra Oct. Rasche, die 30 Martii) cujus novi fundationis instrumenti authenticum transsumptum^{um?} vel Vidimus bartusiae communicatum est; et describit^{describit?} tam transsumptionis actum a bartusia primum a notariis expetitum, quam ipsum recens fundationis instrumentum vel saepe dictum librum « Verissima explicatio regesti proapria Schwarzenbergensis n. VIII.

Anno eodem Periculum ob praeviam conventionem inter vicinos decimarum Dominos de Donnersdorf (Donnsdorf) et Dampbach factam, permutandi scilicet bona decimalia, ita ut in posterum ad D. Mauritium de Schaumberg, et D. Philippum Baronem de Schweinshaupten (Schweinshaupten) bona bartusie et D. Erhardi de Schaumberg in marchia Dampbachensi, ad Cartusium vero et D. Erhardum de Schaumberg bona dictorum Dominorum in Donnersdorfensi marchia sita pertinerent.

Anno 1498 Prior Petrus de clandestina conventionem anno 1487 inter et Martinum Abbatem de Schwarzach et conventum de Langheim inita in prejudicium

Cartusie et contra tenorem pacti emptionis saepe nominatarum decimarum anno 1443 ultro citroque contracti inopinato certior factus, sese Cartusiāque suam ita circumventos videns, insistebat ut negotium apud iudicem ageretur itaque ab utraque parte R^{mus} D. Joannes a St. Egidium, Norimbergae Abbas, et V. D. Georgius Brückheimer, Prior Cartusie ibidem iudices renuntiati, ita declarunt: quod ultimus contractus Monasterii Schwarzaachensis cum Langheimensi validus quidem, primus vero cum Cartusie extinctus et nullus esset, ita tamen ut Cartusie quae se maxime gravatam sentiebat, quod pecunia ad tales decimas emendas praeviae creata, ut inde perpetuam acquireret sustentationem aliquorum supernumerariorum in conventu juxta mentem benefactorum de anno 1443. occumberent, cum consensu Episcopi et Capituli Herbipolensis alia bona Monasterii Schwarzaachensis assignarentur pro hypotheca et census annui ordinarie persolverentur; attamen si post 4 annos Cartusia saepe citatas decimas pro hypotheca denuo recuperare vellet, jam antea annueratis 1850 fl. ad complendam conventus Langheimensis summam ad 2500 fl. reliquos florenos adjectos Monasterio Schwarzaachensi solveret. . . . et sic Cartusia laesa, evasit. Revertas hic prudens lector strata-gema Schwarzaachense anno 1487 ut supra ibid., cum Langheimensibus conflatum et nunc consummatum, iudiciumque praeposterum!

Eodem anno 1498 hocce claustrum primo e ligno asseribusque constructum, postea vero anno 1469 e lapidibus construere inceptum ad finem perductum est cum voltaura.

Anno 1499 V. P. Petrus Eisenhut, hujus cartusie dignus Prior, a Capitulo generali ob magna sua merita et qualitates non sine summo cordis dolore ad Prioratum Herbipolensis Cartusie ad ejus instantiam, ut et domum et conventum melius sustentaret evocatus, et simul Convisitator Provinciae declaratus est: cui successit Prior Buxheimensis

11. V. P. D. Benedictus Eigel 11us Prior. —

Hujus domus professor. Anno eodem, mense September (die primo) in Dño mortuus est Michael Junior, Dominus de Schwarzenberg; Dominus valde pius

et benefactor, et iuxta verba necrologii nostri, alter fundator et Cartusie protector; ejus corpus in sepulchro progenitorum suorum in Choro Cartusie depositum est.

Anno eodem oppidum Volckacense inchoatam V. Prioris Benedicti administrationem molestariis gravaminibus jam tempore antecessoris Petri contra Cartusiam suscitatis seductis, quae etiam nunc prudentia et justitiae studio prelati nostri sopita sunt.

Anno 1500 pactum inter et Volckacense oppidum et Cartusiam efficit, quod ^{annus} Laurentius Episcopus Herbipolensis ratum habuit publicoque instrumento sancivit; ejus

Articulus I Volckacenses nequaquam pontone utantur ad transpretandum vel piscandum.

II Piscatores Volckacenses nec non Ostheimenses singulis annis a Cartusia ex jure antiquo piscariam sustineant et pontonibus suis ad piscandum proprio tantum commodo utantur;

III Si cives Volckacenses bona in marchia Ostheimensi possident, omni anno de agris singulis hisce pontonariis Moeni fluvii 15 s. pro trajecto exsolvant.

IV. Ius piscationis in torrente apud Volckacenses illud permaneat, nec inquietentur in annua ejus evacuatione.

V. Moeni pontonarii non diversas trajiciendi vias habeant, sed una tantum sint contenti; in casu vero Moeni mutationis quoad magnitudinem etc. necessitati provideant.

VI. (articulus inextricabilis propter malam scripturam, cf. originale.)

VII. Volckacenses manibus piscentur sic sine molendini incommodo.

VIII. Aquis crescentibus liceat Volckacensibus agros suos seipere, in eisque piscari; sed non sub glacie, nisi glacies in terris suis aqua non affluente nec effluente haerere.

IX. Cartusia in Moeno fluvio versus trajectum exstructum aggerem demolatur fluviumque liberum reddat; ad quod opus expensum etiam Volckacenses pro dimidia parte gratis concurrant.

Anno eodem Cartusia omnes litteras et documenta concernentia decimas, census, pensiones etc. monasterii Schwarzaensis intra fines Loberndorfenses et

Ostheimenses sibi venditas, dictae Abbatiae juxta sententiam arbitrii anno 1498 latam, iterum restituit.

Anno 1501 post longas disceptationes inter et Cartusiam parochiamque Hockheim ab una parte et D. Guilhelmum nobilem de Bibra ab altera propter dubias decimas aliquorum in marchia Oberfürthheim et Dürsfelder sitorum agrorum pratorumque, congressus partium in ipso questionis loco habebatur, in quo ab utraque parte 4 e vicinis locis seniores presentabantur et jurato audiebantur, omnes agri speciatim notabantur, et juxta eorum sententiam suam cuique parti compromittenti attribuebatur.

Anno 1502 Prior Benedictus liberum pradium Prosselsheimense Johanni Denken vendidit sub novis feudi reversalibus.

Anno eodem a Joanne Winter vulgo Scholl dicto, civis hujus loci dimisiam partem census e piscationibus emit. Tunc temporis praeter communem supremam piscariam a comitibus de Castel ad f. m. fundatores et ab iis ad Cartusiam jure hereditario transmissam, tres totales census e piscationibus catitere. Omnis ejusmodi census possessor potuit sine ulla prestatione argenti dominis debita, ibique libere piscari, glacem tam de Volckacensi quam de Ostheimensi ripis transponere et sub ea piscari, totoque jure piscium ac glaciis gaudere; simulque his censibus tres domus omnino libere neminique censuales adjunctae erant, item perfectum lignorum jus in communi, secundum quod unicuique in annua prestatione lignorum tres mensura praestatuenda essent, priusquam commune suum reciperet. Quas 3 piscarias, quum subditis propter annexa jura etc. occasiones non paucas insolendi contra dominos suos praebent, Cartusia paulatim emit, ut infra longius. Supra dictas tres domos Cartusia postea subditis revendidit, sibi eas usque ad hunc diem censuales et tributales fecit, sibi vero censu agrorum, pratorum lignorumque reservato.

Eodem anno 1502 D. de Schwarzenberg Erchangerus III, Sigismundus senior, ejusque filius Joannes II. una cum Priore Benedicto considerantes tot tantisque impugnationes, quibus Cartusia in sustinendis jurelibus libertatibusque suis jam in hoc 1° suo saeculo obnoxia fuit, et praevidentes haud dubie multo majores

Rejoresque post maturam deliberationem R^{mo} Laurentium de Bibra adierunt, ut Cartusiam in marchia Ostheimensi in suam recipereb supremam tutilam presidiumque, sicque sua bona ac jura contra omnes molestias insidiasque tutata et libera permanerent. Quibus precibus R^{mo} auditum et « fiat » prestitit et cum consensu Capituli Cathedralis pactum inter et R^{mo} Principem et Cartusiam Ostheimensem ultro citroque obligans initum (et ita deinceps usque ad nostra tempora a civitate Herbipolensi in publicis decretis scriptisque runcupatum) in instrumento publico redegit, secundum quod modernus quisque Princeps se obligat: Cartusiam ejusque subditos protegere, nullaque ei eisque onera, praeterque Cartusia ipsa comprobasset, imponere; Cartusia vero:

1° quoties obitus episcopalis acciderit, exequias debitas habere; 2° omni anno inter Nostra solennia in altari R^{mi} Capituli Cathedralis Florenum cum corporali die s. Kiliani per Priorem in persona offerre; 3° estimationem hujus communis protectioni suae relinquere; 4° et 50 civibus unum virum prestare; si copia extra terras emittenda, at vero si in casu necessitatis in terris ipsis augenda essent, regioni sese conformare. Et contra electus quisque Episcopus et Princeps Herbipolensis sese obstrictum sciat, praedictum pactum intra tres primos suae inchoatae administrationis menses renovare; et Cartusia grata quotannis pro R^{mo} Laurentio die sui obitus solenne Anniversarium cum Vigilia vel Agenda defunctorum ritu Cartusiano celebrabit, et Conventui ad prandium unam extrapitantiam et extraordinarium vini poculum praebeat cum recreatione vel spaciamento praeter solitum.

Anno 1503 hic in cella claustrali beate in Domino obdormivit (Die 26 Septembris) V. P. D. Iskinger Seinsheim, professor et domus peculiare ornamentum, nostri Archifundatoris filius germanus et secundis nuptiis, antea Canonici et Capitularis Eichstadiensis, qui in aetate proventa suae praebendae ceterisque seculi rebus valedicens, sese ultimasque suos dies in paterne fundatione sub austeram Cartusiana disciplina Deo sponte obtulit, sicque patris sui non tam secundum carnem quam spiritum filius duplici quidem titulo vocari voluit.

Anno 1503 id est anno eodem (+ die 24 Novembris) in choro nostro condita est Margaretha nata de Herten, uxor Michaelis Junioris de Schmorkenberg

Anno 1504 (die 22 Februarii) Prior Benedictus decimas Hokeimenses anno 1444 via emptionis Cartusiae comparatas cum consilio et consensu sui conventus, W. P. Visitatorum provinciae, nec non D. Joannis de Schwarzenberg pro meliore domus utilitate R^{mo} Friderico Abbatimonsasterii Michelfeldensis in superiori Palatinatu Sili pro 2880 flor. vendidit.

Anno 1506 Leonardus de Weintheim Cartusiae 3 praedia in Northeim cum omnibus suis juribus et advocatura titulo legationis donavit; quando vero, quomodo et per quem Cartusia hoc grande legatum magnaeque bona ad monasterium Schwarzenbachense transtulerit vel quo jure a dicto monasterio possessa fuerint, usque nunc incognitum est neque per unicam litteram investigari potest. (Vide tamen quae noviter inveni infra de anno 1602.

Anno 1508 V. P. Benedicto: Priore ad insigniorem Prioratum Cartusiae Nurembergensis pro bono domus meliore e domo sua professionis per electionem a majori Cartusia extraordinarie approbatam vocato, conventus noster ad electionem coadunatus proclamavit

12. V. P. D. Burckhardum Schneebarth, 12um Prior.

Professum hujus domus. Qui jam antea plus quam 20 annis officio Procuratoris cum summa laude perfunctus est, specialiter feuda exactissime administrando eaque non solum in marchia Ostheim sed etiam ultra largissime augendo, ut in suo adhuc superotite Urbario manuscripto et feudorum Manuali videri potest ad edificationem ejusvis successoris.

Primo sui regioninis anno emit tertium feudum in Etleben.

Hic explicat primum Cartusiae saeculum, quod merito aureum vocari potest propter fructificationis a benefactoribus promotum augmentum.

II Saeculum.

Anno 1510 Prior Burckhardus emit a Joanne Saitzen primum quae-
=dantem juris piscationis Kabricensis.

Anno 1511 antiquus noster Procurator et novus Prior Burckhardus quem jam per 24 annos pondus vici et astus portasset et innumeris in Marthae officio

labores vires suas exhausissent, sese ad onus humeris suis a 3 annis impo-
-situm sustinendum impotentem sentiens in conventum repedavit, ut ibi
ultimis vite sue diebus in silentio salutare Dei prestolaretur; proinde Capi-
-tulum conventuale jus suum exercuit revocando electione canonica compro-
-bessum suum haud dudum ad Prioratum Nurembergensem ^(sic) translatum iterum
ad orbatam domum; et sic

13. V. P. D. Benedictus Eigel

13us Prior.

Qui supra, pro secunda vice ^{13^{us} Prior institutus est.} Initium secundae suae administrationis non
secus ac primae anno 1499 molestabatur controversia nondum dirempta inter
et dyssolos vicinos Volckacenses et Cartusiam; ad quam terminandam tanquam
filius pacis justitiaeque defensor alterum pactum confecit, confirmatione R^{mi}
Laurentii Episcopi Herbipolensis anno 1512 sancitum; cujus

Art. I. Juxta sententiam aquae peritorum et commissariorum ad examinan-
-dum deputatorum tam oppidum Volckach quam Cartusia obices et aggeres ad
utranque ripam jam pridem constructos removeant.

Art. II. Cartusia tres aquae superiores in Moeno fluvio in proprium assignan-
-tur sub conditione tamen quod inferiorem ab hunc senatui Volckacensi concedat
cum censu annuo $\frac{1}{2}$ fl. praestando Cartusiae.

Art. III. Cartusia si vult potest adhuc alias aquas in terris suis instituire,
sed sine decimis et cum vicina insinuatione oppidoque Volckach favente.

Art. IV. Attribuitur etiam oppido Volckach aqua superior pro terris ejus sine
praedictio Cartusiae ejusque piscariae et aliorum jurium aquarum.

Art. V. Volckacenses caveant ne in Moeno fluvio sub glacie piscentur, attamen
qua et Osheimensibus liceant et Volckacensibus.

Art. VI. Nulla pars in posterum in alterius praedictum in terris suis adificet;
nichilominus si aquae periculum immineret, utraque pars terram suam praemunire in
quantum se extendit falx, potest.

Art. VII. Pacti de anno 1500 articulus primus renovatur.

Art. VIII. Confirmatur cessio a Capitulo Herbipolensi Cartusiae facta juris piscationis

sub molendino usque ad lapidem finalem dicti fontis telonii, (vulgo: Zöllbrünnlein)
deorsum versus Halburger, aqua superiore Halburgensi excepta.

Anno 1516 quum commune Prossenheim a nostra villa tenente generalia
servitia civilia absolute prætenderet, Prior Benedictus a Principe obtinuit decretum
manutentionis quod scl. villa deberet ad vias et semitas construendas necnon ad
generales villagii neccitates subleuandas concurrere, ^{exempta} tamen a ceteris oneribus.

Anno 1517 sententia iuxta quam piscatoribus Volckacensibus interdictum post-
aggerem molendini Cartusiensi piscaria vim vel gravamen afferre.

Eodem anno Cartusia secunda vice dilecto suo Priore Benedicto oratur; nam
quum V.P. D. Conradus Zerrer professor hujus domus Prior Cartusie Herbipolensis ad-
versæ valetudinis causa in Cartusia majori suam obtinisset absolutionem, et virtutes
Venerabilis nostri Petri Eisenhut ejusdem Cartusie docti Prioris et 1502 ^{sic} ibidem mortui
adhuc in memoria vigerent, iterum apud Capitulum generale machinationem anno
1499 cum prospero eventus tentatas suscitavit cum faciliori successu, quum domus
nostra non imparis ~~poti~~ spei e suo gremio huc abreptum in locum suum derelictum
restituere potuit, sed pro 2 tantum ^{annis?} annis; idem

14. V.P. D. Conradus Zerrer

14us Prior

At etiam nunc breve fuit dictæ Cartusie Herbipolensis gaudium, nobis exemp-
tum dilectum Priorem Benedictum presidem habere; nam quum nova domus, Cartu-
sica tituli (boni lapidis) anno 1523 prealato multo experte indigeret, presertim quando
archihæreticus Lutherus petulantè e monasterio suo non longè distante Erfordiensi
exiliens mundum scandalo misere conturbabat, Ordo in summa habuit cura,
prestantissimum totius provincie virum domui huic novæ (lapidis boni) præficere,
qui eam a prematura ruina præservaret et perniciosis histemporibus protegeret.
Sic Benedictus in consideratione gloriosi sui regiminis Ostheimensis, ^{sic} Nurnbergensis,
Herbipolensis ad hoc electus nomine ex ordine Benedictus et benedicens ordinatus
necnon Visitator provincie nominatus est; quibus duobus officiis supra omnem
laudem perfunctus est usque ad diem 11 februarii anni 1525, quo post multa a
sectariis Lutheranis perpessa mala tandem hanc vallem lacrymarum cum requie

eterna commutavit.

Anno 1519 praedium Prosselsheimense a Priore Conrado cum magno monasterii commisso feudatur; idemque Prior duabus Cartusiis Ostheim et Hombach annuum censum perpetuum vineae in Exersdorf sote comparavit.

Anno 1519 Episcopus Conradus de Hünigen protectionem ab antecessore Laurentio anno 1502 Cartusia promissam, confirmavit, renovavitque.

Eodem anno (die 5 Septembris) obiit. flore etatis Ernestus D. de Schwarzenberg, sepultusque est in Cartusia.

Anno eodem die 15 Maii V. P. Conradus Prior ante receptam Capituli generalis chartam, in qua ad maximam suam instantiam ob corporales infirmitates ei misericordia et officii commissitatoris et Prioris conceditur, pie in Dño obdormivit.

15. V. P. D. Marcus

15us Prior

Hujus domus professor; in cuius tamen locum jam anno 1520 ex ordine natione Capituli generalis sufficitur

16. V. P. D. Iodocus Hess

16us Prior.

Professor et Procurator hujus domus, teste Chronicon Cartusiae Erfordiensis.

Meliora sane tempora initio dignissimo Prioratus, docti illius viri, qui inter alia scripta sermones Capitulares praelo mandarit, convenissent, sed divina Providentia huic Cartusiae, ut Pater maxime necessarius praefectus est infelicitatibus his temporibus quibus tota catholica in Germania res ad ruinam vergens, omnes personae et ordines ecclesiastici despiciatui risuque habebantur, Evangelium pseudo-doctoris Lutheri ubique laudibus extollebatur..... ita ut moris noster Prior Iodocus haud magnam de felici jucundoque regiminis successu sperem conipere posset.

At dubium an P. Iodocus eodem anno 1520 jam Prior hujus Cartusiae fuisset, sepe citatus auctor fide dignae Expositionis stemmatis Schwarzenbergensis solvit exhibendo epistolam a Priore tunc temporis ad D. Fredericum de Schwarzenberg sub die Exaltationis Sanctae Crucis missam circa injuriam sibi initio sui gubernii

illatam, in qua D. Abbas Schwarzacensis personam mediatoris agit.

Brevis descriptio belli dicti Rusticorum.

Anno 1525 quum pro spiritu pacis et unionis spiritus divisionis rebellionisque contra secularem ecclesiasticamque potestatem plebem occuparet, sub specie ac pretextu puri mundi que tandem aliquando detecti Evangelii christianique libertatis per antiqua religione catholica derelicta vita liberior cum lutherana doctrina introducta est.

Proinde circa tempus paschale rustici ex omnibus terris, potissimum ex Hassia, Thuringia, Saxonia etc. collecti pluribus principatus Herbipolensis locis cum copiis castrametati sunt; monasteria Schwarzach et Vogelsburg spoliata in cineres redigebant.

Die 3 Maii castello Stollberg, monasterio Zell, cartusia Hmbach succensis castellum Ladelstein expetebant. Quum universati illi insurrectioni in qua omnes domini subditorum opprobria subire cogebantur, etiam Volckacenses sese adiunxissent, hi cum pluribus Ottheimensibus civibus cartusiam cum impetu occupaverunt, spoliaverunt, omnia mobilia cum equis et harnois secum ad proximum oppidum Volckach abduxerunt; interea modernus Prior et Procurator ne res reconditas revelarent ac traderent, opportune, ut equum, aufugerunt, priusquam rabiosi rustici procul remoti appropinquarent. Que quum ita essent, haud difficile comprehendere potest, in quanta inopia quaque angore et pavore relictis P.P. Conventuales versati fuerint; nam si limitanei Volckacenses saltem quoad speciem adhuc catholici ita Deo dicatas domos tractabant et quisque si nulla reverentia et verecundia ergo pro et obstantes clericos sacerdotesque quidquid sibi gratum et commodum apud illos occurrisset, auferebat, ita ut nihil remaneret, quo servi Dei tempore prandii pascerentur; si inquam, boni Patres comperti, quomodo clerici Herbipolenses civibus rebellibus obsecundantes aliis praetermissis opprobriis jussi fuissent sclopetum humeris imponere, in statione esse vel etiam excurrere, quidni de rabiosorum contra ita dicam papalem superstitionem furibundorum ac effrenorum rusticorum terribili adventu tot funditus exersis monasteriis praesignato expectandum? Facili mente concipi potest quantis angustis Patres illi premebantur quum die ac nocte in periculo versarentur, paucis vestibulis, libris, cella necessariis, ecclesiae ornamentis, sacris vasis in locutioni reconditis tandemque venerabili altaris sacramento a sacrilegis manibus absconso, salutem fuga petere.

Die 5ta Maii oppugnatores castelli Labelstein a Herbispolim circumcingentibus rusticis jussi sunt, ut repente castra moverent ad occupandam civitatem et arcem, ad quod sese post longas altercationes resolverunt, obsidione Labelstein confederatis rusticis municipiorum Hoassfurth et Gerolshofen relicta, qui castello die 16ta Maii viruto partim ad Volckach profecti sunt. Cum multo clamore rudes illae copiae appropinquabant; omnes Patres metu correpti simul Cartusiam deseruerunt, salutem, ut credi potest, innocenti fuga clam per fruticum petierunt, sese in domibus circumvicinis fidelium civium vel in silva proxima occultantes, prorsus persuasi se revertentes monasterium in cinis reductum visuros, quod imminerat. Nam quum plebs furiosa in Cartusiam irumperet et mobilium nihil deprehenderent, nisi in cellaria vini residuum, quod quum consumpsissent et quidquid in manus incidebat, abstulissent, monasterium incendio delere voluerunt, dicentes: Volckachenses ares extraxerunt, nos nidum comburemus. Sed quia confederati Ostheimenses ab intento eis desisterent, deprecati sunt non ex affectu erga Cartusiam, sed ex timore ne forte incendium ad totum burgum exeresceret; attamen omnibus devastatis et destructis, recesserunt, ita ut damnum 8000 florenis aestimaretur.

Quamvis turma haec Herbispolim pergeret, Patres nostri in Cartusiam reverti nondum sunt ausi, donec et reliqui adhuc remanentes rustici castello Labelstein expugnato et combusto Herbispolim profecti essent, in civitatem a magistratu rebelli admitti. Postea quum res in hoc districto securiores viderentur, Patres et Prior Iodocus cum suo Procuratore Cartusiam ingrediuntur, in qua nec fenestram nec claustrum in portis, nec fundum in vobis, nec rem mobilem aliqualis valoris inveniebant. Quam pauperem ^{homoque} cibi protidque egenam, miseram, ab omni civitatis vita usque ad tempora meliora degerint, nec describi nec mente concipi potest. Interea mense Julio appropinquante castellum Frauenberg Herbispoli iterum atque iterum oppugnatum, at nunquam expugnatum est, a presidio fortiter defensum; rustici devicti, expulsi cum diminutione 972 virorum sunt, et civitas Wuerzburgensis cum pago suo legitimis cominis restituta. Deinde R^{ms} Conradus Episcopus cum copiis suis die 7ta Julii in Volckach ingressus, a municipiis Volckach et Prouelsheim denovo homagium exegit, sex primarios duces ibidem detentos occipitare aliosque aliter exemplariter puniri jussit.

Hoc serenissimi Principis adventus occasione D. D. Fredericus et Wolfgangus de Schwartz-
=enberg, qui ut miserum fundationis statum ipsimet inspicerent et plangerent, necnon
afflictissimos suos spirituales liberos consilio simul et facto praesentes consolarentur, huc
conveniunt, coram Reverendissimi solemniter protestati sunt contra insolentem civium
Volckacensium modum cum Cartusia agendi, ^{superdum} pretendentes ^{judicium} ad damna illata
resarcienda processum; quod eis elementer concessum fuit, et causa modo ordinario intro-
ducta. In vero et quomodo res pro Cartusia successerit, vel qua via ei satisfactum fuerit,
auctor citatus (Expositionis fide dignae stemmatis Schwarzenbergensis etc.) silet, quo una
cum aliis authenticis historicis et domesticis Mss. usus sum.

Attamen extra dubium omne est quod:

Anno 1526 omnes et singuli subditi tam in Franconia quam in aliis locis juxta
communem inter laesos et offensos Principes, prelatos, comites, nobiles, dominos constitutum
tractatum condemnati sunt ad omnia residentiis, castellis, monasteriis inflicta damna repa-
=randa; $7\frac{1}{2}$ fl. in 3 partibus per annum tam a paupere quam a divite. sine exceptione vel
remissione ulla praestandum, et ita 56 viri in hoc communi 420 fl. numerabant. Quae
pecuniae omnes Herbipolim ad massam communem congestae et servata proportione dein
distributae sunt. De monasteriis historici nullam faciunt mentionem, et traditio loci affir-
=mat, quod Volckacenses per tres continuos annos Cartusiae indemnitatem praestare, et insuper
Herbipolim mittere coacti sunt.

Anno eodem quum populo rebelli domito quidem et in obsequio reducto, at igni mali-
=tiae adhuc ubique sub cinere latitante praesertim apud sectarios et male affectos catholicos,
undique de bello plus quam de pace loquerentur, plurima monasteria, collegia, dominia in-
=tenta fuisse ad suas conservandas libertates justitiasque diplomata, documenta praecipua et
res pretiosas in omnem eventum ad locum tutum transferre. Proinde quum civitas Schweinfurt
tunc temporis in antiqua pura catholica perseveraret religione, Cartusia cum suis fundatori-
=bus matura deliberatione facta aliorum exemplum secuta ad eamdem cum fiducia confluere
decrevit. Itaque D. Fredericus de Schwarzenberg Cartusiam necnon duobus Cartusianis locis
fratribus F. F. Nicolao Haseloch et Christophoro Popelauern tanquam commissariis monas-
=terii Ottheimensis die 6ta post festum St. Innocentium nobili Concilio Schweinfurtensi custo-
=diendas tradidit arcas clausas cum documentis, argenteis et inauratis clenodiis: monstrantibus

calicibus, urceolis, etc. pertinentibus et ad D.D. fundatores eorumque ecclesias, et ad Cartusiam, in quibus parva crux aurea Cartusie propria distinguebatur (forsan cum authentica particula I.I. Crucis), cum sigillis D. Frederici et Cartusie munitas, ad quas accedere nemini licebat, nisi sciente et consentiente Domino de Schwarzenberg.

Anno 1527 Jex. 6^a post S. Joannem B. Cartusia simul cum D. de Schwarzenberg tradidit magistratui Schweinfurtensi tanquam depositum omnia documenta foundationis, et de his recipit reversum cum eorum specificatione: Littere reversales nobilis concilii Schweinfurtensis. ... Nos Burgomaster et concilium civitatis Schweinfurtensis notum facimus etc. etc. (cf. Archivum historice associationis Franconia inferioris et Aschaffenburgi / vol. IX. Bd. I, 2. Teil, 1846, Appendix II.) Sed quae dictorum depositorum fuerit sors, narrabimus infra de annis 1552 et 1554. Eodem anno 1527 die 10 Decembris D. Andreas Hale, chorepiscopus Bambergensis novum altare in claustro prope ad Chori portam consecravit, de quo infra de annis 1649 et 1726 longius.

Anno 1528 D. Prior Todocus Hess prioratu domus suae professionis abdicato, in Conventum Bruckheim secessit, ubi Vicarium egit usque ad annum 1534, quo denuo super candelabrum ponitur, ut infra patebit. Interea successor instituitur:

XVII. V. P. D. Joannes Brizbach. 17us Prior. —

Quum iterum discordiae inter et Cartusiam et oppidum Volkach jam bis natae et sopite exorirentur, cura et studio singulari Prioris utraque partes tertium inierunt pactum et a R^{mo} Episcopo Herbigolensi statutum est quoad piscariam in Cartusia inscriptam, ut quisque Volkachensis 3 ff 15 Würzburgensis valoris singulis annis sine pretio locationis et juramento fidelitatis acciperet, attamen se abstineret piscari in piscaria Cartusiensi inter obices moletrinae usque ad vulgo dictum «alten Loch» cum retibus, funibus, aliisque instrumentis.

Anno eodem misera et miseranda Cartusia ruinis post rusticorum bellum vix dum reparatis cum tota sua cara patria denuo pergrandi timore conussa est, quum animadverteret, quod bellum Boxtiacum immineret, exercitus cum multis millibus viris, ingenti munitione et armatus apud Schmalcadam in-

finibus Franconiae paratus staret, Herbipoli curx et civitas magis et magis mu-
-rarentur, omnes thesauri ecclesiastici ecclesie cathedralis, aliarum collegiatarum
et ecclesiarum omnia magna argentea iocelia, calices, clenodia etc. appenderentur,
ut ex iis liquatis ob pecunie penuriam et ad nervum belli comparandum, nummos
auderent; omnia ibidem in tumultu et in armis essent, etc. his in adiunctis paror
tanto promptus caros nostros Cartusia patres invaserat, quanto magis experientia
de malis recentis belli religiosi docti fuerant.

At vero anxietas ista mox congressu annuum Imperii principum sedata
est, quum parasitus aularum Hassie et Saxoniae, doctor Ott de Jack tanquam
falsarius, archisussurus et publice pacis perturbator, qui a se fictum exemplar cujus-
-dam factionis pro heresi lutherana primo per Hassiam funditus delenda inter catholicos
principes inserenda apud principes acatholicos propagaverat, incarceratus, Spire deca-
-pitatus, in 4 partes dissectus est, et ita cognita proditoris impia falsitate cara pax con-
-servata. Attamen iuxta supra dicti congressus fœdus Landgravio Hassie ad redimendam
rexam et compensandas belli expensas aula Herbipolensis pro sua parte plus quam
100.000 th. solvere tenebatur, cuius summa pars maxima a collegiis et monasteriis
quum paupertas universalis esset, exacta est; et ita inter tot combusta pauca salva
remanentia (vallem quoad ædificia) ut Cartusia Ostheimensis, supra facultates suas
summas congerere iussa sunt. Anno 1529 (Die 21 Jan.) Sigismundi junioris Dñi de Schwan-
-berg conjux Anna Conradi Landgravii de Fürstenberg in Cartusia sepulta est.

18. V. P. D. Sebastianus.

18us Prior —

Anno 1534 quum nobilis magistratus civitatis Erfordiane desiderium manifes-
-tasset, Cartusiam sibi a tempore transitus totius civitatis ad thegustanam confessionem
adjudicatam, personis ecclesiasticis omnique officio divino privatam et viduatam donuo
Ordinis professi occuparent, antiquus noster Prior Todocus, tunc temporis Vicarius Buchi-
-mensis inter omnes ut dignissimus Prio: huc deputatus est, ut mortuam illam domum
susciperet et ad novam vitam resuscitaret. Cum 6 aliis Pribus per obedientiam eo-
-minis, quum multis Nurembergæ, Coburgæ aliisque acatholicis locis perpressis injuriis
ad Cartusiam Erfordie venisset, ante portas clausas stare coactus est. Domino administratore

ut pretendebant, absente, etc. etc. Plura refert Chronica Erfordiana... Rodocus Hess obiit anno 1539. Huiusque chronica Cartusie Erfordiane de eodem suo Priore secundum ordinem vigesimo quinto, quique etiam ibi opus sermonum Capitularium conventusque typis edidit, ibidemque leguntur.

Anno 1536 obiit Prior Sebastianus, postquam cum irrequietis vicinis Volckacensis quatuordecim a piscaria in Maeno fluvio pactum iniit, articulis conventionum annorum 1500, 1502 ad 1528 neglectos innovavit, novisque promissis et poenarum comminatione in contra agentes corroboravit; ideoque Prior Sebastianus merito rector omnium jurium nostrorum in Maeno fluvio appellari potest; cui die 10 Augusti beate mortuo successit.

XIX. V. P. D. Joannes Hagel 19us Prior.

Professus domus Ruremundae ex Prior. Rheni (juxta litteras circa statum moletrinae de anno 1536 et signaturam suam de dato 2 Decembris), nominatur etiam ab aliis Hafft et Grufft sed sine causa sufficiente.

Anno 1538 rixam habuit cum monasterio Schwarzacensi circa vineam in marchia Essendorf sitam; qua de re partes litigantes coram R. P. Andrea Stoss IV doctore et Ordinis Carmelitarum in hac eorum provincia Ministro provinciali citate sunt, qui Cartusiae jus dixit; et nominatur Prior Joannes III in instrumento ad hoc confecto expresse Joannes Hagel ex non Hafft, nec Hauf etc. ut aliqui volunt, nisi forte ante vel post alias ejusdem nominis Prior ubi fuerit, qui tamen in nullis actis legitur.

Anno 1540 Commune Franckenviernheimense possessoribus Cartusianis fructuum francorum servitia communia injuste imposuit.

Anno 1541 mense Aprili civitas Schweinfurt solemniter catholicam religionem abjuxarit et confessionem Augustanam amplexata est; quod pro Cartusia Ottheimensi valde grave fuit propter suum thesaurum ecclesiae et inestimabile litterarum depositum eidem aliquot retro annis confisum; et facile excogitari potest, quod ab isto tempore tam Schwarzenberg quam Cartusia nihil antiquius habuerint quam satagere ut redderentur; sed quum valet illud nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur Lutheri // commendam Lutheranismum invenit, restitutio nem

bello modo procrastinare usque ad annum 1554, quo occasionem sumpsit, se tali obligatione subducere.

Anno 1542 circa tempus paschale Herbipoli misera pestis invalenscebat, ita ut Episcopus cum Capitulo fugerent, cancellaria ad Neustadt transferretur et extra Herbipolim nova cimeteria assignarentur; ex quibus sine negotio deduci potest, quod etiam Ostheim eandem passa fuerit sortem.

Cartusia Priore suo Joanne III privata est, qui absolutione sua ab officio Prioris obtenta, ad domum suae professionis Buremوندensem rediit, in qua post 10 annos, die 3 Septembris 1552 pie in Domino obdormivit.

Interea huc missus est

XX. V. P. D. Gerhardus Bonn

20^m Prior.

Professor domus Confluentiae ex prov.^a Rheni.

Anno 1543 Principis gubernium ad eum examinandi causa contra oppidum Volckach delegavit duos pernobiles consiliarios D. D. Carolum de Rottenstein et Wernerum de Thoma cum octo juratis aqua juratis ex diversis oppidis et burgis Moeni; quorum sententia et quintum pactum, ut sequitur.

Omnes retro inter Volckach et Ostheim inita conventiones confirmantur et renovantur. Deinde in posterum statuitur:

1° Quod ex primo et tertio a Volckacensibus depositis et sine fundamento repertis articulis funder ab Ostheimensibus effusus et alta exinde caereta ulmus a parte Ostheimensi versus Volckach permaneant;

2° quod aggerum sua presenti elevatione, quae opportuna videtur, perstet et ita ab Ostheim in suo bono statu conservetur;

3° quod ab utraque parte invocatus usus aggeruli versus Volckach sibi Volckacensibus ut possidentibus lite pendente adhuc concedatur usque ad processus exitum; at tamen Volckacenses omni anno circa tempus vernum et autumnale salices funditus decidunt nec in posterum truncos nudum dumus, ut prius, remaneant, ne Moeni communis via, fluxius aut trajectus incommodum vel impedimentum patiantur;

4° quod ad trajectum et appulsum ex parte Volckach pertinet, perstet quod antiquitus

fuit decretum; ita tamen ut Moeni navigatores, quando fluvius cursum suum mutat vel aquae crescant non inconsulto concilio fodiant suos cavos, ut possint appellere.

Denique unicuique parti sub poena ad 10 fl. indicitur contra pactum praesens et priora agere.

De anno eodem extat antiquum epitaphium in ecclesia parochiali March-Ostheimensi juxta altare majus ad parietem in lapide gratiose exsculptum cum subscriptione: Post Christum natum anno 1543 die Presentationis Domine nostrae obiit nobilis et generosus D. Georgius Fridericus Baro de Schwarzenberg.

An de facto corpus in dicta ecclesia parochiali requiescat et cur cum epitaphio hic et non potius in Cartusia reconditum sit, hodie ignoratur; ego quoad me inde deduco, quod memoratus Georgius Fridericus non ex linea recta descenderit, quinimo ex baronibus occidentalibus Friedlandiae de Schwarzenberg fuerit et cum praecipua praetentione hic ad sepulturam delatus sit, praesertim quum in nulla genealogica serie almae domus de Schwarzenberg tale occurrat nomen et Otto Henricus jam de anno 1555 comes de Schwarzenberg et non Baro existat. Haec ob causas dictum corpus cum epitaphio forsitan ad sepulturam majorum in Cartusia admissum non fuit.

Anno 1544 Prior Gerardus quo nescio proditore Domino Episcopo et Principi Herbipolensi Melchiori Lobel de Guttenberg primo suae administrationis anno ob negotia conventualia 1800 fl. aureos prestare debuit; qua de re ei capitulo cathedrali consentiente solenne obligationis instrumentum traditum est in utramque praetentam, accipiendi die s. Thomae annuam pensionem cum 86 fl. ex cellaria Volckacensi desumptam. Hinc apparet quam egregius economicus Prior ille fuerit, quum his gravibus temporibus, de quibus infra longius, conventui suo sufficienti provisione quotidie praestita, tam brevi gubernii sui intervallo summam pro tempore grandem deponere potuisset; quam fausta felixque haec domus sub longiori regimine tanti superioris fuisset!

Anno 1544 conquerebatur sollemniter almae domui Schwarzenbergensi quod jus venandi Cartusiae ex parte Protectoris Herbipolensis non protegeretur contra syndicum Volckacensem, qui violenter in Marchia agebat; quare in festo st. Kiliani solitos florenos aureos offerre recusabat.

Anno 1546 ei ad Cartusiam Boni Lapidis per Cap. gen. cu Prior translato successit

XXI V. P. D. Theodoricus Löber^{sic} 21us Prior. 2us —

Elias Löherius a Stratis nominatus, quia via Montis, vulgo Bergstrasse natus; professor Cartusiae Coloniensis.

Vir animi cordati et intrepidi, vita multis magnisque virtutibus præclarae jam antea pluribus Cartusiis dignissimum se præbuit. Priorem de Ordine optime meritum; a D. Petro Theodoro inter Ordinis scriptores eruditissimos numeratur et huius anni Prior Ostheimensis ponitur, quamvis in actis hic sui regiminis vestigium nullum deprehendi possit; at hoc potius propter temporum infortuniam.

Eodem anno, maxime vero die 24 Ianuarii post meridiem Moenus adeo incre-
=cebat et nocte intumescere, et postmodum nec porta, nec via ad moletrincam adven-
=tibus pateret, quod non parvum damnum ripae moletrinaeque attulit; quae inundatio
cui pronostice mox sequentium generalium malorum haberi potest; nam:

Eodem anno bellum Schmalcaldense vel Brandenburgium initium cepit et circa
1553 plene erupit. Interea patria in continuis angustis et curis agitabatur; incipie-
=bant et invalescebant vexationes, contributiones, exactiones nobilium cu majorum
malorum praesagia, et in his Cartusia minime intacta mansit. Causa vero huius
belli praecipua, ut leviter tantum ex aliis historicis aliquid tangam, in hoc quere-
=ndum est, quod Carolus V. Imperator religiosa libertate imperialibus civitatibus concessa,
omnes dioeceses terrasque saecularium principum, ubi Lutheranismus firmus nondum
egerat radices, incontaminatas habere voluit; contra quod Lutherani huc et illuc
subintrantes, tanquam oppressi Evangelici protestati sunt. Quamobrem Albrecht
marchio Brandenburgicus contra Imperatorem ejusque fideles utunt Lutheranos
civitates imperiales et principatus insurrexit.

Anno 1550 juxta Mos. Prior Theodoricus mutatus et Prior Auxheimensis
neonon Visitator Provinciae nominatus est; qui multis laboribus pro generali Pro-
=vinciae prosperitate maxime vero huius domus exaltatis anno 1554 Herbipoli
in actu Visitationis pie in Domino obdormivit; ei successit

XXII. V. P. O. Joannes Horst, 22us Prior. —

Alias professor et Vicarius domus Ruermundæ ex Prov. Rheni.

Anno 1553 bellum Schmalcaldicum plene exarsit, cujus auctor primarius fuit anno ut supra 1546 perjuris et famosis ille herbipolensis minister aula et marescallus Guilielmus de Grumbach, qui cum sub novo Episcopo Melchior de Nobel genio suo gubernativo minus concederetur spatium ac sub antecessore, male intentus aula derelicta in acatholicorum principum castra vindictæ plenus, ut marchio Albrecht Brandenburgici transvolavit, quibus pro religione catholica studiosissimum Episcopum Melchiorum aliosque catholicos principes et Episcopos ut susurro et archicalumniator adeo reddidit odiosos, ut marchio Albrecht ejus perfidis consiliis et conspirationibus ductus gladium bellicum Imperatoris alias fidelissimi generalis-marescalli Mauritii principis Saxe^{ie} decerpente contra imperiales principes Episcoposque verteret; quo tempore etiam dominorum nostrorum fundatorum domus gentilitia et castellum Schwarzenberg funditus devastatum, postea vero magnificentius reedificatum est.

Eodem anno mense Aprili irruerunt in viciniam Bambergæ et civitate totaque regione penitus devastatis destructisque copie hostiles descenderunt Franconiam versus, cum quo eodem modo agebant; furrexerunt decursum Moeni sequentes igne ferroque omnia depredantes usque ad civitatem Schweinfurt, in quam tanquam vere fidei socii et Papæ persecutores amicissime intromissi, benignissime tractate et in omnibus secundati sunt. Quum ibi manerent seseque contra impugnantes muniri, excursionem usque ad hunc districtum faciebant diripientes et direxantes omnes civitates, fragos, monasteria usque ad annum 1554.

Quo anno, mense Aprili Albrechtus marchio cum suis in civitate Schweinfurtensi oppugnatus, clandestine fugiens apud monasterium Schwarzacense deprehensus et totaliter devictus, in Franciam ejectus est; quum oppugnatores certiores, facti quod marchio ejusque copie clandestina fuga e civitate se subduerant, eandem variis locis succendissent, et rustici circumvicini ab hoste Schweinfurtensibus adjuvantibus expoliati per cepissent, accurrerunt et ignem nondum ubique exarsum ita excitaverunt, ut tota civitas ad 29 domos usque combusta fieret, et ita Schweinfurtenses quod justum erat receperunt.

His in adjunctis Cartusia non solum generalium miseriarum, exactio-
-num, transituum, quotidianarum curarum, anxietatum aliorumque
sine numero incommodorum particeps facta, sed etiam damnum in perpetuum
irreparabile perpressa est; nam quum saeculo sequente tam ab alma Domo
Schwarzenbergensi quam ab ipsamet Cartusia documenta et littera ibi deposita
(vide anno 1526) expostularentur, semper usque adhuc responsum fuit, easdem
quum earum ne ullum quidem vestigium extaret in archivis, sine dubio in
bello anni 1554 in communi civitatis conflagratione pariter periisse).

Anno eodem quum Prior Joannes IV Cartusiae Sassiæ domui Misericordiae
proficeretur, successit.

XXIII. V. P. D. Jacobus Hoeyl, 23^m Prior. —

Patria Raspengensis, professus domus in Tüchelhausen, hactenus Prior
domus Erfordiae. (114)

Qui vir omnibus superiori necessariis convenientibusque dotibus praeditus
tristissimis hinc temporibus conveniebat ita, ut ei post Deum hujus domus ser-
-vatio a totali suo interitu adscriberetur, quum eam tam miserabilem et in tem-
-poralibus periclitantem, ut vix describi possit, (quod tamen infra de anno 1568 sal-
-tem obiter locum habebit) invenires, attamen suae et in aeconomicis et politicis
prudentiali dexteritateque ei, non solum nomine sed maxime re salus fuit.

Anno 1557 castellum Tüdenhausen interdebatur, Cartusia jus $\frac{2}{3}$ Decimarum
in Donnerdorsf suppressere idque tanquam praescriptum declarare sub praetextu,
quod Cartusia feudi recognitionem amisisset (quam alma domus a die foundationis
ad hodiernum diem, usque suis pluribus huc pertinentibus feudorum recognitio-
-nibus incorporaverat proindeque pro nobis vicario modo recognovit, excepta parte
postliminis acquisita, de qua inferius); quare P. Prior peremptione in Tüden-
-hausen seu fasallus secularis ad solemnem feudi-renuntiationem citatus est,
qui tamen absolute non comparuit, sed sui loco procuratorem cum notario pu-
-blico debita potestate instructum huc misit, qui ambo in publica feudali camera
in nomine Prioris conventusque solemnissime protestati sunt sub triplici ad-

suprema tribunalia appellatione juxta instrumentum a prefato notario ad hoc confectum, in litterario antiquo fol. 292.

Anno 1563 divina Providentia salutem qua Cartusia Olheimensis in suo Priore 9 annis perquebatur, aliis etiam ruinae proximis Provincia domibus concedere visa est, quum hoc ipso anno ad Prioratum Wirceburgensem, tandemque a suis compressis per unanimem consensum ad Tüchelhausen avocatus esset. Negotiorum causa aliquandiu Herbipolim profectus lethali morbo correptus est et ad vitam perennem transmigravit; cujus corpus Patres non dimiserunt, sed ibi in claustrum ad altare S. Hieronymi deposuerunt. Lapide sepulchrali perpulchro appposito. Ita factum anno 1574, die vero 23 Januarii. Si anno supra memorato 1563 successit.

XXIV. V.P.D. Hermannus ab Affelen 24us Prior

Alias professor domus Dalmecinae e Provincia Rheni, tribus tantum annis praefuit, quum sese Herbipolim in conventum contulisset et in silentio vitam suam transgisset, quam ibidem in Deo finivit anno 1575.

Interea anno 1566 Prioratum ita vacantem occupavit

Matthias de Monte

De anno eodem aliud epitaphium juxta majus altare in ecclesia parochiali ostenditur cum inscriptione: Post Christum natum anno 1565, die vero 20 Julii in Deo beate obiit D.D. Fredericus Mauritius de Schwarzenberg in Waldsachsen; et postea: Anno 15... in Deo obdormivit generosa et nobilis Domina Dorothea de Schwarzenberg nata de Hesseberg. Notandum quod hoc ultimum sine dubio constructum est Domina Dorothea adhuc vivente quum annus obitus nondum completus esset, et videtur hoc epitaphium seu memoria tantum ibi appositum, quum corpora ipsa contegeret, ut supra de anno 1543 jam dictum est.

XXV. V. P. D. Matthias de Monte 25us Prior.

Natus in Monte, urbe forte in Nederlandica, professor primo Cartusie Hildesheimensis, dein Buxheimensis juxta hujus temporis usum secundam emittendi professionem, qui in nova collectione statutorum penitus abolitus est. Per obedientiam Prior Cartusie in Grünau factus, sed inde cum suis subditis a comite Wertheimensi expulsus et interea ut pastor sine orili ubique in domibus provincie qua Visitator vagus per tempus et tempora demoratus, hujus domus vacante directionem accepit. At in actis quid tempore brevis sui regiminis memoratu dignum acciderit, non invenitur, nisi quod anno 1569 in negotiis provincie a monasterio diutius absens litteras obedientiales vel publicam auctoritatem P. Rectori nostro Cartusie Herbipolensis, professo et alias procuratori Astheimensi commisit in controversia cum senatu Volcacensi ratione quorundam viminum. Exinde apparet, quam sollicitè ille Superior jura domus etiam in minimis rebus propugnaverit; ædificationis causa et harum litterarum exemplar sequatur:

Frater Matthias immeritus Prior in Grünau et Astheim necnon Provincie Allemannie inferioris Ord. Cartusiensis visitator ubi et nobis in Chr. dilecto confratri et Domino, D. Joanni Hauptio Cartusie Herbipolensis Rectori et domus in Astheim Procuratori salutem et per presentium executionem fideliter intendere, nec non pro defensione jurium et libertatum jam dictæ domus fortiter agonizare. Anno superiore, Venerande Pater, contigit, sicut scitis, senatum Volcacensem nos et domum nostram non mediocri injuria affectisse ratione quorundam viminum illa e medio nec absque prejudicio tollentes, non obstante, quod hæc controversia jam ab aliquot annis per Reverendissimos Laurentium scilicet et Conradum felicis recordationis Episcopos Herbipolenses et Francie orientalis duces composita et pacata, prout testantur littere et sigilla desuper confecta. Non omisimus interim quin hæc per humilem supplicationem significaremus R^{mo} D^{no} deprecantes ut sua celsitudo dignaretur ratione tutelæ nostræ, dictum senatum Volcacensem e sua injuriosa invasione compescere nosque et libertates dictæ domus immanes et indemnes conservare. Habita tandem illorum invasione non minus injuriosa quam^v subtilitio dictorum

vinum ad quam per replicam satis abundeque respondimus, fuit Princeps
tantum permotus, ne dissidium ulterius proparet, statim utrique parti
dictam nona die scilicet Januarii hujus 1569 currentis anni in civitate Polle-
censium habendam. Ad quam quidem dictam firmiter statueramus venire;
ut una cum reverendis commissariis tractaremus, sed intervenientibus aliis
perplexis negotiis, maxime ob obitum V. Prioris in Tüchelhausen, ne per nostram
absentiam aliquid negligatur in detrimentum dictae domus nostrae requirimus
vos tanquam illius domus professus et Procuratorem, cui injungimus et si opus
est in virtute s. obedientiae precipimus, quatenus vos addictam conferatis una
cum vobis adjunctis et prout res postulare videbitur, per vos vel per alium
respondeatur. Ad quod faciendum committimus vobis tenore presentium, aucto-
ritatem nostram plenariam, proponendi scilicet respondendi... taxandi per
viam juris vel pacis, prout res postulare videbitur. In cujus rei fidem et robur
Prioratus nostri sigillum hisce addidimus. Datum in Tüchelhausen 11^a die
mensis Januarii 1569.

Anno 1570 hic Prioratus jam denuo vacabat mutatione V. Prioris Matthiae
ad Prioratum suae professionis domus Buxheimensis. (iii).

At vero nunc lector benivolus curiose quæret, quoniam ex his parte
iterum novus Prior ad Cartusiam Ottheimensem missurus sit et cur monaster-
ium hoc tam brevis temporis spatii a tot Prioribus et quidem semper a
professis extraneis, raro vero a suis gubernatum? Rationes principales sunt:
continui belli molus, obstinatio omnium subditorum, neglecta agricultura,
penuria vocationum claustralium, frequens inopia, fames, pestis variaque
omnia mala, quae ab initio belli rusticorum 1525 usque adhuc ingreiebantur
et academias studii quoque detinebant, unde in omni tam clericali quam laicali
statu viri apti desiderabantur communiter. Unde monasteriis sibi vix
sufficientibus ex alienis regionibus provinciisque cum Superioribus et
monachis succurrere necessum fuit. Quum istis extraneis Superioribus
et regio aliena et status jurisdictionum perturbatus et temporaria pessi-
ma regimen impositum onerosissimum durissimumque recederet,

ipsi sponte impetrata a Capitulo generali misericordia onera deiecerunt. vel pro bono meliori ex alios Prioratus translati sunt. Et quomodo professo extraneo luberet, tali domui, qualis haec erat, longius seu superius praesidere quae a tot optimis antecessoribus, quamvis cum ingenio deatitateque laborassent, ad priorem statum, in quo ante dictum rusticorum bellum florabat, nullatenus redigi potuit? In quo, ut supra longius diximus, funditus depravata est et quae Superior aliquis studiose deposuerat ab aliis supervenientibus copiis ablata sunt, ita ut aliis insuper infortunius appressa non solum necessariis proventibus privata sed etiam debitis adeo fuisset gravata, ut aedificium externum ac conventus internus stultus in suo esse nec conservare nec augeri posset. Hoc tempore vix 11 cellae idoneae, nec perfecte extructum claustrum, nec bibliotheca, nec conveniens refectorium, nec ullum aedificium integrum inveniebantur. Deficiente numero monachorum officium divinum jam 40 annis submissa tantum voce persolvebatur, ita decrecebat professorum numerus ad ultimum unicum usque virum, cum quo simul aliqui hospites vivebant. In tali misero statu persistit Cartusia, donec ejus gubernaculum suscepit

XXVI. V. P. D. Joannes Hauptius,

26us Prior.

26us Prior et professor hujus domus unica residuus.

Vix ad alta et generosa quasi natus; quo aliasque in eo dotes spirituales suspicati Superiores primo ei procuratorem in sua professionis domo, dein Rectoratum Cartusiae Wirceburgensis commiserunt; postea Prior institutus cum gratisimo suo adventu in hoc tamvis languens monasterium sollicitam Dei curam induxit.

Anno 1573 convisitor Provinciae denominatus potuit 700 fl. ex prima sua parcimonia congestos Episcopo Friderico Herbipolensi cum annua ex principis camera percipienda 35 fl. pensionem praestare; cujus obligationem Princeps Episcopus a Capitulo Cathedrali confirmavit et subscriptam deposuit.

Anno 1574 Julius Episcopus noluit litteras patentes vel conventionem tutelarem Cartusiae confirmare nec juxta anno 1503 initum pactum exequi,

ut E. L. sui antecessores fecere; nihilominus continua Cartusie et Schwarzenberg opera res ad felicem exitum est perducta; attamen hoc pactum ex mala ministerii principis voluntate Julio viro, posteaque non exade fuit observatum sed ei directe contra actum, ut infra dicemus.

Anno 1575 jam in eo erat; ut hoc tempore pro tam misera domo opus stupendum ideoque omni tempore memoria dignum suscipere ^{posset} ~~posset~~; extruxit enim conventus moletrina Moeni, ut adhuc hodie videri potest, funditus ex puris lapidibus, intendens prius Cartusie arcem panis bene et utiliter ex novis studiosae et parce congestis depositisque nummis instruere; ea quo tantum percipere ~~posset~~, quanti ad alia sibi vel necessaria suscipienda indigeret. In ingressu hujus moletrinae legi potest.

Anno millesimo quingentesimo septuagesimo quinto,

Denuo extruxit hanc moletrinam,

Joannes Hauptius hujus conventus Prior.

Anno 1578 et sequentibus gubernavit simul Cartusiam Illmbacensem sub nomine Electoris, quum his funestis temporibus non raro accidisset quod unus Prior pluribus Ordinis domibus eodem profuit tempore. Sibi inter alia fecit quod sibi ad sublevandam domum Illmbacensis prosperitatem expedirens videbatur, Cartusiamque variis utilibusque edificiis amplificavit. huc erat in stabulis intra portam ad dextram in vertice januae domus inscriptum:

Anno millesimo quingentesimo septuagesimo octavo

Joannes Hauptius Ostheimensis Prior

Hortum hancque domum a fundamento erexit.

Anno 1581 postquam prudens providensque ille Prior omnia in Cartusia asservata scripta membranea et chartacea diligenter inspexit, matureque examinavit, quum in variis negotiis expediendis eis frequenter necessarioque utendis, producendis, tradendis facile litterae, sigilla etc. maculari, mutari, imo distrahi vel etiam periri possent ad magnum et irreparabile Cartusiae damnum, ut ejusmodi periculis praecaveret et scripta ista securius ac tutius asservarentur posuit, quae in eis juxta officii exigentiam

revolvendis majorem praeberent commoditatem affectionemque, omnia docu-
 -menta in unum librum transcribi, incorporari debiteque approbati jussit
 a D. Joanne Dänzer, clerico uxorato, diocesis Herthipolensis, publico papali
 et imperiali notario necnon moderno Wirceburgensi spirituali cursore et
 signatore, ut in dicti libri transumpti initio, fineque videri potest; qui nobi-
 -lis liber ceu thesaurus hujus domus omni tempore magna cum pietate asser-
 -vatus est et in nostris Libris domesticis saepius sub nomine Librarii
 antiqui citatus.

Nota: Quoad vocabulum « clericus uxoratus » sciendum est quod antiquitus
 officiales quidam in spiritualibus dicasteriis Episcoporum, quamvis uxorati,
 quin 4 ordines minores, attamen primam tonsuram et habitum clericalem ges-
 -tare debebant, atque bene privilegio cleri gaudebant et clerici uxorati nominabantur.

Anno 1683 in medio claustrii atrio e fundamento exerit spectabilem et
 pro tempore elegantissimum novum Prioratum, in quo nunc quidem modernus
 Procurator habitat; in cujus vertice utrobique in luminis caeruleis leguntur
 insculpta carmina sequentia:

Tabula prima

Omnia quae sculptus lapis hic insignia monstrat.

Hanc varia cumulant utilitate domum.

Franciscus Antistes, Summo quem vertice carnis,

Quo valet hanc gloriam protegit atque peso.

At Schwarzenberga clara de stirpe Barones

Hunc inceperunt edificare locum.

Ut Prior et reliqui sacro in ordine Patres

Se sacra totos in pietate ^{et benevolentia} locent.

Atque ultima sunt Althaim insignia pagi

Coenobio tanti quam tribuere viri.

Tabula secunda

Quae Schwarzenberga fundarunt tecta Barones

Indyta Franconici protege mitra soli.

At Prior et reliqui tractent coelestia Patres,

Subditus officium perficiatque suum.

Hic magnum votis numen vitæque colatur,

Hic sanctæ vigeat religionis amor:

Is fuit heroum, qui talia tecta dicarunt

Et Patrum, primo qui coluere, scopus.

Sic cunctis bonitas nobis divina favebit

Et nato genitrix offeret alma preces.

(N. Imago B. M. Matris supra fontem in medio figurat.)

Anno 1584 pariter parvam chori ecclesiam a primis fratribus nostris a foundationis tempore constructam, de qua in capite chroniconum mentio est facta de anno 1413, antiquitate ruituram demoliri (dicitur autem a Rusticis rebellisque pridem ante devastatam) simulque valde aptum duplex system a dicto Prioratu vel hodierna ~~Pro~~ curatura ad magnam conventualem ecclesiam reedificare curavit, cum versibus supra memoratis in vertice portæ^æ majoris adjunctis:

Que renovata domus spectas junctique sacelli

Hauptius extruxit diruta tecta Prior.

Hic o posteritas! alta te monte reponi,

Pars pacis precis ut sibi sit quantulumque roget.

Anno Dni MDLXXXIII. F. Joannes Haupt, Prior hujus domus f.f. (fini fecit),

N. Hoc sacellum sepulture Priorum hujus domus designatum est.

Anno 1585 jura nostrorum prediorum in Roseltzheim et Frankenriemheim ab officialibus Principis Wirceburgensis impugnabantur occasione tunc invec-
-torum vectigalium - turcarum (unde subsidium illud charitativum tran-
-sferalem clero ortum ac titulum) que dicti officiales etiam ab his exemptis nos-
-tris prediis ac ab aliis subditis extorquere presumebant. At P. Hauptius
probatas libertatibus rem eo duxit, ut in statu quo ante permaneret et
predia utriusque loci a jurisdictione civili exempta ^{etiam antiqui} ~~persisterent~~ ^{lit. ant. fol. 197}

Anno 1586 a Capitulo generali in majori Cartusia celebrato reversus est cum titulo officioque Visitatoris primarii Provincie nostræ. Denus extruxit

cum solido fornice stabula prope ad Prioratum vel hodiernam Procuratorem.

Anno 1589 vestibuli ecclesie partem claustro vicinam et ex ligno confectam cum fornice lapideo construxit; ad quod usus est 300 florinis a Comite Joanne de Schwarzenberg mutuo petitis, postea vero dono concessis.

Anno 1591 postquam Prior noster Joannes V. viginti annis domui huic gloriose Deo benediciente praefuit, ejusque jura, privilegia, exemptiones contra varias gubernii Wirceburgensis vexationes per multos annos adeo propugnavit, ut secum volveret, patris unicum Principis Wirceburgensis renunciare aliumque in litterarum foundationis protectorem eligere (ut documenta deliberationis cum Turis consiliis adhuc extantia probant), nec non in Officio tam Convisitatoris quam Visitatoris domos Ordinis Provinciae, maxime vero in Franconia novis praeclarisque Prioribus providit et in utroque statu prope reformavit, ita ut praeter Dei auxilium ei soli attribuerentur earum ab interitu conservatio, regeneratio et prosperitas; magnus ille, ingeniosus, doctus, memoria aeterna dignus Superior in Austriam ex speciali Capituli generalis commissione ablegatus ad aliquas Ordinis domos visitandas, rediturus domum, ad aeternitatem cum summo desiderio animique gaudio transiit die IV Julii. Ejus corpus usque ad Cartusiam Hebbacensem delatum est, ibique tumulatum. Ad demulcenda vero tam gravia immo mortifera vulnera, dilecte nostrae Orlheimensi Cartusiae a superstitibus Superiore Provinciae datus est,

XXVII. V. P. D. Lucas Pomisius.

27us Prior.

Professus domus Buaue. Qui per unum fere annum nomen Rectoris gessit, quum ejus institutio post Capitulum generale locum habuisset.

Interea anno 1592 sub die Cathedralis Petri exemptum Proselsheimense praedium a Priore Benedicto (ut supra 1502) sub certis utilibus quidem conditionibus venditum posteaque a Priore Conrado ejusque successoribus ad manus emphyteuticas commodatum pro 2800 fl. reliquit et ad immediatam possessionem vel usum Cartusiae emptione redegit, quod emptionis instrumentum originale sub nomine Rectoris subscripsit, at paulo post in Capitulo

generali Prior Ottheimensis institutus confirmatusque est; at titulum Prioris cum officio non per longum gessit tempus, quoniam secundo sequenti jam anno ad munus Prioris Busheimensis domus sue professionis postulatus esset. Quo per aliquot annos dignissime administrato sese absolute instantissime petita et obtenta in suum recepit conventum, quo beate in sua cella vitam finivit a. 1602.

Anno 1594, ut modo dictum est, in locum abeuntis Prioris Lucae presentatus est,

XXVIII. S. P. M. Ludovicus Hager Uberlinganus,

et hujus domus professor.

28^m Prior. —

Dignus P. Prior Joanne Hauptio filio, qui eum simul cum aliis in s. Ordinem suscepit et paulo post s. professionem propter virilem suam aetatem, eximias animi dotes, insignia in seculo peracta negotia meritaque Procuratorem nominavit, in quo officio talem se gessit, ut suo sacra scientia et perfectione imbuto animo perfecte cognito et probato, nemo non dubitavit, eum superioris munere dignissimum aptissimumque habere, adeo ut etiam post obitum suum semper nomen prudentis, pii, sancti, omnibus numeris absoluti, in loquendo parci viri, ut via unquam delinqueret, obtineret.

Anno 1596 Prior Ludovicus se in causa parvarum decimarum in Donnerdors strenue defendit, ut in actis adhuc videri potest. Anno eodem pratum sub Vogelsburg situm, primo quidem monasterio Ebracensi proprium, deinde ad commune Unterfisenheimense hereditate devolutum, quod tandem cartusie vendidit Abbate Hieronymo seu feudatorio approbante, qui dictum pratum a decimis, pensionibus, censu omni exernit expedito instrumento sub 1.º Maii.

At hinc usque ad diem presentem Monasterium prehabitu nullum jus feudi in eo amplius habuit nec reclamavit.

Anno 1598 inquisitionem propter dissidia in Donnerdors decimarum parvarum et pensionis ita dictorum pullastrarum causa ab Episcopo Julio passus est sequensque arbitrium: quod pasua communis non

culta, sed communiter pecoribus concessa exempta essent, quando vero in alicujus usum specialiter translata sunt, usuaris decimas juste solvere teneretur. Item quod tempore messis nemo, ne necessitatis quidem tempore, quin decimarum servis indicasset, mane vel nocte nec frumentum nec fenum nec quid aliud invaderet, sub justa poena et prestatione decimarum Monasterio bis facienda. Item absolute interdiciuntur boves greges decimis ex agris nondum abductis.

Anno 1599 et 1600 construxit in vestibulo claudii domum portae, fornacem cum horreis frugum fenique sub uno communi tecto.

Anno 1600 decimas vini frumentique Hohenheimenses a Priore Benedicto anno 1504 Monasterio Michelfeldensi in Palatino superiori sito venditas redemit reliquitque.

Anno 1601, die 17 Novembris quum Rev. Capitulum Cathedrale seu decimator universalis decimas in marchia Osheimensi prorsus exigere vellet Cartusia id absolute recusante, quia propter suum in parochiam jus patronatus jure solemnissimo possideret decimas novales in parochiam, tandem etiam illa controversia composita est, ita ut Ven. Capitulum cathedrale in perpetuum vini frumentique decimas tempore autumnii et messis perciperet, Cartusia vero annuatim, et in perpetuum 4 maltra siliginis e capitulari cellario in Volkach praestarentur ea tamen conditione, ut Cartusia ipsa 4 illa maltra e cellario abduceret.

Anno 1602 (die 22 Februarii) praedium immense Prosselsheimense a P. Luca Rectore, ut supra dictum a. 1592 Cartusiae emptione acquisitum, revendidit pro 3200 fl., 30 maltris mensurae oppidi de Arnstein partim siliginis partim avenae annuae pensionis, 2 flaustris perticarum, jure capitis, jure in omni venditione semper percipiendi 5 pro cento foreti, locationum, tribus agris ad lapides excidendos reservatis; item quod dictum praedium unum tantum haberet pascuorem et non plures, qui simul non alia vel pauci vel Principis administrationis bona possideret. Quod vero Prior Ludovicus non obstante sua abhinc 10 annis cui professor et procurator domus data

approbatione huius a Rectoris Ludovico factae emptioni et contractus subscriptioni, revenditionem decrevit, non sine gravibus rationibus de bono meliori inductus peregit, quum contrarium de tali Superiore et Oeconomis suspicari non liceret.

Anno eodem feuda in Northheim Monasterio Schwarzacensi vendidit, an 3 mansi a D. Leonardo de Windheim a. 1506 Cartusia titulo dotis perpetuae donati fuissent, vel alia cofeuda, quæritur.

Anno 1603 ad 1606, quo Prior Convisitator Provincie denominatus est, totus in majori conventuali ecclesia edificanda fuit, quam quum et aspectu vulgaris esset et ruinosa, necnon fenestras valde humiles haberet, toto putrefecto tecto sublato undequaque funditus stabilivit intus et extus solidis columnis suffultam; multo altius erexit, plurimis fenestris illuminavit, fornice lapideo pro tempore isto arte et specie valde conspicuo (cum eleganti cochlea) decoravit, chorum Monachorum a Conversorum choro architectura perpulchra separavit; totam domum Capituli a fundamento reedificavit et sapientissime omnia, ut hodie adhuc videri potest et superstes fabricarum manuale specificè ostendit, disposuit. Quorum operum D. D. Wolfgangus Jacobus Comes de Schwarzenberg fuit benefactor, quem in pia largitate secutus est Joannes Arnold modernus scabinus in Marchia Ostheim iuxta Calendarium mortuorum sub die obitus sui, qui fuit 23 Aprilis 1617.

Anno 1608 vendidit cum unanimi P. P. conventualium consensu reservato jure relictionis omnem etiam censum ad 30 fl. nostrorum feudorum antea habitorum in Northheim pro 600 fl. Monasterio Schwarzacensi, quem adhuc possidet.

(Ego existimo venditionem utramque contigisse propter inopiam Northheimensium, de qua Monasterium Schwarzacense elapsa vindemia, quæ sibi competunt, omni statim anno extorquebat, ita ut alienis exactionibus nihil hauriendum restet, aut si restat, a Monasterio, loci Domino adiutorium non prestetur.)

Finis secundi sæculi

Cartusie Ostheimensis.

Cartusia Pontis Ste Mariae (Marienbrück)
in Marchia-Ostheim.

Seculum III. anno 1611. —

Ad V. P. Priorem Ludovicum, quum a Capitulo generali seu neo-
Visitator principalis, via feliciter reversus esset, a Hassfurth multo singu-
-laris hospes missus est, qui quum hic parumper moraretur, non est cur ejus
historia memoria et aversione digna, quamvis propria ad rem nostram non
pertineat et monasterio nostro, imo toti S. Ordini non decori sed incommodo sit,
non narretur et carae nostrae posteritati ut exemplum et horror omnis spiritus
turbulenti in nostris annalibus proponatur.

Cartusia Infordiae juvenem professum, nomine P. Isaac Faber habebat,
qui in Melbichstatt natus primis suis Ordinis annis non in ponendo solo-
summo necessario fundamento, humilitatis scilicet, stabiliendoque continuis exerci-
-tiis spiritualibus occupatus fuit, sed a spiritu ambitionis occupari permisit, et
pro dolor! in arte simulandi, adeo progressus est, ut specietenus jam ante etatem
personam perfecte ac spiritualis viri ageret. Quapropter a suis confratribus
unanimes instantia Vicarius, repudiato antecessore longe meliori, postulatus est.
Suscepto hoc munere in novo Vicario statim verificatur quod honores mutant,
sed raro meliores reddunt mores; nam libertate concessa abutebatur, solitudinem
cellae, exercitia spiritualia, regularem observantiam quoad propriam personam
minus curavit, et rebus politicis, continuis salutationibus, conventibus, inutilibus
colloquiis cum extraneis, maxime acatholicis choro neglecto operam daret; eisque
passiones suas et inclinationes animi malas detegebat, quarum minima illa
in S. Priorem jam in Novitatu concepta aversio et ira non fuit; qui Prior
P. Andreas Berzius Cartusiae Würceburgensis profusus, quantumvis ob suas
virtutes et perfectiones animae celebris praeses et imprimis fratrum amator hujus
tamen unici viri benivolentiam sibi conciliare nec ad bonum consensum omni-
-bus possibilibus exhaustis mediis perducere potuit, imo omni malitia quae
exagitari potest, illum quotidie mortificare studuit, etc. quae omnia perfectus
Christi imitator a maligno suo Iudae animo mitissimo perpressus est. Accidit

quod quum P. Prior negotiorum causa per longum tempus ab Erfordia
abcederet, intereaque quisque in tali Vicario expressum reperit illud: O
praclarum custodem ovium, ut aiunt, lupum! Nam simul ac inopinato
Prioris reditum percepit, et insuper multas contra se instantes querimonias
et futuram ~~forse~~ depositionem ab officio suspicatus est, ecce! sine more inso-
- litum quid et inacidum machinatus est; praedie enim summa cum libertate
e conventu exiit, confugium apud fidei adversarios quaesivit, et non multo
post in publico actu religioso a t. sua fide descivit. Novam fidei suae confes-
- sionem secutus varios informantis libellos contra ecclesiam catholicam, suum Or-
- dinem spirituales, superiores et Confratres evulgarit, omnibus pravis cuncti-
- tatibus habenas laxavit, tamque impiam gessit vitam, ut ipsos Protestantes
sui novi in fide socii pueret, proinde omnem ei opem ulterius negarunt, in
extrema egestate constitutum dereliquerunt. Quam obrem ceteris criminibus
desperationem etiam addidit, eoque perversitatis devenit, ut suum ipsum P.
Priorem parricidio e medio tolleret.

(Plura in chronice Cartusiae Erfordiae.)

Anno 1612 sub Julio Episcopo a Cartusia prima vice sic dictum subsidium
charitativum (tunc temporis spiritualis taxa appellatum) exactum est contra
contractum tutelarem et jus, et tres singulis annis pensiones summam 90 fl.
conferunt. Omnes deinceps Priores vehementissime protestabantur, sed contrarium
non magis quam Prior Ludovicus, cui primo iniquum illud et durum onus
impositum est, ~~praevalent~~ usque ad annum 1683; de quo et oneris huius aboli-
- tione Anno 1613 congressu ordinario et actu inspectionis altercationes circa
~~decimas~~ decimas in Donnerodorf inter et Cartusiam et D. Equitem de Schaumburg
et equitem Fuchs de Schreinshaupten amice compositae sunt ad instar contractus ^{de anno} 1499.

Anno 1615 postquam V. P. Prior Ludovicus, de cuius prudentia, iustitia,
mansuetudine pulchra adhuc ~~erant~~ documenta in huius communis cedibus,
huiusmodi asteris necnon provincia per multos annos cum singulari gloria profuit
non sine variis mortis periculis, praesertim quum in actu visitationis in Tuckel-
-hausen miseram in regione scierentem pestem contraxisset et ~~seorsumque~~

Herbipolim duxisset, quo cum Prior Georgius Weingärtner consenti suo
in scio diligentissime tractavit, curavit, sanumque huc reduxit; tandem mor-
-tuus est in actu Visitationis in Buxheim die 29 Aprilis, sepultusque ibidem
in Choro Fratrum ante altare Ss. Apostolorum.

Cui successit a R. P. Generali Joanne VII. nominatus

XXIX. V. P. O. Dionysius Fichtlinus 29us Prior

Professus hujus domus. Natus in **Carlstatt** infra Herbipolim; a: 1603,
die 22 Julii professus, a: 1609 Vicarius, a: 1612 Procurator. Duos habuit germanos
fratres, quorum unus erat Praelatus Monasterii Braunbacensis et pedibus debilis,
alter colonellus; de his suis filiis tribus bona mater jocandi modo dicere solebat:
Cartusianus est, pietate insignis, Praelatus pedibus debilis, miles moribus rudis!
Quum Prior esset factus, praedixisse dicitur; 3 annos Vicarius, 3 Procurator, 3 Prior,
posthac vale, o seculum! attamen divina Providentia ardenti huic ad ~~seculum~~
desiderium indeque natae prophetae duos adhuc annos addere volebat; opinio
ergo eorum qui absolute preatendunt, quod P. Dionysius 3 annos Vicarius 3 Pro-
-curator et etiam 3 Prior fuerit falsa est, praesertim quum sit certum quod
Prior Ludovicus 1615 mortuus est; certum quoque quod P. Dionysius immediate
successit.

Anno eodem juxta publicum documentum noster P. Prior, considerans
novissima dissidia, quae ipse cum Procurator a: 1613 cum D. D. condecimatoribus
in Donnersdorf prosecutus est, ad praecavendam similem discordiam satagebat,
ut termini inter ea nostras et sic dictas Tuchsenedecimas altis lapidibus secer-
-nerentur quod ab utraque parte solitis solemnitatibus factum et hujus rei
recessus ordinarius instructus est. Anno 1615 construxit infirmam in
conventus atrio alam et granaria supra posita.

Anno 1617, die 16 Aprilis cum communi Roheim convenit de ab aliquibus annis
a Monasterio Michelfeldensi C. S. B. empto domestico fundo et $\frac{3}{4}$ jugeri vinearum.

Anno 1618 huc translatum est corpus D. Comitis Wolfgangi Jacobi de
Schwarzenberg, et ad gradum summi altaris inhumatum. Cum vero, ut supra

De an. 1603 memoratum est, hujus monasterii magnum fuisse amicum et benefactorem, maxime pro ecclesia construenda, inde satis probatur quod pro omnibus aliis abne sua gentis membris ex singulari erga Cartusiam amore sepulturam suam hic juxta progenitores suos elegerit, quod ab 100 annis non accedit. Item quod ejus epitaphium nunc in claustro ad parietem, habens, supra in medio fornicae Ecclesiae, quo hodie gnomon horologii videtur, affigebatur; quae de re figura rotunda, in media sphaera ab artifice scutum eleganter sculptum cum circumscriptione sequenti continet:

Nobilissimus Comes et E. Jacobus Comes de Schwarzenberg natus a. 1560 die 20 Maii post chr. n.; anno vero 1615 mortuus est aetatis 57 a. octogesima mensibus, et octogesima mensibus. Deus omnipotens ei letam concedere dignetur resurrectionem. Amen.

Anno 1620, die 26 Januarii Prior noster Dionysius ex hac vita ad Dominum migravit, boni et amabilis Superioris post se relicta forma; jam multos ante annis unusquisque ex virtutibus ejus conversationis vehementer praecipue ad coelestem patriam desiderium percipere potuit. Primus fuit in recentior a Priore Hauptio pro sepultura Priorum constructo sacello depositus, ut epitaphium demonstrat. Post eum indicatur:

XXX. V. P. D. Udalricus Schleicher 30us Prior.

Professus hujus domus. Quod Udalricus ille circa hoc tempus vixerit, quum pater ejus Würceburgensis colonellus, a 1600, die 30 Decembris in Bimbach mortuus sit, ibidem in Ecclesia parochiali sepultus jaceat, et postea a 1658 cum fratre ejus milite veterano P. Casparus Hess, professor hujus in Nimbach, quo hospes ibidem multum collocutus sit; quod pariter Udalricus ante P. Priorem Dionysium, sed non ut nonnulli pretendunt, sub Priore Joanne Hauptio Procurator fuerit, extra dubium est; sed quod de facto Prior fuerit hic, justas dubitandi rationes habes, et quidem 1° quia nec in actis domesticis, nec in actibus municipii quidquam de eo deque ejus gubernio extat; 2° quia nec post Priorem Hauptium nec post Lucam Pomisium nec ante Dionysium Fichthinum potuit esse Prior, quum annales monasterii initium Prioratus uniuscujusque clarissime manifestent; 3° quia Lach.

Exordia in Latinis suis chronicis lamentatur quod ob obitum Prioris Dionysii Fickellini sit defectissimo suo P. Priore Brunone ab Ostheimensi conventu privata; propterea a suis comprofessis revocatus ibidem die 30 Julii 1620 cum proprius Prior installatus; et in hoc nullius alius immediate antecessoris, qui Ostheimensem Prioratum vacantem reliquerit, meminere, quam P. Dionysii solius. Nilobsecus in hoc annuario mortuorum aliisque documentis conventualibus volebant V. P. Maricum Schleicher honoris causa in album Priorum referre (quamquam indagari non potest, quomodo aut quando ad Prioratum sit promotus vel ab eo amotus, praesertim quum credi non potest quod Prioratus illi a die 26. Januarii usque ad finem Julii. P. P. Visitatoribus in propinquo existentibus et insuper Capitulo generali interveniente vacare potuerit. (Videtur autem mihi Prioris interim huius electio a Capitulo generali dein non fuisse confirmata et ipse Prior absolutionem impetrare, cuius obitus legitur die 30 Decembris et contigisse invenitur eodem anno 1620, mense regentis successoris quinto.

Interea extra omnem controversiam est, quod eodem anno 1620 canonice et unanimiter electus est:

XXXI. V. P. O. Bruno Fleischmann 31us Prior

Prior ex professus huius domus. Natus est in oppido Bambergensi Chronach. a. 1580, quo maiores ejus, Pater et frater legitime munere advocatorum urbis saeculis duobus non interrupta serie gloriosissime perfungebantur; ipse vero quum Berolipoli ius civile seu candidatus mox absolvisset (juxta Abs. conventualia huius domus, ubi bonus jurista appellatur) in Ordinem nostrum ingressus hic solemner professus est a. 1606, die 10 Augusti; interdum plurima specimina futuri perfecti insignisque religiosi prodens. Quare jam a. 1612 Exordiam ut Vicarius missus est, eumque ob sua merita postmodum iidem professi post obitum Prioris T. Naundorf. a. 1615 unanimiter Rectorem domus postulabant et Capitulum generale subsequens ut Priorem confirmavit. Insuper juxta supra laudatos annales fuit vir devotionis et observantiae regularis ferventissimus, doctrina, prudentia, modestia praecellens, in omni administratione et officio solertissimus. Initium regiminis fecit ab illo: "Domine dilexi

decoram domus tue^a ecclesiam conventualem altius erigendo, antehac obscuram, tristem, ruinisam renovando decorandoque devotis pietatis et hoc quidem ex fructibus litis contra magistratum Erfordiensem primo suo anno obtente. cetera quoque monasterii cœdificia optime refecit, vivarium ad magnam domus utilitatem ingeniose instruxit, in mansis ruralibus opera valde proficua instituit, jura defendit etc. At quum sub tanti presidis sapientissima administratione omnia intus forisque solidissime consistere viderentur, sed in humanis rebus nihil in eodem permaneat statu, factum est ut Conventus Cortusie Ostheimensis ob Prioris sui Dionysii Fichtlini obitum domum Erfordiensem conturbaret, professum suum electione unanimi ad se revocando eumque suum proprium Priorem declarando die 30 Julii 1620. Vide chronica Erford.

Novus Prior noster ut summo cum gaudio et solatio regimen in Ostheim suscepit, ita modestissime perduxit, ut eo 11 annis gubernante omnia in unione et pace (non obstante justitie disciplinæque spiritualis observantia stricta), sine ulla querimonia nec perturbatione tam apud religiosos quam seculares subditos et vicinos et extraneos inveniretur^{reptur}. Municipii aedes pulcherrime instruxit, magis ore quam calamo conventus justitias defendit sub reverendissimis terre principibus Godfrido de Aschhausen et Philippo Wolpho de Chronberg; summa gaudebat auctoritate in circumvicina regione; litteræ a scabinis oppidi Volckach ad eum directæ inscriptæ erant: Dño clementissimo et reverendissimo nostro.

Anno 1626 cum conventu suo conclusit, quod pro quoque professo domus hujus per 30 dies continuos celebraretur non exclusis domus Prioribus et conventualibus alibi professis hic hospitantibus tricenarium speciale, quod pactum pro posteritate in perpetuum confirmavit R. P. Bruno Prior Cortusie majoris et totius Ordinis generalis sedente Capitulo generali anno eodem.

Anno 1627 ecclesiam conventualem renovavit et fornecem novum figuris novem chororum Angelorum et s. Genealogia Chr. exornavit, ut adhuc videri potest; item ecclesiam parochialem, in qua etiam confraternitatem St. Sebastiani instituit; anno 1629 amplificavit altare majus pulpituque extruxit; eodem anno Visitator primarius provincie declaratus est, postquam officio-

Conversitatoris ab anno 1623 fundus est.

Anno 1630 vini mensura optimi proventus propter divine benedictionis abundantiam 3 W, maltrum frumenti 40 ^{venum ibat} venuribat, et Bruno noster ab anno 1620 tempora semper fausta habuit, ita ut permagnam copiam vini, frumenti, pecuniae, mobilium pro ipsius quidem intentione Cartusiae pro Dei vero dispositione hosti nostro Suedico reponeret.

Anno 1631 multis exanthatis curis laboribusque Cartusiam „Hortum Christi“ Ordini restituit ex P. Henricum Stumpf ^{hic} primum Priorem e domo professionis suae Wirzburgensi illuc misit installavitque, qui tamen rei Monasteriensis concordiae a. 1650 cum suis inde expulsus est. Item eodem anno Patris nostri Brunonis auctoritas et eloquentia a Capitulo generali im-
-traxunt, ut contra sententiam et vota complurium Patrum R. P. Justus Perat alias scriba ad Ordinis magisterium summum eveheretur. Et hactenus, pro dolor! bona aureaque digni illius Prioris tempora, deinde omnia in deterius permutata sunt, ut ostendat

Enarratio belli Suedici

in quantum se ad hanc Cartusiam et Marchiam Ostheim refert, ex traditione v. P. Seniorum, ex manuscriptis domesticis necnon adhibitis quibusdam historicis fidelissime congesta.

Anno 1631 primo anno regni Reverendissimi Principis et Domini Francisci de Hatzfeld, Episcopi Wirzburgensis percrebuit fama preparationes belli inauditas fieri a nocturnis Imperii principibus protestantibus ad arripienda promptissime arma contra catholicos Imperii principes et episcopos sub pretextu universalis oppressionis sociorum in fide. Que fama omnium populorum terrorem adau-
-gebat quum innotesceret perennagnum germanicum hereticorum exercitum cum copiis a mari baltico transmissis Suedicis consociatum a Saxonia et Coburga contra Franconiam ^{ichci} proficisci et jam die 7 Octobris arcem Koenigshofen provo-
-care. At verbis timorem parvorumque, qui omnes pariter et juvenes et senes occubuit describere impossibili est; oppida omnia et vici, viae et plateae ploratu et ululatu replete, curribus et equis, personis profugis cum totis familiis, mobilibus,

bonisque occupata; unusquisque in hoc totus, ut se suique in locum tutum reponeret. Ita alii quas optimas habebant res in terris, campis vel alius in locis secretis abscondebant; alii in puteis, cloacis etc. demergebant; alii in muris, in excavatis silvarum arboribus, deponebant, etc.

At quis poterit univ^{ersam} animarum dejectionem satisfacere, quum arx Koenigs hofen, Franconia propugnaculum, post duos dies obsidionis rite in hostium manus tradita esset? quum alumni e seminario Hiliano, deinde Patres Societatis Jesu, & elatores nobilissimi animarum a P. Rectore ad ultimum usque laicum aufugissent, denique R^{mus} Episcopus Franciscus ipse, civitate et castello Wirceburgensi fidelibus vassalis commissis, Francfordiam ad unitos catholicos episcopos et principis auxilii consilique causa se contulisset?

Quum omnia in summo versarentur discrimine, et quomodo saluti suae melius provideret unusquisque bonum consilium quaereret, maxime quum urbibus Rheni regioneque superiori occupatis tota exercitus vis sese Herbigolim venteret, U. P. Bruno Fleischmann pro tempore hujus Cartusie Prior nostrique S. Ordinis per provinciam Althemanice inferioris Visitator cum suis filiis comprefensis conventualiter deliberabat, quid in communibus his angustis agendum. Concludum fuit:

Quando sacerdotes seculares et religiosi, qui vi vocationis et s. professionis timentur esse fideles et boni pastores apud oves suas constanter permanere praesertim his temporibus, quibus maxime oppressi in periculo erroris, desperationis, in summa aeternae perditionis essent, sicque spirituali solatio et auxilio indigerent, ut non ut mercenarii fugere; quando, inquam, pastores officio obstricti, ut se scirent, quantocius terga venterent et monasteria, ecclesias cum animis sibi concessitis deseruerunt, quibus tamen aut corona futura constantiae in Christo virisque sanctis apostolicis imitandis, qui pro ovibus sanguinem, vitam, bona ponebant, aut metuenda poena, pro socordia in adimplendo munere ecclesiastico melius suadere debuisset; quia profecto ratione putaremus nos esse obligatos, Hostes sanctae nostrae religionis sacerdotumque hic in monasterio degentes expectare tanquam victimae omnis crudelitatis, opprobrii, ignominiae mortisque ipsius? quum neque ab Ordine nostro, neque a fundat^{ibus} domus nostrae, neque a sancta ipsa ecclesia quidquam aliud a nobis exigatur,

quam cura divini officii, sollicitudo salutaris nostrae vocationis et bonorum Monasterii ad hoc fundatorum. Quod vero pertinet ad officium divinum certum est, hostes nec ejus exercitum esse permixuros, nec ad vocationem nostram fore attentos et bonum cum toto Monasterio occupaturos, nos autem approbriis saturatos vel in miseriam vel in eternitatem ipsam mixuros; quae omnia ex generali hodierno reipublicae statu vere essent pertimescenda. Deponamus ergo exempla aliorum sacerdotum secuti cum majori jure dilectissimam nostram domum inter manus Deiſtæm Davide fugaci trans torrentem Cedron ad tristem olivarum montem pergamus dicentes: « Si invenero gratiam in oculis Dñi, reducet me et ostendet mihi arcam et tabernaculum suum, si autem viderit mihi; non places praesto sum, faciat Dñs quod bonum est coram se! » (2 Reg. c. 15 § 25). Quae deliberatione peracta V. P. Prior cum religiosis suis totum Ecclesiae thesaurum quam secretius in tunicellum anno 1585 inter ecclesiam hodiernamque Procuratoris cellam noviter constructum transiit ibidemque occultavit in repositorio jam tunc ad dextram ingressus ad talem finem in pariete exciso tegulisque oclisum. Deinde ea arca communi totum in pecuniis constantem thesaurum domesticum deprompsit, ab eoque tantum quantum necesse esset pro viaticis patrum eorumque sustentationem pro uno alterove anno detrahit, quod restabat deposuit sub pavimento ligneo ad hoc detecto camerae tunc dictae « magna Schurzenbergensis » ubi nunc in edificio novo cella V. P. Prioris pro tempore, et iterum tabulis conterit. Quum de provisione frumenti et vini non parva et totius domus mobilia certum quid disponi non posset, omnibus praeter pauca divinae commissis Providentiae, ad fugam et iter quisque se accingere debebat, quod die 15 Octobris factum est, quo civitas Würzburgensis tribus diebus a capitis inimici provocata et oppressa tandem a sua Majestate Gustavo Adolpho rege Suecico ipso capta et occupata est.

Die illucescente Patres tristes emigrantes ut sibi divinum auxilium benedictionemque quae in domo remaneret, secum vero in ~~exilium~~ exilium clementissime iret et iterum cum gaudio reduceret, implorarent, Missam conventualem cum summa devotione celebrabant, in qua, ut praesumi potest, omnes sacram synaxim ad instar viatici de manu praesidentis receperunt; deinde V. P. Prior designavit cum P. Procuratore Guigone Weickert P. Titum Herbot, Vicarium, (quod P. Titus, professor domus Lybidae nostri professori quadriennis P. Francisci Herbot frater germanus Vicarius fuerit, elicit ex charta

deambulationis cum salva guardia ad instantiam V. P. Prioris in Tüchelhausen a regio Suevico Generali-Commissario D. de Wandersleben pro exulante nostro Cronacensi confecta sub dato: « Herbipoli die 10 Ianuarii 1632, in qua immediate post V. P. Priorem dictus P. Titus pro omnibus aliis proutitur; quos secum ad locum constitutum deducere voluit, ceterorum vero Patrum conventualium unicuique viaticum suum praeiit, unde in regione secunda inter optimas gentes ad meliora quam propria tempora usque honestam sibi sustentationem procurare posset, dimisitque omnes cum animo dolore pleno oculisque lachrymis madidis in osculo pacis et cum paternae benedictione. Quenam vero sibi quisque ad dimorandum locum elegerit, incertum est. Post haec cum largissime profusis lacrymis benedixit spirituali sibi subdita domui; tandem V. P. Prior cum dictis Patribus profectus est securitatem in sua natura arteque munitissima urbe natali Cronach quasivit, quae nec a Suecis nec ab aliis unquam oppugnavi potuit.

In adventu V. P. Prioris non mediocre quisque manifestavit solatium qui cum suis a sua in coelibatu perseverante sorore comiter exceptus et in domo spaciata ad hoc evacuata deversatus est, quae quum sacello S. Martini vicina esset, valde commoda fuit, in quo (ut mea avia aetate 96 annorum a. 1734 mortua a suis parentibus ipsis accepit) consentiente D. paracho urbano horas canonicas die ac nocte publice persolvebant sacrumque sacrificium celebrabant.

De memorata pia devotaque virgine, quae servis Dei ultra 3 annos (in quantum universalis inopia patiebatur) nihil omnino deesse permisit, sed cum sollicita Martha cum amore provido, obsequio, devoto cum propriis ipsis impensis ministravit, omni anno loquitur sub die ejus obitus qui fuit 27 Martii domus nostrae necrologium seu ealendarium secundum Ordinis usum paucissimis verbis:

« Helena Fleischmann quae Patribus nostrae domus in exilio Suevico magnam exhibuit spem: Obiit 1645. (Idem ibidem legitur de D. Erasmo Wich consule ejusdem urbis sub die obitus sui, qui fuit 27 Augusti 1635.)

Interea quum rex Suecorum civitate Wirzburgensi die 15 Octobris e conventu occupata, die 18 ejusdem cum impetu castellum Marienberg oppugnasset ac cepisset (quo V. P. Prior Cartusius Engelgarten quum cum aliquibus suis religiosi securitatis causa

confugisset, cum duobus Patribus Capucinis misere trucidatus est / sua Majestas omnia oppida in Franconia per Commissarios magna militum copia stipatos successive expostularit, quae sese metropolis Würzburgensis exemplum secuta sine difficultate obedientissime subjecerant; quod etiam circa 22 Octobris urbi Volckach imperatum est, qua occasione Sueci prima vice in Cartusiam Ostheim se transtulerunt.

D. P. Prior in temporaneum secedens exitum reliquit in Cartusia fratrem Con-
-versum Valentinum Moise, qui contra Superioris consilium et monitum emigrare recusabat protestatus se in monasterio remanere velle, quum pro ejus libertatibus, justitiis, bonis, quae in professione, ut opinabatur, cum Ordinis filius accepisset, etiam Deo ita Disponente, sanguinem, corpus et animam prodere deberet. Qui Frater quamquam monasterii ingressus pervigil esset custos ejusque negotia optime administrasset, se nihilo secius Dominis Suecis incessanter pertranseuntibus valde officiosum praestitit et generosum eis largius copiosiusque omnia ad victum et servitium necessaria praebendo; quo rationabili obsequio adeo omnium devinxit animos, ut in monasterio tanquam substitutus relictus non modico tempore securus liberque posset vivere, usque ad posteriores regias ordinationes, de quibus infra plura.

Fratri nostro Valentino inter alias curas praecipua fuit, quo modo uberem vindemiam faceret conservaretque (in ^{incipit} messis 8 vel 9 Octobris, i.e. 4 diebus antequam Sueci a civitate Würzburgensi adveniebant, sed subito interrupta propter terrorem fugamque /; at, proh dolor! nec vindemiatores nec conductores praesto erant, quum vici et burgi ubique quasi inanimes essent, incolis nempe in silvis et arbusculis latentibus vel fugientibus; equi vero a Suecis, ubi apparebant, e stabulis et visis educebantur; ita nihil restabat, quam ut pauper Frater noster sese toti regioni accommodaret et hieme dulcissimo cum aliquibus personis per totum Novembrem, Decembrem et ipsum Januarium usque ad diem s. Sebastiani a. 1632 uvas colligeret et calcaret, maxime vero partis jactura facta; attamen tantum invehabat ut die 24 Augusti a. ¹⁶³³ 1733 a proventus a. 1631 restarent adhuc 10 cadi in cella vinaria, quin consideremus quantum interdu ab hospitibus malisque aconomis, ut postea narrabimus, consumptum et distractum fuerit. Inter musta initio autumnii, circa diem s. Martini et postea in Adventu et ultra collecta magnum erat discrimen, quorum primum fortissimum, medium

optimum, ultimum, dulcissimum quidem ceu oleum pingue, pessimum habebatur, quum gelu optimam suam virtutem extraxisset.

Tempore hiemali, quum universa jam Franconia sub jugum Suedicum esset redacta in omnibus municipiis et dominiis multas pecuniae contributiones praescribi et exigi jussurunt, a quibus ut Cartusiae Franconia immunes manerent V. P. Prior in Tuckelhausen, ut Convisitator Provinciae se summa laude dignum praestitit, imprimis quum a sua Majestate, rege Suedico quodam die super pontem Wiceburgensem equitante, osculatus calcar et quid vellet interrogatus, humillime salvam gardiam postulari pro sua ceterisque Franconiae Cartusiis, cui sua majestas respondit: « Vos Cartusianos caros habemus quia gens quieta estis et nihil contra religionem evangelicam attenditis, ubi- circo habeatis vos et vestra monasteria ubique securitatem et salvas gardias et sitis a generalibus represaliis exempti »; quod vi regiarum litterarum patentium de dato 4 Januarii 1632 optatum suum obtinuit effectum, et talem quidem, ut non solum fugaces cives Ostheimenses cum suis reverterentur, sed etiam a locis vicinis, imo a comite Rheinfeldensi ejusque tractu mobilia, etiam pecora in Ostheim, ut in asyllum pro miseris istis temporibus certum privilegiatumque compellerent et alerent.

Libentissime frater noster Valentinus V. Priori suo consolatoria haec misisset, si via ad urbem Cronach fuisset, quae tam Suecorum quam Saxonum copiis continuo obsidebatur, decas oppugnationes pluresque gravissimos impetus sustinebat. Quisque per parenthesisem secum recogitet, quo animo V. P. Prior, qui incidit in Scyllam cupiens vitare Charibdem, ceterisque D. Praelati tunc Cronach salutis causa, juxta annales Cronaco-Suedicos, degentes, fuissent, quum sese procul perpetuis curis sollicitudinibusque relictarum domorum et subditorum, prope ad portas oppidi a bonorum sanguinisque avidis hostibus, desuper globis ferreis, tormentis bellicis, coronis igneis, juxta summa in urbe sciventi paupertate, igni, fame, caritate, peste, maxime quum intolerabiliter oppressos, undequaque captivos, die ac nocte misere morti obnoxios viderent. In hoc summo rerum discrimine sicut alii D. Praelati sic et V. P. Prior suique apostolicam cum zelo et studio vitam

exercebant, visitando indigentes, consolando pusillanimes, adjuvando egrotos et moribundos.

Anno 1632 sub tempore cetero non obstante omni a sua regia majestate Sue dica singulis Franconiae Cartusius promisso favore, gratia et rescripto concessa salva guardia inter alia monasteria etiam nostrae Cartusiae Ostheim nefandus illuxit dies, et manente eadem salva guardia monasterio sub Sue dica protectione deincepsposito a regio gubernio secularis administrator praefectus est, qui sub nomine Marcus Weiss tunc celebs revera advenit, omnia in suam administrationem et potestatem redegit; ita inter alia, juxta libellum piscationis "Volacenses et Ostheimenses piscatores per tres hos annos jus piscarium ab eo recipiebant eique ordinariae tributa solvebant; proinde exules nostri in Cronach remanere debebant.

Ante hanc rerum mutationem tres patres professi hujusce domus e numero eorum qui V. P. Prior non solum Cronach duxit, sed et supra memoratum, cum viaticis interim in pace, quocumque videri possent, dimisit, de regia Cartusiae gratiose concessa salva guardia certiores redditi, sive e tadio talium peregrinationum, sive ex amore spiritualis vocationis huc reversi, domum professionis cellasque suas denovo inhabitabant; qui quandiu frater Valentinus ceconomus monasterium viduum regebat, pro istis miseris temporibus contenti vivebant; et quum inopinato rebus in seipsum mutatis, dictus provisor Sue dicus regimen suscepisset et fratrem Valentinum ut oeconomum secum habere recusans, proin etidem in claustrum ad sacristae cellam relegasset, omnia undique deficiebant, et quatuor hi pauperes domus filii, et veri inclusi captivi neque patrem neque matrem habebant, qui pro victu, vestitu aliisque necessariis providerent, quum praeses iste Lutheranus suis rebus intentus seipsum ditesceret, illosque ut hospites odiosos in summa egestate et miseria, sicut super quo attestantur adhuc extantia documenta, sine commiseratione miseram trahere vitam cogeret. Nemo nostri temporis mente concipere poteris quantam famem, desolationem, misericordiam et derelictionem pauperes hi pupilli in propria domo per 3 annos die nocteque sustinuerint.

S. Sacrificium orationesque in sacello cloustri peragere tenebantur; nam ex

administratoris ordinatione magna ecclesia conventualis militibus seu presidio Suedico in Volkach ad lutheranum cultum addicta est, ad quem omnes ejusdem fidei socii convenire solebant; ad hoc in conventu ordinarius praedicans sustentabatur, qui in medio chori ad sinistram suggestum erexit, ad quod e vestuario vel sacristia^{ria}, ut ante renovationem a. 1722 adhuc vestigia manifestabant, accessum faciebat.

In hoc loco sicut in toto tractu sub gravissima vetitum fuit prae, ne quis liberos, servos, ancillas; subditos, nec parochus parochianos suos ullo modo vel vi ab assistentia ita dictorum evangelicae religionis sermonum exercitationumque impediret, quin tamen aliquis ad hoc vel ad negandam fidem s. catholicam cogeretur; sed quia nitimur in deterius carthusiana ecclesia initio quidem ex curiositate propterea e consuetudine et propensione ad conscientiae libertatem viris feminisque saepe repleta erat, quum contra in ecclesia parochiali ad catholicum officium campanae convocarent et vix aliqui convenirent. Ita Dei verum templum, in quo prius sub speciebus sacramentalibus occulta majestas personarumque habitabat, in quo Dei laudes die noctique resonabant, in quo servi Dei summa cum reverentia, timore sancto et devotione, juxta Ordinis usum conveniebant, conversum est in domum spiritus mendacii, Dei sanctorumque blasphemiae; haereticorum speluncam, conventum vanitatis; claustrum in deambulatorium ante et post officium divinum pro viris feminisque; reliqua vero monasterii pars, in qua antea disciplina, castitas, honestas vigebant, in Veneris academiam; ita dictae camerae Schwarzenbergenses in loca quotidiani tripudii; imo plurique^{plerique?} hujus parochiae lutheranum Suedicum spiritum ita imbibebant, ut quisque eo majorem favorem salutemque a novis intrusis Dominis^{imis} speraret, quo minorem fidelitatem affectionemque erga legitimas ostenderet dominos. Ad hoc omnium infelicitatissimum eventum monasterii locique introitus, redeamus ad Cronach et videamus quidnam ibi fuerit P. Prioris exulis conversatio.

Ducibus Casimiro Suedico necnon Christiano Saxone histerque a Cronachis fortiter rejectis proindeque obsessis aliqua concessa libertate levamineque, ecce! P. Prior fausto illo momento utens et certior factus de adventu reginae Suecorum die 8 Julii in civitatem Wirseburgensem ad congratulandum regiae Majestati Domino uxori obsequium oblatum ducatum,

proposuit non sine multis periculis proficisci et paternae sollicitudine continui-
 -que zelo pro derelicta sua domo motus subitis suis Patribus valedixit et quum
 jam juvenis in citharizando peritus fuisset musicus, cito instrumento isto sibi
 comparato, solus ut pauper monachus exul Coburgum se contulit eodem tempore
 quo regina advenit; Prior in filatea sub fenestra cubiculi regii sistens nocte ins-
 -trumentum pulsavit et regina jamjam cubitum itura valde admirans citharistam
 ad se vocavit, qui se humillime pauperem monachum exulem exhibens viaticum
 et saluam guardicem gratissimè petiit. Post multum musica protractum tem-
 -pus regina « Pater, dixit, cras nobiscum Herbipolim ibis et itineris tempus nobis
 jucundum reddes! quae insperata sors gratiaque ei consolationem spemque
 optati successus praeberunt, praesertim quum mane una cum regina in rheda
 esset eamque sua musica non solum sed etiam sua innata vel potius pro religio-
 -nem exulta urbanitate et jucunda eloquentia Majestatem suam perfecte recrea-
 -vit plenèque satisfecit.

Itinere ultra fines Lutheranos in catholicas progrediente regiones, accidit quod
 regina observans citharistam, quoties ante crucem in via erectam proveleretur, eam
 capite detecto salutasse, et nolens eum in hoc catholico usu interrumpere primum
 ta ceboit. Donec pervenissent ad patibulum ^{malefactorum}, ^{« cur interrogat eum, non digne caput}
^{ante patibulum istud, tante etc.} ut ante crucis patibulum facere soles?
 Ad quid V. Pater noster humillime: « Majestas vestra condonabit, respondit, si liberrime
 causam indicabo? si H. Crucis signo devotissimam meam reverentiam caput detegendo
 testor, facio quod maxime debeo, et contemnendo illud paganus indevotus et non chris-
 -tianus essim, quum redemptor meus pro me misero peccatore saluteque mea
 innocens pro me passus, mortuus et se in ea tanquam in ara hostiam placationis
 obtulit; pro malefactorum vero patibulo, in quo criminosi et peccata puniri et cum
 sceleratis legitime extinguere debent, sentio ut homo qui justitiam diligit summum
 horrorem quem et exterius manifesto. » Regina cum applausu responsum gratum
 habuit et in Patris conversatione complacuit; qua occasione pluries de Ordinis sui modo vi-
 -vendi et aegulis, de negotiis derelictae suae domus Ostheimensis dixerunt, omnino ignorans, quae
 ibidem acciderant, ut superius diximus. Regina eum, quoniam moraretur ejus Prior,
 interrogabat? ad quod respondit: « Prior meus exempla aliorum praetorum superio-

rumque secutus e Franconia fugit; at quo nunc misere vivit, nemini e suis cognitum est; quamobrem majestatem vestram supplex precor, ut pro Castusia Ortheim ejusque Patribus exulibus verbum bonum apud regiam vestram Majestatem, Dominum uxorem facere dignetur; quod ei regina clementissime promissit.

Quum tandem civitati Herbipolensi appropinquarent nec reginae conveniret cum catholico monacho in eam intrare discessit regium comitatum procul sequens; ibidem latebat aliquot diebus, felicem rei eventum expectans, sese etiam aliquoties regie Majestati presentem fecit, sed quum Herbipoli musica, ludi tripudique abundarent, P. Prioris supplicationi regiae evenit, quod olim Josepho Aegyptiaco, succedentibus prosperis oblitus est prepositus pincernarum interpretis sui.

Spes sua frustratus P. Prior desolatus vehementissime dilectum suum monasterium revisere desiderabat, sed quum certior factus esset de ejus sorte, maxime vero quomodo Suedi ubique locorum quos occupant, totē in eo essent, occultos thesauros indagare parietes murosque exacte examinare, effringere, etc. desiderium suum sese in dolorem commutavit, et timens ne provisorii Suedico thesaurus Ecclesie in sacello majori obtrusus praeda fieret, de repente Cronacum reversus suos convocavit, deinde una cum duobus suis intimis parentibus grossis rusticorum indutus vestibus, noctu hic adveniunt, et murum transgressi in dicto sacello effugerunt repositorium in pariete obseonditum, quod hodie adhuc ad perpetuam rei memoriam apertum est. At quum labor iste non sine aliquo strepitu procedere potuisset, cordati isti viri a domesticis Suedicis detecti, in re incepta interrupti sunt, et ex templo monasterium reliquerunt, Moanum fluvium transatorunt et omnia aperta et nuda deserebant inimicis ad praedam quasi offerentes, exceptis 7 calicibus argenteis cum patenis et cochlearibus, e quibus duo in novos calices resoluti, tertius Franciscanis in Schwarzenberg novum instituentibus conventum cum alba et casula donatus; quatuor adhuc preesto sunt, quorum major in festo S. Joannis Ev. omni anno ad propinandum amorem S. Joannis minor in communionibus generalibus ad sumendam ablationem, duo medii quotidie ad celebrationem missae inserviunt. Hos, eam aliis minus pretiosis rebus feliciter trans Moanum Cronacum tulerunt, postea vera pace reddita huc redierunt. In repositorio pluries memorato una cum monastico ad hunc diem usque

specificè incognito thesauro videntur fuisse aservata et hoc casu fateli iniquis possessoribus monasterii hujus successive et aliæ Cartusie non propriæ res juxta antiquam de anno 1631 nomenclaturam rerum ad ecclesiæ ornamentum pertinentium, quæ a parochis et mortuis ludimagistris et parochiis Cartusie custodiende committebantur; i. e. 3 boni (sic veteres dicebant) ^{pune} argentei calices cum patenis et cochlearibus; lunula argentea monstrantia; argenteum poculum e quo agroti ablutionem sumebant, omnia purificatoria, pallæ, corporalia, vela calicum, 2 argentei urceoli, quorum alter deauratus cum lit. V; argenteum facis instrumentum, pulvis coccineus, alba cosula cum alba et ceteris.

Hæc fugitivis patribus imputata diversos in administratoris animo excitare motus, cogitatu facile est: delectationis quidem propter inopinato detectam et derelictam prædam; ira vero, quum ipsemet suo quidem tempore thesaurum indagare potuisset integrum, nam autem monachorum processu valde lesum; quare opinari possumus eum hoc tribus jam multum oppressis conventualibus fratribus Valentino satis devere rependisse. P. Prior cum duobus suis sociis legitimoque suo furto viadum Cronacum pervenit, quum denique tota civitas tam a duce Bernardo Saxono, quam a duce Guilhelmo de Weimar et a duce generali Suedico durissime oppugnata et impugnata, et omnia in Cronaco-Suedicis annalibus longe descripta tormenta diutius subire coacta esset; quo tempore misera et Cartusia valde infesta trage-dia initium suum cepit infelix.

Quodam die P. Priorem e proxima intimaque sua cognatione quisquam spirituales quesiturus consolationem in tanto rerum discrimine visitavit, qui inter alia etiam de Cartusie miserabili dissensu statu, dicens: Reverentia vestrae satis durum erit, si quando ad monasterium revertitur, domum indeque-demolitam et spoliatam cum nihilo restaurare et sustentare. P. Prior sincerissime respondens ait: « Dummodo clementissimus Deus mihi hanc concedere dignetur gratiam, mox in pace reverti, curam istam flecti facerem, quum illic sufficienter invenirem, unde totam domum a fundamentis extruerem, nisi forte omnia ædificia, consequenter meus oculus etiam thesaurus flammis absumerentur, quod minime tamen pertimescendum, quum hactenus hæc sors nulli in Franconia monas-

- terio obtigisset. De fratre meo Valentino tantum sum sollicitus, qui contra meam totiusque conventus voluntatem ibidem remansit; de cuius fidelitate, ni forte imprudenter loquendo fallat, minime dubito et certus sum, eum jam occultarum rerum causa non unum ab administratore suedico subisse examen, sed os suum firum conservasse, etc. Quod juvenis quidam, filius Noeni molitoris Henrici Larnblin et nostrorum Patrum casu- lantium ad tempus domestici e vicino cubiculo audivit secumque tamen fideliter conservabat.

At anno 1633 accidit, ut occasione oblata ex oppugnata evaderet civitate et ad Tothheim reverteretur; quocum supradicto suo patre cohabitavit et post aliquot menses casu: "Non meo, inquit credite ori, sed P. Prioris proprio; revertantur Domini hac serius ocius, tanta occulta reperient, ut denus totum monasterium edificare possint," quod falsus et perjurus molitor sine mora administratori ad ejus capiendum favorem revelavit. Qui postea multos dies, hebdomadas, tempora in indagando et explorando foris, in effodiendo et confringendo domi expendit; soli Deo consecratis altaribus minime parcens, sed ea suffodiens et comminuens deductus se in eorum concavitate vel ita dictis sepulchris aliquid reperiendum, quae omnia violavit, s. reliquias dispersit, pedibus contrivit, varias modo sacrilego profanavit, furiosus etiam crucifixos aliasque s. imagines prostravit, confregit, schedulas in vacuo tabernaculo a fundationis tempore asservatas, quas religiosus quisque die suae s. professionis propria manu in fidem suorum Deofactorum votorum obsignatas super altare deponere debet, laevavit, conculcavit, injuriose ad impuros impendit usus. Non cum minore impietate nostrorum Deo carorum fundatorum mausoleum in medio chori sub lampade effregit, cujus vestigia adhuc a. 1715 P.P. seniores nostri quum novum poneretur pavimentum vidisse affirmant. Interdum homo iste non intermisit gravibus interrogatoriis et inauditis jurandi formulis subditos, scabinos, juratos, parochum ipsum obsidere, ut ita absconditus adinveniretur thesaurus.

Quum ex auri fame furiosus administrator frustra laborasset, dictum juvenem adiit, quem blanditiis, minis, verbis eo tandem perduxit, ut fratrem Valentinum ejusque perfectam secreti scientiam patefaceret. Tunc omnes furoris, irae, miseriaeque fluctus in solum infelicem transierunt fratrem, sed quum ad interrogatoria non responderet ad administratoris mentem et spem nec horrendum juramentum prestare vellet, in carnificum eorumque servorum potestatem incidit bonus frater conversus Deo votis solenni-

bus saucer, tanquam fur et latro; scalas alligatus, inter multas virgas, cruciatus tormenta quæstus, tandem carnificina tyrannica peracta in carcerem detrusus est, in quo pecore pavor, fame, siti aliisque suppliciis torquebatur. Post repetitos hos crudeles cruciatus ei etiam sic dictus potus succicus datus est, qui in eo consistebat quod applicabant ad os situlam foetenti lotio, recenter egestis tam jumentorum quam hominum verbibus impletam modico infuso vino; non intumescens, fratre insidentes non tantum per occultos nature meatus, sed et per nares, aures et oculos conditas sordes expellebant. Hunc infernalium salutis potum cum dictis suppliciis vir Dei his heroice subiit ob justitiam, quæ est virtus unicuique suum reddens, et bona Deo in servis suis dicata; attamen propter dolorem semper invalescentem tam variorum tormentorum ex humana fragilitate succubuit, totum secretum revelavit, quod jam antea sine ullo peccato fovere potuisset, sed ex amore Dei virtutisque non fecit. Nihil secius apud totam posteritatem immortalis laudem et gloriam promeruit; spiritus enim usque huc semper promptus fuit, caro autem infirma succubuit. Sic in camera Schwaursenbergensi pavimentum, in quo jam per tres menses saltabatur et tripudiebatur celeriter effractum est et juxta pauperis patris indicium totus thesaurus cum summo sacrilege plebis jubilo depromptus, qui præter aliqua ecclesiæ ornamenta juxta manuscriptum præcipue in variis a D. D. fundatoribus eorumque successoribus aliisque nobilibus fautoribus et benefactoribus datis et a monasterio ipso comparatis aureis et argenteis antiquitatibus, vasis, mensæ suppellectili numero pretiosæ non mediocribus, necnon in argento probato consistebat. Semivivum vero fratrem postea curare et reficere satagebant, sed corpus ejus intus et foris tam misere se habebat, ut brevi post in sacristeæ cella lapidulo vicina spiritum in manus Regis martyrum devotissime reddidit. An res ista rapina ablata Herbipolim in manus regii Gubernii ruralis, quo omnes omnium monasteriorum proventus et annuæ rationes mittendæ erant, pervenerint, non constat; extra ullum tamen dubium est, quod administrator seipsum minime neglexerit, tres magis afflictos patres albine multo immitius et vilius consideraverit, tractaverit, eorumque aut mortem aut discessum intenderit, quum extra claustrum a vicinis filiis catholicis omnem cibum et spem emendicando querere debebant.

Interea P. Prior occasione fausta oblata ab urbe Cronach Bohemiam ad Cartusiam Waldth visitandam ex Ordinis commissione profectus est cum charta liberi exitus imperiali ab Alberto duce ex archiepis in Unterroth prope Cronach expedita mense Octobri 1632.

Eodem anno 1633 jern initis anni administrator, qui tunc temporis etiam titulo toparche de Volkach e regio gubernio decoratus fuit, ex Cartusia exegit ut Volkacenses cum Ostheimensibus ad reparationem molendini Moeni concurrerent; quod magistratus humillime recusavit et ut justitie antiquae juxta interet Cartusiam et urbem Volkach initas conventiones manutenerentur postulavit.

Eodem anno ad initium mensis Julii huc advenit cum comitatu suedicus colonellus Dominus de Rostein, se coram administratore ut novum Dominum heredem Cartusiae, sibi a Suecica corona seu feudum dono date declarans, ac sequens diploma toti communi publice communicavit.

Regia Majestatis et regni Suecici Consiliarius, Cancellarius et plenipotens legatus terrarum Germaniae... Amen.

Ab Oxenstierna, Baro in Himoth... Excellentie vestra notum faciens humillima officia, quae erga Majestatem regiam, clementissimum nostrum nunc in deo quiescentem Regem, nobilis, generosus, fortis Fredericus de Rostein, colonellus equestris praestitit et in posterum erga illustrissimam declaratam Reginam et Principessam hereditariam necnon erga Suecicam coronam ipsomet posterique ejus praestaturi sunt, confert et dono dat nomine regiae Majestatis et Suecicae coronae nominato colonello de Rostein monasterium Ostheim in Wirceburgensi districtu et praedium Wirceburgense in civitate Wirceburgensi situm cum omnibus pertinentiis, juribus cujusvis nominis a possessoribus prioribus detentis, at a Suecica corona divina Providentia jure belli comparatis.

Proin conferimus ex dono damus hisce dicto colonello de Rostein ejusque heredibus memoratum monasterium Ostheim et praedium Wirceburgense cum omnibus pertinentiis, jure superioritatis coronae Suecicae semper reservato; ita ut ea tanquam donum gratiosum accipiat et ut feudum semper recognoscat, in posterum jure hereditario et proprietario possideat, utatur, fruatur, se regiae Majestati omni tempore

fidelem prebens omniaque quae obsequiis conveniunt vasallo faciens et prestant, ad quae sese speciali reverso obtinuit. Itaque Excellencia Vestra nominatum colonellum de Rostein insequenter in possessionem sepe dicti monasterii et praedii Wircebergensis immittat et omnibus et singulis coronae Suedicae imperantibus Superioribus et inferioribus officialibus necnon militibus equestribus pedestribusque, insuper omnibus subditis serius intimet, praefatum colonellum de Rostein in hac sua possessione non solum non inquietare sed etiam contra omnem vim, ut partuori

Diploma hoc Excellencia vestra manu propria subscripsit confirmavitque.
Factum Frankfurt ad Moenum die 20 Julii 1633.

Baro de Ockensterna etc. etc.

Iuxta sic promulgatum diploma novus haeres de Oltheim homagio hujusce Festitiae totiusque Communis recepto in plenam intravit possessionem, sed quum in omnibus maxime imperitus esset, novum suum dominium nemini melius committere dum sciebat quam priori administratori in eo plane versato, sique ille denuo stabilitus et obligatus est, non sine novis miseriis cerumnisque trium Patrum nostrorum, qui tamen haec omnia ob animum morigerum cum divina assistentia tam fortiter superabant, ut quamvis in monasterio nihil nisi cella habitatio et palcaris lectulus concedebantur et administrator omni die abscessum nuntiabat, considerantes quod immediate post P. Priorem concessam salvam guardiam pro Franconiae Cartusis huc advenirent et cum Fratre Valentino ad administratoris adventum jam hic fuerint et ad presentem diem usque tolerari debuerint, ac consequenter totum systema in statu quo antea usque ad pacificationem permanendum sit, ne unus quidem eorum victum mendicans per diem vel per noctem extra claustrum degeret, sed possessionem fidelissime semper affirmarent etiam in summis adversitatibus per unum et dimidium annum et plus, ita et administrator perseverabat in solita sua, heu! prava conversatione. Tandem anno 1634 mense Augusti Deus misericordia erga suam agonizantem Franconiam ejusque monasteria motus praelio inter et Imperatoris et Regis Suedici exercitus inito ad Nordlingen in Suebia tam felicem concessit exitum, ut inimici armis faustis Imperatoris totaliter devicti et reliquis Suedicus populus usque ad Thuringiam et Erfordiam fugiens, repulsus esset. Quo nuntio lato allato concia

lium Würceburgense officii sibi incumbentis non immemor, erga Dominum legitimam viam ad recuperandam civitatem copiis imperialibus prudenter aperuit, quod etiam per mirabile stratagemam die 18 Octobris evenit, et consequenter Episcopus adhuc exul et Franconiae Princeps Herbipolim reversus est.

Huius rei fama longe percrebrescente Prioris nostri et Visitatoris animus pro sua aliisque Franconiae domibus zelans in urbe Cronach se continere non minus potuit, quam obsidionis tempore, ideoque incognitus per Ostheim Herbipolim properabat ad negotia suorum subditorum conventuum quam celerissime expedienda. At quum administrator dicti Rosteinensis dominii ab hisce subditis illius cognovisset propositum, cor ejus in duas partes vergere cepit: in unam quidem cogitando se longius adhuc administrationem sustinere posse, tatis suum Dominum quam optime sua defensionem et cum aliis ejusdem generis Suddicis Dominis in futuro universalis pacis tractatu plus obtenturum; in alteram vero partem, providendo cu bonus Evangelicus illud « orate ne fiat fuga vestra in hieme », quo nudus exire nemo eligat, nec propter nive coopertas vias quo abundum nesciat; vel sabbato, quo secundum legem judaicam non liceat grave quid secum ferre, ad imitationem Jacobi in libro Genesim, qui mulieres, armenta, omnia sua ante se mittens prostea secutus est, sibi mammonam iniquitatis bonas ^{si} ad alia in mundo prospera conamina preparavit, quae strategemata eo facilius operari potuit; quo longius tempus ei, ut desiderabat, praesto erat, quippe quia V. P. Prior causam suam Herbipoli capere non potuit priusquam die 16 Januarii sequentis anni, quo etiam castellum a Suedicis derelictum, et princeps Franciscus denuo graciosus et urbis Würceburgensis et totius terrae fidelis.

Anno 1685 P. Prior noster cum commissariis Principis huc advenit ad monasterium suum recuperandum; qua occasione colloquium, ut ^{perconceptum} praecipitur fuit, cum administratore locum habuisset, nisi optime praesentiens cum sua femina, praedicante aliisque sociis fugam salutem petisset, cartusiae promeditata malitia damno irreparabili inflicto tum dissipando tum mutilando antiqua documenta, scripta, computus et adhuc perantiquum saeculi cartusiae primi et secundi existens documentum plerumque turpiter exvisceratum testatur; quum subducendo vinum frumentum, pecuniam resque mobiles.

Quoniam vero affectione legitimus Dominus et Prelatus a suis subditis, maxime vero a suis tribus religiosis semimortuis filiis conventualibus fuerit receptus, ipseque eos salutaverit suscepitque; quoniam stupore tot et tam tristes relationes per tres annos congestas perceperit audiveritque; quoniam animo summa in abundantia derelictum monasterium nunc in indigentia paupertateque inveniret Describi nullatenus potest. Et professis et hospitibus, qui ante Suevicam invasionem Cartusiam occupabant, tempore restitutionis nonnisi remanserunt, qui post Patrem Priorem de Cronach reversi sunt:

P. Vitus Herbst, Vicarius, professor domus Expreidie;

P. Guigo Weickert, Procurator;

P. Rematus Reich, Sacrista.

Sequentibus Patribus V. P. Prior hic occurrit, qui accepta regia ^{suevica salu-} ~~post ab admi-~~
~~guntia a exilio salvi hic morabantur.~~
~~ministratore suevico salvi hic morabantur,~~ sed paulo post ab administratore suevico Cartu-
 siae proposito tam varia perpessi usque adhuc perseverabant; scilicet:

P. Macarius Ströbling;

P. Anthelmus, natus Baro a Wertenstein;

P. Franciscus Tietz;

P. Hugo Hornsdorffer, alias Herbipoli in conventu Hallig Canonicus, postea Professor et post aliquot annos hic Procurator, cum aliis a V. P. Priore in exilium missus, ad Cartusiam Ittingen in Helvetia profectus est, quo seu hospes receptus, ob animi indolem meritaque sua Vicarius conventus institutus est, quo in munere vitam finivit a. 1638, die 2 Martii.

P. Antonius Volmar, professor annorum 31, antea Procurator et Vicarius, in Cartusiam Smalk fugit, cujus fuit postea Prior, nec non Cartusie Brünmensis in Moravia, ubi a. 1639 die 6. Augusti obiit; post se relinquens perpulchrum tractatum asceticum prae se exaratum.

P. Hilarion Danichius, Pomoranus, professor hujus domus a. 1599, postea Vicarius, in Cartusiam Ratisbonensem fugit, cujus fuit mox electus Prior, et postea Coartusie Gemnicensis ubi a. 1646 die 22 Decembris mortuus est ut Visitator Germaniae superioris.

P. Basilii Kierer corpus requiescit in Cartusia Würzburgensi ubi a. 1634 die 30 Septembris mortuus est.

P. Bernardus Steiger in exilio obiit, minus notus quam ejus obitus dies, qui in domus Calendario annotatur die 11 Julii 1632. Anno eodem ⁽¹⁶³²⁾ Suedis quidem expulsis, fratricia vero imperialibus copiis ubique inundata V. P. Prior pro monasterii sui ejusque subditorum securitate utriusque pater valde sollicitus, ab Imperatoris marescallo D. Comite de Piccolomini saluam guardiam obtinuit qua excellentia sua gravissimis ex causis Cartusiam cum oppidulo Ostheim, eorumque cives sive regulares sive seculares et molendinum in imperialis Majestatis defensionem ac custodiam suscepit, ab omnibus belli oneribus, exactionibus prorsus exempt liberavit, simulque interdixit toti imperiali militiae huc transire sive morari, quempiam fado, tributo, exactione molestare, sed ut omnia ibidem vi salva guardia imperturbata servaret, immo adhuc adjuvaret, protegeret, defenderet sub poena omnibus transgressoribus proposita fuit. etc. subdata Kitzingen, in archicadris die 22 Sept. 1635.

Interdum Prior noster inter alia ad monasterium suum restaurandum innumera negotia totus fuit in exacte examinando tunc damna monasterio facta, redditus et expensae omnium mobilium, quum infidelitates a non paucis subditis commissas. Quam sedulo ea omnia peregerit actis juridicis probare possumus; quae quum fuerint, documentum adhuc existens quamvis incompletum exhibemus, ex quo et laici administratoris monasterii conversationem et damna enormia ab eo Cartusiae inflicta cognoscere possumus.

Anno 1636 quum famosi illius administratoris novum domicilium hic compertum esset, V. P. Priore vero absente propter visitationes multo remotorum Ordinis monasteriorum intra et extra Provinciam, Guigo Weickert ad tempus Procurator ut ex scriptura, conceptu, terminis accuratis facillime concludi potest, e supradictis thesibus libellum suum, postea quidem sub eruditissimo calamo in memorabilem ad supremum imperiale tribunal, belli summum deccatum vel nobilem magistratum Schweinfordensem directum, transfusum composuit. Sine titulo et inscriptione. Quum invasione hostili regis Suedici exercitus in districtum Würzburgensem Prior et conventus Cartusiae

Ostheimensis e monasterio in trium annorum miseriam coniecti fuissent. Marcus Weiss ad tempus monasterii administrator a gubernio Suedico et a colonello Hostein institutus est. Quonam modo misero, rapaci, sacrilego administrationi praeferit, sibi confisum monasterium spoliaverit, exhausit, ad ruinam duxerit, ita ut Patres conventuales exules nondum ex exilio revocari nec officium divinum reintegrari, imo nec ipsi tres presentes Patres ad victum et amictum necessaria habere potuerint, sed famem miseriamque sufferre, devotorum catholicorum pietatem implorare et necessaria emendicando quodere debuerint, patet ex sequentibus:

Quum Weiss primo ex impuro Henrici Lamblein molitoris ore aliqualem occulte thesauri notitiam percepisset, nec die nec nocte quiescere potuit, sed ceu leorugiens circuiens nihil intentatum reliquit, usquedum ad rei perfectam notitiam perveniret; dein ubique in monasterio circumspexit, imo mortuorum sepulchra effringere jussit, sub spe inveniendi thesaurum, sed frustra; itaque multas personas, parochum, dictum molitorem, dominam toparchissam, scapharium, etc. cum juramento examinavit, at quum nihil ex eis extorquere potuisset, sacrilegus ille cum defuncto nostro Confratre Valentino tyrannico, imo inaudito modo egit. ... eum cruciavit. ... in carcerem detrusit. ... excarnificavit, usque dum secreto tradito mortuus est. Proinde monasterium non solum omni pecunia sed et Ecclesiae ornamentis privatum est; quin ipse Weiss aliquas casulas sartori Volkacensi ^{Hans (Jung)} Henricolangein tradidit, ut ex eis femine suae et ancillae soleas aliisque ejusdem generis conficeret, et praefati sartoris ipsa verba et aliquae reliquiae casularum transformatarum testantur, et ipsemet administrator gloriatur, se suosque semper sacris indutos vestimentis incedere. In hoc uno solummodo puncto Cartusia damnum plus 100^{sic}000 thalerorum passa est.

Item alios non mediocres redditus in pecuniis, ut reperte testantur litterae, apud colonellum vel ipsemet percepit vel tradidit, nec non syngrapham ad 700 thal. veteris toparchissae aliamque supra 100 th. quam ^{Joannes} Henricus Glock, membrum concilii Volkacensis monasterio debebat, mercatori ibidem concessit, ratus se sic soluturum quae occasione nuptiarum suarum inde emebat ad 80 th.

Item colonello suo inscio a Communi Ostheimensi 700 th. injuste extorsit

novasque exactiones imposuit et in suum proprium convertit usum, adeoque pauperes exurit cives, ut si longius perdurasset, omnes coacti fuissent penates suos derelinquere.

Item 300 maltra frumenti et plus et multa ^{et?} maltra hordei cum maximo Cantusio prejudicio colonello inscio vendidit, propter quod colonellus indignatus refusionem exegit.

Item 3 cados vini anni 1631 e Cantusia Schweinfordiam ad Eliam Habern transportare jussit ob pannos comparatos, unde se et sponsam suam scribasque nuptialiter vestivit; pruterea ipse una cum predicante suo 3 cados et plus in communi vendidit consumpsitque.

Item praefatus sartor testatur quod Weiss multas ^{cucullas?} uillas Schweinfordiam tinctori ad tingendos nigras misit, ut ex iis sibi aut scycophantis et adulatoribus, ut Sebastiano Hartmann in Volkach, scriba sive Hoffmann ejusque nepoti Nicolao vestes conficerentur.

Insuper omnem supellectilem, lectos plumbeos, mensas etc. stannea vasa, hydrias, amphoras, omnia e monasterio officinis, omnia instrumenta e cellis Schweinfordiam abduci jussit, conventumque adeo expoliavit, ut 3 adhuc remanentes conventuales non haberent ubi cubarent nec extraneo hospitalitatem conveni-entem praebere possent.

Item ambo scapharii testantur quod 80 onera palorum ipse et predicans multa opera arte lignaria confecta procul nec non simul magnam copiam frumenti vini que et multas sportas libri refectoris etc. ad Volkach abduxerint.

Quum omnes excessus isti et facinora tam manu propria Weis subscripta quam proborum hominum testimonio comprobari possint, supplico Excellentiam Vestram, icono clasten istum propter Deum, dum Schweinfordie moratur, apprehendere, detinere, nec prius quam restitutio plene facta fuerit, dimittere, praesertim quum regia Majestas nos ad Excellentiam Vestram ad auxilium impetrandum direxerit.)

Ita se habet haec thesis ad informationem multorum particularium jam multo utilis; cujus primus factus, scilicet stylo curiae elaboratus memorialis, qualem in loco competentis sortitus fuerit effectum, hodie nondum constat. Saltem praefati

memorialis in custodiam traditi prima originalis copia circa annum 1700 in actis asservata quidem, sed quum ob varias causas eam evolventibus exhiberetur, nunquam fuit restituta, uti bene notatum est.

Anno 1637 iterum a Suecis e Schweinfordia usque ad Volckach irrudentibus omnia rapina, depredatione, incendio impleta sunt, sed ab Imperatorum succursu salvata. Interea V. P. Prior apud se contra gubernium Würceburgense, quod Cartusiam in suis privilegiis cum exactionibus et oneribus ledere intendebat, ad eam defendendam, elaborabat perpulchram deductionem, iurium Monasterii et loci, et domum Schwarzenburgensem adiit ut sub alto suo patrocinio privilegia ab Imperatore Friderico anno 1488 Cartusie concessa et rata habita de novo a moderna imperiali Majestate confirmarentur, sed effectum intentum non obtinuit ex incognitis causis.

Anno 1638 quum patria ubique depopulata indeque terra plerumque inculta et vacua maneret, Cartusia ut precedentibus annis immensum^{an} redituum jacturam fecit, ut ex sequente specificatione videri potest;

Specificatio omnis introitus Cartusie Osheimensis pro anno 1638:

- 2 maltra frumenti, decimæ in Domsdorf. NB. prius 150
- 3 maltra frumenti, decima in Dürresfeld NB. prius 40
- 6 maltra frumenti, parva mensura in Ltleben et Weyoltshausen; prius 16.
- 7 maltra frumenti parva mensura in Brosseltzheim, prius 16.
- 3 maltra in Frankenweinheim.
- 4 maltra frumenti e cella Volckacensi etc. etc.

Nota: Quum in hac specificatione hordei nulla sit mentio, videtur nihil huiusmodi proventus in horreum fuisse depositum, sed quod in campis crescebat, ad alendos utriusque exercitus tantos equos fodro præceptum.

2 cadi vini ad summum ex decimis.

8 cadi vini, perpetuo vini pensio.

24 cadi vini ex propria terra. Summa 34.

Ad summum 80 fl. census.

Ex his posteritas prudenter suspicari potest, cum quantæ cura P. Priorem

monasterium ab omnibus denudatum tam modicis redditibus conservasse).

Anno 1639 quum copie imperiales, quae anno precedente regioni saluti auxilioque fuerunt, statione hiberna transactae, Alhenum versus castra inuaserunt, Sueci denovo irrumpebant, devissime civitates Alheni vexabant, invalescebant in tantum, ut mense Septembri sub colonello Haenigsmark usque ad itoa dictum Graenberg prope Nurembergam appropinquarent, circumvicinas villas et molendina flamma delerent et ab urbe 10.000 th. reprecularum exigerent, et etiam receperunt. Terra per 3 menses 8 manipulos equitum sustentare et exactionem omni mense usque ad pacis conclusionem Erfordiam mittere coacta fuit; hinc toti regioni onera importabilia succrescebant, ita ut canonicus Wirceburgensis solus pro sua persona ad 24 fl. per annum solvendo teneretur.

Ex his, lector benevole, confice quid a Cartusia nostra exactum fuerit; quanta molestia et turbatio ob continuos transitus, receptiones copiarum tam inimicarum quam amicarum; quantus labor, cura, sollicitudo P. Priori nostro accreverint. Quare vires ejus tam gravibus per 8 annos exorbitatis oneribus fracta tandem adeo debilitatae sunt, ut ad mortem egrotaret; et ita anno eodem nunquam satis praedicandus V. P. D. Bruno Fleischmann, Cartusia hujus dignissimus Prior et Provinciae Allemannie Inferioris Visitator (etiam prius Erfordiae) necnon Provinciarum Alheni et Superioris Allemannie quandoque commissarius specialis, de Deo, de monasteriis suis Erfordensi et Ottheimensi, imo de toto Ordine, necnon de suis secularibus subditis et plurimis extraneis optime meritis vir, die 6 Octobris in festo Sancti fundatoris Ordinis et sui nominis patroni, summa post se relicta gloria et dolore in Domino beate obdormivit. Cujus corpus in sacello majore P. Dionysio digno suo praedecessori appositum est cum lapide ornato inscriptione decenti.

In locum ejus ad instantiam P. P. Conventualium ob merita a V. P. P. Commissariis Provinciae successus est

XXXII. V. P. Renatus Reich

32us Prior, —

Rector, postea vero Prior hujus domus a Capitulo generali declaratus.

Nambergae a. 1603, die 26 Januarii a parentibus honestioribus natus et in litteris

moribusque optime instructus. Anno 1624 in hac Cartusia professionem suam emisit, et post 6 annos Sacrista factus est. Anno 1631 thesauris Ecclesie reconditis cum Prioris suis aliisque Cronacam in Suevicum exilium migravit in quo multa perpessus est. Anno 1638 redux declaratus est Prior in Elmloch simulque Prior titularis in Grünau, quae Cartusia Prioris mortuo comiti Wertheimensi a rege Suevico data, sed adhuc per decretum imperiale diaccesi Wirceburgensi et Sancto Ordini nondum restituta erat. quem titulum ut Prior Otheimensis conservabat, usque dum laboribus continuis eandem Cartusiam ad Ordinem reduxerat, et anno 1650 ut novus Provinciae Commissarius personis Priorisque providit; inde apparet, quod non frustra sed effective titulum gessit.

Interea Prior in munere suo agendo incepit, ubi Prior antecessor finivit. i. e. a sollicitudinibus, curis, miseriis, nam anno 1640 copiae imperiales et Suevicae regionem hanc perpetuo invadebant, vexabant, ita ut non obstante salva guardia nemo se a transitu et contributione subducere posset. Anno 1641 Suevici et Galli rapinas suas usque Herbipolim protrahabant. A W^{mo} Principe Francisco universalis conventus indictus est ad omnes convocandos Status, in quo articuli propositi et die 17 Augusti suscripti sunt; inter quos articulus in specie mentione dignus, quod omnia monasteria fundata 6000 fl. argenti et 1000 maltra frumenti ad defensionem Herbipolim contribuere deberent; ad quod etiam haec Cartusia tenebatur. Nihilominus pius ille Prior numerum Fratrum suorum spiritualium adaugere et vivendi rationem Ordini conformem restituere nitebatur; et jam hoc animo in tanta generali omnium rerum destitutione primum novitium nomine Casparum Hess Wirceburgensem admisit, qui in Tuckelhausen ~~professum~~ suum fecit, professionem vero in hac Cartusia die 1 Novembris 1642, et dehinc ut primus professus post exilium Suevicum huc missus est. In annum hujus juvenis professi V. P. Prior extraordinarium suum pro cultu et officio xelum adeo instillavit, ut unicam suam occupationem ad summam usque senectutem caecam in scribendis libris chori poneret, et ita non solum omnes suae professionis sed et plurimum aliarum Cartusiarum domus libros choro inservientes nitidissimis Romanis characteribus de novo conscriptos relinqueret; quamobrem in Elmloch Statibonam, in Brünn, Olmütz in Moravia hospitandi causa missus est; ab eo ita conscripti libri 150 numerantur, non computatis aliis spiritualibus opusculis. (Haec ad posteritatis

adificationem de hoc professo dicta sufficiant.)

Anno 1642 Prior Henatus ad perpetuam ~~sibi~~ ^{sui} monasterii utilitatem tertiam decimarum partem in Donnersdorf a vidua D. de Schaumburg pro 1000 fl. emptione comparavit; ut nova illa possessio in perpetuum inopugnata maneret, de consensu corroborato R^{mi} Principis et Capituli cathedralis communivit, ita ut morte Prioris cujusque intercedente, subsequens Prior solus hoc feudum recognosceret. Ad finem anni 1642 gentes Saxonie-Weimarue denuo in terram irruerunt secum ubique terrorem confusionemque ferentes.

Anno 1643 Suedici totam Franconiam iterum spoliaverunt et a Diocesi 30.000 th. represaliarum exegerunt, itemque a. 1645; nihilo ^{secius} ~~minus~~ innata prudentia dexteritasque P. Prioris Ostheimensis inimicos tam Schweinfordie residentes quam huc illuc in terris vagantes elusit ita, ut solus inter omnes alios prelatos monasterium suum a noxiis salvaret molestiis, maxime vero quum comproversus P. Vitus Herbst fuit nominatus Prior Cartusie Expiensis, cujus apud omnes colonellos Suedicos et Saxones tanta erat auctoritas, ut Suedici salve guardia Regis (quam P. Henatus ejusque antecessor anni anno obtinebant) alias rationem minime habentes, Ostheimensi Cartusie vero parcerent, nec quisque totius exercitus eidem ac specialis ordinationis molestus esse auderet; interea tamen onera generalia belli, quae a civitate Wirceburgensi imponebantur, Cartusia effugere non poterat.

Initio anni 1647 duo milites Suedici ad monasterium Bildhausen venerunt, quos subditi passione abrepti aggressi sunt; quorum unum interfecerunt, alter vero fuga se salvans colonello suo facinus indicavit, qui protinus viros aliquos ad rem examinandam ad Bildhausen misit; qui statuerunt quod prelati equum occidi emisset et de facto occuparet, ob quam rem colonellus ira plenus monasterium ad satisfactionem ad aliqua 1000 fl. sine mora solvenda adegit. ~~Ne~~ in cineres redigeretur, gravi tamen R^{mi} Principis Wirceburgensis res eo ducta est, ut monasterium intra tres menses 3000 fl. annumeraret; sed quum tanta argenti summa comparari non poterat, conventus necessitate ductus decrevit, ut ad salvandum totum monasterium aliquae partes distraherentur; et ita venumibat sic dictum praedium Bildhausen prope Herbi-
-polim et ultra monasterium Carmelitarum in angulo situm. De his P. Prior

Renatus, certior factus et non immemor omnium, quae ipse et confratres durante saeculo Suecico in terra aliena perpessi sunt, ut in similibus occurrentibus casibus sibi suaeque posteritati in patria ipsa asylum prepararet, praesertim succedentibus nobilibus Dominis et Prelatis, qui maluerunt praedium esse in manibus regularium quam secularium, ipsum cum omnibus juribus pro 2840 fl. emit cum consensu utriusque conventus et approbatione visitatorum ac R. R. Generalium Ordinis Cisterciensis et Cartusienis; nihilominus ne in posteram ullus oriretur scrupulus, quasi supradicti Praelati extrema necessitate coacti egerent, et ideo emptio nulla declarari posset, providus Prior se approbatione Summi Pontificis corroboravit munivitque!

Anno eodem die Parasceve Scoticus Schreinfordiae depons magister militum Whangel a Summo Capitulo 60000 th. repurchase aliarum exegit et accepit.

Anno 1648 subditi Capituli cathedralis in Grafen-Heinfeld, qui cum multis aliis circumjacentibus vicis hac nostra Suecica salva guardia Ostheimensi pro suis huc fugientibus jumentis aliisque rebus mobilibus servandis per multos annos gaudentes, se abstrinuerant, omnia onera cum communi Ostheimensi, quod eo magis tributis Suevis gravabatur, simul portare praesque praeter se etiam actualiter erga illud gratos prestare; at perfido modo promisso non steterunt et mulieres, liberos, mobilia successive et insalutato hospite educere capere; quae quum Cartusia retinere minaretur, ingrati apud D. Episcopum et Capitulum cathedrale Würceburgense pluries conquesti sunt. At cordatus P. Prior protestationibus Capituli cathedralis et Principis inhibitione minime turbatus sese semper scribendo optime defendit; sic inter alia quondam respondit: si subditi Capituli cathedralis soli ingrati esse volunt hocque illis in vitium imputari non debet, in posterum in consimili discrimine ad clementissimos suos D. D. (N.B. qui ipsi eotempore extra Franconiam fugitivi erant), imo Schreinfordiam (ubi tamen nidus hostium fuerat) confugiant et ita se salvent! « Interea nihilominus persegebat jumenta Grafen-Heinfeldensium hic adhuc remanentia retinere nihilque dimittere, donec ut debeant, cum hoc communi consensissent; et in omnibus feliciter successit. Aliubi in actis hujus causae versiculum hunc ab eo insertum legimus:

Rustica gens

Est optima fons!

Sed pessima gaudens!

Tandem anno eodem pax diu desiderata inter Romanum, Suedicum et Gallicum regnum, non sine magno catholice religionis detrimento conclusa est; et iuxta tractatum a summo Wirceburgensi capitulo pro satisfactione Suedicæ militiæ enormis summa pecunie exigebatur.

Hoc anno 1649 Suedicis hierna statio concedebatur. P. Prior Renatus vero ab hoc anno divinum officium et observantiam regularem relans, plurimos suscepit novitios et officium divinum in ecclesia die ac nocte celebravit et cum novitiis cantavit quousque ad hunc diem Deo protegente et benedicente, cui locus. prederat.

Anno eodem ad Prioris instantiam R^{mo} Episcopus Johannes Solms, Episcopus auxiliaris Wirceburgensis reconciliavit, consecravitque diebus 8 et 9 Octobris omnia altaria hujus Cartisie eaque ss. reliquiis denuo dotavit. Et ita sollemnis ille actus tempora hec miserrima ex Suedicam tristissimam historiam finivit.

fin de la
première
histoire

Nomenclatura omnium ss. Reliquiarum, quæ partim intra partim extra altaria aliisque locis monasterii post bellum Suedicum cum authenticis inscriptionibus inventa sunt, partim etiam a R^{mo} Episcopo auxiliari date et in altaribus incluse sunt:

Summum altare: dedicatum in honorem ss. Trinitatis, Beatisime Virginis Mariæ, s. Archangeli Michaelis omniumque ss. Angelorum; continet reliquias: s. Jacobi maj. Ap. s. Philippi Ap. s. Sebastiani, Mart. s. Nicolai, Ep. s. Antonii Abbatis; s. Anne, Matris B. M. V. altaris dies anniversarius 8 Octobris qui tamen anno 1726 mutatus est.

Altare in Vestibulo vel Sacristia dedicatum s. Brunoni, continet reliquias s. Stephani protom. s. Colonati, Mo.; s. Toluani Mo.; s. Nicolai Ep. s. Eodoci Conf. Dies anniversarius hujus et sequentis altaris 9 Octobris.

Altare in Capitulo s. Hieronymo dedicatum, continet reliquias: s. Lucæ Ev. s. Ambrosii Ep. s. Hieronymi; s. Lazari Ep. s. Augustini Ep. s. Pauli Trem.

Altare in parvo choro dedicatum s. Virgini M. et continet partem reli. B. V. et reliquias s. Ursule; s. Cordule; s. Ottiliæ ss. Mo. s. Urbine V.; s. Lucie M. s. Petronille V. s. Patille V.; s. Conflantie V.; dies anniversarius 9 Oct.

Altare in ingressu Chori ad dexteram dedicatum ss. 12 Apostolis et continet reliquias s. Petri Ap. s. Andree Ap.; s. Ursi Mo.; s. Anne Matris B. V. Mo. dies anniversarius 8 Oct.

Altare ad sinistram dedicatum S. Crucis et continet particulam S. Crucis; reliquias S. Andreae Ap: S. Petri et Marcellini M. M.; S. Sergii et Timothei; dies anniv. 8 Oct.

Altare sacelli Procuratoris, in cuius fundamento steterat prima ecclesia dedicatum B. Joanni B. et continet reliquias sepulchri S. Johannis Evang; S. Valentini M. S. Tiburtii M. S. Ottonis Ep.; S. Norosi Conf. S. Christinae V. M.; S. Felicitatis M. S. Cunigundis; S. Henrici Imper.

Altare parvi sacelli in claustro (in litteris foundationis sacellum S. Nicolai appellatum; in quo foundationis actus celebratus est) dedicatum S. Mariae ex M. 14 auxiliatoribus et continet reliquias S. Blasii Ep. et M.; S. Christophori M.; S. Cyriaci M. S. Achatii M.; S. Eustachii; S. Erasmi Ep. M.; S. Pancratii M.; S. Viti M.; S. Georgii M.; S. Barbara V. M.; dies anniversarius 12 Oct.

NB. Altare in claustro prope ad chori portam solum a sacrilegis Suedicis manibus illesum evasit, cetera omnia, quum fuissent violata, iterum sunt consecrata.

Anno 1654 omnes P. P. Priores omnium Franconiae Cartusiarum apud R^m Episcopum Wirceburgensem cum nominum suscriptione replicando urgebant, ut a quotis aliarum Cartusiarum aliquid deduceretur et Cartusiae Ostheimensi, cum qua in repartitione subsidii charitativi benignius esset actum, adscriberetur, maxime quum ad eorum, i. e. Priorum instantiam id jam R^m Antecessor promississet et nuperrime habita generalia comitia etiam in hoc sensu pronuntiasset.

Fraternae illi caritati (juxta quam Cartusia in hoc puncto jam ab anno 1612 contra omnes suas libertates ac privilegia et contra omne jus novis et aliarum domorum continuis oneribus gravata, recepto adhuc novo onere etiam jure reclamationi contra prius impositum privaretur) Prior noster Renatus prudenter et genere occurrat. Anno 1655 prima vice jura sui recentem empti praedii Wirceburgensis Bildhausen in puncto alicujus in via Hörner sitae domus contra postulationem parochiae cathedralis defendit.

Anno 1656 celeberrimus Ordinis Commissarius V. P. Simon Billy, Prior Cartusiae Bonipanus etiam ad hunc venit Cartusiam eamque in persona R. P. Generalis plena potestate cum V. P. Wilhelmo Desquard Priore domus Ratisbonae acque ac alias totius Germaniae Cartusiae extraordinarie visitavit. In omnibus audis Principum fuit honorificentissime receptus.

Anno 1660, die vero 8 Februarii terrenam suam vitam; meritum plenam ex longinqua hydropisi in aeternam commutavit noster in omnibus praecipue vero in patientia, magnanimitate, constantia a teneris usque ad finem, probatus P. Prior et Convisitator Renatus; de quo etiam predicatur singularis ratio sua a Deo accepta, talentem ut bonus et fidelis servus optime administrandi, deoque in omnibus voluntati divinae conformandi. Corpus ejus in sacello majore juxta P. Dionysium Fichtlinum requiescit, ut legitur in lapide sepulchrali.

Post hoc praesidio supra nominatorum V. P. Wilhelmi Prioris Ratisbonae et S. P. Joannis Zimmer Rectoris in Hambach, vicariatus conventibus Wirceburgensi et Orlheimensi ad electionem convocatis, P. P. Conventuales hujus Cartusiae eligebant quidem, sed quum non iuxta regulas equiverent, ius eligendi Priorem ad A. P. Generalem transiit, qui instituit et Capitulum generale confirmavit.

XXXIII. V. P. D. Joannem Caspari

33us Prior.

Priorem, professus Cartusiae Trevirensis, Provinciae Rhenaenae, Prior Cartusiae Trüben-gensis; huc venit fama jam ut bonus Prior optimusque oeconomus cognitus, quod et factis probavit, inter quae haec specialiter commemoro: Anno 1663 quum vidisset quod annuae decimae in Dürfeld potius ad arbitrium rusticorum Cartusiae solvebantur; adeoque non parvum detrimentum patiebatur, ipsemet decimas colligere coepit et ad hunc finem primum decimarum horreum extruxit; quamobrem monasterium Priori non satis gratum esse potest, quum id mortuis temporibus nondum fieri posset experientia multis in locis contrarium exhibente, scilicet ibi solutionem decimarum cessasse, ubi prius Domini decimarum non similiter agebant, id quod jam rustici sibi in ius trahunt.

Anno 1668 quum nobiles de Schwarzenberg in Frieslandia, praetendentes a Michaeli Seniore primogenito archifundatoris nostri f. m. descendere (ut in ~~Monachia~~ de Genealogiis Procerum Rom. Imperii legitur) praecipueque ad Schwarzenberg in Franconia respuentes Prior Joannes ad instantiam Summi gubernii compendiosam descriptionem omnium in Cartusiae existentium Schwarzenbergensium epitaphiorum, antiquitatum, documentorum, ex quibus legitime descendentes fundatoris tantum valuit, ut supradicti praetendentes (qui hoc anno Cartusiam omnia quae ad eam pertinentia ipsimet inspexerunt) in perpetuum

arceantur; nihilominus in Cartusia dicti Domini comiter habiti sunt.

Anno 1670 Prior expleto suo 10. regiminis anno hanc stationem mutavit; nam quantumvis fuisset optimus Superior, tamen ab hoc communi quod ab illis strenue ad ita dictam jamjam perituram mercedem Dominicam solvendam cogebatur, tantum adium contradictionemque sibi aseivit, ut tanquam extraneus, qualem adversarii eum habebant, consultum deceret, in Capitulo generali misericordiam suam urgere, quæ ei cum novo prioratu Cartusie Rethel concessa fuit; in qua post multos annos mortuus est. At ante ejus discessum adjuncta illa considerans quæ abhinc 10 annis actum electionis resciderunt et etiam nunc denuo perturbare possent, ipse cum V. P. P. Visitoribus apud R. P. Generalem omnia ad honorem domus ita disposuit, ut in Charta Capituli simul cum ejus mutatione expresse perneretur.

XXXIV. V. P. D. Georgius Mœring (Möring) 36us Prior.

Prior, professor hujus domus.

Tellem corrente calamo hujus magni Dei viri sanctitatem jam ante ejus ad Prioratum promotionem coruscantem latius describere, sed quum hujus operis non sit munere hagiographi fungi, sed indifferentis chronici, lectorem ad calcem hujus operis remitto, quo jam abhinc multis annis stylo asectico, latino et latiore conscriptam Venerabilis Patris nostri Georgii addo. Interea pergo:

Anno eodem P. Georgius mente secum reputans intolerandam violationem privilegiorum nostrorum in puncto subsidii caritativi jam a. 1612 a Wicburgensibus Cartusie impositi, cujus summa quandoque in anno ad 270 fl. accrevit, tam injustæ vexationi sese opponere cepit.

Anno 1671 satagebat omnes Patrum cellas reparare et ad unam, quantum fieri potuit, formam componere, et ita nonnullæ tam intus quam extus paternæ hujus Prioris cura ad Dei servorum solatium quasi reedificatae sunt, ut hodie adhuc videri et in ultima sic restauratæ cella fastigio legi potest: D. G. M. P. i. e. Dominus Georgius Mœring Prior.

Anno 1674 conventus i. e. monasterii nobilissima parte, quoad cellas materialiter reposito, cepit eum etiam spiritualiter renovare excipiendo aliquos novitios, ex quibus 16 usque ad beatum finem suum successivè ad professionem perduxerat; nec non ad monaste-

et tunc temporalem prosperitatem sub antiquo edificio a domo portae usque ad angulum superioris viae magnificam cellam vinariam exstruxit, quae paulo post vinis pretiosis repleta fuit.

Anno 1676 cellarius publicus Volcaensis Cartusiae privilegia ratione „excessus” ledere intendebat.

Alio carbone notandum!

Hic protermittere non possum enarrare factum aliquod singulare a V. Patribus senioribus mihi relatum. P. Casparius Hess, professus hujus domus, Cartusia Brünmense, quo, per obedientiam ad scribendos libros chorales missus fuerat, (ut supra) relicta, reversus est ad Cartusiam Ostheim via Vienna, quo salutandi causa Principem de Schwarzenberg adiit. Suavi sua eloquentia D. Principem movit, ut D. Princeps mandaret pro fundatione sua Ostheimensi vestem talarem confectam e tela fusca tenuissima Angliae auro solido contextam et largis aureis fimbriis circumornatam (ad Principis usum pro aurea quoque fundationis solemnitate) cum omnibus ad eam pertinentibus ejusdem generis e vestiario suo afferre et in praesentia P. Caspari, qui ceteri filius Schwarzenberg^{icae} fundationis in aula Principis aliquot diebus magnificentissime tractatus et pro sua etiam persona splendide donatus est, disuere et ad casulam disponere et pro tribus antependiis metiri. P. Casparius singulas partes diligentissime annotavit, sed quum donum Deo secum ferre non posset, occasione data ad Schwarzenberg missum est. Caspudi Franciscani hujus loci fausta hac occasione usi acceperunt laudatum Principis munus in commissis et Praeses cum socio ad Cartusiam attulit, qui singulari benivolentia excepti et tractati sunt, at P. Casparius non contentus affirmabat partes eorum se Vienna emensas non esse completas; forsitan quae deerant aliis ex causis Vienna fuisse retentas pro tempore supponeri decebat. Interea quae fuerant collatae ad intentionem Principis serenissimi diligentius concisae et compositae sunt, sed unam tantum casulam cum stola, manipulo, pallio, velo, necnon unum antependium confecerunt, quibus paramentis nostris adhuc temporibus utimur in 6 primis solemnitatibus. Postea vero certis indiciis insistendo compertum est, laicos Franciscanos a rebus illis pretiosis tantum sibi retinuisse, quantum ad 2 antependia sufficiebant, quae paulo post publice in eorum ecclesia exposita visa sunt. Cartusia de his apud Schwarzenberg conquesta est sub comminatione causam ad judicium supremum

adducere, sed quum illa injuria non sine scitu et præsente D. D. consiliariorum facta viderentur, bona Cartusia pugnæ quiescere coacta fuit. P. Prior libere confessus est, sibi nihil per longum tempus molestius fuisse, quam quod duo illi Franciscani commissa nequitia bene conscii pro Principis tradito dono imprudenter aliquod munus postularent et acceperunt scilicet e nostra Sacristia calicem e bello Suedico ereptum cum patena et casulam solemnem; nihilominus se hisce non esse contentos simulassent.

Anno 1678 P. Prior nitebatur inter alia decimæ jura etiam jus antiquum procorum, vitulorum, ovium restituere, sed frustra, quum objiceretur et affirmaretur eam jam dudum a Cartusia obsoleta jacuisse, nobis vero respondentibus jus decimæ maxime vero in causis suis et temporibus turbulentis, ut erant Suedica, quibus vix substantia monasterii summa etiam vigilantia preservari poterat, non esse præscribendum.

2. Anno 1682 aqua adeo crescebat ut Moenus liminaria portæ molendini trans-
cenderent, ut adhuc annus in lapide inscriptus videri potest.

1. Anno 1680 die 21 Novembris Stephanus Weinberger, Episcopus auxiliaris Würce-
burgensis altare S. Josephi consecravit, ibidemque inclusit ss. reliquias S. Athatii M.
S. Maxentii Ep. M. S. Cleti Papæ M. S. Hippolyti M. S. Albani M. S. Marie Aegyptiæ.
Item altare S. Anne cum reliquiis S. Laurentii M. S. Nazarii M. S. Pancratii M.
S. Rustici M. S. Hermetis M. S. Nicosii M. S. Pancratii Conf. S. Barbara V. M., cum indul-
gentiis 40 dierum in anniversario.

Anno 1683 Prior Georgius Episcopum Conradum a Wernau eo tandem perduxit, ut scepe-
titatum inter et Herbipolim et Cartusiam a 1602 initum protectionis pactum cum pactum
ultra citroque obligantem agnosceret et solenni decreto confirmaret; siquæ Cartusia usque
adhuc subsidio caritativo aliisque oneribus gravata ab omnibus libera immunisque esset.
Liquis gratia abhinc quotannis universarius sollemnis celebratur pro Domino illo conventui-
que scyphus vini extraordinarii ministratur.

Anno 1684 Godfridus a Gittenberg laudatum decretum pactumque protectionis confirmavit.

Anno eodem Andreas Schmitt, consiliarius urbis Völkacensis cum consensu uxoris
sue bona in finibus Altheim sita ad novam extruendam cellam et sustentandum mona-
chum supernumerarium ad perpetuum Cartusiam legavit simulque hortum post monasterium
versus Kirchberg situm sedulo exoptans, ut dum sepeliretur in Cartusia campana portæ

pulsaretur; hinc ad diem usque hodiernum hortus campanie nuncupatur. Quarum harum foundationum dies anniversarius est 2 Januarii cum sycpho vini extraordinarii conventui ministrando. ^{Ad dictam} novam cellam, ne corpus nove foundationis lederetur architectus propriis expensis et non impari pietate contribuit, ut in ejus frontispicio infra scutum, quod parvum virum manu dextra malleum tinentem (i.e. lingua germanica: Schmitt) representat, legitur: Nobilis optimusque D. Joannes Fawer, Illustrissimi Principis Würzburgensis publicus cellarius Volkacensis, benefactor hujus celle extruenda a. 1684.

Anno 1686 instigantibus male erga Cartusiam animatis consiliariis gubernii Würzburgensis quum in discrimine versaretur, iterum subsidio caritativo sub pretextu noviter acquisitarum possessionum gravari et Pater Prior jam Principis preoccupatam mentem mutare non valeret, confugit ad Principem de Schwarzenberg, qui praeter alia verba quibus Principi Würzburgensi foundationem suorum primogenitorum maxime commendaret, haec subjunxit: « Amplitudo Vestra bene nostis, quod omni die coram supremo regni monacho et ibique meae foundationis Cisterciensis causam diligenter ago. »

Posthaec Patrem Priorem ad audientiam Herbipolim vocatum Princeps sic allocutus est: « Cur Pater Prior alienos invocatis deos? sed quum se excusaret, se secundum suam conscientiam jura indigentis monasterii quam optime manutenuisse, se apud serenissimum Principem nihil proficisci, tandem necessario extremum elegisse remedium. Ad quod Princeps: « Usque modo me satis benignum erga P. Priorem Cartusiam quo prebui, sed ne quid deinceps amplius D. Principi Schwarzenbergensi conqueratur adhuc melius agam. » Tunc factum circa praesentia non solum sed etiam futura Cartusiae bona et jura protectionis ipsemet explicuit confirmavitque. In ejus gratiosa memoria quotannis in Calendario domus conventualiter legitur de die: Primus Joannes Godefridus Eps Herbipol. Franc. C. D. qui contra domus nostrae privilegia disputantes gratiose sententiam tulit. »

Anno 1687 quum Vms pro die 4 Septembris universale regionis homagium describeret, indeque ab omnibus Abbatibus, Praepositis, Monasteriis subditis, seu supremo Capitulo cathedrali subjectis regionis territoriique juramentum homagii exigeretur, P. Prior semper providus praedictum privilegiorum nostrorum suspiratus, subditos suos ad hoc adigere volebat, attamen se ex justo metu comminationis et diversorum

dominorum consilio accommodavit. At quum postea innotesceret, quod a Cartusia plus equo in hoc puncto deprecabatur, quatenus nostri subditi debitum quoddam tutelae in libro reddituum Conradi a Thüngen descriptum prestare tenerentur, protinus contra juramenti formulam solemniter protestatus est et obtinuit ut deinceps in similibus casibus nihil nisi debitum tutelae pretenderetur.

Anno 1691 Illustrissimus Dominus ad propositum et instantiam Prioris immunitatem Cartusiae in puncto accessi confirmavit. Quanta opera prudens ille superior his annis usus sit in libertatibus monasterii revindicandis, patet ex continuo ejus familiari litterarum commercio cum gubernio Schwarzembergensis, quo ipsomet fatente certe res feliciter gessisset, si varia prejudicia ab 200 jam annis non adeo penitus se fixissent.

Anno 1693 in Dürfeld rixa inter et nostros et Wirceburgenses decimae annos exortae sunt et quum res ad manus veniret, cartusienses primo quidem inferiores evaserunt, sed quum P. Prior se interponeret, jus obtinuit.

Anno 1695 rebellio jam diu in subditorum animis contra Cartusiam latens et a nonnullis seditiosis capitibus excitata erupit; cujus materia erat justitia monastica, secundum quam quivis Ostheimensis civis vel incola (scabinis et personis quae ad judicium concurrunt ex gratia exceptis) a ^{immemorabili?} tempore absolute debebat pro parva mercede diurna et portione aliqua panis per hebdomadam bis servitium dominicum prestare (et maxime quidem in monasterii vineis), unde vocabula: merces dominica, operarii dominici. Hujus servitutis initium fuit, ut conjici potest, 12 annis ante bellum rusticum, nam quum ulterius prosperis temporibus ad victum necessaria abundarent, domini Ostheimenses opinabantur Cartusiae vineas parva mercede excolere sibi non convenire, quum sine illa optime vivere possent, tempore quo (praecipue a. 1510) 1 maldrum frumenti 12 sch., 1 maldrum siliginis 15 sch., 1 maldrum avenae 16 sch., 1 modium vini 3 Hall. veribant. (Vide historiam Franconiae B. P. Kopp a. J. B. t. I p. 496). Quum enim Cartusia vi litterarum fundationis a suis subditis praeter speciales dies serviles alia onera pretendere non posset, necessum fuit, ut e vicinis locis pro cultura vinearum viros mercenariosque conduceret; et ita monasterii vineae per multos annos ab Untereisenheimensibus colebantur. At Dominus Deus ad superbiam populi sui confringendam non multo post plures infaustos annos aliaque gravia tempora immisit, quibus subditi omnes proin, etiam Ostheimenses Dominos suos agnoscere coeperunt, ab eisque

panem ceteraque necessaria petebant. Quibustamen P. Prior modeste respondit: "tequum est sanaque doct ratio, Cartusiam pro omnibus aliis eos favere et tanquam domesticos in necessitate sustentare debere, qui pro aliis bona sua colant administrantque. Vicini quum usque modo in Cartusia praestarent, Ostheimensibus idem Dominio suo facere remittentibus totus mundus approbare debet quod Cartusia eos quamvis extraneos supposititibus fugibus aleret bene, eos inobedientibus subditis preferendo. Post varias ejusmodi repulsas extremae necessitas orare docuit, praesertim quum non immediate terra Principis subditi in hoc discrimine subsidium a fumentariis et Principis municipiis etiam pro supplici pecunia sperare non haberent, sed ad monasteria sua privatosque suos dominos remitterentur. Venit ergo degressus ad Joseph dicens: Da nobis panes, salus nostra in manu tua est, respiciat nos Dominus noster et laeti serviemus. Ostheimenses omnes ergo ad legitimum Dominum suum humillime reversi facinora sua deprecabantur, auxilium misericordiamque implorabant, pollicebantur ore, manu, calamo Cartusiae servire, vineas excolere, jugum bis per hebdomadam pro mercede adhuc usque diem in usu facere. Quod Cartusia ratum habuit et ab illo die usque adhuc eis omnia necessaria praestabat, ita ut inauditum sit, quod Ostheimensis aliquis etiam pessimis temporibus panem suum aliunde emendicabat. Interea praetermittimus, utrum instrumentum pacti ab hoc municipio initi adhuc in monasterio extet an in bello Suedico distractionem fuerit (quotenus nondum in manus meas pervenerit); certo certius attamen est, quod municipium Ostheimense se suosque filios filiorumque filios in perpetuum Cartusiae servituti modo descripto et ore ad os tradito mancipabat et quod Cartusia digne intercedere usque ad hanc diem dominium istud possidebant^{at} exercebant^{at}que.

Pergamus nunc in incepta historia enarranda. Notum quidem est quod vox merces dominica usque ad tempus nostrum subditis Cartusiae semper odiosum extitit, maxime vero annis vino abundantibus, quibus mentes magis excitabantur; praedicto ergo anno accidit, nam ab anno 1680 fere semper pretiosi vini proventibus fuebantur, quod antenatorum vestigia insecuti sese superbas, proceces, insubordinatos praestarent, ita ut resolutum esset, monasterii vineas sicuti prius extraneis rusticis colendas tradere, cogi enim ad "mercedem dominicam" nemo poterat, quisque enim respondebat: si alii etiam ego. Omni nocte conventicula fecerunt totasque noctes malitiose mur.

murando et machinando transegerunt precipue in domo Laurentii Leybold, excludi-
magistri Untereisenheimensis et scribe Domino loci urgenti, ut a conventiculis
his desisterent, injeris, minis ipsis responsum fuit, verbo uno: Othheimensis vicus
nido similis fuit, in quo contra Cartusiam rebellio, praeditio etc. concipiebantur.

Quae cum ita essent, P. Prior necessitate compulsus ad extrema confugit to-
tamque rem Herbipoli N^{ro} Principi seu protectori aperuit, qui erga Cartusiam
semper beneficus et benevolus sine mora prosecutus est. Illico D. cellarius Heim de
Prosselsheim tanquam Principis commissarius noctu circa horam 9 inopinato adve-
nit, militibus qui in statione hiberna Volcacensi morabantur, trans Maenum
appropinquantibus. Cartusia et vicus foris militibus circumcingebantur, qui quum
frigus extremum esset e parillis undequaque singulis quibusque 40 passibus ignem
sustentabant, et si quis ex incolis supra murum curiose prospiciebat, globus ferreus capiti
eius offerebatur. Circumcincti Othheimenses per totam noctem anxiosi concurrebant,
conjurabant pro invicem se suaque esse tradituros. Noctis hora 8 campana civili sonante
P. Prior et D. Commissarius ad municipii eadem se contulerunt, qui ultimus ad univer-
sum commune orationem habuit, in qua breviter de sua commissione, obedientia, etc.
subditorum erga Dominus egit, non omittens monitionem gravem; quo facto quum tumul-
tus immineret, omnes e camera judiciali succedere faciebant; postea vero singulos sigillatim
ad reconciliationem admittebant. Ita 7 auditisisque per aliam portam seu detenti eductis,
subito rebellio fiebat, duces cum toto communi in cameram judicalem irruerunt claman-
tes: « Ubi sunt fratres nostri, fratres nobis tradatis. » D. Commissarius effrontem hanc plebeculam
videns quasiivit: « Vultisne Othheimenses pro mercede Dominica laborare annon? » Quum
vero cum ingenti clamore contradicerent, e fenestra copiis omnibus Othheimensem vicum
circumcingentibus precepit, ut se in unum conglobarent eademque municipii obsiderent.
Turma aliqua irrumpebant, capiebant duces et a centi-cerviis cancellatim vincebantur;
alii omnes funibus in brachiis bini colligabantur, ita tamen ut ad eorum summam
vocationem semper cum parvo magnus conjungeretur; sicque dispositi ad monasterium
adducebantur quo copiis armatis panis, cadoeus, vinum abundanter offerebantur, vinctis
vero finem jentaculi in fame, frigore et ludibrio expectantibus. Tunc solemniter Herbipo-
lim procedebant omnibus stupentibus; quos quum N^{ro} Princeps in sua post Cathedrali

residentia, in tiliis dicta ad fenestram expectans conspexisset, exclamavit: « Venite, Ostheimenses rebelles! venite subditi omnis favoris expertes! attendite, mores discetis! at illi responderunt: « *Mre Princeps!* pro vita nostra rogamus; parcite, quiescimus! quibus responsum est: « *Unicuique suum.* » Archirebelles catenis alligati ad carcerem ducti sunt ibique ceu capitis damnati habebantur et quotidie ad muritiones ibant solo pane et aqua refecti. At via dum aliquot diebus proterlapsis mulieres et liberi Ostheimenses concurrerant ad monasterium plorantes gementesque pro viris patribusque ita misere, ut pius P. Prior misericordia commotus se continere non posset et ipsemet Herbornim ad implorandam suorum subditorum libertatem pergeret. Cui P^{mus} « Hoc jam ab principio praesensit sic est, quando monachi rusticorum domini sunt; verumque semper manet, quod pice matres degeneres erudiunt, pueros; Domine Pater Prior, si persona vestra non impediret, in vestris subditis exemplar statueretur, quod omnibus monasteriorum et capitulorum vasallis totius regionis terrorem incuteret, at quia nimia clementia vestra iustitiae cursum inhibet, fiat secundum voluntatem vestram; attamen tres illi duces per tres menses in vinculis laborarent. » Ita Ostheimenses jurata denovo praestatione dimissi sunt, pariterque post 4 hebdomadas P. Prior iterum atque iterum intercedente dicti duces, quorum tamen pessimus aliquot hebdomadibus post. Memoratu tamen dignum, quod 1° Cartusia in toto vico fideliorum putca habuit isto Laurentio, qui multo post vixit et usque ad finem semper nova specimina optimi viri dedit, quamvis ipsomet fatente exemplar omnium malorum subditorum fuisset, et deinceps in suis viribus catenis quas per longum tempus gesserat, vulneratis perpetuum dolorosum calendarium sentiret; 2° quod per contrarium ceteri Ostheimenses in recognitionem clementissimae P. Prioris intercessionis sequenti vere vineas monasterii passim, tam misere tractabant, ut quum tota Franconia et ipse vicus Ostheim copiosa autumnali latarentur messe, Cartusia sola anno infructu doleret. Posterea Cartusia permansit in possessione iuris usque ad hodiernum diem et moderni subditi volunt mercedem dominicam tantum solummodo praestare in quantum Cartusia eorum utilitatem intenderet.

Anno 1697 municipium a Cartusia mercedem praetendebat alias decimarum colligentibus a decimatoribus propinatum, quamquam Cartusia ipsamet decimas collegit; at P. Prior iniquo huic conatui a principio fortiter feliciterque resistit.

Hucusque deduxi chronica haec procurator domus meae professionis in Ostheim,

Deinups vero Vicarius in Grünau, quam in rationem me multifariis infirmitatibus et adversis deficientem, Pater P. Hugo Neth, ibidem Prior et Provinciae commissarius tot cerumnis meis compassus post mortem P. Superioris ibidem et antecessoris mei Antonii Winter, uti ad meam instantiam multam diu ante decretum fuerat, gratiose transtulit 9 Aprilis 1756. Tam defectu documentorum ex Archivio Ostheim laborans, opus hoc eo pede quo annos per singulos perambulaveram, proseguere et consummare nequeo. (copia. ut in latundant original).

Anno 1698 Obicibus et aggeribus molendini a P. Priore Joanne Hauptis extractis quidem, sed temporis decursu collapsis, infeliciter velut noster pius Gregorius cogitabat, in medio defectu aquarum novam erigere molem; singulari ejus sanctitate motus Deus per multos annos largiter benedixerat domui, quae beneficia parcimonie modesta conservata tanta erant, ut ejusmodi impensae enormes ex unica cassa pauciori forent. Quare bono animo multos magistros operum aquarum expertos e toto superiori Moeno usque ad Herbipolim convocavit Ostheim, contilia habuit et opus expressus est. Provisione superabundanter comparata primo aggeres superiores effracti sunt, et Moenus cum tota sua navigatione versus Volckach derivatus et fluvii cursus ordinarius ponte ligneo prorsus munitus est; nihilosecius aquae in nova fundamenta irruentes penitus arceri non poterant, sed cum antliis continue exhauriebantur die ac nocte; pro antlia quaque 4 viri vices variabant, quorum cuique die ac nocte semithalerus solvebatur, ita ut antlia quaeque per 24 horas 4 th. constaret. Quum operariis tempus quietis dari non posset et merces tanta esset, Ostheimenses vineas suas negligentius laborabant, imo extraneis colendas committebant proferentes pro mercede in opere aquarum desudare. Inde operariis vinum nullum pretiosius nullus panis alior, nulla caro carior; eo recordie processerunt Ostheimenses, ut gallicis et lüneburgensibus fl. et th. luderent. Ex his facillime conjici potest quod constructionis sumptus 2 annis ita exercebant, ut bona largitua de tandem prorsus exhaustam videret. . . . quamvis enim totius aquarum operis fundamentum in naturalibus positum esset rupibus, et quantis sumptibus quantisque laboribus usque adeo pervenerunt, ut tandem irrupentibus aquis continue rejectis in eis perennem murum pura calida calce extruere possent, qui murus perdurare in perpetuum non potest, quin aquae illum semper lambentes tandem subverterent, quare adhuc aliqua millia sponte adderentur, si tota moles a principio e puris duris lapidibus quadratis extracta fuisset.

hujus monasterii, ita vetustate minus appareat, et nunc idem edificium, et idem
 magnae camerae Schwarzburgenses, quas et memorati fundatores et nobilissimi
 descendentes frequentabant, idque magni habebantur, respiciendum et in ejus lo-
 norum, et monasterii necessitatibus conveniens edificium, erigendum sit. Observan-
 tia filialis exigit, ut voluntatem nostram, Amplitudini vestrae notam, faciamus, si-
 cyes natus nullus tam, gravis antiquitatis lapis sinoreat. . . . tanta modestia & illu-
 -tissimo deo placuit, ut P. Priori non solum, litteris in aene propria scriptis pro eoque
 proposito gratularetur, sed etiam, 1000 species th. contulerat. Quod domum, denuo
 Francisconi Schwarzburgenses, ejus transmissionem, a gubernio Schwarzbur-
 -gensi obtinuerant, non intactam, tradiderunt; Postea princeps insinuat, quod
 si de hujus constructionis magnitudine et amplitudine melius fuisset instructus, lar-
 -giorem se foret. ceteroquin, praeter ille conventui valde utilis fuit, et quo
 felior, inquit, extitit in omnibus negotiis suis, eo infelior pro cunctis; nam
 quamvis fuis et profusus domus, idem imo praesens passus est ac prodecessor P. to amicus
 Caspary. Malevolentia, calumnia, persecutio merces sua, et quum tam factis reb-
 -ellis hujus monasterii (in nimis rigorosus et superbus & debatur) quam conventus ipse
 contra ipsum insurgent, censuit ad capitulum generale se conferre, ut ibidem
 causam suam, ipsemet defenderet; At omnibus jam antea praesens, absolutionem a
 prioratu accepit et rediit ut novus cartusiae Grünau prior; nec illi fortuna ei ar-
 -ruit, sed post tres annos et post agrum ad conventum, ostheimensem, migravit, et in cella
 multis et diuturnis doloribus cum admirabili patientia et gaudio spirituali penitus
 abstractus (ad chorum et conventualia inhabilis) pluribus annis pie vixit, sine qua-
 -rumonia ob injurias vel injustitias etiam ab adversariis prepressas. Anno 1737, die
 vero 28 Januarii flexu ventis in domino dormivit. —

Anno 1716 pro absoluto priore in charta capituli institutus est

V. P. D. Bernardus Warmuth

36us Prior. —

Natus in Sopenhausen in oberland, profusus cartusiae Würzburgensis, in qua
 suo omnibus officiis laudabiliter perfunctus tandem et procurator ad prioratum in
 Grünau promotus est, quem hoc anno cum statione a nostro priore relicta ex ordin-
 -atione capituli generalis permutavit, quem jam fuisset uno altero anno proximo
 consistor. Bernardus hujus nominis 8us vixit, in ostheim, sedem suam fixerat,
 quum

quum, jam nondum consummati usque odicii curam gereret, donec quanto citius optime perficeret.

Anno 1717, alias tres alias antiqui claustrum penitus demolitus est et, ut hodie videri potest, a fundamento de novo extruxit. Memoratum, antiquum claustrum, initio fundationis non in quadrangulo sed tantum ab una ala, i. e. a porta chori usque ad ediametrum hodiernam cellam H et e ligno et tabulis tantum fuerat compositum; non multum post lignum, istud xystum, usque ad nolam, prodirebant, quarum 6 tantum, cellae videri possent, quae tamen sub priore Adalrico Hahn numero auctae sunt, ut supra de anno 1445 legi potest. Ab hodierno octavo refectorio usque ad chori portam, jam antiquitus equitum edificium, nunc habet longum xystum, quod per medium, in domum, vel S. Nicolai sacellum, hodie sacellum minus, in qua solemnis fundationis actus celebrabatur, ducebatur, ita ut 4 illae alae tunc pro claustrum ad interium habebantur. At anno 1469 magna conventuali ecclesia edificata claustrum exuris lapidibus construere ceperunt cum erectione primae fornix supra S. Magdalensae altare, ut ultimus lapis manifestaret. Quod opus mox interruptum, sed anno 1474 continuatum est, et prima ala usque ad hodiernam cellam H liberalitate Schwarzenbergensi, ut lapides novissimi indicant, peracta; at ceterae tres partes paulatim, opere aliorum, benefactorum, continuatae sunt, ita ut novum opus anno 1498 a refectorio usque ad altare S. Magdalensae, quo anno 69 inceptum fuit, Schwarzenbergensi largitate terminatum esset, ut lapis ultimus supra cochleam, positus elegantissime indicat. Fornix ad genus antiquum gothicum lapidibus costatus et novissimis constructus fuit, in qua uniuscujusque benefactoris scutum, vel nomen in horto cellae G insculptum, invenitur; fenestrae in circiter formam, perfectam, antiquariam, fenestrarum, ecclesiarum, habebant, admodum, parvae et angustae, quarum, lapides, figurati ad ornamentum, claustrum tantum, obscurabant quantum, illuminabant, erat autem, valde humile et angustum, parimentum, lateribus stratum; cellarum introitus angustum et rotundi ad instar portarum, cellarum, et vicinarum, et deforis aperiebantur. Prior Bernardus 3us tam superbarum, ordinem, instaurando ad certissimum decus, conventus perpetuam consolationem, ac incitamentum, brevi suo regimini gloriam 100 annis majorem, contulit, sed in hac minus felix fuisse videretur, quod cum accesserant in hac constructione omnia veteris claustrum antiqua documenta et epitaphia partim, confregisse partim, obstruxisse partim, negligentia perdidisse, siquae huius posteritati damnum irreparabile doloremque et aliae domui Schwarzenbergensi non medicam

mediocrem, imo eternam attulisse injuriam, secundum hoc tunc temporis vigens adagium
 Recedant vetera, nova sint omnia. Nec leviter castus in fers, quod nonnumquam
 sibi et a viris in summo loco constitutis objicitur: Si tunc temporis Prior casu superior
 non ex hoc gremio sed aliunde ex extranea certitudine adscitus, debito affectu erga nobiles
 hujus monasterii fundatores neglecto, minime fecit illas venerabiles antiquitates, cum
 conventus hic erga suos fundatores et parentes non majorem, filialem, pietatem, mon-
 stravit si non quae superiori contradixit vel ad salvanda illa documenta mediis opportu-
 nis usus est, quam aliunde constet, quod in similibus casibus priori haud raro conventus
 contradixit restiteritque? — Sed priusquam respondeam, ad utraque accusatio-
 nes, investigandum est, quot, quaeque epitaphia extiterint et qua in occasione interierint.
 Libenter confiteor me cum aliis saepe numero hunc prioris agendi modum improbasse,
 maxime vero quod antiquitatum nulla nomenclatura vel descriptio supersit, quare
 ego jam 80 annis antea Patribus senioribus, qui eas quotidie ante oculos habebant, suf-
 ficienter interrogatis, in super d. de Reichenbach, gubernii consiliario et registratore
 de Mohr diligentissime in archivo principis Schwarzenberg, quae ad questionem
 praesentem pertinebant, conquisitis, descriptionem, authenticam, a Priore Caspary ad
 legitimandam familiam principis in ejus jure hereditario contra Frislandiae preten-
 sionem anno 1668, ut supra de eodem, anno dixi, confectam, hic ad perpetuam rerum
 memoriam, et posteritatis ^{consolationem} affero! —

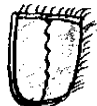
In claustris supra portam, ad bibliothecam, exeunti occurrit epitaphium lapideum,
 coloribusque pictum, ad murum, tabulas constants lapidibus, quorum unus producit
 effigiem, fundatoris fundatricisque ecclesiam, conventuales, manibus gestantium;
 fundatorem, ut militem armatum, cum imperii vexillo ad pedes scutum, Schwarzenberg-
 ense, fundatricem, vero scutum, cum « Linde ». Lapis secundus iuxta fundatorem
 insculptum, habet inscriptionem, hanc: Anno MCCC anno IX fundator et fundatrix
 hoc monasterium, inceperunt, et fundatitia postea anno XV III feria IV post conceptionem
 Mariæ morte decessit, quibus deo sit propitius. Renovatum, 1606. — Lapis
 tertius iuxta fundatorem, cum scuto Schwarzenbergensi hanc inscriptionem, cum im-
 perfecto armorum numero habet: Anno MCCC... fundatoris fundatricisque nomen
 legitur in instrumento fundationis ita: « Ego Brekingar de Jounshain, et ego Domina
 Anna de Bibra uxor ad montem Stephani. »

non longe ab epitaphio extat altare, ante quod jacet lapis sepulchralis cum effigie femine et hac inscriptione: « Anno 1484, vigilia s^{te} Mattheie obiit domina Ursula de Schwarzenberg, uxor domini Michaelis de Schwarzenberg, cui deus propiti^{us} »

Iuxta altare jacet alter lapis sepulchralis cum effigie femine et hac inscriptione: « Anno MCCCCLXXII, die dominica post Mattheum, obiit nobilis domina Elisabetha de Schwarzenberg nata de Colowrat ex Bohemia, cui deus propiti^{us} ». In lapide 4 habet scuta: primum aquilam, secundum campum, divortium, tertium scutum Schwarzenbergense, quartum vexillum ecclesie. —

1.

2. —

3. —

4. —

Supra hoc altare est fornix alter, in cuius lapide finali scutum Schwarzenbergense eminet sine ulla inscriptione. Princeps sequuntur 8 fornices, qui habent scutum Schwarzenbergense in lapide finali: 1 et 2 sine inscriptione; 3, cum numero anni; Anno ^{Domini} MCCCCLXXII, sed sine nomine. — 4. Anno ^{Domini} MCCCCLXXXIIII Dominus Michael senior. — 5, Anno Dom. MCCCCLXXXIIII Dominus Hysmandel. — 6. Anno Dom. 1474 Dominus Eckingerus. — 7. Anno Dom. MCCCCLXXXIIII Dominus Michael junior. — 8. Anno Dom. MCCCCLXXXIIII Dominus Wolf. —

Insuper in alio xysto juxta ecclesiam, imminet supra in lapide finali scutum Schwarzenbergense cum inscriptione: Dominus Eckinger, Dominus de Schwarzenberg, canonicus Eichstatten's, Anno Domini 1498. » —

In eodem xysto reperitur sacellum, a latere, in quo est magnus lapis sepulchralis non muratus cum inscriptione: « Anno Domini M^o V^o et anno XXII, feria II^a s^{te} Andree obiit nobilis de Wartenberg, nobilis Frederici D. de Schwarzenberg senioris uxor, cui Dominus benignus. » — In hoc epitaphio stat effigies Domini cum hasta in manibus in qua affixum vexillum cum scuto Schwarzenbergensi, et juxta eum, uxor. Apud quod parvus lapis sepulchralis ad magnum pertinet adhuc liber et non muratus est, in quo hoc insculptum legitur: « Anno Domini M^o V^o et anno obiit nobilis D. Fredericus de Schwarzenberg senior, cuius animae deus propiti^{us} sit et misericors, Amen. — Parvulus iste lapis in 4 suis angulis 4 habet scuta, primum cum leone stante in posterioribus pedibus, erecto vero in anterioribus; alterum, princeps oppositum, est Schwarzenbergense; tertium, habet canem ^{cum} »

cum collari, stantem ibi posterioribus, in anterioribus versopedibus et collo erectus.

Hoc est descriptio authentica omnium Schwarzenbergensium, in hac ecclesia quondam existentium, epitaphiorum, et antiquitatum, cum qua oralis nostrorum, Patrum seniorum, plane concordat. Insuper in omnibus ceteris cryptis etiam, aliis, benefactorum, generumque aliorum, tam sancta quam nomina videri possunt variegue epitaphia aliarum personarum distinctorum, inter quae etiam, Leinsheimensia esse non improbabile; sed cum, quae hodie de solis Schwarzenbergensibus epitaphiis aut antiquitatibus et de jactura hoc vix incepto saeculo facta moratur, causam eorum qui ejus auctores fuerint, agere conamur; nam,

1° qui hodie monasteria ex antiquis fundamentis emergentia visitant, hic illic epitaphia, sed nondum lapides finales, asservatos invenit, id quoque solus prior Bernardus nullo modo incensari potest, quod in hoc non plus facit illos asservando.

2° Quoad epitaphia jactura non tanta est, quae usum egometipse respiciat, unum, nam, juxta supra factam enumerationem, et Schwarzenbergensibus nunquam plura quam 5 extabant; cum archifundator pro se suis descenditibus sepulturam in medio choro elegisset ibique requiescant, multa epitaphia erigere non potuit, ecclesia ipsa et monasterio supra commune sepulcrum, erectis pro satis magno et glorioso epitaphio fungente. Ceterum 5 illorum epitaphiorum, jactura facile mittitur, maxima quum, in quarto et majori lapide sepulchrali cum uxore etiam, Domini de Schwarzenberg effigies et nomen figurentur et hoc in illo includatur. Secundum et tertium sepulcrum lapideum hodie intacta juxta altare ~~Sanctae~~ Magdalene sub contabulatione. Jactura ergo in questione tota consistit in amissione 2 epitaphiorum, quorum, quarti maxime quid em, sed primi nunquam, satis faciendum est, et incuria illius superioris nullatenus excusari potest, quum proclivum hoc monumentum, nec per se nec per alios inter constructionis tumultus ab interitu vindicaverit; erat enim patulus ^{senigulus} affirmantibus tabula valde singularis 4 pedes alta ad instar tabulae altaris, ut adhuc in antiquis ecclesiis videri et complicari potest: totus fundus bene inaequatus, 7 pedes lapideae alae collatae. Les cum incisus colore atro inscriptionibus, in medio vero figura fundatoris fundatricisque non vulgari sed eleganti arte sculpta; fundatoris armatura et galea argentatae, fundatricis longa vestis aureis floribus circumornata, pallium ^{laum}

levis, cum albis lineis, & clum argentatam, cum eminenti in fronte rubra cophia
auro protexta. Textura hujus pretiosissimi documenti patibulorum conventer oculibus
tunc temporis minime inspecti potest, quum ipsi in solitudine degentes sese rebus
exterioribus immiscere non possunt, sed negligentiae solius praeris.

At quod culpa una hora amissum est, pietas et gratitudo versus fundatores, brevi
renovare possunt; nam senioribus nostris referentibus quum illius monumenti
media figura anteriorem cochleae parietem, per totam longitudinem, occupasset
et ita duae laterales alae non extorsum, sed in utroque angulo retrorsum et in pari-
ete insertae extitissent; interea vero certum sit quod anno 1606 P. Ludovicus Hager
prior in exaltanda renovandaque ecclesia conventuali hanc cochleam, construxisset
sicque hoc epitaphium, hac occasione collocaisset ubi antea non steterat; dubitare pro-
sumus, an hoc idem, perantiquum, cujus colores soli renovati sunt, & el potius pro
antiquo malo elegans recentissime confectum extet; et ita non tam epitaphium
quam antiqua memoria renovata sit, et verba apposita «Renovatum 1606»
suggerere videntur, maxime propter elegantiam, moderni laboris et propter lit-
teratas, quae non gothicae fuerant. Quod prior Ludovicus p.m. versus fundatores
gloriose agit, imitetur etiam, hodie tua gratitudo, o posteritas, et renovamus refer-
ditum, pulchrum, merces non per alium, novum simile, in quo ad singularem
tuam, recommendationem, apud hodiernos principes descendentes reveris scribere potes:
«Renovatum MDCC LX....»

Anno 1718, quum cartusia et communitas ejus magnam, hunc de priore Bernardo
conciperet, cujus scientia, doctus, genies virilis, eloquentia intrepida etiam in pre-
blico (nam in priori prioratu Grünau seu primarius curatus in Schollbrunn pluribus, etiam
in parochia Olthimensi pro solennitate S^{ti} Sebastiani ut ecclesiastes honorarius & ulgo
ad stuporem omnium audientium se produxit), aliaeque virtutes ac dona omnes sine
distinctione personas admiratione replebant; ecce P. Hugone Benz, priore cartusiae
Mireburgensi improvisa morte vita abreptus, a compaesibus ejusdem unanimiter
non sine magno dolore hujus post vitam, expletum, prioratus biennium, mense Apr-
li revocatus est, postea etiam, visitator primarius provinciae, anno 1728, Romae
podagrus mortuus est. Ad vacantem prioratus sedem, ex electione canonica evocatus
est,

V. P. D. Georgius Block. 38us Prior.

natus

Notus in Heinest non longe a Donnerdorf, professor, vicarius, procurator cartusiae Buxheim, qui claustrum, recentem constructum, et prioratum, quum ad perfectionem perducere vellet, in manibus multorum, operariorum, relinquere re compulsus cogebatur; qua occasione anno 1719, 1^a Aprilis rine pro 1000 Rthlr. vendito P. Prior pecuniam, ex inspiratione s^{ti} angeli ejus non in arcam, deposuit; sed quo communitas nihil asservatur, occultuit, quum, vero esset; ad matutinis expletis omnia in prioratu effracta invenit, portas, armarium, arcam; pecuniam, vero in suo loco intactam, reperit, quamvis omnia quae surrepta fuer. 500 flor. aestimabantur.

Anno 1721 obiit magnus ille in ordine vir P. Petrus Leichard prior Buxheim, et visitator nostrae provinciae; quae mors etiam nostrae cartusiae magnum vulnus imoravit; eam iterum, suo Proinde electione unanimi privando; et hoc quidem, naturaliter, quum cartusiae Buxiae num priorem, vicarium et procuratorem, non nisi agere dⁱvisisset; ostheimensis vero superiore suo glorioratur, ita ut vulgo diceretur: ostheim, virginem, seu priorem, habet et non virginem; item, « omnia caritate vincit; » item: « ipse est ipsa caritas; » item: « dilectissimus pater sed non sine virginis », et aliquid experti sunt qui ejus caritate abutabantur. Prioratum Buxiae post 7 annos officio consistorii provinciae et tandem visitatoris primarii decoravit, usque duos, aetate profectum, jubileum, debilitabat, primo dignitatem hanc, postmodum, prioratum, anno 1743 resignavit. Vitam, nam ^{flavit} in officio coadjutoris honorarii die 21^a novembriis anni sequentis. — conventus ostheimensis brevissimum, duorum extra-

P. P. D. Casparum Höpffner,

38us Prior. —

Professor hujus domus. Natus in Neustadt apud Saal die 16 Aprilis 1683, totantibus magistris suis professoribus deobus quae confessoris cum innocentia baptismali sacrum Ordinem, in Ostheim ingressus, anno 1706 vestem, Cartusianorum, albam induit: Adhuc diaconus munere sacristae functus est, donec 1709 vicariatum, suscepit, tres novitios ad professionem, et sacerdotium, promovit; quorum, primus ut sacrista 10 annorum, mortuus est; alter 5 annis vicarius et 5 procurator, quum unanimiter anno 1728 in cartusia Würzburgensi prior electus in suo officio anno sequenti vita decederet; tertius pariter ut vicarius 26 annorum, et 12 novitiorum, magister. — Anno 1717 P. Casparus ab officio vicarii ad officium procuratoris ^{vocatus}

vocatus, a quo die 21 octobris 1721 ad prioratum promotus est. - Superioris generis et conversatio ad solitudinem, orationem, sacraque exercitia, maxime vero ad cultum eucharisticum prona fuit. In sui temporis ordinatione omnino consentualiter vixit et non leviter e choro absuit; amator boni ordinis et munditie, quod et in se ipso et in vestibus, cella, edificiis, hortis, proedris, proecipue in locis sacris dicebant. In paupertate monastica exercenda iustum medium, et in se suisque subditis tenuit; discretio ejus etiam, valde predicanda, quam solitario cuique in occupationibus libertatem, in quantum, cum regulis congruebat, concederet, dicens: « Statuta monachis ordinem, jam satis severum reddunt; si adhuc super loculis cum, severiorem, reddere vellet, nimium, esset et male succederet. » Sub ejus regimine observantia regularis et modestia semper flourerunt, novum, omnino conventum, vetere mortuo, et uodcumque junioribus professis constantem, formavit, quos omnes successive susceptos nutritio suo tunc temporis, nunc vero vicario, erudiendos commiserat.

Erga subditos seculares nimis benignus et mitis videbatur, non nisi coactus puniebat, et mox discordantes ad pacem coquebat; in egenos maximam misericordiam exercebat, pro virili omnes oppressos subditos sublevalat, etiam arca et frumentario exhaustis. Hare e suo monasterio discessit, et si propter negotia proficisci coquebatur, equitatus ejus nec supra nec infra ^{quid} conditionem, sed modeste ^{us} erat; ejus modus agendi cum exteris ^{serius}, nec exessive loquax nec tristis erat, sed amabilis sine superbia; quamobrem, in communi estimatione erat. -

Anno 1724, ecclesiam conventualem restaurare curavit, novum altare extruxit cum cathedra sacerdotali ambobusque lectoriis, ad quam rem exequendam, 600 francos flor. ab excellentia Principe de Schwarzenberg recepit; item sedes in choro nova corona et sculptura decoravit, duo nova altaria in claustro et sacello minori edificavit. -

Anno 1726, R^{mus} Fr. Bernardus Meyer, chorepiscopus Witeburgensis novum altare majus die 14 sept. consecrav. in honorem, H. Unitatis, Virginis Mariæ Stigæ Thomæ B^{te}, Stⁱ Josephi, Stⁱ Brunonis, Stⁱ Thomæ Nepomuceni, in eoque inclusit reliquias St^{orum} Jacobi et Philippi apostolorum; Stⁱ Sebastiani mart. quæ in priori altari jam incluse erat; item Stⁱ Polycarpi, Maximi et Clari; similiter consecrav. novum altare in claustro ad honorem, St^{ae} Mariæ Magdalene, cum reliquiis

reliquis ^{1^{te}} Matthiae apost., ^{3^{te}} Donati et s. concessi mart., H. Vestalica et
Felicissimae PP. MM., cum 40 diebus indulgentiarum. —

Anno 1727, P. Prior Casparus domum in praedio Dierfeldensi novissime elapi-
dibus construxit. —

Anno 1731, antiquam, idem, a superiori vici angulo usque ad domum, portam
restaurare et denuo restituere curavit. —

Anno 1733, molendina secundi a priore Georgio Möring ad utilitatem nostrae
molendinae Moeni utiliter instructa falso consentibus egoistis personis, pro-
cipue molitoris et carpentarii cessavit iterum. (sic). —

Anno 1736, a Patre Hieronymo Krafft priore in Ilmbach et provinciae visita-
tore primario inaudita facta est convocato conventui propositio: Patribus non
ignotum erat, quanta cura et diligentia exiguam cartusiam, Ilmbach, promo-
veret eamque jam hodie un, cellis et conventualibus auxerit, ita ut mox aliis
domibus, dummodo aliqui benefactores contribuerent, equiparari posset. Nunc
actum quid miramur, si confratres Ostheimenses ipsi ad opus hoc laudabile con-
currerent et ex abundantia praedictorum, in Richfeld monasterio Ilmbach dona-
ris resignarent? Quam, praesens prior localis propositionem istam, benigne ac-
cepisset, confusio inter patres facta est et vix erat unus verba huiusmodi et
alius aliter, sed nemo assentiri volebat, donec duo superiores reversi seniorum
objectionem, refutabant et tandem ad id concordandum, deveniebant; juniores
imitati seniores, nostra fundatio Ilmbachensis locum habuit; quae a capitulo
generali laudata quidem, et ratificata, sed a Schwarzenberg adeo agre refereba-
tur, ut princeps cartusia non auderet subsidium, aliquod ad majus altare perfici-
endum, petere; quamvis dictum, praedictum, nullo modo de bonis ante dote fund-
ationis, sed purum adventitium, vel recens acquisitionem, esset. Quid plura? Ilm-
bach duobus annis post praedictum, pro 2200 flor. vendidit, et hodie pauciores quam
antea monachos habet. Ex temporis oram, septem annorum, et 6 mensium profes-
sus se ante me subscripsit septem, ~~nonnulli~~ ^{nonnulli} ~~erat~~ ^{erat} officialibus, post me tres
ostheimenses professi vocem habentes. —

Anno 1738, in vigilia H. Simonis et Iudae nocte hora 7^a eminentissimus Car-
dinalis de Schönborn episcopus Spirensis, de Geibach, ubi belli gallici ^{interim} causae

interim residabat et potum priorem ad resendum pluries invitabat, huc in silen-
 -tio ad exercitia spiritualia perficienda advenit, cubiculum Althofen dictum, juxta
 aulam intravit et sine refectione quieti se dedit. - In ipso festo ad horam 9^{am}
 Eminentissimus campanis omnibus concupantibus ecclesiam conventualem cum
 suis aulicis ingressus est (tetradactylus passe). - P. Prior juxta cantuarum stans
 aquam benedictam, offerebat, P. vicarius et conventus e regione portae ecclesiae
 usque ad ingressum chori; eminentia sua benigne ad gradum summi altaris
 processit, quo ante oratorium, primo sedens dein gremplexus accessum, humi,
 -fecit seseque multis adjuvantibus induit. - Post missam eminentia ipsa lita-
 -nias omnium sanctorum recitabat, postea omnes sese ad refectorium, ostium,
 bene calefactum recipiebant, quo mensa prioris media pro domino cardinali
 mane altius sublimata quosque sedes erat; supra fenestram mediam, suspensa
 pendebant ejus arma, et supra alias varia picta hieroglyphica. Eminentia
 mensae accubata, P. Priorem et P. vicarium, utroque adiecit; in duabus vicinis
 et inferioribus tabulis sedebat inter conventuales, quemque eques vel clericus at-
 -ti comitatus; brevi lectione facta P. Prior in persona praesentis Patris purpurati
 in silentio cartesiano dispensabat. Refectorium ab hora 11^a ad 2^{am} usque per-
 -durabat, qua Patres dimidia hora antea capite iterum denudabant. ... gra-
 -tiarum actio tota in refectorio fiebat, et pro ps. Miserere recitabatur Laudate
 Dominum. Post haec Eminentia omnes et singulos visitabat cellas; vespere
 hora 4^a cautebantur et omnes in Geybach, exceptis camerario, pedisequo et hoed-
 -uco, revertebantur, et eadem, vespere Eminentia sua exercitia incipiebat et nemi-
 -nem ad se propter P. Priorem, mittebat; in festo St. omnium, toti in prioratu
 conventui convocato validicebat ab eoque elegantissime compactum, accepit
 opus poeticum; Ipsa singule romanam, crucem pro hora mortis, munuscula et
 -era papalis ^{die} dedit; postea benedictione impartita sese sonantibus campanis mo-
 -nasterii et parochiae in Geybach conferebat. - (Ilignes de 1739 sunt passées). -

Anno 1740. jam ante Michaelen, quum vinea ubique aberrimos proventus
 polliceretur et adhuc bonum ad maturandas uvas tempus necessum ^{die} esset; omnia
 obliquebant et plurimi menses, facere non poterant; cartesia nostra communi
 redditus pro anno elargita est. -

A 1741.

Anno 1741, Bomerdorfenses enixe supplices a cartusia subsidium, ad 100 Rthl. ad edificandam novam, acceperant, sub reversalibus tamen de non prejudican- do in futurum et quod subsidium hoc purem donationem, gratitum, a voluntate donis aut denegantis dependens esset.

Anno 1742, Obereissensheimenses ante inceptum, tempus vernale unitis viribus molendinam, Moeni edificabant, et quamquam cartusia jam ter protestabatur et privilegia sua imperialia nota faciebat, juxta quae in prejudicium suorum molendi- norum nulla alia in tota vicina regione construi posset, nonostante in studio pressum- ptioso pergebant, in medio Moeno stipites figere et usque ad mensem augusti eum continua aqua parva opus peragere. Rüdenschäusen oculis clausis proacritatem hanc morum, subditorum, aspicebat, putans si res bene procederet, cum tempore regale comitale in Moeno fieri posse; proinde respondit cartusia, reclamanti: «Obereissen- heimenses rem injusti inceperunt, eamque ad finem perducant, dominatione non par- ticipante.» Nihilominus causa apud Principis gallicum, Wirzburgensem delata est, quod dormitare fingebat; interea lamentationes etiam inter nautas propter futura in ascensu et descensu angelantur, et ortheim, eos, ut equum, confirma- bat, affirmans negotia superius persequi, quod et factum est. Cartusia sibi patentes apud gubernium conciliare satagebat et remita disponebat, ut haec et nautarum, res eodem die Reverendissimo praesentaretur. Vix conducto P. Prior se ad Merneck contulit, sed non fuit admittus, quamobrem instantiam suam, cum duplicatis privilegi- orum imperialium, etc. (in quibus protectoris officia erga cartusiam, ejusque libertates, jura et potestates, quibus neglectis, alterum protectorem, eligere posset), continelanti, alto patens commendavit et commisit. Vix dum amplitudo scripta reviserat, quum diceret: «Hanc cartusiae succurrendum est, sed quomodo sine magno aux, castello comitis tumultu, quod etiam, suorum, subditorum, modum agendi cum pro- priis jurebus sustinere quocereret et sciret? Inter haec, ecce etiam communes nautarum lamentationes apparebant, tunc Reverendissimus dicebat: «Tam res in salvo est.» Proinde duo Principis commissiones successive ad locum questionis deputatae sunt e aulicis et camerae consiliariis, machinatoribus, magistris frontium, et aggerum, navigatoribusque. Inspectione facta Obereissensheimensibus ab inceptis operibus resistere jubelantur usque ad novam ordinationem; tandem mense aug- -uti-

iste inhibitorium eis datum est, in quo Episcopus Wirseburgensis seu Dominus Moeni, cui de jure incumberet commercium publicum intra et extra Dominium, promovere et omnes communi navigationi obstantes occasiones amovere, non solum eis amplius pergere interdicebatur, sed etiam omnia quae usque adhuc constructa vel posita fuerant, quanto citius a Moeno tollere etc... Ut antea ad implorandum divinum auxilium, in conventu missa conventualis de S. P. M. Brunone celebrabatur, sic postea etiam de Immaculata in gratiarum actione. -

Anno 1743, et sequentibus P. Prior nullum non lapidem movebat, documenta fundationes etc... cartusiae Ostheimensis anno 1527 a priore Todoco Hess in Schmeinfurth deportata et adhuc apud Catholicum magistratum deposita, recuperandi; sed tantas apud ibi interestatos Dominos difficultates invenit, ut prohaec vice desistere deberet. -

Anno 1746, Christophorus Mahlmeister rectigalium, administrator Volkaensis et Cartusiae devotus amicus procuratori P. Henrico Becker declaravit se a computatione rectigalium, calculum fecisse de annuis magistrorum, aggerum redditibus et non satis posse mirari, quot pauca inde emolumenta cartusiae exierint, perindeque P. Priorem supplicare per seipsum, saltem, anno uno rectigal canalicium percipere. P. Procurator consilium istud bonum, rectius, in terminis Nicolai incepit, aggerum cuique magistro 30, omnibus 60 fl. p. mercedem, annuam locabat sub conditione ne quis per canalium, nec rursum nec deorsum, pergeret, schedula impressa a cartusia non antea ostensa. Ast propter ejus frequentem absentiam, hanc collectionem servis monasterii committere coactus supra dicto termino elapso negotium a sequenti 1747 non in bonum ordinem redigere poterat; et quoniam hoc aggerum rectigalium, administratio procuratori novum imponeret officium, nimis difficile, tota peregrinatio eodem tempore facta ita disposita est, ut magistri aggerum ad 60 fl. etiam in cere 100 fl. i. e. 4 quibus mensibus 25 taxarentur, quod libenter concedebant; plura anno 49. -

Anno 1748, Piscatores Ritgingerenses et sibi piscationem a dextra Moeni usque ad Schmeinfurth per totam marchiam, Ostheimenses^{em} arrogantes et per aliquot annos contra hosce et Volkaenses piscatores, seu cartusiae piscationis proestatores resistentes et non pauca in Moeno peragentes mala, cartusia auctrice horum proest

praesentis facta ^{et} illa in perpetua possessione particulari decreto R^mi
Mirel. urgensis gubernii confirmata est. -

Anno eodem singulare et finalis vinum factum est, ad hominum memoriam,
non par; post duos annos in Essendorf cadus pro 100 ducatis vendebatur.

Anno 1752, decimatores Volcaenses messoribus nostris objiciebant quod nos
decimam manifestam, aliis minorem, cumulo superimponerent, idcirco
electionem sibi proterebant; messores resistebant et respondebant quod homo
quisque probus eis tale quid objicere non posset; quum ex hoc ludo nullum
commodum eis provenire posset nec ad hoc jussi essent. Decimator in spe-
cie duos ostheimenses viros Georgium Adam, rusticum et Casparum Ebner de
injuriis ridibus in eos prolati; et quidem et jam multum, antea eis cum
nostro Joanne Georgio Holtzer montis magistro mirabatur, coram domino
capitulari de Bechtolsheim cum auctoritate praesidente, qui sine mora dictos duos
viros ad Volcach accersire jussit, quod autem in absentia prioris procurator
non concessit. Deinde duobus pro ostheim, statutis capitularibus decimatoribus
una cum magistro montis stricte jubebatur, duos viros non domum, sed actores
donec se sisterent. Post duos dies procurator se Volcach contulit et gratias istine
procedenti insinuat, quod contra omnium expectationem, illi inclementer
egisset et hanc sententiam, in nostros subditos in magnum certum et heredi-
tariū et judicium domini prejudicium tulisset; certum de decimatoribus laesi
plene satisfaceret, si modo causa in loco delicti, qui propria certum est, defer-
retur; quod adhuc nondum factum est; peteret ergo accusatorem huc mittere,
ut justitia fieret. At quum nihil agere vellent, procurator ^{abijt} abijt, et cellarius
capitularis ei in porta dixit: « P. procurator, quid de jure duorum horum deci-
matorum, longius disputandum? Habemus actum possessionem, secundum
quem huc pluribus annis ante Joannem Lutz tunc temporis questorem ostheim-
ensem, postea 20 annis consiliarium, tempore autumnali accersiri et exem-
plariter puniri fecerunt. » At ego: Res de Joanne Lutz non est eadem; quum
in ostheim notum sit, quod idem Lutz tunc temporis vineas etiam in Volcach pos-
sederit ibique notabilem decimarum excessum commiserit, proinde ex eadem
vinea immediate ad vinarium capitulare accersitus et ut alienus possessor
honorum

bonorum, Volkacensium, in loco delicti puniatis sit, q[uod] namvis hoc in casu etiam cartu-
-ria proevia facta requisitione cum illuc demisset, est casus hodiernus est
proetus alius, quum d[icitur] no[n] illi v[ir]i nihil in proprio coherere, in messe non ut co-
-grate decimatorum, capitularium, sed ut meri monasterii subditi erga decima-
-torem habendi, proinde e[ss]e criminem, morem, apud dominos accusandi esset.
clarum ergo, quod administratio vicarii capitularis nullam omnino jurisdic-
-tionem in viros istos habet nec etiam proevia requisitione eorum, proestatio-
-nem, a cartuna expectaret, quam tamen alias in meris casibus criminalibus
decimarum, autumnalium, facta tamen apud cartusiam, requisitione, pro re-
-rum circumstantiis proetus non recusat.

N. B. - Dixi: „secundum consuetudinem et ius aliorum vicinorum locorum, ut
Griibach, Krautheim, Eichfeld etc. imo vero Volkach, aliorumque Mirseburgensis dis-
-trictus locorum, ubi bene inquirendum, quid sit ubique consuetudinis, tum quatenus
decimarum, violatores non coram administratione vicarii capitularis sistendi,
sed a iudicibus propriis magistratibus puniatis sint, ut experientia in Donnerstorf do-
-cet, cartunia prospicere sibi debet, et ut dictus actus possessorius cum, Joanne
Lutze actus p[re]sumptivus habendus.

Duos elapsis diebus procurator canonico litteras misit, in quibus de facta vi
et amborum, monasterii subditorum, periculo et damnis queritur adjunctis decla-
-rationibus v[er]a voce cellario capitulari factis; et quum omnia infructuosa
manerent, resolvit post die aditus aliquibus honestis testibus duos oppressos
subditos domum deducere, quam resolutionem, prudens vicarius N. N. omnino
non d[i]stulit. Interea eodem die, reversus post die ipsemet se ad autumnal-
-lem, D. Presidentem, contulit, ma[gn]a gravamina proposuit addens, quod omnes mes-
-sares iterum audivisset et accusationem, decimatoris ut passione et dolo inspi-
-ratam, exhibuisset se paratum, eundem actum, iterum in forma iudiciali
presentibus accusatore et testibus imparcialibus instituere, Dominus Pres-
-ident respondit: non esse necessarium, ipse cum duobus v[ir]is loqueretur; P. Prior
pro certo habere posse, contra istos nec poena nec alius in pro[ce]ssu iudicium, Cartu-
-ria jurisdictionis actus perpetrari; sed huc adhuc hoc matutino tempore perven-
-erant, quum mobiles hospites expectaret, cum quibus reliquis autumnalibus diebus

rem haberet, postea vero Herbipolim comitaretur etc. Quobus huc perrentis, decimator coram eis presentatus, canonicus aiebat: Ideo jam utrobique peccasse; date uiride, manus et res finita est. Ita unanimiter deo dicti subditi reversi affirmabant, et nemo est, qui dolus non suspicatus esset, quum postea cellarius capitularis divulgaret, P. priorem deos suos malefactores sistere fuisse coactum, et modo non instantes pro eis intercessisset, se reverentis fuisse. -- Factum istud posteritati clare et circumstantialiter relatum est, pro cane quo autumnus contingentibus decimarum poenalitibus jurisdictionale dominium in hosce subditos usurparetur et eas et presentis et actus possessorius allegaretur, quia profectores est non parvi momenti. Nam sic castoria cum subditis suis in miseriam et noxiam devenit veritatem, ut hodie tempore messis, non obstante necessitate et damno propter nimiam maturitatem, putrefactionem, vel imminente, metem, exarum non prius incipere posset, nisi cum voluntate et permittu Domini decimarum, quum prius temporibus P. Prior ad libitum ministris capitularibus notum fecerat, messis Ostheimensem post unum, vel duos dies incipere, providique ad hoc decimatores mittere. Quis prior hoc reparabit? ait pol. magnus Apollo.

Anno 1755, Prædie conceptionis B. V. M. coe. coquus in stabulo agrotans Philippus Leif adhuc caelebs, procuratorem ad tempus, & primum vicarium, Palkenensem, ut confessarium ordinarium accersivit confessionem generalem, facturus. quod et factum est, et in ipso festo ante primam conventualem, procurator aegroti viaticum ex rebus monasterii abique strepitu et tumultu ab illis retulit, posthodie parochus ledimagistum ad sarturiam, in forma protestandi contra talen, actum sacramentalem, quasi continet incompletum, et parochus de super non requisito derogationem, misit; cui responsum est: parochum in v. amum fuisse protestatum, quum spiritualis vel parochialis ejus jurisdictio res eorum ad domesticos monasterii extendat, neque ad ejus domum, pecorum, quod ejus comexa et adherens esset, neque perpetuo incorporata, et juxta statuta pluries a sancta sede confirmata ordinis sarturiae P. Prior esset parochus et procurator ejus vicarius; si uterque propter circumstantias munere ipse fungi nollit, potest ad hoc sacerdotem, extraneum, quemcumque modo

ab episcopo approbatum, relag ass. Quoad 1^{am} parochi' objectiones: 1° Stabularium, a monasterio esse penitus separatum, et esse inter alias parochiales domos; - 2° non esse in fundatione comprehensum, sed fuisse domum civilem, proinde parochialem, et multo post fuisse commutatam, cum illa nunc temporis civili domo, quae extra et infra iuxta monasterii stabulum, antea cartusiae praesentem domum, constructa erat; - 3° Parochum hodiernum, posse producere ab adventu novos actus possessorios juris parochialis in stabulario ex-eritos, non computatis antecessorum, ab immemoriali tempore. - Quoad 1^{am} observandum, quod stabularium, monasterio proximum et solo rito angusto ab eo separato, domum cartusiae hujatis inferiorem, ut mos est in ordine nostro, representare; si nunc cartusiae de quodam, ancillas dimittere, aliquas cellas pro sex forsan fratribus laicis cum oratorio ibidem, instituire et illos cum subditis domesticis habitare vellet, parochus modernus Ostheimensis in hoc casu possetne in patres illos ordinis, familiam, eorumque oratorium, jure parochiale contra privilegia papalia protrudere? Atqui non hoc, ergo nec illud. Quia de causa etiam, cetera opinio juris eo ipso ruit, scilicet quod praesentis domus inter alias parochiales domos se haberet; quum notissimum sit, quod Herbipoli domus cathedralis et praedia se in media parochia cathedrali se haberent, quum ad jurisdictionem parochi cathedralis pertinerent, sed per vicarium de choro administrarentur. - Quoad 2^{am} cartusiae in permutatione ista se non privavit libertatibus suis, sed omnes ad novum praedium, transtulit, aliis domus hodierna praesentis, quae exempta antea, vicissim, accepisset. Contra totum, hoc suppositum in litteris fundationis legitur: « Primum domus... nostrae supradictae marchiae Ostheimensis et sedem nostram ibidem, cum cameris et omnibus cameris... praecipue vero praedium, cum pertinentiis, quod olim ad « Marklein » pertinebat. » Quisque videre potest, quod civilis illa domus supposita nunquam praedium fuerat, nec deficiente introitu et exitu nunquam fieri potuerat. Item, quum fundatores bene perciperent, quod cartusiae prae sine vicino stabulario existere non posset, imprudenter egerunt, si novo monasterio remotum, praedium assignassent et non hodiernum, quod jam ante fundationem, ad proprium commodum, a dicto « Marklein » accepere juxta verba « olim »

solim». — Quoad 3um et actus possessionis ita dictos ad putat^{ur} os P. Prior in domo inferiori sacramenta administrare ipsemet molens, ad D. parochum non fuit distinctus, qui tamen in talibus, ad quae assumptus fuerat, patrono suo servitium praestare tenebatur, sed non prius quam a castro expresse ad hoc vocatus, quod in casibus talibus semper factum est, alio ad excipiendo confessiones approbato non existente. Huiusmodi ergo actus respectu ad P. Priorem, cui cura subitorum et in monasterio et in domo inferiori vel connexa, visitationum, ordinis incumbit, nullatenus tanquam parochiales sed ut pure sacerdotales et vicarii considerandi sunt; alioquin D. parochus localis ius suum parochiale etiam intra monasterium ipsum, praetendere deberet, quod nemo unquam somniavit. Ad hoc procurator ipse anno 1757 cum adiutor oeconomicus in ipso actu visitationis aegrotum coqueum Bollhas aren, Brautlein etiam in domo pecorum et quidem iussu PP. visitationum expresse providebat, quod multo jam ante P. Casparus Höpffner prior faciebat, aliis protermis, nemine protestante. —

Hac ratione D. loci parochus tam oraliter quam scripto et tandem, nihilominus ab illo litteris missis, etiam gubernio Würzburgensi ipsi, sed post tertium tantum receptum decretum, in extenso responsum est, nullo usque ad hunc diem, quo annalis finem impono, deciso obtento; quare omnia in suo esse remanent, et etiam in Tüchelhausen, eadem causa eodem tempore a vicario parochus mota, ubi tamen demum privilegium ab episcopo Würzburgensi s. eam in originali existit, ut in Osthelm, in libro copiarum «v. d. m.» v. d. r. potest.

Quam tempus doceat, quod quibus monasteriorum vi vel dolo iniuste parentur secundum monitum R. E. D. P. Hugonis Neth, prioris in Grimau et visitatoris riri in jurisprudentia probe versati, castro Osthelm maxime sibi consulat, nec ut patronus parochiae vicario suo parochiali subiciatur et graviora inde patiatur; quare brevis monita haec bene observanda, et quidem R. E. in uno libro describendum et conferendum, quae ratione separationis ecclesiae novae parochiae eiusque reddituum in documentis reperimus, diu ex antiquario P. Tonnid Kellner, procuratoris huius domus, quae ad antiquum ritum conferendi parochiae et investendi candidatum eius cum punitis ab eo exorandis, pertinent, quilibet semper in tali actu adhibere ut est, cui in singulo casu ab officiali notarii vice ad hoc

hoc dicto descriptio in forma protocolli composita cum testium, debita subscriptione adicienda est. Insuper in hoc Chronice annotandum, quidquid in parochialibus inter et modernum parochum, monasterium et commune incidit, pro do cum-
ento posteritatis; — 2° — articulis illis, qui juxta antiquum usum candidato
cuque parochia Ostheim, die in vestiturae leguntur, ut vocat, ultimus hujus vel sim-
ilis formae addatur; eandem, quamvis cura pastoralis monasterii nostrorum domesticorum
servorum et ancillarum juxta privilegia nostri Ordinis statuta nemini nisi moderno
cuque priori incumbat, tamen quum ipse aliter variis negotiis gravatus et impedi-
tus sit, & curatus erga portionum parochiae caritatem spirituales exerceat par-
tem dictae curae pastoralis assumet, nostros ad ecclesiam parochialem, pro servitio
divino missos invigilabit, transgressionem monasterio indicabit, maxime vero, quum
a priore ad spirituales succursus, etiam quoad actus sacramentales pro aegrotis
vel moribundo requiratur, sive in monasterio ipso sive in domo inferiori monasterio
amexati, libenter acquirat, sic tamen ut dicti actus, quum respectu monas-
terii non parochiales, sed pure sacerdotales sint, nullatenus in opinionem juris
trahantur; contra quae praecipua et monasterium, et ipsi amexadomas infe-
rioris etiam pro semper protestando in optima forma se proceunt; item notum
sit, quod castoria mortuos nos laicos in cimiterio parochiali sepelit, tum ob defectum
loci in cimiterio conventuali, quum ad exarandum jus patronatus in dicta ecclesia
parochiali. » Hae rationes variis implicationibus obviatur, quando parochi aliqui
nimia prudentia et injusto zelo parochialium, eos ex cetero prosumunt; —
3° — Quod, quamquam, ex defectu alterius approbati parochi ad excipiendam infi-
morum confessionem invitatur a monasterio, non permittatur illi ibidem providere
vel inungere, sed juxta statuta de hoc sacramenta vel a P. Priore ipso vel a
P. procuratore vel vicario conferantur. Et quando non dubitetur, hoc inter dum
parochi ipsi committere, visticum tamen et s. obum e conventuali nostra ecclesia
et non parochiali, nec cum strepitu et processione in conventum afferantur,
quod ab ordine et juribus nostris maxime oppositum valde improbatum, ut jam
plures religioni de hoc attestatione sunt; — 4° — Item corpus defuncti non ut
ante intra sed extra monasterii portam ad sepulchrum exponatur, et ita parochi
tradatur; ita prima vice eodem anno 1755 factum est, quando thesaurus alienorum
hospitum

hospitum mala fortuna die 29 augusti in stabulario nostro ab ipso e quo tuo occisus est; similiter agendum est in case aliujus obitus in domo pecorum; —

5°. — Quum superprime ipsa domus pecorum signum ad sagittam facta sit, praecavendum, in posterum, ne similes casus accedant, quare re pro aegrotis viris nostri famulatus intra monasterium locus commodus prepararetur, quo tempore hiemali bene nutrantur et providentur juxta 3um punctum. Mulier vero aegrotans quanto citius, si fieri potest, ad domum vicinam transferatur, nec cartisia expensas aliquas ad salvandam exemptionem suam, timeat; at in case impossibilitatis aegroti disponatur ad confessionem domino paracho faciendam, interea ipse ad cartisiam accesserit et comiter ad aegrotam ad audiendam confessionem deducatur, et quum ipsa sit confessa, etiam si morbus exigat, providetur, quod postea vel a P. Priore et quidem statim post matutinas quasi urgente necessitate, vel ab. paracho, si praevideari potest, quod redispomat ad viaticum et s. oleum e monasterii ecclesia adhibendum, quod eo potius sperari potius, si jam intra septa monasterii famulo sacramenta praestitit juxta punctum 3um, et ita actus possessionis ab utraque parte pro cartisia esset, ad quod valde attendendum est. —

De quo nunc est in latinum danti originali allamandum: — Hactenus consilia puelardati fratris consistorii judicantis hanc non levis esse periculi ac momenti materiam, eo quod clerus modernus in eo totus videatur positus ut monastica jura conculeet, sibi que despotice subjiciat. Inde non miratur posteritas, quod historiam hanc; ut quibusdam, et duci potest, lex visculam adeo fuisse pertractantem; ipse enim praesens his auribus audiri qualiter R. D. consiliarius ecclesiasticus et intimus, nomine doctor Kettler, perorato ex R^{mi} Principis commissione capituli ruralis garlovisiani districtu et civitas Ostheimium, in ipsa cartisia petierit expresse sibi restituere tabernaculum sanctissimi pro ejus legali inspectione; cuius tamen illegale petitionem P^{ri}or P. Prior S. Caspar Höpfner cluit satis lepide excusando, non ad manum, jam esse clavam, quam forte P. sacrista pro horisana s. P. M. solemnitate operosius heri adornans ecclesiam, distinxerat. —

— FINIS. —

Rome 25 aout 1900. J. P. B. —

Dans un ouvrage intitulé : Les monastères du diocèse de Würzburg par G. Link, curé Neustadt, publié à Würzburg en 1876, il y a la petite notice sur cette ~~not~~ Astheim. —

La chartreuse d'Astheim 1409-1803. —

Le chevalier Erckinger de Sawenstein (Steinsheim) avec son épouse Anne de Bibra fonda, en 1409, vis-à-vis de Volkach, sur la rive droite de Main, dans un endroit nommé Ostheim ou Attheim, une chartreuse en l'honneur de la Ste Trinité, de la Reine du ciel et de tous les saints, pour le soulagement de toutes les âmes du purgatoire; elle porta le nom de Pons Marie ou Pont de Marie (Marien-Brück). Le fondateur donna dans ce but les revenus d'Ostheim, de Nordheim ainsi que plusieurs revenus de Rensetz et deux fermes à Broselheim qui donnaient par an 60 muids de différentes espèces de blé. L'archevêque de Würzburg donna les deux tiers d'une dime à Durrfeld et la moitié d'une ferme à Proselsheim. C'est pourquoi le prieur était obligé d'offrir chaque année à la fête de St-Nicolas, à la cathédrale un florin et un corporal.

Beaucoup de gentilshommes de Steinsheim ont été enterrés dans l'église ou couvent, ainsi que 26 personnes de la noble maison de Schwarzenberg. Par exemple : Anne, première femme du fondateur, morte le 13 déc. 1418. Erckinger de Sawenstein, fondateur, mort le 11 dec. 1437. Tous les deux reposent dans le chœur. — Hermann, seigneur de Schwarzenberg ~~et de Hohenlandenberg~~, fils du fondateur, mort en 1448. — Barbe, deuxième femme du fondateur, morte en 1448. — Jean 1er, seigneur de Schwarzenberg et de Hohenlandenberg, fils de la seconde femme du fondateur, mort en 1466. Erckinger, seigneur de Schwarzenberg, fils de la seconde femme du fondateur, chanoine d'Eichstatt et ensuite chartreux à Astheim, mort en 1503. — Antoine Jean Fidèle, prince de Schwarzenberg, capitaine de l'ordre des chevaliers de St-Jean, mort en 1764. —

En 1863 l'église a été bien restaurée par le comte de Schwarzenberg, mais malheureusement de nouveau rétrécie, avec trois autres maisons, par la foudre qui entrait par la tour le 11 avril 1867. —

Les pauvres et les enfants de l'école recevaient tous les jours à midi à la porte

du monast.

du monastère une ^{un morloque} tranche de pain, mais pour cela ils étaient obligés de réciter
un Ave Maria et un Pater noster. A la sécularisation la distribution de pain
devait cesser aussi, mais à la poursuite du curé d'Asheim, Kilian Klinger,
le gouvernement, en 1804, continua l'aumône et au lieu de pain donna de
l'argent, 26 florins et 18 muids 4 et 7/8 minots de blé. Depuis 1873 le fisc
royal refusait ce paiement en disant qu'on l'avait donné autrefois seulement
comme aumône. La commune affirmait que ce paiement avait été fondé
pour eux, et qu'elle même avait donné une contribution pour cette aumô-
ne par la remise de quelques champs à la chartreuse. C'est pourquoi elle
avait commencé un procès. Ce n'est pas une chose nouvelle qu'on ait ainsi
retiré l'aumône aux pauvres. La même chose est arrivée aussi à la Char-
treuse d'Ilmbach, on avait remis aux pauvres du blé et du pain; dans les
dernières années l'état au lieu de pain donnait de l'argent; en 1873 on a
refusé tout paiement. Traduit de l'allemand - Ha Link - 2e vol. pag. 296.

176
Vita

Venerandi in Christo Patris

Georgii Möring

Ostheimensis Cartusiae professi ac

Prioris,

Virtutum et sanctitatis opinione

quondam per-celebris,

Tam ex seniorum ibidem Patrum conventualium eo Duce
militantium plurimumque extraneorum relationibus fide
dignis iisque concordibus, quam ex manuscriptis studiosè
multis annis collecta, ac, ne vestigia tam sacra tamque
salubria tempore nobiscum labente et ipsa deperirent
inique, devoto fideique calamo dilectae Posteritatis
edificationi conscripta 1750, a me,

Fr. Augustino Fleischmann,

eiusdem Domus indigno professo, et protunc coadjutore
economico; Vicario postmodum in Grünau 1759,
manu propria sequentem in formam renovata. -

§ I^{us} Georgii nostri ortus et familia. —

Venerabilis Dei Servus Georgius natione Germanus, cujus memoria hodie dum, apud nos in benedictione est, cujus Beatos Manes et merita, optellam, hanc meam, promixte dedicando, veneram, Anno Christi 1638, 16 februarii in Eichsfeldica Metropoli Heiligenstadtum, sive urbis Sanctorum, dicta vitalum, ad lucem, prodit, late quidem, Eminentissimi Principis, Archiepiscopi Moguntini ibidem, Satrapa, Matre autem, cujusdam, Patritii filia.

Parentes hi, cum essent justis ambo ante Deum, et homines, incedentes in omnibus mandatis et justificationibus Domini sine querela, zelo zelantes legem, et doctrinam, Altissimi, erudierunt filium, hunc, ambasque filias juxta voluntatem, ejus ab infantia, eo quidem, successo, ut filia matris major cooperante sacramentali gratia matrimonii proborum, evasit mater filiorum: altera vero maturitatis annos ingressa proceligentissimis quibuscumque sponsalibus thesaurum, virginitatis proceligens, soli legitimo castarum mentium, Amatori sponsoque Jesu Christo fides, addixerit, eamque perpetuo servavit etiam in saeculo illibatam, usquequodam, in urbe patriam multis a beato utriusque Parentis obitu superstes annis, et ipsa piensissime defuncta vel in cineribus audiret ulique virginitatis speculum, devotionis simulachrum, Mater pauperum, omni genere probitatis exemplum.

§. 2us. — Ejus Pueritia. —

At neque filius, de quo jam nobis sermo propositus, degenerare visus est, sed, cum, sortitus esset animam bonam, huiusque in Parentibus virtutum, omnium, venerandam exemplum, a teneris aspernari coepit pueritiae nugas, inconditas levitates ludusque potibiles, intermixtos contra primum octatis flores, ad omne decorum, excolere, inde domesticos passim, intra terminos se continere, sand-

sanctoribusque, in quantum, sapere, quantum, sapere v'aleat oetas illa, exercitiis
grammaticis & palaestris oblectari, cuiusmodi disciplinis imbuendus primus,
paedagogis, Dein Patribus Societatis Tepe in profatæ urbis Athenæo fuerat traditus.

Eodem præterito ipsius tempore quandoque contigit, ut indulget sibi autum-
nalibus feriis alibi permotando, quorum institutioni suberat, aliquem, haberet
sui lecti socium; Hic fortassis ex adolescentuli mirâ suavitate et pulchritudine,
quæ necis, emollitas ejusdem manuum, in nocturnâ quiete jugiter voluit
tenuitque in pectore, recto licet, admotam, sed usque adeo tenerimam,
atque perpetuam, integritatis angelicæ sectatorem, affecit tunc ita gerendi
ratio, tantumque vel indecentiæ umbra horraem, incussit ipsi, ut in omni
vitæ suæ decursu noctis illius minime potuerit oblivisci tædium. Hæc enim
dictabat postea Vir venerabilis, habent exinde Proceptores, Magistri et qui-
cunque pueris aut adolescentibus contentos, quanta religione studere oporteat
aut commissorum, aut sibi frequentiorum, ædificationi, quantâ circumspec-
tione procauere scandalis vel levissimi occasione, quantâ vero lachryma-
rum, copiâ expiare forte datam, indeque partem, ætati teneræ ruinam,
tanto rariius medicinalem, quanto facilius pro bonis mala, quæ vidimus
in adolescentiâ, redire ad memoriam, novimus serâ vel in comitiis.

§. 3us. — Adolescentia litteris exculsa. —

212. Humanioribus Dein ac philosophicis augendus Paldam, ablegatus, ubi
ocque, ac in grammaticis antea, condiscipulorum, optimos tuos reperit
cumulos solertiæ, pietatis ac doctrinæ. Nobiles quoque Reverendissimi Principes
inter Ephæbos ob eximia parentis sui merita ducatus volebat eorum imitari
quidpiam, propter virtutes, attendens sibi continuo, ne vitiorum, in oculis plerumque
pullulentium, folia mentis et corporis corrumpere integritatem; Cui quidem
solicitudini celestis Austera tam officia iter aspirabat, quam plaudens odoratus
est dominus odorem suavitatis; Idque libens, inter finas ut servaretur
illoesum, compluribus aliis ejus fragrantia quondam foret admirationi simul
ac

ac imitationi, tantoque commodius celesti pararetur viridario: Sanctissime
placuit illius Providentiæ secularibus non diu sinere turbinebus expositum,
sed in locis tutissimis Eng addi, statim nempe religiosi, collocare.

S. 4us. — Turis prudentiæ studens Erfordiae ad statum
Cartusiensem se resolvit. —

Absolute studiores, curæ quoque parente defuncto, Philosophus noster
consanguineis videtur pulchro juris civilis applicandus. obsequitur ad
honestum, omne paratus, Fulda transportatur Erfordiam, ubi relictus in Album
academicum, oculos collegarum, in se recipit omnes, utpote quos ipsius ingeni
s agacitas, discendi ardor et copulitas, dicendi gratia et affabilitas, com
positio morum, et gravitas, mentis et actionum, integritas, catholica fides
Religionis (plerique licet essent heterodoxæ,) mirifice suspendere atque
œdificaret. — Solemnis huic intercessioni, duntaxat consuetudo locorum;
cubuli nimirum domestici, collegii academici et ecclesiæ ejuslibet orthodoxi
cultus exercitio patentes; Nec ultimis ei vertebatur in deliciis Asceticorum,
Cartusiensis tamen præcipue, frequentatio. Quæ enim ratione non mature
virebit, quod olivæ manebit? Succenditur hac occasione per divinam
ordinatam spiritum, amplius et amplius supernorum in adolescentis hujus medullis
amor, mundanorum contemptus, sanctionis vite desiderium. Requid plura?
fluctuatur in amplexu vite secularis apparatus, multiplicanter pro homine
deorum impetrando preces, suspiria, sacramentorum usus, imploratur in
adjutorium, ordinariis conscientie arbitris, frequentantur consultationes, ac
demum vite cartusianæ desiderium, manifestatur, examinatur, approbatur.
Verum hucusque, qualia de Georgii nostri secularis ortu, tenera et efflores
cente ætate ab illius tum propinquis et contramaneis, tum ab ipsis Latibus
Societatis Teda curam ejusdem, Heiligenstadii, Fulde atque Erfordiae
quondam, parentibus postmodum, Osthemiæ deprecata fuere, complura par
ticularia notatu quidem et admiratu digna transeundo, prælibasse sufficiat,
ne

ne materialium in principio seges exuberans ab ampliorum, considerationum
scopo sermonem, retardet.

§^m 5us. — In Franconiam profectus supplicat ut ad s. ordinem
admittitur in cartusia Osthimensi. —

Erat cartusia prope Efordiam, a deliquio, quod suecico sub Marto per-
fecta fuerat, in conventum regularem, plane necdum, resuscitata, sed
Patribus quibusdam, hospitibus aliunde nutritis tantum, semiviva, juxta
morem, Ordinis agebat sterilem, in domo matrem, minime filiorum, lalan-
tem, ita quippe ad tales sacre Professionis partu generandos adhuc inhabile.
Atque providi Numinis ordinatione peculiari factum, arbitror, ut quo
tempore proclamatus ille beatioris ominis candidatus ad Prioris illic cla-
vum tenentis pedes admissionis gratiam, flagitavit, ipsa vel in limine
contradiceret impossibilitas, quatenus nunc superna dispensatio Efordianae
simon, cartusiae viris sanctitate, prudentia, doctrinâ scriptorum, quae copia
illustribus, ac pluribus quidem, jam antea fecundârat, ita cartusianam
pariter Osthimensen, novo condecoraret ornamento, et daret ei lucernam,
cunctis diebus, suscitaretque filios ejus potestatem. — Priore etenim illo
medente Franconiam, petit candidissimus ille Turtur inventuri sibi nidum,
advenit in Osthimensi nostrâ cartusiâ, vique manifestata tan ardua
causâ itineris, cum ecce! jam corda reclinantur omnium, in ejus suscip-
torem; sicut intuentes cum universi, qui erant in hoc gremio, vident
faciem ejus, tanquam faciem, angelî, et odor ille supernaturalis, quem
animi corporis castimonia tuorum, e conversatione solet exhalare, nullus
non animum, aspergens in illius amorem, alliciebat. — Interrogatur ergo
novus Aspirans, num, quominus mis alibi cetero qui valedemotis
valedicturus, ad propria remearet, ad illic commanendum, resolutus esset
atque paratus? affirmat impertemite non modo, sed et cum gaudio pariter
ac deservio fortis spiritus juvenis, et in verbo suo citâ moram, claustrum
callosque

3/1. colloque manipatur angustis, elaps. vero tempore consuet. citra ullius contradictionem, habitu quoque religioso indutus, diem hunc jucundiorē, in vitā nā se nunquam, habuisse protestans. -

§^{us} 6us. — Novitiū Specimines. —

Spiritualis vivendi normae tyrocinis initiatus inter omnia primitus seta-
- gebat Apostolicus, illud in se exprimere archetypum, ut, quae retro sunt, oblitus,
ad anteriora latenderet respiciens; id quod et strenue adimplere ostendit, quando
prolationis anno inter assidua sedulae exercitationis mirique profectus specimi-
- na propemodum, elabente, maximae spei novitius, ut ad instantem, s.

Professionis actum, invitatorias ad DD. consanguineos perscriberet, praemonitus

Nullus, aiebat, quos huic interesse solemnitati cuperem, scio; quos vero sapissi-
- me jam in ipsa ecclesia et oratorio invitans etiam, atque etiam, rogavi: Angeli-
- cos spiritus Divosque Patronos intelligens; indubitanter expecto. Ad memora-
- tum, porro diem non absque Prioris et Magistri sui stupore tam intense se
proparavit, ut aliquot etiam, ante diebus cibi potusque sumendi oblitus
fuisse deprehenderetur.

§^{us} 7us. — Neo-professi obnegatio propria et renunciationis aliquot argumenta. —

Anno 1656. 29ta Maii per sacra vota Deo et ordini ligatus, uti renova-
- batur de die in diem, ita pers everavit huc cellam, morum, sensuum, nu-
oris atque animi custos fidelis et prudens, qui nihil, quod vel umbram pro-
se ferret mundanae curiositatis, secularis & amicitiae, proeposterae affectionis,
admittere voluit unquam, experientia post comprobante, quando institutus
huc in domo Procurator et toto municipio Orthocimensi vix decem viros ac juve-
- nes facie et nomine, seminorum vero vix unum, nosse compertus est.
Cellam ejus, donec ad vicariatum, promoveretur, extraneorum, et usque-
dum, ad procuraturam, exoneretur, domesticorum, secularium, nullus intra-
- vit; quae cella non alio ac munditiae sanctaeque paupertatis de ore
pollebat et apparatus: utpote propter solas crucifixi, unius alteriusve sancti
icones vetustate simplicitateque ignobiles, libris aliquot paucissimis,
quorum

quorum, etiam nullum, absque licentiâ superioris speciali dū retinuerat, Suppellectilem, quoque nonnisi commatensis atque inevitabilis necessitatis secum patiebatur, eamque sempervilissimam; quodsi tamen hic et nunc vulgarem, ad occupationem, (: curios enim, namque, gravi licet ac nobilioris alioquin homo ingenii, recollectionis amore devitarit :) re quodam, aliâ fors indigeret, eam, a confratribus supplicando ad horam, mutabatur, officiosa gratitudine inconstanter restituens. Invalde necessaria a procuratore petere velut emendicando converit ac monendo, ne, quod economice vel confratrum, usibus fors an aptius foret aut commodius, sed quod vilius aut minus utile, daretur sibi. — Corrorem, pennis in spatamento collectis ad scribendi exercitium, uti solebat, ne propterea volas ansas ad alia servandas differendi, necesse foret; pennas autem, meliores pauperi monacho pecuniâ comparatas ad scribendum, deservire reputabat indignum. Plurima paupertatis et abiectionis exercitia patebant inferius, quippe jam nunc ipsi assueti, sed post insolita.

Litteras amicorum, a Priore sibi immanuatas legere ^{vel} acceptare molebat, sicutans duntaxat, num imbi provisio aut defunctis fortasse specialia postularentur suppugia, reliqua scilicet sibi minime necessaria sicut humiliter recusans. Munuscula ab illis sibi crebro transmissa rogabat fieri confratrum, recreationi communia, Donatoribus autem gratiarum, actorias a superiore ex obvi, siquidem, nec ad propinquas litterarum, quid expedire volebat, nisi absolute jussus. —

Mortuus itaque saeculo, mortuus sibi et ipsi Religiosus cetate quidem juvenis, sed animo canens, Deo, nil Insuper suo cum confratribus unice posthac vivere cupiens suae reformationis studium irremissum, quam, uti dicere solitus, a Divina Bonitate per exercitia sacra, a confratribus, (: morum, proprio loquendi more Dominorum :) pietate per benevolam correctionem, omnimodè constanter, se, confidebat. Unde semper quidem, et omnibus amicaliter, et obsequiosum, long etiam amplius sibi videre poterat, quisquis et quandounque defectum, ipsi quempiam reprehendisse

§^a 8us. — Pro qualitatibus suarum praestantia ex meritis
ad officia claustrī mox applicatur, quae cunctae virtutibus exornat
competentibus. —

Ipsius igitur in humilitatis studio, fraternae charitatis sincerā tene-
ritudine, et obediētie promptitudine exemplaritas annum vix integrum,
professo munus infirmarii, seraphicus ipsius fervor ac virilis in Divino
cultu devotio, vultus ac morum modestia, silentii, solitudinis et mun-
dici observantia adhuc diaconi officium, sacerdotis; Et cui non mirum
videatur et paradoxum? ipsius in omni generā virtute probata soliditas,
religiosae zelus observantiae, comparata jam, in asceticis aeque ac
Theologicis scientia, prominens in quālibet occasione prudentia ac
discretio aetatem, longe antea extens trienni professo ac dimidiū dum-
taxat anni presbytero, ab aliis adhuc discere humiliter cupienti, proin-
deque flebiliter deprecanti Vicariatū etiam officium, unanimi conventus
instantiā peperit, Et quis non nemo Timothei huius ad descensionem, con-
temneret? in cuius nempe supradictis dotibus ac vel pertransennam,
modo tactā conversatione, ut ut ille simplicitati cartusianae mundano-
rumque contemptui instaret, ut ut, quae foris gerebantur, volens igno-
raret, delitescere cuperet ac despicere, ut ut denique vitor in Deo abs-
tractae tenacissimus, in abstinentia, vigiliis, oratione, varioque mortifi-
cationum genere in semetipsum, per austerius existeret; nihil tamen
morosum, aut tetricum, nihil otiosum, aut rude, nihil incautum, presum-
ptuosum, aut preoccupativum, nihil excessivum, vidisset aut defectivum;
sed angelicam, in vultu serenitatem, comam, in ore modestitatem, virilem,
in humili gestu maturitatem, columbinam, in genio simplicitatem,
modestam, in corpore toto agilitatem, atque doctam, in omni re gerendam
(mediatam).

§^a 9us. — Mira novi Vicarii eloquentia. —

Cumque, prout dixi, nil mundani scire, nil audire, nil sermocinari
averet, nunquam tamen, loquendi tempus ubi daretur, loquendi defuit
ei materia, quae fratrum animos hic ad gaudium excitaret, ibi ad edi-
ficationem.

ficationem componeret, illuc ad aedua animaret, nunc in bono
quovis aut decore confirmaret, nunc in dubiis sublevaret, nunc in de-
corrigeret. — Ea namque supremi munerum, dispensatoris est pro-
-prietas, ut famulis suis mundum, et quae mundi sunt, vere despicienti-
-bus non modo deesse nihil patiantur, sed et, quod reliquere, celestibus
etiam, amet compensare muneribus, imo nunquam illud adimplere:

Quicumque reliquerit... omnia propter nomen meum, centuplum accipiet.
Abundavit ergo loquendi semper materia contemnendi mundum,
sermo Dei ad meam, aliorumque meae farinae monachorum, confusio-
-nem, qui, nisi vel antiquas ex saeculo fabellas resuscitent, aut
novos mente curiosâ et aere avidâ continuo remusculos hauriant in
cellâ ruminandos, in fratrum consortio venundandos, et ane perime-
-cunt, ne sermone remaneant inopes, et adhaereat lingua mo fa-
-cibus suis. — Alius longe in fratrum conventu suorum, ac verbe locu-
-pletior apparuit vicarius noster, oequus et maturus praetor temporis
certimator ac cultor, unde materiaram tibi, ceu quis sedula, collegit
thesauros ad eo quidem, largos, ut tibi, quemadmodum, ipse patebat,
ingenti jugiter utendum fuerit circumspeditione, ne uberior loquendo
semel exideret. —

§^{us} 10us. — Instituitur in Procuratorem Domus. —

Steterat vicarius hic omnibus facile numeris perfectus suo in munere
vix quatriennium, ubi pro sua humilitate excitatores, insimul con-
-ventus, Pistorum, hostiarum, infirmarii et adiutores (: quocumque
ad infirmos opera charitatis, nullo famulo saeculari admissa, pie
alternabat :) agere, sibi que obsectorum, quorumlibet et operum exercitia
offingere nunquam destitit: cum eue! tantarum ejus virtutum, ac dotum, tan-
naturalium, quam acquisitarum, intuitu, sub spe nova benedictionis, praeter
morem, vel in ipsâ chartâ capituli generalis 1657, providentis sic V. Patri
convisitatores provinciae Renato Reich Domus hujusmodi Priori, procurator ejus-
-dem instituitur: Quae quidem dispositione inopinâ non modice contristatur
saecularis

proclerus iste solitudinis amator; nihil tamen secus s. obedientie plus,
atque libius et, satisfactus, tantâ solertiâ administrat officium, Marthae erga
plurimæ turbata, ut paucis post tempore sibi promeretur egregiû nomen oco-
-nomi. — Neque tamen hinc incepta semel pietatis ac perfectionis tramine
impediri, aut ad vanitatem, et laxiora mediocriter inclinari se passus est vir
in bonis assiduus, cuius agendi vivendique ratio in procuraturâ patebit
inferius, ubi lioretur, ipsius nostro pro modulo defingemus.

§^{us} 11us. — Officium Rectoris humiliter recusat. —

Moritur interea modopates P. Prior Renatus, qui fortasse stemum^{sibi} successor,
in oeconomis paraturus, eundem institui procuratorem, voluit; Et hem! oppido
Philautiae spiritus! (proh quàm iniquus, quor, perversus!) huiusce viri religiosissi-
-mi, Georgii, in quam, nostræ dignissimam, vitam, majori parte conventus novi
Proculus electionem, meditantis figurâ depingit ad alterinâ solitorumq. formido-
-losâ, ut timore correpti Lanico, ne fors an â plus spiritali nimiumque rigido
superiore cederentur scorpionibus, sua vota^{vel} suffragia congerere non dubi-
-tarent in subiectum, nescio qualiter, inhabile. — Nequaquam, poterant huic
electioni requisitus, probere consensum, venerandi PP. Scrutatores; unde Patre
5. 1. Procuratori Rectoris officium, demandare statuerunt; quibus ipse ad pedes procedens,
ut ad nam et communem, Domûs pacem, mutatâ sententiâ, modo quoris alio
provideret, multis etiam, lachrymis exiit.

§^{us} 12us. — Liberatus a procuraturæ strepitu redit ad
conventum alterâ diâ vicarius. —

Elabentibus abhinc annis octo, vitae conventualis desiderium, in quos potiore
sic ultra comprimere noluit et abscondi, quin omnibus undique patet ceret; Huic
confratres in conventu suffragati multâ cum instantiâ suam, quem antedecem-
-nium, sibi doluerant ereptum, repetere vicarium, ac provotis, egregie licet,
repperunt. — Celso loco volens involasse, credidit et vir optimus, in quâ
vicarii munes nisi vel alterâ vice reperisset invitus; Pro mitamen arbitrii
cum Dei superiorumque decretis conformitate primum onus aequaliter
restituit, licet non cum eâ, quâ prius, tranquillitate teneret. Voluit namque
puno.

primo statim ab ingressu, confratum quoddam infirmioris in probe cepto
 sanctae perfectionis cursu, morum, disciplinæ, regularis observantiae semitâ
 interlapsu temporis adeo defecisse notabiliter, ut, qualem, conventus misereret,
 ad procuratoris opus advocatus reliquerat, reparaturus, multo virum, annis
 constare provideret: cum e contra, qualem, amorem, qualem, confidentiam,
 qualem auctoritatem, et reverentiam, Vicarius tunc junior annis habuerat, eo
 parcius inveniret, quo per amplius illis in pristino Religionis ardore se pre-
 bebant exemplum. Inde tamen solatium, sibi hauriret at-uberius, quod ab
 adversâ parte etiam, in patientiae scholâ (alias namque virtutes apprimè
 didicerat:) Domino permittente graviter exerceatur. Considerantes idipsum
 e quadam, veluti speculâ Patres provinciae Superiores; eo quidem ipso tempore,
 quo D. P. Thomas Caspari Domus hujatis Prior ante decennium, institutus,
 Brevisensis alias cartusiae profectus, ad Prioratum, domus Rethelae transferen-
 -dus erat; nec absceverit, ne sinistrae factionis molimine propositus sub-
 -jectionis, cui similis praestantia nullum, inveniebant, denuo proceritè,
 fineque sequiori Priorem, auribus prurientem, eligi contingeret; eorum
 oequitate sollicitâ non minus, quam providâ pro creatore bono Domus

§^m 13us. — Instituitur in Priorem, cartusiae Ostheimensis. —

Anno 1670, venerabilis P. Georgius hucusque vicarius in chartâ
 capituli generalis, antefati praedecessoris sedem, occupaturus, applausu
 communis, quo laudabantur omnes recte corde, Prior Domus in Ostheim
 (alias Arthheim;) institutus denuntiatur, qui de dignitate sibi penitus ins-
 -peratâ, hisque, ut putabat, meritis et qualitatibus minime competente,
 quasvis omnino gratulationes inhibendo recusare, potius preces divini
 spiritus ac benedictionis impetratorias a nullo non humiliter expetere, confe-
 -tes jamque filios suos charissimos quam tenerime consolari, simulque
 ad emulanda conatu novo charismata meliora paternae cohortari, totius
 vero futuri series, regiminis ab eis, quae dei sunt, pro primis auspiciis.

§^m 14us. — Devotio interna Prioris Georgii studiose occultata. —
 Devotionis affectus, actus et exercitia, quibus antea quidem, magis
 tam

tamen subsecuta novi Praesulis vita religiosissima positis assidue novis ignibus incessanter effervuit, quod si secundum, altitudinem, latitudinem, longitudinem, atque profundum, emetiri, si perspicere in eorum qualitates, ea si recensere mihi daretur ad numerum, loquar ego super exempla nobis saluberrima, sicut qui invenit spolia multa, sed qui inter alia doctrinam, quoque de occultanda gratia sub humilitatis custodia, ex me, uti vocabat, libello de Imitatione Christi fascicula didicerat, de omni quotidiano, quod ipsum inter et caelum reciprocabatur, commercio noluit quidquam ulli patere mortali, — Esto proin, esto, noluisti o vir hagiophile! At numquid omnia, singula numquid occultare potes eras, aut tollere tectum illud: etiam, frutetis, parietibus, fenestris oculi nati et aures: unde nimirum, extra cellos tuos adyta constitutus, agens, obambulans, cum maxime solus, te cederes, perscpe notabaris aut faciem, ad caelos levare, aut in voces amaras, licet minus intelligibiles, erumpere, aut gestus devotissimos efformare, aliique spiritus elevati signa prodere, quae cella celarat?

Numquid humanam, ex asit notitiam, tuus erga v. en. erandissimum, Eucharistiae sacramentum, eximius ardor, etsi tunc a saltem vice illud invisens indices, studiosè tempus observaris, quo sacrista cum conventu vel ante Primam, ac post completorium, dormiret, vel hora statuta pranderet? Numquid incognita permansit intentio tua, parentis oratorium, pro Annæ in loco quodam, ecclesiae contiguo, sed hominibus inusitato, ubi nimirum, proxiis, favoribus Divinis ac tuos mentis excessibus, tremendum Missae sacrificium, absque arbitris liberiore spiritu protraheretur celebrares? Et sane nemo 61. Superiorum hunc vel ex nomine noscens non judicasset, cum tali favores extraordinarios ad aram, promoveri quotidie; de ipso namque innotebat, quod matutino tempore priusquam, sacra mysteria peregerit, negotiis etiam, casibusve gravioris momenti perurgentibus moveri vix queat, ut temporalium, quid tractet, aut litteras aperiat ad ventitias; quod item, cultui Divino nihil anteponendum, ratus, etiam, in hospitium, insigniorum, presentia mensam, quò nocte diu canoniciis horis conventualiter intersit, rogata remia

venia relinquat. Proclara haec utique sunt ad probandam devotionis
veritatem, et intensiorem, argumenta; Qualis tamen, ille praeterea
fuerit in Deum, ejus Genitricem, et Sanctos, denique in semetipsum,
qualis profecerit, qualis perseveraverit, occultante quantumlibet ipso
in visis, ejusdem libri devotionales ad inutilitatem, usu quotidiano
detriti atque perirenti, tot schedae propriarum, observantiarum, moni-
toriae, mortificationis instrumenta, quorum usum, ex forma dignosci
noluit etc., post ejus obitum, inspecta clamare.

§^m 15us. - Ad cultus Divini promotionem, ecclesiae suppl-
-lectilem, conventus cellas et personas augebat.

A semetipso igitur ut coepisset novus Prochel, etiam ad illa,
quae Dei cultum, interiorum, foris eisdem promoverent, converti et manus
mittere operosam non distulit. Et siquidem, annos ante quadraginta
manus Succorum sacrilega unitis una cum Franconiae totius ecclesiae
et castellaniam, Ostthemi sic expoliarat, ut suppellectilis sacra non dimi-
-serit in ea ullas reliquias; tamen, inde Lirorum religio provida pro domus
facultate jacturam, qualitercumque recuperavit ad necessitatem; Ast Lirorum
Georgii zelosa devotio superaddidit splendorem, dum ecclesiam, altaria,
sacristiam, novis paramentis, vasis omnisque generis ornatu ex auro,
argento, serico aliisque materiis, ubi pretium mireris et artem, locupletat,
Mystica etiam divinae Majestati domata et eo alacrius in ipsius servorum
animis restaurarentur, materiales in conventus cellas octo prius illorum,
exercitiis commodiores de novo extruit, quid in reliquis injucundum videba-
tur, pro monasterii tunc viribus innovat, Vicario suo tyrones conscribit
traditque instituendos, quorum, successiva sedes, ad s. professionem, tunc
tempore regiminis progessit ex parte deinde potissimam longaevo, adeo
quidem, ut conventum, aedificiis, personis ac spiritali totum, reformaret, ac
jure Iater monasterii posset nuncupari.

§^m 16us. - Initia regiminis oeconomici et jurisdictionalis. -
Ab interiori statu domus ad externum, oeconomiam, scilicet et jurisdic-
-tionem.

len, uti Patrum familias concedet, egressus, quæ ad temporalem, illius
utilitatem, pacem, et conservationem, facerent, singulari providentiâ anti-
cipabat, mirâ sapientiâ gubernabat, indefessâ diligentiâ turbabat, ac
de bono in melius promovebat. Primum, quidem, cum ex annuâ indemiâ
familie huic religiose potissimâ necessariis proventibus substantiâ dependens,
ille de futurâ Divinæ benedictionis largitate promâ in superos confidentiâ
nil hesitans, et vinearum, culturarum, novâ se cit tractari solertiâ, et antiquo
juxta monasterii portam, ædificio ruinarum, subtrahi hypogæum, per an-
plum, atque perutile, quod etiam, ab ipso provisâ non in aniter ætumno-
rum, subsequenti, ubertate nunciata Dei manus oppidò replevit. Ad
monasterii jura ac privilegia posthac ab interitu vindicanda, reparanda,
defensanda Neo-Provul noster assiduâ se documentorum, volutatione quam
avidissime preparabat. Quæ de subditorum, regimine secularium,
quorum, communitatem, sub novo Domino novum, prout in ordinem,
discipline renasci, nemo non mirabatur? Sed de his infra volumus
aliquantò largior. -

§^m 17us. — Proficiscitur ad Cartusiam majorem, ibique
pro veteris honoratur a Rev^{mo} Patri Generali. -

Positis hoc modo laudatissimi regiminis sui primordiis, ad capitulum
generale post annos quatuor ann, quibusdam hujus Provincie Patribus
Prioribus frequenter invitatus vice comes ascendit, a quibus in ipso termi-
no per joann, premonitus, ut, quæ inter ipsos unus vice primâ, Prior
insuper novissimus cartusiam, inviseret majorem, in ipso statim intro-
itu Rev^{mo} Patri Generali novum, se representare deberet hospitem, morum,
que pariter collegarum, indicare adventum: Communioni huic quasi
serio morem, gerit, a primo nil civitatis ingressu cellam, altèfatè
Reverendissimi solus petit, fores que, nescio, casu apertas invenit, con-
fidenter intat. stupescens Later Scribe cum, aliis inibi presentibus:
Quomodo, subdurnus ait, quomodo Lateritas tua propter morem, huic
ingreditur neque vocata adhuc, neque prosignificata? At Reverendissi-
mus

-mus Pater et reprehensoris et reprehensi sermonem, intercedens: sinete,
inquit, virum, optimum. Et ad hunc, quem videlat attonitum: «Salve
charissime Prior domus in Artheim! tuum vultum, tuum adventum,
Id aliunde mihi quidem, minime praerogatum, tamen in spiritu praevisionis
multum, honore, multum, diligo; (Non enim potuit major caritas proas-
-cendere adventum illius, qui se ad hoc iter sero nimis et subito revolvit.)
«Videris hoc instante venisse ex itinere: gratias ago huic tuo humani-
-tatis officio maximas; vade ergo ad aulam, cellamque tibi assigna-
-tam, et requiesce, donec ordo me conveniendi tangat Germanos, tum
-que vocatus adoris.» Recedit ille causa mi erroris silentio pressa
mos ad comites, eaque de injuriola nil conquestus: «Obligatus me
comiter inquit, P. Pater haud modice, quem Rmi Pater Generalis fa-
-ciens ante vos conspiciere, ac ejus alloquio primum, perspecti, benedice-
-re fecistis.» Illi vero, quae gestabant, ex late scriba postlimini dis-
-centes erubescere vehementer. Cumque proclamatus P. Generalis
solemni prandio, quod sua dignitati a P. P. Prioribus Germaniae nationis more
antiquitus recepto annuatim feratur, interesset; gratiosum, oblatum, continuo
defigere, atque pro ceteris colloquia vertere ad Priorem, Artheimensem, nota-
-batur; Inter alia quidem: «Multi dicebat, adhuc restant anni tuo cursui,
Prior amandissime, huic deus benedicat semper, et favens assistat, ut, quo
cepisti, pede pergas feliciter, neque declinans ad dextram, neque ad sinistram,
maneat exemplum, virtutis in Ephrata.» Tumque pomum, ex prope side
speciosissimum, manu propria decorticatione, suaviter ei soli porrigens:
Sopiat, ait, tibi, pater charissime, pectus iste g ollicus. At ille eximium,
hunc honorem, quo se indignum, non sine rubore protestabatur, petita veniam
reliquis etiam, nationis suae Prioribus fecit esse communem, partito inter eos
dulci obsonio, novissimam contentum particulam. Hoc et huiusmodi gesta,
longe majoris apud P. P. Priores nostros aestimationis originem, vir humilis e capi-
-tulo redire quantumvis altum, ubique reticeret, celare tamen illi neastiquam
potuere. Huc pertinet, quod idem P. Generalis mo sacerdos, post alia Priorum
honore

honoraria Prioris etiam, Altheimensis centenuissimum, ostendenti, responderit. Hoc ipsum, habeto pretiosissimum, quia de manu viri sancti est. Cui tamen incredibile videretur, R^{mo} Latini Thomae Legon famosis in a virtutis Generali brevi post ad coelos abituro Latini nostri Prioris Georgii et faciem, et adventum, immotuisse ante omnem, quidem, humanam, notitiam, ? quando nihil insolitum est unioni eorum, Deo perfecta, nos electos quanta libet terrarum, spatio a se corporaliter absentes, sibi metipsis naturaliter nos quam, cognitos, per charitatis tamen divinae vinculum, coadunari, sibi ad invicem, in Deo praesentes, sibi conspicuos, sibi familiares effici: uti patet in vita d. Lydwine virginis aliisque compluribus sanctorum, historiis. Quod idcirco pluribus argumentis stabilire dum, super eo, probare duxerat, talis meriti nostrum, fuisse Georgium, sequentibus mihi incumbit. —

§ ^{III} 18 ^{us}. —

Humilitas animi. —

Ac primo quidem, omnis, qui viatorem, in terris electari possibile est, sanctitatis principale fundamentum, in humilitatis virtute si statuitur, in humilitatis virtute, ceu lapide Lydio, si argentum, illius examinatur; quod idem, etiam, in hoc Dei famulo pro cunctis quibus se a vita mea religiosae animis instituit, excoluit, atque ad studii huius finem, usque consummavit, virtutibus, rationem nunc congruit habere primariam, — Probavit sane, qualis ille in humilitate fuerit antea, Prioratus subsecula dignitas: cui libet tantum, semper honorem, ipse tribueret, ut solenne sibi fuerit illud Apostoli: Ministerium meum, honorifico: tantumque morem inculpabilitate, conversationis gravitate, actuum, prudentia et generositate pondus apud omnes conciliare et auctoritatem, ut tam amandus ubique compareret, quam reverendus; inde tamen profundissima ipsius humilitas nec minimum, passus fuit praedictum. Hoc ipsum a maiore castus a ulterius videri ex honoris prerogativa super, uti modo retulimus, ei delata perpetuo proposito detinuit: Hoc officium, convicatoris provinciae trina et amplius vice, quod aptiora dignioraque subiecta in reliquis Pl. Prioribus reperiri, et vero ipsum, crebrioribus visitationum, censuris emendandum, dirigendumque crederet, arte sua excussit: Hoc insignem suum erga

erga complices venerationem, erga pl. videntes extraordinariam, plene reverentiam fovit; Hoc eorum, aliorumque prudentum, arbitrio cuncta sua consilia, quomvis nunquam, improbat, sibi et diffidens subiecit: Hoc pro quibuslibet hujus vite laboribus et adversis humanis, solummodo laudem, intolerabilem, ei reddidit: Hoc omnem, agendi vivendique normam, in paupertatis et objectionis amore illi preordinavit. —

§^{us} 19us. — Humilitas et paupertas in externis. —

Cubiculum, namque incoluit prior eximius, quo angustius tota vixit, invenisset in castus ita, ibique nihil aulae, nihil pictae, nihil ornati, nihil tumultu, nihil rerum, nihil librorum, nisi quibus actualiter utebatur. Mensulam, in eo vidisses unicam, scribendi officio, cui perpetim, s. d. stando vacabat, deputatam; pro munda vero refectioe non aliam, quam asserculum, rudem ab humo sesqui-cubiti altitudine parieti affixum, prohibita pendulum; porro sedile ordinarium, non nisi ligneum, absque reclinatorio tripes, cujus modi tutoribus in usu. Imagines aut recales quas-cunque non possidebat, nisi forte perexiguas ac viles, quas tamen studioso custodiebat, atque ex illis filiorum, suorum, unicuique aut s. professionis nominisve diem, annorum, agentis, aut de manuali occupatione quid offerenti solebat amanter impertiri, non tamen, secus, atque ex thesauro pretiosissimo. Hyemali tempore tuerat orare primo mane et ingruente nocte foris ad fornacis ostium, vel intra cubiculum, ad illius rimam, intermicante flammam pro lucerna usus; neque enim, facile procellam accendebat, Dei cultum, et negotia temporalia in potestatem, dici, contemplationis exercitia in potestatem, modis dispensans. Atque in ordinem ingressu orare nunquam, voluit e Breviario sive diurnali novo, sed projecta jam, ab aliis et vetustissima elegit sibi, quid? quod ipsi et ad usum propositi reparavit. Receptis aliunde parvi momenti litteris spatia quavis rama rescindebat, earum, et operacula necnon quas libet chrestomundae particulas assuebat diligenter notaminibus variis que conceptibus inscribendis. —

§^m 20^m. — Religiosa abjectionis stitium, et sanctae
simplicitatis usus. —

Calceos et vestimenta gestabat non quidem, sordida vel lacera, grossa
tamen, admodum, delicta, ac propriis undique manibus honeste seduloque
reserta; sub quo tanto humilitatis et voluntariae paupertatis exemplo reli-
giosorum, Orlheimensium, nullus procedere voluit habitu integro, id est,
in quo non essent laciniae, nisi diebus solennibus, et quidem, propter inter-
tione, superioris istius de necessariis quibusunque largius suis subditis,
quam, sibi met. provideri cupientis. Vestimenta minora et interiora ipse
sibi lavabat in communi lotorio conventualis spatiamenti tempore abs-
conditus, calceos mundabat, inungebat, cellam, exercebat, unctumque
servitium, domesticum, ipse met. sibi deferrebat, adeo ut de hoc famuli
ad omnia proestanda semper promptissimi querularentur continui, quos
tamen alioquin in congruis cunctis operibus nunquam, patiebatur otiosos.

Formae suae venustatem, quam, vel in sera ejus senectâ nemo non admi-
rabatur, barba neglecta studuit occulere, nunquam, magis ab hominibus
abstractus, quam quoties recenter rasus; quamvis pro capitis sui rasurâ
novacula, pro barba vero, ne genae penitus nudarentur, forpeculam,
tonsor adhibere debuerit. E monasterio in compun, exire solebat in am-
ictu mopsaepere, tectus pileo ob vetustatem, subruffo magis, quam nigro, nec,
ut moris est, in triangulum, contracto, sed in rotunditatem, manum propemo-
dum, laxato, absque chirotheis, stipatus baculo, qualem, sibi de rincarum,
palis, quoties opus esset, cultro fabricationem, ad cominum oleo desuper
lito coloraret. — Remotus autem, propiciens pallio nigro satis exili
ordinis habitum, obtegebat carnosa ad necessitatem, simplicissima et
equo directus unico. casus occurrit hac occasione lepidus admodum,
minimeque tacendus. Eodem, in schemate descendebat aliquando Procerus
hic venerandus negotiorum, causa Wirceburgum, urbi que jam proximus,
ecce! a studiosa juventute valde numerosa communi recreationi vacante
Iudocus existimatur, ingenti globorum, niveorum, grandine impetitur.
Monet

137
Monet eum rogatque famulus ipsi: considerans equi Director, ut habitus in
religionis ostensione protensionem, hanc compescat; at ipse non solum, multa
cum, complacentia injuriarum, tolerat, sed et famulum, resistendo curam,
aut modo quovis huic juventutis delicio adversetur, ridens prohibet: De-
num, innumeris penè in capite, humeris ac dorso exceptis ictibus, ni-
veque rix non repulsi, et convitia cum, nive factantibus, a militibus
ibidem, exultantes profecto agnoscentur, liberatur, et quod talia absque
persona sua manifestatione sustineret, insuper reprehenditur.

§ 21 us. — Simplicitas religiosa cum sale sapientie
coram Principibus et Optimatibus amabilis est atque efficax,
neque cum ruditate confundenda.

Religiosam, ipsius sanctamque simplicitatem, cujus in argumentum,
et laudem, utique jam consonant enarrata, precis tamen, adhuc commen-
dare juvat. Magnatibus, quibus ipsi R^{mo} ac Celsissimo Principi Herbi-
polensi, quoties in necessitate domus eas frequentari necesse fuerat, ad con-
ciliandos ipsorum, favores et animos non aurum, non argentum, non pretiosa
non promissiones politicas, sed exhortatione poma et pyra in vasculo vimineo,
quod candidissimo linteamine coopertum, simbrivis laneis, quales de panis
novis abstractae supersunt, munierat, confidenter et suaviter propria manu
ipsi obtulit dicere solitus: Dat pyra, dat poma, qui non habet alia dona.

Quantum vero Divinae Majestati placuerit hoc servitui devota paupertas,
humilis et candida simplicitas, quam acceptabilis fuerit hominibus,
miri testantur effectus in perpetuum caritatis nostratis emolumentum, frequen-
tius inde reportati. Quidquid enim, juridicis aliis litigiis, numerosis sumpti-
bus, improbis laboribus, longis etiam temporibus efficere rix ac ne rix qui-
dem, valere, virtus in oculis mundi abjectissima a diserto doctoque labore,
Desideratos brevi perduxit in eventus; neque, ut quidam quis possit, cona-
turalis, aut ex genii talentive melius qualificati defectu prognata, sed
ab duobus spiritibus hominum, veterem, ad vitam secularis abnegationem, compellentis
exercitatione acquisita (ta) quippe quemadmodum, primitus memineras,
adolescens

adolescent in aula inter Ephobos educatus quid, quod in sagacitate genii, in moribus, in gestu, in verbo et actione cuncta saecularem hominem, ad mundi placitum, excoleret, non didicerat? Aut portasse scripta viri Praesulis in magna copia pro domus nostrae causis, juribus et negotiis elaborata prudentiam, doctrinam, non sates loquentem et industriam? Sed regnum mundi et omnem ejus ornatum, a primo conversionis tempore ita pro dei regnique celestis amore contempsit, ut primum, in se, dein in homine quovis religioso post peccatum, magis nil detestaretur, quam affectatos saeculi vultus, gestus, sermones et mores, omnia demum politicae vanitatis studia tam sacro statui diametraliter, sicut aiebatur, opposita, sanctae vero simplicitatis humilem splendorem, unicuique passionum, dominio materaeque rationis usu amitei religioso convenientissimum, et maximopere proficuum, aestimaret dicens: Athenis coram et saeculo stultos ceterosque jam, esse innumerales, nec requiri, ut de religiosis etiam, ordinibus augeantur. Et rite, qui haec in se studia ad perfectum deduxerat, etiam in aliis requisivit.

Sus 22 us. — Prior Georgius passionum suarum moderator ac Dominus. —

Passionum namque dominium, quod vir immortalis nomine dignus excoluit, in materiam, ubi traxero, nemoque fuit, qui noscens ipsum, in vivo, non aestimaret Dei formam: quid jam, non ego, cujus hodie calamum, quocumque auribus nostris audivimus, et labris nostris annuntiaverunt nobis, referre volentem, copia opprimit? In nulla namque quotidianarum occasionum, hoc ipsum, non prodidit, quod verum constiteret christianum, multo magis religiosum, et credidit et monuit. Inter temperamenta naturalia praedominabatur in illo sanguineus; nihil tamen exinde levitatis contraxit, cumque nec facile nec inordinate timeret, non tamen audaciam, nec precipitantiam, nec iram notatus est excessisse. In ullo tempore vel eam tristam, ac desolatam animam, proferens, quod audire, et hilaritatem omnem, modestiam composuit. Quia humani vel umbram, a cordis suis finibus proser.

proscribens, amorem, aequaliter dispensavit. Desiderium vero spurium, sollicitudo inordinatae aut perturbationis quid in placido animi proprio Dominus reperiretur unquam, ubi tam miram singulae virtutes assidue sibi correspondere visae sunt harmonia, ut nulla confunderet alteram? Prodeant de his, ne generaliter nimis dixisse videar, etiam particularia.

§^{us} 23us. — Pietas et beneficentia in Adversarios. —

Non tantum bonis et modestis, sed etiam, dyscolis, non tam benivolis, quam adversariis (nam et talibus exerceri debuerat) imò plus his, quam illis, se semper affabilem, benignum, et studiosum exhibuit. Erant in saecularibus ipsis nobiles quidam viri Belial, non modo per se Dominus suo perfidi, omnimodè iniqui, castissimè proditores iniqui, sed et totius Orthimensis municipii subversores, publicae seditionis et malorum, inventores variorum, quibus tamen interea fidem, auream, simulantibus haud secus ac salvator noster Judae traditori miram benignitatem suam, operam, in omnibus indigentibus, ut ita dixerim, quotidie conferebat, datus, si poterat, et semetipsum, eam quidem, libertatate, ut denique videretur in proverbium: si quis P. Priorem, sibi beneficium, caperet, hostem ejus ac proditorem, fieri debere. Ne vero magnanimitatis ac christianae dilectionis virtutes, timoris ac pusillanimitatis vitio quis vertat, inferius adhuc enarranda praestabunt.

§^{us} 24us. — Mansuetudo fortis in quotidianis hominum defectibus supportandis. —

In quotidianis hominum defectibus supportandis mansuetudo et tolerantia ex illo viro dei relexit procerus stupenda, cum tamen sanguinem in eo temperamentum, pariter ad choleram, et naturaliter ad motus appetitus irascibilis inclinaret. Reperio de millibus unum. — In annua divi Patricii hoc nostri Brunonis sollemnitate conventus sollemni quoque pascebatu refectorio, comparare pariter ad mensam, Prioris externam, Hospites altioris considerationis circiter triginta, humilioris in alia mensa neque non pauci, famuli proterea domus profecti qualitate liberalius discubere, sed et

et pauperum, habebatur ratio dici conveniens. Solus interim, monasterii
Dominus exivit, laterfamilias tot corporum, eodie pastor oblivioni tradi-
tus solus. Infirmitate enim, quâ res iis, subitaneâ, brevius culâ tamâ,
immediate post sacrum, ad ortus mensae volebat interesse publicæ. Audita
fuerat hora post meridiem, prima, secunda, tertia, et jejunes undique
relinquiter Procul. Cœnâ ergo conventui post vespas ad refectorium,
ministratâ descendit ipse ad cubiculum, et coco subridens: Numquid jus-
culi aut pulmenti, ait, habetis residuum, pro paupere quodam? Affir-
mante illo: mittite, subjungit, paucillum, ad meam cellam, de reliquo
jam disponam ego. Larva mandat dispensatori pro pane et vino, qui pro
paupere, uti reputabat, panem, ac vinum, offert familie conventu.
Recedentibus, qui attulerant, prandet ipse horâ quintâ de residuis culinæ
et deterioribus cellarij, ut verus pauper Christi, solemniter. Re vero post-
modum, inter se deprehensâ coens et dispensator ascendunt ad Dominum,
suum, modo nudius tertius pro servitiis conventui magis sedulo pres-
tandis graviter objurgati, tantoque plus trepidi, ejus que manibus
apprehensis: Ignosce nobis, inclamant, venerande P. P. Prior! ignosce,
qui dum hodie tot ventres paristi, tu Dominus domus in cœnâ nostrâ solus
esuristi. Quibus ille: Proestat unus, ventrem, esurisse, quam multos.
Vobis ergo circumplurimæ hodie turbatis et fortiter laborantibus, otiosus
ego prohi expectare poteram, quoadusque vobis aliquantula dare-
tur respiratio. Nolite contristari; ego laetè et gipare vixi, satietas
omnino. —

§^{us} 25us. — Misericordia et charitas erga pauperes peregrinos,
subditos indigentes et advenas in ipsorum negotiis. —

Ejus in pauperes misericordia erat superflua, nesciens amorem,
opum, ac parsimoniam, in illos vel in ipsâ annonæ caritate, temporum
rerum penuriâ, si quando famulorum, aliquem, pauperes aut peregrinos
duriusculè alloquentem, aut elemosinas differentem, aut eorum
petita Prioratui deferre tergiversantem observasset, tantâ in illum as-
peritate

peritate, quam nunquam fors in alterius occasione culposae, animadvertēbat. Præterea omni die respexit ad monasterii portam, ut, quoties ibi peregrinus pro stipe subsistentem, cerneret, tum, cum illo prandium partiretur, aut, si plures, resignaret integrum; quam tamen gratiam, vicinorum, in opum nulli, ne forte abuterentur eā, indulsit. Subditorum, vero secularium indigentis, qualiter vel ultra vires addictus fuerit, sublevandis, quam providus, quam industrius in operibus pro mercede diurna, ne otiosi egerent assignandis, quam pius in audiendis eorumdem lamentis ac necessitatibus, (ubi vere dictis convenienter apostolicis flebat cum flentibus:) intellecta ejus ultimā infirmitate obituque subsecuto, virorum, mulierum, viduarum, ac pupillorum, jacturam, Patris, uti vocitabant, communis et amantissimi ad coelos ingeminantium, vox in Romā audita, ploratus et ululatus multis atque unanimis publicare reddere testimonia. — Eluxit non minus ejusdem in extraneos eximia pietas, quos in causā quālibet aut negotio in cartusian, venientes expectare prorsus non sinebat, sed reprehensis etiam famulis illorum, portans presentiam, tande significatibus, interrupto quovis negotio privato, dimittā v ipsā oratione, audiebat et expediebat citissime: Dicebat enim: oportet etiam, relinquere Deum propter Deum, qui hic colitur in proximorum indigentia. Item: Homines isti veniunt ad me, et hic avertunt damnum et promoveant bonum meae oeconomiae; Quod si ergo eos detineo, negligunt unā cum tempore meo domi: Ita ipsos hāc vice juvare non potero, duplex damnum, patimur, per me sine hoc defraudati. —

§ 26 — Virtutes enarrator genio cuidam pignus nullum —
— linus adscribente. —

AT viles sunt tibi, prope ane & oile! virtutes prope modum, enarrator, molles ac lentae videntur, quasi inde subiectum, quodlibet segne (quod prole dicunt, Nenus in Polyanthia quas sine igne interpretatur.) in anes emendicare sibi valeat sanctitatis applausus. Ignem, ergo si nostro requiras in Georgio, non tibi scintillas, sed rogam exhibeo nec mundanos duntaxat mundanos

mundane ambitionis, mundane commoditatis, mundane fraudis totiusque Philantropie fatuos ignes, ne semi Dei animum, coriperent, fortiter absorbentem, sed excelsiores otian, spiritus heroici flammam sursum, lateque diffundentem: zelum, dico Religionis, zelum, justitiæ, zelum, omnis recti promotorem, et ex-
-cutores. -

§^{us} 27us. - Tali ferventioris, discreti tamen, varia argumenta maximè quoad correctionis paternæ ac claustralis discipline salutarem distinctionem. -

Enim vero quantum, ad primum: Nec magni quidquam, nec parvi pul-
11. p. lare, videtur, serpere sub persigili tantæ superioris regimine valebat in divini cultus, in morem, aut vitæ regularis dispendium, quod primo statim, non trunca-
retur in limine. - Et quidem, in choro: a quo ad ultimam usque ad debilem, senectutem, abesse nunquam, imo primus semper ibi comparere voluit: aut immodicè festinantes, aut cantum, deprimentes, aut in ceremoniis ritare deficientes illic, modestè tamen et maxime solebat arguere: cumque biennio ante novissimam, quæ obit, infirmitatem, ad morum instantiam, a periculis frequen-
-tatione chori labilis senex expresso PP. Visitorum, mandato prohiberetur, omni-
tamen officii divini tempore diu nocturne, tam ut ipse in fratrum societate Deum laudaret, quam ut omnia inter illos secundum ordinem, fierent, saltem, cancellis choro super eminentes tenere, imo capitulum, diebus Dominicis quos: reptando adire non cessabat, eo sibi minime interdictum, asserens: ubi specialium defec-
-tuum, nullus abibat impunis, monita dabatur salubria. Inter omnes tamen lapsus claustrales nullis succendebat rigorius, atque fraternæ, si quando contingeret, dissensionis, charitatis turbationis et clandestinæ cum secularibus com-
-mercio. Sic neque poenam mitigavit illi, qui ipsius superioris sui, annuum, a suscepto presbyteratu quinquagesimum, complentis, missam, jubilarum, apparatus quæ antea solenniori condecoratum, ab extraneis necessariis, quemdam ornatum, fuerat clanculum, mutatus. Porro leviores humanæ conversationis mores ac perfectionis religiosæ defectus ad opportunitatem, usque tempus transferre, et tunc admixtâ quâdam, eutrapeliâ corrigere apprime callebat, exinde lucidissi-
-ma

mox magistrum perfectionis usquequaque versati præbent argumenta. Ubi nec illud
 proterendum, quod, quotiescunque vel legeret vel audiret amplioris doctrine, consi-
 derationis exemplare sententiarum, eandem, haud morâ sedulae preparator manuâ,
 atque hujusmodi chartulas uniformes in notabili copia veluti chartas luscias,
 filo colligatas in visantibus se religiosis subditis, antequam discederent, ad incertam
 quamlibet extrahendam obtulerit. Et mirum! proprio quisque statui aut defectui
 spiritali convenientissimam, quam, secum ad cellam deportârit, semper prehendere
 patebatur doctrinam. Tales autem, sedulas, easque non paucas adhuc ipsemet
 ego vidi in Latrunc, seniorum, breviorum, divinalibus aliisque libris. Denique
 quam in renovandâ conservandâque regulari disciplina strictam, quam ad prosequen-
 dendam, cujuscunque laxitatis occasionem pervigil; quam in exatendis ad
 perfectiora filiorum animis pervidus fuerit, vos o Domus regularis saxa nos-
 tris et parietes, vos cellarum, quas ordine servato qualibet hebdomadâ cunctis
 invis erat, auditus anguli, vos attestatis estis nostri confratres antecessores et
 antiqui domestici famuli, quibus publice deficientibus publice, privatis hallucin-
 antibus privata nunquam, emanit, eaque proportionata, correctio, ita tamen,
 ut, quâ rigidiorum, oportebat esse transgressionis poenam, eâ vehementior elu-
 ceret et boni Pastoris animo vel adusque oculorum, intendentiam, commiseratio,
 nec tamen poenam relaxaret, sed magis reus de distinctione conquereretur,
 utpote tandem, a justitiâ simul et charitate dictatam, manifeste convictus vel a
 semetipso; ubi detante proculis quasi ritosâ crisi, imperiositate aut immoderate
 passione ne modica quidem remansit suspicio; quando quidem non erat, qui se
 ab illo plus altero minusve diligi, jure dicere possit, et si quidem, hujusmo-
 di opinionis later optimus observaret, actu statim, contrario mentis infirmi-
 tati providi medebatur, uni magis serium, absque personarum acceptione,
 alteri maiorem, plusque munificam, se exhibens absque omni simulatione.
 Serviat hic unum, quod referam. Quod non parum intersit superioris in senec-
 tate jam decrepitâ gaudere posse procuratore, qui bonus et religiosus acque
 ac bonus oconomus, nemo non aestimat. Valens, ultimus possidebat in di-
 da in prioratus necessaria, quem et baculum senectutis suae vocitorem non dubitavit.

Nihil tamen secius (licet quis non miretur) jam senex octoginta quatuor
annorum, præce capituli vocat ad se proclamatum, et ait: Pater mi procu-
rator: qui factum est, ut elapsa abhinc tria duo post acceptam, a mere pre-
hensionem, in discessu clauderetis januam, hanc importunè ad concus-
sionem, totius ædificii? Respondit ille: Veneranda Paternitas vestra
ignoscat mihi, volebam altera etiam vice redire e vestigio, humiliter
deprecaturus, eo quod vehementiore aeris impulse jamma manui meae
fuerit erepta: sed et hoc ipsum, a vobis pie judicandum, confidens, bono
animo descendi ad meam cellam. Ad hoc loquens justus et mitis: stante
hoc bono supposito, manebitis pro hac vice in vestro procuratoris officio,
nunquam vero deserat vos memoria debite reverentiae erga superiores
vestros, et serio namque decretum, sibi tunc fuisse procuratoris depositio-
nem, ubi responsum illius non foret conviens, etiam post anni circulum,
in omni comitate eundem, factus est.

§ us 28 us. — Paterna charitas necessitatibus conventus sui indi-
-cata, curandis que provida. —

Inter hoc paterna charitas etiam in corporales filiorum necessitates
et utilitates propensam pariter et intentam modo vel tempore prout inveniebatur.
Noluit illos ex exactato minime solitudinis rigore, vel omni hominibus
interiens ad ita prociis silvoscere aut geni morumque barbariem cor-
trahere, quin potius ad rationem, urbanam et edificationem dignam cum
invisentibus conversationem belle excoluit non difficilis ad dandas licen-
tias, aliunde tamen venientibus longe facilius. Ad hebdomadam ad omnes recreationes
sive spectantia, uti vocamus, in compem, extensa compellat etiam auram
minus favorabili et hyemali tempore, quas infirmitas non detineret, conventuales,
dicens, aeris libertatem multas adimere solitario morositates et cegritudi-
nes, mentis ac corporis sanitatem, ad officia sua procurare aptitudinem
et alacritatem, itaque de causa ferebat cegerrime, quando quid festiva
devitaret colloquia vel recreationes in horto communi, quales et extraordi-
narie concedebat tempore potissimum paternae dispensationis aut debite conser-
-dico

-dico; ipse prodeus; ipse animorum excitator. - Vitam juxta mentem, quidem
 Ordinis, adeo tamen largè ac benevolè ministravit, ut dicere sapienter audi-
 retur, facilius se reddiderunt Divino Judici rationem, si plus equò, quam
 minus suo conventui ad mensam appareret. Studiose curavit insuper,
 ne vix a decennio recentiora propotè conventus ordinario necesse foret us-
 urpari. Et quamvis ipse medicinis omnino nullis uteretur in vitâ suâ,
 filiis tamen suis infirmantibus ad recuperandam, vel etiam, sanis, ubiun-
 -que necesse videretur, ad conservandam, v. aletudinem, deesse nil unquam
 patiobatur, sicut et de reliquis quibuscumque juxta ordinis intentionem
 necessariis. - Bibliothecam, ditabat libris, cellarum, laboratoria mechanica ins-
 trumenta quò ad instruendos in occupationibus manualibus juniores etiam,
 v. arum generis vocavit artifices hyerior, sicut in conscientiarum, directione
 mediam semper viam retinens, ita, licet in regulari disciplina, zelo que
 perfectionis accuratus, ad imbecillitates humane farorem, inclinatus, nec
 epideide unus, respiciens. Merito proinde quælibet coronæ, alio vel aliis
 animum, nullè contentum, cum, murmure prodeus, rigorosius castigabat
 dicendo, Murmuratorem unicuique congregationem, totam, alias optimam, posse
 conumpere, superiori vero, non autem, æqualibus exponendas esse proprias
 necessitates, cum humilitate tamen et animi resignatione, Iam se veritate
 in curiosas rerum, extra-claustrales, indagaciones invehatur; alioquin,
 erga seniores, prorectique spiritus monachos venerabundum, junioribus e-
 contra, et quibus opus erat disciplina, serium, minimeque familiaritatem,
 meminit tamen non benigne et affabilem, se exhibens. -

§ 29us. - Locus spiritualis ad Domesticos. -

Domesticos suos ad omnem, justitiam christianæ regulam, erudit, alloquens
 ac reprehensionibus semper aliquid doctrinæ spiritualis immiscens, quo pa-
 riter ipsos officio christiani commoneret. Si quem, aliquoties a catechesi
 et concione abfuisse, loci parochus detulisset, negligentiam gravius, etiam
 aliquando eliminatione puniebat. Et certe, cum, licet iste disciplinam, in
 famulos exerceret bene rigidam, nec ulli familiarior, nemo tamen,

e monasterii famulatu discedere, sed ibi senescere, ibi mori quis que cupie-
bat. Unde nunc omnes erant coelibes, et plerique semi' casti nec non
bonitate vite morumque spectabiles. —

§ 30us. — Iustus justitiae in subditos externos. —

Regimen saeculare quod Dominus Osthimensis opiduli directus et im-
mediatus administravit singulari non modo clementia, benignitate, malorum
uti proelibat, est, tolerantia, verum etiam justitiae et alique distinctione ac
fortitudine sub regi praesentis gubernaculo. Noverat vir discretissimus,
quando, cui et qualiter parcere vel infligere poenas congrueret; Id quod
subditi continuo experti timore pariter et amore vinciebantur, adeo ut
acriter castigati nullas usquam moverent querimonias, quin magis Domini
sui justitiam, et aequitatem, tacendo praedicarent. Sic, innumeris fere parti-
cularibus enarrandis ut supercedam, exorta tamen Osthemii seditione com-
muni in puncto ungariae vel servitutis aridae in monasterii vineis et alibi
biennio quavis hebdomada pro mercede viliori prostandae, post multam
patientiam, longanimitatem omniaque media in casum, adhibita, cum
malitia ingrueretur in furorem, Rex mi' Princeps Episcopi Wirceburgensis
quod Protectoris nostri brachium, saeculare implorans, effecit, ut paucissimis
13. / quibusdam, exceptis, cuncti vires Osthimenses una cum adolescentioribus aliquot
filiis adhuc inuictis militari manu comprehensi partim funibus partim
catenis, pro percellum, qualitate vincti numero amplius septuaginta Wirce-
burgum abducerentur, ibi carceris squalore et laboribus aggerum, corumque
vero capitalis sententiae timore et expectatione, poenas daturi; quos infra bi-
mestrem benignissimus later itinere bis, ter suscepto cum lachrymis visitavit,
paterne increpavit, blandique consolatus tandem, statutum, anticipando
terminum, misericorditer lib eravit, et successu e ad propria redire fecit, nec
sine celsissimi Principis in rebelles gravius vindicare volentis lata repre-
hensione, hoc tamen fructu, quod super refractarii et seditioni, ipsi quoque
malorum incentores adeo mirando pietatis amore nun, postea fuerint
prosecuti Dominum, ut pro ejus ac monasterii prosperitate omnia sua,
imo

imo semetipsos mente devotissimâ sacrificaturi probarentur. —

§ 31us. — Telus in recuperandis, defendendis ac conservandis
sui monasterii juribus. —

Quemadmodum, igitur in hoc, ita contra quoslibet et adversarios in omni
erente jura, possessiones et privilegia domus suae religiosa fortiter et la-
boriosè defendit, amissa vel neglecta recuperavit, in omni causâ victor,
cujus meritis obtinentis caritativè nullâ gratitudine respondit condi-
-gnerè, prout chronica ejusdem domus notitiae idioma Germanico a me con-
-gesta de annis regiminis hujusce pluribus aliquantulum edocent, clarius tamen
ac fusius relicta ipsius manus scripta et documenta tot quidem, ac tanta, quanta
de nullo Ante-vel Successorum, illius in Archivo domestico reperiantur; Itaque,
incredibilis illa passago litterarum, aliunde receptarum, conceptarum, copia-
-rum, rerum annotatarum, quales tamen asservari post ejus obitum, necesse
non videbatur, hinc deinde illucque distracta. Virum, haec omnia non modo pre-
-sentem, indefectum, ac rebus officii sui vigilantem intuentem, sed in Germanis-
mo, latinismo, scientia theologicâ, aethicâ, philosophicâ, denique, in quan-
-tum, monasterii superiorem, ignorare non decet, etiam, politicâ probe versa-
-tum, usque hodie declarant; Nihilominus cuncta naturae et gratiae
dona tam, infusa, quam acquisita, tantum, abest, ut aliquid in eo confla-
-sent elationis, ut potius exinde profecerit ipsius humilitas ac religiosae
simplicitas Deo et hominibus accepta; sibi quoque monasterio, sicuti
probationem, est, per quam, fovenda, jamque in hoc viro percellente cerna-
-tur impletum illud oris divini monitionem: Estote prudentes sicut serpentes, et
simplices sicut columbae. eum, aliquando post longa certamina desalva-
-dis nostrae cartusiae privilegiis actum videretur et condemnatum, in tantâ
necessitate pulsatus ad duo coeli foribus ac dei patris auxilium confugiebat
sub alas serenissimi Principis de Schwarzemberg ex lineâ Fundatorum,
ejusdem cartusiae, qui Viennâ Austriacae Reverendissimo Principi Episcopo
Wittemburgensi de his per quam, serio scripsit, et inter alia quidem: Memineris
Reverenda Dignitas vestra, me stare quotidie in conspectu Caesaris, nec a me
derelin-

derelinquendam, Protoparentum, meorum, foundationem, etc.. Hic ergo
patrem suum, ad se accitum, eo quod deos adoraret alienos, fortiter repre-
hendit, hisce tamen ejus excusatione, quod extrinsecus ad extrema
tentanda compellatur, coactus, quae domus sibi concessa a superioris
conscientia postulasset: admodum, grato se ab se dimisit, ad suos deinde
ministros dicens: Absit, ut senem, hunc primum, ultra contristemus: optineamus
omnes nostri Praelati ac superiores forentalis exempli. —

§ 32. — Felix christianus erga quoslibet extraneos. —

His omnibus si quid de zelo ejus christiano addere libet, est sane,
quod eodem, non tantum, in nobiles suos religiosos, domesticos, Vogtlicos
et populares, sed et in eos, qui foris erant, in caluerit. Itaque neminem
sanctum, Hospitem, breviter atque diversimode condire noverat ad gustum
interloquii mysticis, ut inde surgentes, corpore et animam uberius, quam
in concione publica, praestare se profiterentur, talium, si quicquam gerere
solent at itinerant in diversis, aliis quae quas intrare necessum
fuerat, oedibus, ubique relicto largae edificationis et doctrinae sancti-
oris vestigio; Quamvis et verum sit, illum, rarissime, et non nisi
gravi necessitate propriam, ipsius personam, inevitabiliter requirente,
terminos orthoimendes egressum; dicebat enim, se quoque teneri voto
habilitatis. — Contigit ergo die quodam, ut agens Wicelburgi et
negotia vel humanitatis causa conveniret unum, ex optimatibus Urbis
et universae regionis. Inter alia de nostri quoque Ordinis observantia
interrogatus, post plura responsa Domino desuper miranti adjunxit:
Excellentissime Domine! licet haec ordina videantur, in statu tamen vestro
saeculari difficiliora occurrere credo; sed quidquid sit, considerandum
est illud: Regnum colorum, vim patitur, et violenti rapiunt illud. Ad haec
ille: Proh! quale hoc axisma? Ubi nam scriptum? Reponit: In
Evangelio. At ille: Hoc nondum, audivi in vita mea. Rapiunt verbum
hoc Proculus noster ex ore viri alioquin doctissimi, cum occasione rei
appositam, ac proinde, quam pollebatur, affabilitate perhumaniter, adeo
tamen

tamen fortiter exprobare coepit eam ignorantiam, in vulgaribus etiam,
 sed ei grassam, tanto viro indignam, curam Reipublicae ac domesticae tan-
 quam duam, et improbis laboribus aggravatam, animo vero proprio et uni-
 coe in illis, quae salutis ipsius externae sunt, neglectam, &c. ut ille pavidus
 omnino diceret: Cesset, obsecro, Paternitas vestra, de materiis huiusmodi
 animo scrupulos injicientibus abstrahendum. Hic, hic ipse scrupulorum
 timor, concludebat noster Ecclesiastes, est Excellentiae vestrae et Dominis
 amicis huius saeculi in neglectum, veluti Divini, et consequenter in mi-
 niam, animae sempiternam. —

§ 33us. — IN spiritu praevius saepe praedixit rerum eventus. —

Observatus est etiam vir de variis rerum eventus crebro pronunciasse.
 Talibus e proes agis id, quod certius mihi constat, unum, hic referam.
 Arguebat aliquando suis e religiosis unum, qui vitae perfectione et quolibet
 genere qualitatum, ceteris procellentior haberi nefarie quoesivit, eumque
 ad, cujus nescio, vitae sive defectus emendationem, paternae exhortabatur.
 Ille vero non sine vehemente commotione bilis oblectari, se innocuum, se ini-
 qua perpeti, se per nefas ab adversariis oppressum, clamitare. Ad hoc Pater
 benignissimus tacebat, sed protestantem, oculis intuebatur prolixius, quous quela-
 chrymis suffunderetur uberrimis, tactusque dolore cordis intusculis g'ulando.
 Diceret: Heu dilecte fili! quam dirum vulnus cordi meo tuovices infligunt?
 Tu enim es, qui, cum sis junior, mentis tuae pravitate tibi met b'almum, instillis
 satis acerbum, satis diuturnum; antequam, autem, senex sis, tuoe domini profes-
 sionis ac ordinis nostri labem inures multo tempore non eludam; Atque
 intinam, tuus saltem, spiritus illo b'almoe salvus fiat. Risit ille quidem, sed
 apud alios haec vaticinium; nos tamen, proli dolori movimus anno a practi-
 ca Patoris ipsius morte quarto decimo vix in octo scabioso ad instar
 oris segregatum, carceri intrusum, ibidemque vidimus annis viginti quatuor
 continuis detentum, ac propter opinionem, in medio paroxysmi febribus omni-
 bus destitutum, obuisse, jubileum etiam, ubi septem, adhuc dies supervixisset,
 Ordinis nostri professum. —

§^{us} 34us. — Prior Georgius pretiosi temporis semper parissimus. — Terminum hic amplioribus meis figere pararem, narrationibus; sed religione moveor, ne, quod debitam amicis viri laudem, non parum, adaugeat, infideli silentio suppressam, doctum non predicando temporis aestimatorem, atque industrium, dispensatorem, cujus labores si collectos simul inspicere, si discutere posses aut dinumerare, parum sane temporis pro cultu Dei, pro cultu spiritus inter-
no: versus si divinae servitutis orationis et spiritualium exercitiorum, vidisses instantiam, parum aequè pro negotiis externis ipsi superfluum temporis judica-
res. Et nihilominus invenit semper, unde Deo, sibi et aliis thesaurusaret, cujus nimirum aures horologii sonitus, oculi clepsydrae fluxum jugiter observabant, hanc aliorum, alio quis ultra necessitatis terminum, ex agentibus statim apprehendebat dicens: stringamus, stringamus: tempus pretiosum est nimis. Item: Pulsarem nimis coram, manu teneo, qui licet defluens ad libitum, ver-
tentis refluat, tempus tamen designat, quod semper defluens nunquam, refluet. Atque hoc ipsum, erat, quod in vita nostra totam omnipotentem soli jube, ut aiebat, sacrificium offerre, magis tamen in senectute, concupiscere.

§^{us} 35us. — Prioratus officium, resignare diu sed frustra conlatur.
Quam eandem, ob causam, vix dum, septuagenarius jam absolutionem, ab officio Prioratus ac redditum, ad cellam, conventualem, per annos decem, instan-
tissime molebatur in desiderio intusque cum Deo unionis nullo temporalium strepitu postmodum, interturbare audire; sed nunquam, exaudire, denique Patrum visitatorum, ac filiorum, domus obsistentium, hac potissima ratio:
Ne forte Paternitas in labores subterfugiendo Divinam, Bonitatem, contingeret, aethanam, vero laceraret: ab ulteriori tali petitione, instantia compescuit.

§^{us} 36us. — Lethalis ipsius infirmitas probat eum, ab omni amore proprio alienum. —

Tempore tandem, suae mercedis appropinquante fidelis et impiger Dei servus ex quotidianâ nervorum, dejectione virumque defluxu, unde jam duobus albiis annis a choro, demum a capitulo abesse cogebatur, pedibus ac tabulis ex successu lectum, prostravit, cui per hebdomadas aliquot affixus, ^{fixatus}

propter frigida, esurire nil alimentum gustat in dies plerimae, interea pasta
 15. corporis sic intermisso, sacramentorum, orationis et contemplationis actu
 fabulo mentem, arginans, ac grandi aeternitatis vispropediens, in eadem con-
 -tinuo preparans. Medicum, primo ac pharmaceum nullum, acceptare
 volens rogabatur in contrarium, a filiis suis instantissime; quibus denique
 subridens: Ad quid, aiebat, Medicus? ad quid medicina homini decrepito ad
 mihidem, ultra valenti, nisi ut mittatur foras in aeternitatem, et corpus sepul-
 -tum, concubetur ab hominibus? Peruntamen, ac quid suspicetur in me des divinus
 aeternae quietis inordinatum, ex laborioso huius vitae loco in: vocato, quemcumque
 et offerte, quidcumque vultis et potestis; Ecce, iuxta voluntatem Dei et vestram,
 huius vitae miseras jam in annos amplius octoginta toleratas portabo annis
 adhuc octoginta, centuplum aggravandas.

Panditur jugis illius abstinencia. — Circa id temporis invisentibus eum,
 duobus e conventu latibus, postquam ad pastum, sive somitum, devotionis aliqua
 pro more ipsi prolegissent, inter alia de gastrimargiae vitae pervasione non-
 -nihil collocutus ex lectulo, propter consuetudinem de semetipso patebatur;
 Dico vobis: ex quo cartusianus esse coepi, satur a mensa surrexi nunquam.
 Item: ecce hunc arceolam, a principio mei novitatus omni die ad horas
 refectionis conductas exhausi, ita ut stitens nil plus, non stitens sumere,
 neque minores, quantitatem, hanc et in medio hospitum observans.

Virgineus pudor. — Eodem tempore, cum se solum existimaret, a ser-
 -vitore suo auditus est flebili voce sic orare: Domine mi! tu me semper
 plus nimis dilexisti, pro tanto tuo amore tantillas saltem vires, obsequio
 conserva mihi, dum adhuc vivo, scis enim, quod ab infantia mea nec
 oculus, nec manus hominis ad abscondita corporis mei pervenerit. Prae-
 hasse, me tentis sibi ab onere naturalium, verecundiae virginalis
 fuisse, nemini non patet, quae vel in extrema vitae debilitate studium
 honestatis ultra vires humanas, cum inservientium, stupore, multum,
 ingeniose custodivit.

Insignis patientia et humilis submissio. — Deprehenderunt hi die
 ante

ante ipsius obitum, tertio circiter, ex assiduitate cubandi corpus venerabilis infirmi, ad ossa usque extenuatum, in utroque latere tergoque prorsus sanivum, etiam, diffuere; Rogitantibus etiam atque etiam, ut depositis vestimentis lanceis, ilicis et tibialibus, quos statuta colligas vocant, linea lectumque plenum, admitteret, acquiescere noluit, donec importunius instantibus eo perurgere; At tamen secum ipso dispensare non prosumus, misit ad Latern, vicarium, rogando propter amorem Dei, ut in praedictis dispensaret, sicque servitorem tranquillo forent animo. —

§ 37us. — Pia et felix ejusdem in Domino mors. —

Ingruente vero morte, rei hujus ingenti sollicitudine tactus omnia repetit, sed non impetravit; convocatisque filiis suis, facta deprecatione, ne in superiore mo nequaquam, in formâ ordinis hic jacente scandalizarentur, ultimam monita paternamque benedictionem, impertit; eorum etiam, qui sacramentaliter ipsi confiteri meruerant, confessiones excepit, ac breve post spatium, inter sacra suspiria precesque linguae balbutientis suaviter ad instar indormituri, per horas octo jacent immotus, oculis subinde ad pias acclamantium, voces apertis, donec absque ullo naturalis violentiae signo tantummodo spirare desineret. — Itaque mortuus est laudibus huiusque, nec tamen indignis, celebratus P. Georgius Möring, famulus Domini, aetate reparatae salutis MDCCXII (1712) tertiâ Novembris. Aetatis suae octogesimo sexto, religionis professionis sexagesimo tertio, sacerdotii sexagesimo, Prioratus quadragesimo secundo; senior provinciae plenus dierum, plenus meritorum, omnibus moribus undorum, sacramentis ac salutis aeternae mediis non justorum, duntaxat, sed et sanctorum, more praeparatus; In vitâ divinorum, sectator, humanorum, aequus dispensator, sui minimus amator, Religionis zelator, suae Domus optimus oeconomus et gubernator, mundi contemptor, pauperum amator; spiritus et conversatione humilis, cunctis affabilis, Principibus magnatibusque charus et acceptissimus, nemini non venerabilis. Non caligaverunt oculi ejus, nec dentes illius moti sunt, non usus est ad ultimum, usque tempus medico, chirurgo, pharmaco
vel

vel ultra sanguinis minutione; Et sicut decrecentibus corporis viribus,
trina nullatenus deficit animae facultas; ita neque statum, illius ultra
modicritatem, aliquantò procerior incurvata est; Ac licet ab abstinentiâ,
senectute, quam a nullo genere cartusiani rigoris exemerat, infirmitate
demum, novissimâ corpus vix haereret ossibus, Decor tamen, vultusque
vel a morte non est immutatus; quippe qui cum, sufficiente carnota-
rum partium, plenitudine genas amico rubore ab adolescentiâ suffusus
sepulchro intulit, adeo ut plures de mortis ejus veritate dubitarent
16. fol. etiam, alterâ die. Cum, autem, corpus emortuum, levaretur in lecto, ecce,
quod ante triduum, aliis urgentibus admiserat, indusiâ, lineam, ita
tergo et utrique lateri saucio confectione, inveniebatur, ut absque viô-
lentiâ detrahi nequivisset; Relicto proinde sicut erat superinducunt
cilicium, tunicellam, et reliqua, ad formam ordinis corpus sepulturae
parentes, Unde colligendum, quam, autem hoc triduo, plus autem, pro-
cedente tempore, quo in lanceis decubuerat, vis ad mortem, usque
debilitatus perpessus fuerit dolores, quotiescunque se vel modice moreret,
quos tamen, ne verbulo quidem, prodiderat, neque signo. Cum autem, hoc
in facto Divinam, non intueam Providentiam, eâ ratione singulariter
disponentem, ut scilicet corpus adeo verecundum, in vitâ ad nos per vim
petitionis abundantiam, neque nudaretur post vitam? —

§ 38us. — Sepultura et fama publica defuncti. —

Audito primum, hujus facti nuncio, quanta inter orthoimenses exorta
fuerint lamenta, superius jam praememorasse sufficiat, nec immorari
velim, quantam, in totâ viciniâ tantus ille generavit attentionis, ex-
tranei populi confluentia ad cartusiani Prioris sepulturam, prorsus insolito
multam, defuncti venerationem, indicante; quandoquidem, in locis
non modo propinquioribus, sed et Wirceburgi concionatores ante descen-
sum, e suggestu publico hunc obitum, proclamantes dicere non dubitarunt;

Defunctus est in Domino Venerabilis Prior cartusiae Orthoimensis, Dei
servus magnarum virtutum, ac celeberrimae pietatis, potius pro nobis Deus,
enodatus

exoraturus, quam nostra pro se suffragia desideraturus. Nec deerant tunc
infra octavam, et annis sequentibus ipsa die commemorationis omnium
fidelium, defunctorum, de operibus erga eosdem pietate loquentes ad popu-
lum, ac pro exemplo inducentes Venerabilem, Priorem, Orlheimensem, eorum
magno meritorum, apparatus ad eternam perfectionem, qui adhuc superstes
de se ipso dicere suevisset, in quibuscunque necessitatibus se confidenter ad
defunctorum, in 1to suffragia recurrere, et nunquam non felices, etiam
se subinde jam quasi desperata, successus et eventus reportasse. —

§. 23us. — Benedictio divina super regionem diem
in temporalibus. —

Postquam venerabiles amandissimi Latens exuviae honorifice fuissent
reconditae, nemo filiorum erat, quem in jacturam adeo dolorosa non repre-
ret in admirationem, ac consolaretur divinae benedictionis affluentiam huic
ascetico relicta. Quantumvis enim ingentem pecuniae thesaurum, (quem
duodecim florenorum millibus denominare volens fortassis adhuc nimis
depremeret,) dignissimus ille Praesul in Mari profundum, ut ita dixerim,
projecisset, quando super voljam, senex extrema necessitate cogente
molendini aggere in medio fluminis hujusce navigari ex imo fundamento,
mirante vicinia, resuscitabat, ipsumque fluxum, praenitens ad passus iaciter
ducentos includebat, aquis pariter motu tempore superimundantibus aliorum,
sece dividendi viam, sternens atque communens; ut taceam, expensas in
annuam, hujusmodi ceterorumque monasterii edificiorum, conservationem
jam antea profusas; adeo larga tamen in frumento, vino, quin et in cere
provisio superfluit, ut exinde duae partes majoris edificii sui elaboratus
tatis amplae totumque claustrum, ab ejusdem successoribus edificari so-
lido lapide potuerint efundamento, quin tamen exhaustum illud bene-
dictae Senis gazophylacium, ad haec nostra vel usque tempora necessitatibus
Domus extraordinariis suffragari solitam, neque exhaustum adhuc. Ast-
undenam, haec tanta, quanta in hac Domo mirantur large fundata redditibus
— que annuatim, incertis nullus ante, nec post illum, congregare potuit? Nonne
lex etiam

perspectus Antistes hic osequissimus apud omnes audit operantibus egregius
solutor, vendentibus bonus emptor, ementibus benignus venditor? Et
nonne hic est, quem crebro calparunt quasi in a pretio nimis humili in
gresso venundantem? Unde nam, igitur haec omnia? Unde, inquam, haec
amplior, opinione filiorum, hereditas? Vocem, eminens audio responden-
tem: Benedictio Domini divites facit; Benedictio autem Domini super
caput iusti, et justitia simplicis diriget viam, ejus. Qui in mandatis
Dei cupit nimis, gloria et divitiae in domo ejus. Dispensat dedit paupe-
ribus... cornu ejus exaltabitur. Gloriam, procedit humilitas, humili-
bus autem Deus dat gratiam. -

Pace tamen vestra dicta sint haec, summam a memoria et veneratione di-
17. §. quissimi Antecessores hujus nostri Georgii pariterque successores! Vestio-
ne nec minimum, honori projudicent, quasi vos infirmi fueritis in hac
parte, vobis quae modo dicti, quibus benedictio coelitus attrahitur, funiculi
defuerint, eo quod manus Domini benedictis non adeo largiter vobis
infundere, vel posthac infundere videatur aut dicatur; Neque enim
David reprehenditur, neque Iosaphat, Izechias, Josias, et scriptura Salo-
monem extollente, quod nec ante nec post ipsum, numerit in Israel he-
similis ei sapientia, divitiis et gloria. Imo potius in vobis inspicere
veneror ornamenta virtutum, omnigenarum, vestro aeque congrua muneri,
quam munus congruum, vestris virtutum ornamentis, adeo quidem, ut
et vos certamine nostrae Orthodoxiae sydera compellere possit, digna
simili benedictione in terris, digna, quae cum Georgio fulgeatis, et
Georgius una vobiscum, in perpetuas aeternitates, ubi neque luctus
erit neque clamor aut invidiosus zelus, cum, perificatione, fuerit illud
doctoris Gentium; Stella diffusa stella in claritate. Sed ad instantem,
susceptae totius historiae faminem, vagus sermo revertatur. -

§. Ultimus (40us). - Convictus Orthodoxiae in qua sydu-
lum, hic laetitia devotio. -

Post vitam, ergo, qualiter pro meo modulo, saltem, quod mihi cognita
nunc

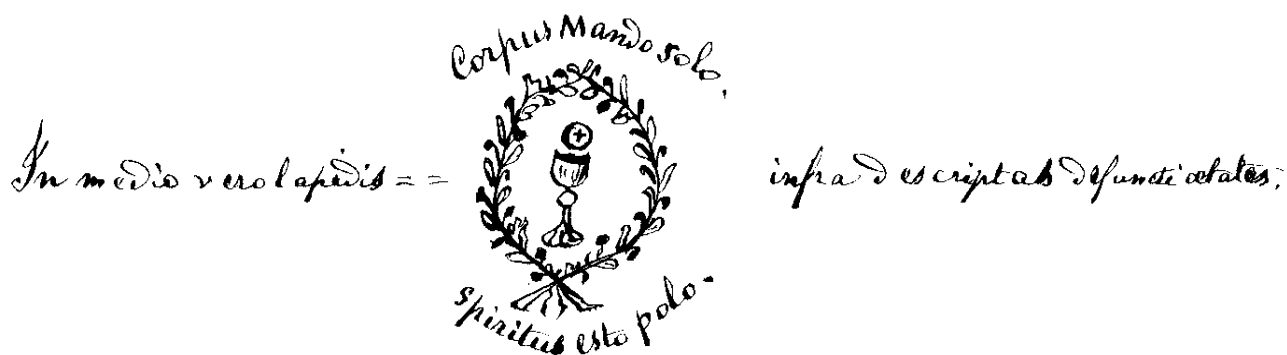
nunc describere sufficiat, a viro dei ^{lebiti} indelibili memoria dignissimo peractam, sineque precedentibus omnino respondente, quam, felicissime, nec sine relictâ in terris gloria, consummatam, post justa funera debita gratitudinis obsequio reddita, longo tempore in annos plurimos ossa ejus visitata sunt a filiis ipsius, nantam, pro illo, quam per illum, pro semetipsis orandi causâ quotidie frequentantibus sacellum, ubi inter alia Prodecessorem, monumenta loculus ejus elegantiori lapide decoratus cernitur cum his circumquaque versibus:

EN! IACET HIC CANUS, DEVOTUS CARTUSIANUS;

VIR Bonus ET PRUDENS, IUSTITIÆQUE STUDENS.

SOBRIUS IN VICTU, PATIENS & PAUPER AMICTU.

CUM SIT CLARA DIES, VITA, BEATA QUIES. —

Nomina Personarum quarum

Vivæ vocis oraculo diligenter annotato, per annos quindecim, et ultra, collecta fuit hæc historia. —

Patres Ostheimenses cartusioe professi, omnes a V. Priore

Georgio ad 1. ordinem, admissi. —

V. I. Casparus Höpfner 30 ann Prior emeritus, senior et jubilans ill.

V. I. Bruno Burckard, senior et jubilans sacerdos, alias sub V. Georgio procurator, vicarius, postea Rector d. Erfordie et Prior in thals emeritus.

P. Joannes Will, senior post hunc et jubilans; sub V. Priore Georgio
sacista, deinde vicarius.

V. P. Hugo Otto sub eodem, vicarius, procurator, deinde proximus Georgii
nostri in Prioratu successor, denique Prior in Grünau emeritus. —

P. Anthelmus Sieglar jubilans prof.

P. Joseph Roth.

P. Philippus Farner senior

Quorum, omnium et singulorum infirmeries sui pluribus annis.

P. Antonius Nopp sacista.

P. Bruno Sartorius, vicarius ac meus et plurium, in novitiatu Magister.

Extranei. —

Reverendissimus D. Sigismundus canon. Reg. S. August. in Heyden-
feld Propositus insulatus.

R. P. Albertus Geissenberger ibid. professor V. Prioris Georgii Patriota.

R. P. Gallus Kopp ord. cist. professor in Ebrach, antea novitius in
cartusiana nostra sub eodem Priore.

Promobilis D. Petrus Balbus Satrapa in Hattroledag vir prope
centenarius.

D. . . . Pfister senior in senatu ibidem.

D. Joannes Lutz, Proctor et senior in Osthain.

D. Joannes Burkhard senior in senatu ibidem.

Sebastianus Kranz, barbitonsor ibidem, et in cartusiana sub
Priore Georgio.

Conradus faber lignarius ibidem, et in cartusiana sub eodem.

Nobilis Domina Weinbachin, vidua Dni Syndici Volcacensis
natione pössina, aliique plures longe et prope. —

Omnes isti facta vitamque venerandi hujus Antistitis referentes
extulerunt, et unanimiter dicentes cum virum, justum et sanctum, talemque
etiam, ubique existimatum. Aluerat Dominus in Hallburg hominem
a longo jam tempore mente captum; Hujus alio quodam valde lepida
cum

cum, Pater Priori sicut aliis presentibus denique rivum, movisset, indi-
gnatus ait: Sicine et tu Prior Osthimensis? Putavi te virum, ad eo
sanctum; et tu quoque derides me? -

Hoc tamen et omnia in opusculo presenti juxta mentem, s. concilii
ludantini mole copulaverit, ne in pium fidelium, historiam tenendis
absoluta illis arrogetur aut tribuatur sanctitatis titulus: Scripta
velim, ad Dei solius gloriam, ac posteritatis edificationem. —

Copie sur l'original qui a 17 feuillets ou 36 pages in folio. — Cette notice se
trouve dans la seconde partie du manuscrit après la chronique en allemand.
Avant le titre il y a un dessin de D. George Möring représenté debout
portant un panier de la main droite, tenant un sablier dans la main gauche
et un livre sous le bras gauche. A sa droite se trouve une espèce de balu-
stade et des arbres derrière. à gauche il y a également des arbres. — La
taille paraît bien ordinaire. — A u b s est écrit ce qui suit: —

V. P. Georgius Möring, cartusius Osthim, jubilaeus
profectus et 42 annos Prior, ac privilegiorum Domus hujus Recuperator,
obit relictæ communis magnarum virtutum, vitæque sanctioris
opinionæ, Anno Domini MDCCXII (1712) 3e Novembri, ætatis suæ
86to

Ecce tibi comes, devotus cartusianus,
Vix bonus et prudens, justitiamque reuens,
Sobrius in victu, piens et pauperum amicus;
Mundo claverat, cœtamen odor erat. —

Valsainte 15 juin 1893. — p. Palm. B. —

Catalogus

S.S. Reliquiarum

Ecclesiae nostrae Astheimensis.

De Sancta Cruce, Pexillo redemptionis nostrae.
 De Praesepio Domini. De lapide in quo sedit illusus.
 De arundine Domini. De Sepulchro Domini.
 De feto Binae Virginis Mariae. De loco ubi fuit nata.
 De arbore sub qua requievit fugiens in Egyptum.
 De speciei lapidis ejusdem.

SS. Apostolorum.

S. Petri	S. Artemii	S. Faustini
S. Pauli	S. Blasii Epi.	S. Feliciani
S. Andreae	S. Basilii	S. Felicis
SS. Jacobi, Majoris et Minoris	S. Candidi	S. Fortunati
S. Philippi	S. Cassiani Epi.	S. Fredemundi
S. Bartholomaei	S. Christophori	S. Gereonis et sociorum.
S. Euthimiae	S. Caesarii	S. Gratiani
S. Mathiae	S. Consilii	SS. Innocentium
S. Lucae Evangelistae	S. Cyriaci	S. Joasii
S. Lazari, Discipuli Dni, Epi & Mart.	S. Dionysii Epi	S. Brenaei
S. Eimothaei Disc. Dni.	S. Donati	S. Juliani
3. Rhodos, Discip. Dni.	SS. X. Millium Martyrum	S. Justi
SS. Martyrum	S. Eonii	S. Justinii
S. Achatij	S. Epimachi	S. Justiniani
S. Adaucti	S. Erasmi Epi	S. Kiliani Epi
S. Albani et sociorum	S. Exuperii	S. Laurentii
S. Alexandri et sociorum	S. Fayillii	

[S. Leontii

S. Leontii.	S. Sulpitii.	S. Gregorii Papa et Doct. Eccliae
S. Lini Papae.	S. Eiburtii,	S. Henrici Imperatoris,
S. Luciani,	SS. Chebeorum,	S. Hieronymi Doctoris Eccliae.
S. Marcelli Papae.	S. Theodori,	S. Leonardi Abbatis,
S. Magni,	S. Theodoti,	S. Leopoldi Ducis Austria,
S. Malachii,	S. Thome Epi Cantuar.	S. Moatenni Epi.
S. Maximi,	S. Valentii,	S. Nicolai Epi.
S. Modesti,	S. Victoris,	B. Nicolai Albergati Card. Epi.
SS. Mauritii et Sociorum.	S. Vincentii,	S. Ottonis Epi Bamberg.
SS. Maurorum Martyrum.	S. Vitalionis,	S. Procopii,
S. Natalis,	S. Urbani Papae.	S. Sergii Papae.
S. Nicasii Epi.	S. Ursi.	S. Severini.
S. Pancratii,	S. Wenceslai, Regis.	S. Wolfgangi Epi.
S. Parthalonis,	S. Zenobii.	Sanctorum Sanctorum.
S. Parthimici,	SS. Confessorum.	S. Anna Matris B. J. Mariae
S. Pauli,	S. Walberti Epi.	S. Atamantia Virg. et Mart.
S. Photini,	SS. Ambrosii et Augustini	S. Aldegundis Virg. sacra.
S. Pipinni,	Episcopum ac Doct. Eccliae.	S. Apollonia Virg. et Mart.
S. Polichronii,	S. Antonii Abbatis.	S. Babilla Virg. sacra & Mart.
S. Pontiani,	S. Antonini Epi.	S. Barbara f. et M.
S. Procelli,	S. Apri.	S. Beatrix Mart.
S. Grosilii,	S. Bennonis Epi.	S. Brigida Virg.
S. Gvirini.	S. Bernardi Abbatis.	S. Catharina f. et M.
S. Romani.	S. Bernardini	S. Catharina Senesl. Virg. sacra
S. Ruffi,	S. Brunonis, Ord. nri Patriarch.	S. Cecilia f. et M.
S. Sebastiani,	S. Deochari Abbatis	S. Christina f. et M.
S. Severi,	S. Dispodi	S. Chaudiana Virg.
S. Simplicii et Soc.	S. Eucharii Epi.	S. Constantia f. & M.
S. Sixti Papae.	S. Eugenii Papae.	S. Contina f. et M.
S. Stephani Proto-Mart.	S. Gerhardi Epi.	[S. Cordula

S. Cordulae v. et M.	S. Luciae v. et M.	S. Thecla v. et M.
S. Euphemiae v. et M.	S. Margaritae v. et M.	S. Theodora v. et M.
S. Feliciae v. et M.	S. Mariae Aegyptiaca Penit.	S. Urbinae v.
S. Helene Reginae	S. Maurae virg.	SS. Ursulae et Sodalium
S. Herlindis virg.	S. Notburgae v.	Virginum et Martyrum
S. Julittae Mart.	S. Otiliae Virg. sacrae	S. Terentiae Virginis
S. Kunegunde Imperatricis, virg.	S. Petronillae v.	ac plurimum aliorum quorum
S. Landrathe v.	S. Scholasticae Virg. sacrae	meritis et precibus adjuvemur.

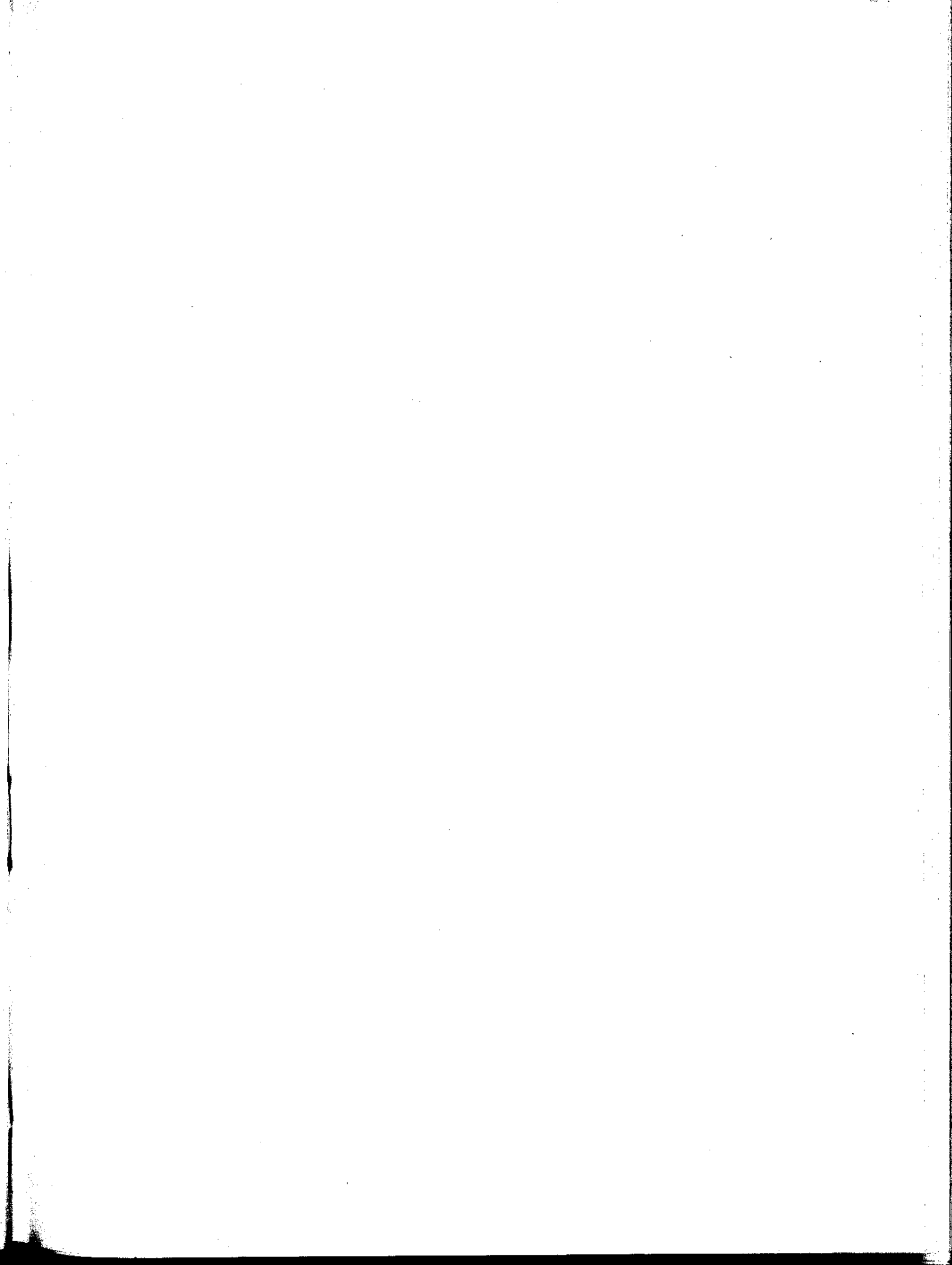
fol. 42.

Notandum.

Catalogi huius a Majoribus nostris jam antiquitus collecti et usque huc annuatim in Capitulo recitari semper consueti sacras Reliquias in duas classes dividimus: Classis prima in nostris undecim Altaribus, teste tabella consecrationis cuilibet affixa, requiescit, adeoque meliori nullatenus indiget auctoritate, quam ipsiusmet Episcopi consecratoris, pro tali actu Reliquias non nisi examinatas et approbatas adhibentis. Huic classi connumerantur Reliquiae recentius acquisitae, si suis instructae sint litteris authenticis: uti sunt illae duae particulae quidem minutissimae S. P. N. Brunonis, quas Reverendus P. Hieronymus Krafft de ipsiusmet R. P. Generalis manu acceptas ex Majore Cartusia nobis attulit, ornamentum sane pretiosum cultumque meliorem jam pridem exigentes: item illa B. Nicolai Albergati chirographo atque sigillo Excellmi Dni Donatoris communita &c. Alterius classis Reliquiae sumum quoque valorem juxta Theologos pendunt ex antiquitate; siquidem quae tales ab immemoriali jam tempore religiosi semper assertas fuisse, ostenditur in Reliquiario nostro majore, in quod juxta numerum Chronicum ac ibidem expressum anno 1629 notabilem earum partem

[manu

163
manu propria congegit, ac pro modulo suo tunc satis eleganter
exornavit, anno autem 1631 propterea pietate Suecorum impietati
una cum ceteris subtraxit F. Renatus Reich sacrista, postmodum
Prior huius Domus, uti loquuntur annotata nostri P. Caspari
Hess. - Credibile porro iudicare Seniores nostri has secundae
classis Reliquias ab Eminentiss: Dño Carolo Jordane Ursicino, cum
legatione fungens Apostolicâ 1426 apud Dñm Fundatorem nostrum
in Stefant-berg prope Schwazach residentem divertisset
nocte huic Cartusiae unâ cum Indulgentiis, jam supra in
descriptione seculi primi memoratis, sonatas fuisse, earum
verò Authenticas injurioso Suecorum tempore inter alia etiam
perisse.

18/2.

CHRONICORIUM

Hujus Domūs Astheimensis nostra

GERMANICORIUM

Compendium Latinum,

Auctore eodem,

(D. Augustine Fleischmann.)

19.1.2.

Cartusia Ostheimensis

EXORDIUM.

Ab orientalis Franciae Metropoli, Wirceburgo, duobus miliaribus uniusque dimidio, vertis Orientem, ubi de monte, cui Vogelspurgum, antiquitas dirutionem, Ordinis carmelitani monasterium, ^{incubaz} ~~dimidiat~~ at, et cujus utrumque latus in equina soleae figurâ Moenus naxiger bellè circumfluit, oblecto dehinc in omnem regionis amplitudinem, delicioso prospectu viator descendit, situm, et ad memorati fluminis occidentale litus, scilicet in figuratoe illius soleae dimidio, quoddam, oppidulum, Ostheim, nuncupatum, Ad rive Herbifolensis, unde venit, sinistram, diense ac cereris, ad dextram, vero bacchi ridens opes in longum, et latum, extensas, pro vicinia totius ornetur oeq̃ue pampineo superbiens imitâ, huius decoris ac emolumenti gloria ostentat; Nec desunt ibi jumentis pascua, nec hominibus omnigenum, rerum, commercio perennante, suffragia. Respicit non minus quam illustrare hunc locum, ex adverso littore orientali finitima civitas Volcacensis, parva quidem, sed populosa, super eminentibus haud procul, ut plurima prolece, a septentrione pariter et meridie duabus arcibus, Genbacensi et Hallburgensi, foris quidem, hortum, amoenitate, sed intus rerum, opulentia magnificis. — In istius ergo locum, jucundi quam, socundi districtus oppidulo, uti diximus, Ostheimensi sedem, primitus sibi finierant arites, Illustissimi Comites de Castell et Rüdenhausen, Dominum independentem liberum, et absolutum, exercentes in loci cives, bona adjacentia, in ius pis carni atque venandi, imo in ipsummet fluxum, cujus decursum, exstructo molendino inter septem, Franconia nominatissima hâ die dum, numerato, positus in alvei medio aggeribus coercere, transeuntibus tamen, navigis ac ratibus pro receptâ quâdam pecuniae quotâ pondere a Romano temporis illius Imperatore

Imperatore privilegio quolibet ad successores perpetuo sunt permitti. —

Decrescente autem, saeculo XIII° omnis isthuc possessio totumque Dominium una cum bonis privatis, illuc acquisitis emptio jure devolutionis, est ad Familiam, tum temporis Nobilium de Saunsheim, hodie Comitum, S.R.I. de Steinsheim, indeque descendentes, novae lineae ac Domus Liberos, Baronum, postea Comitum, nunc S.R.I. Principum de Schwarzemberg gloriosum, Satorum, ac Protoparentum, Erckingerum, latino et ecclesiastico nomine Erconwaldum, qui non longe post cum pluribus Franconiae Nobilibus ac numerosa Juventute Martia signifer ad bellum, Polono-Russiae, profectus, triumphalibus cum hoste conflictibus frequens interfuerat; Atalae demum, in desertum versa, postquam Francones strage ferali pene cecidissent omnes, ipseque sociis cois in Abbatia Sigoniensi propriis sumptibus sollemnissime parentasset, ad loca patrios una cum paucissimis reversus, alternis amabat residere vicibus in Ostheim, et Stephansberg, quousque in opus redigere pia, quae diu mente conceperat, proposito visus est. Fertur namque in clade eadem, cuncta Divinae Providentiae monasterium, cartusiente de bonis suis, ubi saltem ex oratione rediret, gratitudinis ergo suscitandum, vovisse. Cuius autem, voti pro nobis etiam Ordinis incrementi rationem, ipsi suggererat ingens ejusdem estimatio et inoluta dilectio, ex quo nempe cum pl. R^{do} ac Illmo Wirceb. Salinae cathedralis canonico Gerhar- do, nato comite de Schwarzburg, novae cartusianae Wirceburg. (cujus hic, postmodum, electus episcopus et P. O. (Franciae Orientalis) Dux, adversus cives adversarios defensor extitit) frequentare merisset, ac conventum, neo-plantatum, invisere, reportata semper mira oedificatione.

Anno proinde a Lupario Virginis MCCCCIX (1409,) in Dominica sanctissimae Trinitatis solenniter festiva coram multis testibus nobilitate clarissimis Perillustri ille ac generosus Dominus Erckinger, Eques de Saunsheim, una cum consorte sua, Domina Anna nata de Bibra, renunciavit actu publico et solenni cunctae suae possessioni cunctoque hactenus Dominatui in Ostheim, et finibus ejus, ac totum, cum oedificiis etiam sedem, sive residentiam, omnes

intenderit spectabilem, et amplam, reddere foundationem; maxime dum, anno 1410 effect, ut eadem, privilegia novo Diplomate cesarico cartusiae neo-fundatae applicarentur in perpetuum, duratura, postquam, nimirum, et ipsam foundationem, a Joanne Episcopo Wirceburgensi quia Diocesano et Francoe Orientalis Succedenteque cathedrali capitulo in festo Philiani Anno eodem, approbari fecisset et confirmari, licet nulla prorsus ratione subjectam; cum, ad juridice appellandum, in causis contra cartusiam, non aliud forum, competens, quam, in civitate imperiali Schweinfurtensi Caesarea illa privilegia denominarint.

Interea novae plantationi, eo quod ea velut embrio visum, figurari ceperit in nostri Ordinis utero, Prioris loco propositus fuit Rector V. D. P. Petrus, id ipse, uti prisca fuit opinio, Herbipolensis cartusiae procurator, qui solenni nostrae foundationis actui deputatus Ordinis interfuerat. Not quia propositum, mihi potius est in chronis a me fusi satis enarrata germanicis latino hocce compendio breviter stringere, quam, singula de verbo ad verbum, in loco latino recogere, transco ad describendum.

Cartusia Ostheimensis

Seculum Primum

sive Aureum. —

Aureum rite dixerò, non tam, ob ardentissimam, regularis observantiae zelum, quo primū cartusiae nostrae Patres inchoatores in Dei amore conflagrarent, quam, ob christianae devotionis ardorem, quo ex illorum, viri. Di ratione Praeconibus adhuc novā multum, edificati fideles in novae Domus hujus ampliationem, exarsere. Utrumque vero esse aureum, igitur, ex Apocalypsi colligimus, ubi hoc praebus emendum, madetur; hinc quo-
-tidie

171
-tūdie damamus: Flammescat igne charitas, accendat ardor proximos. Sed
aureum quoque nuncupandum, hoc reclusum, Deo si quis sentiat, quod
aurea primorum, charitas auream, suscitavit in multis pietatem, quae
largā manū fundat avarum, vel in naturā vel in pretio, unde castitia
nascetur, nata proventus et numero crescat, crescent in orem,
solidaretur: huic applaudens sententia meam, adjungo. — Multum
sanē, multum, hodierna Religionis catholicae parca tempora si aspicio,
fecere Illustris Miles D. Eickingerus et Anna conjux donantes de
21. suā substantiā Domino Deo ad carthusiense monasterium, cum Religiosis
quidem non pluribus, quam septem, auspiciandum, Heterant jam in loco
resignato Residentiae prioris officia, quae curiam, monasterii extera,
sive Prioratum, representarent, ecclesiam, tamen conventualem, claustrum
cellas saltem, quinque cum, horto maris circumcluso requirebat tenor
Ordinis; sed ratione temporis necessarios adhuc de elegante sumptus reli-
-giosae paupertatis tota rerum, hoc in negotio proferebatur economia.
Quare cum, supradictum, St. Nicolai sacellum, nimis esset angustum, novum
aliud (superius ejus anno 1584 diviti fundamenta hodiernum, sacellum,
majus resuscitatum est:) extruxerunt, in quo divina officia, donec
ecclesia conventualis major edificata esset, celebrarent. Unam porro
claustrum partem, edificium, illud majus, ubi hodie Prioratus exisset, in
contiguatione inferiori, cum jam per se proberet, tres reliquas exli-
-guitate quae interim construxerunt una cum cellis quinque, quas
ubi abitare ceperant aliquod huc destinati PP. Hospites, mox dein alibi
ex novitate successiva reduces hujusmodi domus neo-professae. —

hujusmodi ^{novae} interitus V. P. Blomardus, ad alterius domus regimen evoca-
-to primo Rectori L. eto muller a PP. Visitatoribus usque annis, pontus a
capitulo generali. Primum Prior novae plantationis in Ostheim (alias
Ostheim:) meruit initiari. Protestabatur tunc idem, capitulum, sub et cum, R^{do}
Pate generali Bonifacio Ferrarii (Joanne de Giffenberg) qui Domum hanc
ordini

Ordini non ita prudens, incorporaret contra nomen Pontis B^{te} Marice, eo quod conveniat filioe non a semetipsa, sed a Matre, quæ est major cartusie nomen imponi, proindeque nequaquam, ultra sic sed potius domum, monasterii B^{te} M^æ vocandam, et certe mansisset hoc nomen novum, nisi Pons B^{te} M^æ ab ipsis fundatoribus in pontis supra Moenum, non dudum, ante glaciali inundatione destructæ memoriæ, cognomine datus in omnium ore, forensibus etiam instrumentis, jam adolevisset. Manebit nihilominus vel ut que huc error, Artheim, loco Orthheim, scribendi insolitus Ordini, ex quo nimirum, primitus almos cartusie fundatores, propositum hoc scribendi modo fuit a visitoribus illius temporis indicata, putantibus O loco A vulgi barbarismum; cum tamen et fundatoribus ipsis, quam comitibus de castell olim venditoribus solenne semper fuerit Orthheim scribere non Artheim, non etiam, obstantibus Orthheimensium insignibus romani orbis exhibentibus, quæ certe parum, vel nihil ad hoc forum edocent.

Exinde plurimorum, ut diximus, curæ cepit in neo-plantatam, Religionis nostræ sedem, iques cere pietas, ac flammæ munificentie sue manum fundere plenissimâ. Sane sub Ietro primo rectore Anno 1411 et 1412 varia bona, census ac redditus annui pro paucillo plane pretio cartusie jam p^{re} vendebantur a Volacensibus et Proselheimis. Sub Bernardo adhuc rectore secundo legaliter a Volacensibus viduâ absque ullo onere jugera vinearum, tria. Eodem vero tunc primo Priore comes in castell. D. Leonardus anno 1413 novo diplomate cessit omni juri relictionis, posthumæ successionis omni que timende profectioni in resignatæ novæ cartusie bona.

Anno 1414 dimidium, juris decimarum, Dürnsfeld, item, dimidium, predii in Proselheim, accenserant ad bona foundationis: et hoc quidem, ex novâ et superflua D. fundatoris largitate, illud vero et ante domum hujus incrementum, Dno Wüsting Orthheimensi paroco, de quo pluribus
infra

infra, ubi de profectis Othheimensibus agitur. Annis 1421 et 22 bona feudata in Buselzheim, opfferbaum, Michelan emptionis jura fuerunt domui adjecta. Anno 1426, quo ab Eminentissimo D. Cardinali Tordane ab Ursicinis, apostolico legato, cunctis pro nova cartusie Othheimensis emolumento quid donaturis, operaturis, praestituris, quoties in sollemnitatibus Domini et B^{te}e Virginis dicti monasterii ecclesiam devote visitarint, centum dierum indulgentiae fuerant concessae.

22. Id. D. Sacerdos Henricus de Helle ex vineis suis Othheim: duo jugera cum dimidio, item Lullustus D^{na} Barbara nata de Abendsberg, D. fundatoris uxor secunda (i. prima namque sc. fundatrix Anna anno 1418³⁷ obierat.) D. Maritum, cum pie cumulatam dotem suam integram, ac pro ea emptas duas tertias additionis annuae in Domersdorff cartusiae in Othheim, donavit. Sic et eandem, anno 1427 emptae pensionis annuae 8 frumenti m. alteras in Ettheben importantes haeredem, posuit. Anno 1431 Henricus Löblein et Beroldus Klüber uices in Dettelbach ditiores omnes, resque substantiarum, cum cartusianis Othheimensibus hereditandam, designarunt. Anno 1434 isdem, nobilis D. Stephanus Zöllner de Hallburg annuam suam pensionem, quinque amphorarum, vini a certis vineis Othheimensibus sibi competentem, perpetuo cessit.

ANNO 1437, cum, post fundatam, et ultra 38 annos sedulo protectam, sapissime visitatam, novis beneficiis, juribus ac privilegiis auctam, suam dilectam, cartusiam, non sine gravi religiosorum, filiorum, suorum, luctu in Domino obiisset piissimus D. Fundator noster Erckingerus, jam eo usque profecerat illa, ut etiam conventualis ecclesia major haberetur v. consummata vel circa unam, aut alteram, adhuc imperfectam (i. de adificatione enim ejus initio nil certi constat.) disposita tamen, ut in ejus medio sub chori lampade locus pro fundatorum, ac posteritatis eorum sepulturam delectis corpus huc allatum, Dominae fundatricis autem, e sacello majori, ubi interim, ab anno 1418 requieverat ea

pariter

pariter occasione translatus, atque ad Domini mariti dexteram, repositus
exciperet. Visitus hodie, in ejusdem sacelli ingressu lapis quidam,
major sepulchralis hanc incompletam quidem, signatus epigrapha:

Anno Domini MDCXXXIII. lapis iste sub ruderibus destructi
veteris sacelli reperi.

Seniorum, tamen traditione lapis ille omni adhuc epitaphio vacuus
in praedicto sacello super primum, fundatricis sepulchrum, recubuerat;
denuo removendus, si D. fundator ante templi majoris extinctionem,
moriturus, atque illius lateri ad amborum, usque translationem,
adlocandus fuisset.

Anno 1440 Perillustres D.D. Schwartzberg filii Domini fundatoris
(: quem fundata cartusia benedictio celestis sic amplificavit, ut acquisito
Baronatu Schwartzbergensi nomen Saunsheim, avitem, adhuc in vivis
paulatim, amiserit, ac posteris suis illustrissimis et serenissimis novum
reliquerit :) jus patronatus Orthheimensis parochiae cessavit hujus car-
-tusiae, hujusque sibi a propensissimo etiam, aliocum in illam, parente
reservatione; quod utique tum, praestandum, fuisset ab ipso Domino
fundatore, si dum, temporis adhuc supervivisset usque ad annum, 1446
uti male contendunt, qui Epitaphium, antiquum, ad fores ecclesiae nostrae
quondam, legentes, vocabulum, illud: Darn auf: male intellexerunt.
circa tempus Den, in Domus hujus adjumentum, corda plurium, tetigit
Deus, utpote D.D. Martini de Lichtenstein cathedralis et Conradi Wall-
-dorff collegiatae ad ~~thum~~ Hephanae ecclesiae canonicorum, Bambergae,
qui anno 1443 ad foundationem, trium, cellarum, quae oppido exstruebantur,
-tur, competentem, pecuniae summam contulere, unde jus decimarum,
an, Hohen unà cum, aliis comparatum, est, Item, Anno 1445 vidua
quondam, Bambergensis Christina Schmittin villam, illi civitati propin-
-quam, vulgo Buchhoff cartusiae nostrae consignavit, ejus ob longis-
-simitatem, nimiam, denuo venditam pretium inter alia Anno 1472 ad

emendans

emendum, j us annue nove pensionis in Ettleben et Weicholtshausen
probe condavit. Anno 1474 un a pars claustru, ite dictum est, eligno,
luto et asseribus consistentis solido lapide oedificatione est, Benefactorum
et concurrentium insignibus, sculptis ac nominibus arcu cuique rete-
rum more elegantor insertis: quos inter specialiter erant perillustres
D. D. Barones de Schwartzenberg, et proenobilis D. Hartungus Truchses
de Ebersberg, qui pro hoc oedificio florenos 600 donaret. Anno
1483 nobilis Domina de Angor dimidium bonorum suorum huic
monasterio legavit. -

23. fol. Anno 1488, Fredericus Romanorum Imperator cartusian, Otthei-
mensium una cum omni ejus possessione feudum Imperii declaravit et
confirmatis ejusdem privilegiis seniores familie Schwarzenbergensis
feudi portitores promittit. - Anno 1494 emit cartusia dimidium j us
piscandi quod civis Ottheimensis Joannes Winder Scholl hereditario
ponderat. -

Anno 1506 Nobilis D. Leonardus de Weinkheim, omnia bona
sua in Northein, liberumque humum ibi dominatum, etc. Latibus in
Ottheim, donavit, quos tamen jure Schwarzacenses illa possident hodie
monachum didici. Anno 1408 (sic. 1508?) cartusia tertiam qualem partem
annue pensionis frumentarice ac pecuniarice in Ettleben emit, ita ut
hæ tres tertie propter census in cere, 8 frumenti in alteras efficiant.

Aurum, propterea diu meretur primum, hoc seculum, eo quod aureo
tenerrime dilectionis ac benevolentie sinu suis a fundatoribus, eorum-
que familiam refoveri se cartusia potissimum expectabit, quorum idcirco
corpora tot auro pretiosiora tunc ipsi donata sunt ad sepulturam,
quod nullis ultra seculis, uti patebit inferius in elenco illorum
peculiari.

Hoc tamen primi seculi aurum, obscuratum aliquatenus est
afflata dissensionis et discordie, dum nempe factumus improprim
vicinis

vicinis nostris, injustorum, quasi possessorum heredes. —

Anno namque 1438 et quidem, post Domini Fundatoris mortem, primo primi quoque non dubitarunt esse religiose nostrae plantationis Religiosi impugnatores Pl. Carmeliter Vogelsburgenses, qui litibus etiam, forensibus eam, lacerarunt annos vel triginta perdurantibus adeo quidem, ut de praetensionis suae in quoddam, ditionis nostrae sibi contigua partes falsitate pluries manifeste convicti dioeceseano quoque judicio acquiescere noluerint quousque tandem, auctoritate Sedis Apostolicae compescerentur. Hos Religiosos imitati saeculares ea, quae Domino Fundatore vivente non prosumps erant, decerpere sibi nempe De orthie-
-mensi termino Escherndorffenses; De jure pis candi Dominus in Hallburg, de immunitate nostri proci in Proselzheimensis contribales ibidem; imo de hereditariis nostris decimis et censibus, atque aliis, quos ipsi in et nobis venderant Religiosi Schwarzacenses; De juribus littoris ad Moer-
-nem, Volcacenses, De decimis Dürfeldensibus Domini viciniores. Quibus tamen omnibus inquietudinibus feliciter devictis, visum est ipsis Dominis de Schwarzburg, melius fore, si cartae ea praeiuriorum quae securitate et pace, sub protectionem Episcopi Wirceburgensis se reciperet; id quod anno 1508 operi mandatum, est sedente cathedrali capitulo, factum,
- quae se nosque successores inter et cartasiam, ultra citraque obli-
- gant gratiose erigente Reverendissimo Episcopo ac Principe D. Laurentio de Bibra. — In ejus facti gratam, memoriam, conventui hujati diei, an-
- niversarium, cum officio defunctorum, ac Missa solenniter quotannis celebranti, sicut in Anniversario DD. Fundatorum, praebere debet liberalius prandium, in abo-
- potaque. Acti vero hujus articulos dant in compendio chronica Domus ger-
-manica. —

Cartusia Ostheimensis Seculum secundum sive Æneum. —

Quod jure merito sic nuncuparim, ubi nimirum, pallere cepit aurum christiane pietatis ignitum, quando titillante Lutheri pseudo-Doctoris evangelio novo refrigit charitas multorum. In me et alii odinis enim, oes ibidem, incipit, ubi aurum desinit. Hinc de Domus hujus ostheimensis ulteriori ampliatione, de pijs legatis, de donationibus inter vivos eiden, factis, de Benefactoribus si inquiris, parum invenies aut nihil propter annum, quemdam censum, ex aliquot vineis Eschord offensibus comparatum, ad tres florinos cum, Ambacensi Domo partendos. Item, privilegia monachice Domus, quae Laurentius de Bibra Würzburgensis Episcopus primo sancierat a Conrado à Thunger, successore primo confirmata. Sed et defecit hoc seculo in nostrate cartusia et ad nihilum, devenit tanquam, aqua decurrent aureas ille decor recipiendorum, ad patriam, ibi sepulturam, corporum, de penitenti familia Schwarzburgensi defunctorum: uti probat elenchus infra ponendus. Hujus factis causa quidem ex parte temporum, et corruptor religionis injuria est imputanda. cum namque mirabiles naturae doctes ac procellens geniorum cultura, eminentes insuper meritorum cumuli Schwarzburgae Domines a sede nativâ aliorum, ad varias Imperii Romani dignitates honoremque stationes elevando abstraxerint, remotioribus è terris sepulture Ostheimie petenda mentio (nec mirum) et ratio cessavit. Quod irrepens Lutheri pestis inelytan, illam, Domum, saltem ad tempus modicum, inficiens ei patriam, amorem, erga monasterium, hoc extinxit.

Hoc hoc ipse, dum, anno 1525 in gente rustica per omnem, pre Germaniam, vel novi et sanctoris evangelii titulo rabiosam, falsae libertatis ambitionem,

ambitionem, indeque bella clementia succendisset, auream spem, ad descentis adhuc Cartusiae de bono in melius promovendae mutavit in deterius. Immo vero sub initium Maii cives Volcacenses, tunc semi-lutherani, comperto, quod armatus quidam rusticorum cuneus Gerlocuriâ Wirceburgum ad arcis obsidionem hâc transiturus esset in crastino, illorum, licet sibi confœderatorum, intentionem invida manu preoccupantes, irruunt Ostheimij in Cartusiam, de granario fumenta, de horreo focum et stramina, e cellario vina, e cubiculis et diversoriis lectualia, cunctamque, qualem qualem invenerint, suppellectilem diripiunt, Patre Priore et Procuratore ad loca tutiora profectis, pauperulos etiam P.P. conventuales pro timore et expectatione eorum, quae superventura ipsis essent, arescentes et vix non semi-mortuos in cellis atoruntur, vestimentis festivalibus lectisterniis et utensilibus nulla habita Sacerdotio reverentia: evangelicum in jam jam lutherizzantibus spiritum: funditus exspoliant praedâque per equos et currus etiam Cartusiae devecta Wolacum redeunt. Quid jam expectarent miselli Patres ab hostibus fidei manifestis et peregrinis? His itaque postidie cum incondito strepitu Mœno propinquantibus innocenti fuga se salvant, involant interim illi toto agmine in Monasterium ad praedas agendas; ast ubi se conspexere delusos, in furias arti: ridum hunc, clamant, hodie comburamus, cui Wolacenses heri pullos exemerunt. Acquiescentes tamen Ostheimensibus sibi occulte confœderatis non tam pro Cartusiâ, quam oppidulo, ne simul et ipsum in flammis abiret, intercessionibus, parcunt ædificiis Monasticis et efractis nihilominus fenestris, fornacibus, cunctisque rebus obvis Wirceburgum abeunt; Quo bi-duano casu damnum Cartusiae ad octo florenorum millia excrevit.

Tempestate hâc vix superactâ jam anno 1528 ingruerat altera, bellum scilicet Hassicum: quae licet primo statim in turbine fuerit ab Imperij Principibus consopita, vi tamen sanctionis, pro populo terrae depauperato solvenda fuit ecclesiis et Monasteriis, quae devastationem adhuc exasperant, multa ad centum millia Imperialium

alias praeferat Cartusia Ostheimensi intolerabiles.

Respirare posse videbatur afflicta haec, tantis e malis aliquando se felicem exisse gavisam pro Monasteriis Schwarzaeensi et Yogelspurgensis, rusticarumq. nuper Mulcibero adusque cineres immolatis; verum interlapso post tempore cetera diversimodi fatali Mars Brandenburgicus anno 1546 per Albertum Marchionem nova malorum monstra progeneravit e bello Religionis, uti vocant, Schmalkaldico aut Marchio-Brandenburgico ad haec usque tempora famoso, quod anno 1553 depopulatis variis regionibus, & urbe Bambergensi et castro Schwarzenbergensi, Schweinfurtum usque, quin ad nostra prope
25. p. confinia se diffudit ac littora. Quot eo temporis Ostheimensis Cartusia truces hostium facies non viderit nec acies, Caelo quidem propitio referendum erat in acceptis; nihiló tamen secius rerumnarum Franconiae Communium iugo suum quoque subdere collum debuit, continuos timores undequaque et paiores, copiarum auxilium onera, territorialis domini indictiones, hostiles exactiones, ut ajunt, incendiarias, pluresque inenarrabiles perpessa tribulationes ac rerum detrimenta.

Haec inter maxime deplores O Religiosa posteritas! irreparabilem jacturam fere omnium tua Cartusia ejusque foundationis,otationis et ampliationis documentorum/: erant autem viginti instrumenta publica in Originali:/ quae minis fatalium temporum urgentibus, ac Perillustribus S.S. Friderico Seniore de Schwarzenberg et cognatis ejus omni modo instantibus anno 1527 securitatis ergo J. P. Jodocus Hessel Prior cum consensu sui conventus Magistratui Schweinfurtensi tum temporis una cum civitate adhuc probe Catholico asservanda custodiendaque/: vasa templorum Ostheimensium et Schwarzenbergensium argentea et inaurata ut tacendo praeferam:/ acceptis inde Reversalibus fide bonam concediderat. Ille vero Magistratus, ex quo cum urbe tota Catholicae Religionis abjecto vexillo, Lutheri cuneis anno 1541 se associavit ac induit cognata, ipsaque postea civitas anno 1554 hoc eodem, de quo modo loquebamur, bello in flammis abiit universa, Depositi nostri recuperandi spes pariter omnis in auras abiit. Oheum

Aeneum per seculum, quo Monasterium hoc aureis destitutum Originalibus, aeneis, ita dixerim, Exemplaribus, siue ydionatis, uti vocant, Transumptis sua jura docere coepit. Ita nempe sublati a Sesaco thesauri Domus Domini et scuti aurei, quae fecerat Rex Salomon, fecit pro eis Rex Roboam aenea, et tradidit ea sentariis suis. Reg: 3, C. 14.

Reliquas hujusce Domus arumnas, earumque causas si describere fusius oporteret, quantas non materiarum amplitudines mihi panderent. Haeresium novarum incrementa et pravitates, assidue bellorum perturbationes, Ecclesiastici status et Religiosi contemptus, subditorum ad haeresim proclivitas, morum corruptio, pecoris impudentia, ac rebellionis Spiritus? neglectus item agrorum vinearumque cultus, annuorum defectus reddituum, pestilentia et fames aliaque mala vicaria inter se permutatione quassantia? studiorum quoque litteralium et Academicarum cum inde a seditione rustica tenuis admodum haberetur ratio in omnibus status utriusque conditionibus, Religiosis vel maxime Subjecta multum desiderantur, nec haberi poterant vel semicapacia; quanto magis in Ordinis nostri rigidissimi Monasteriis? Haec itaque ne penitus extinguerentur, alienis e provincis in Franconiam subsidarios tam Cellitas, quam Officiales expositos (sic) flagitabant, ac parci satis accipiebant. Equis autem in Regione tam calamitosa hospitari, quis in Osthheimensi specialiter Cartusia Superiorem aut Officiale libens ac diutius ageret, quam extremis etiam conatibus in pristinum, quo ante rusticanam expilationem steterat, florem suo tempore restitui posse quisque desperabat? Enervata certe jurisdictionalia, possessiones et jura a vicinis impugnata, privilegia a Dominio territoriali violata, aerario exhausto, Domus aere alieno gravata, ita ut nec aedificiorum, nec oeconomiae, neque Conventus necessariis provisionibus sufficeret: haec, inquam, haec erant, quae mutatis aliunde Superioribus hujatis suscepta Stationis nauscam crearent, eandem citius mutandi cogitationes suggesserunt; sicque tempus annorum quinquaginta perbreve tulit huic Cartusiae Priores undecim.

nec sine maximo ipsius Detrimento.

Anno Christi 1570 cuncta versabantur adhuc in antiquorum
cardine; claustrum quidem nondum ex omni parte perfectum, sed a
26. f. foundationis tempore semiligneum: cellas quatuor habitabiles, ruinosas
ceteras, refecturium usuale plane nullum neque Bibliothecam.---

Officium Divinum ab annis jam amplius quadraginta voce submissa
sine cantu dici suerat et quidem à meris P.P. Hospitibus: Pater
Quire Moathia de Monte qui simul erat Prior in Grünau, Procu-
rator ac tribus aut ad summum quatuor Conventualibus; unus tum
erat Dominus hujus professor J. P. Joannes Hauptius, et hic quidem absens,
Prior nempe Dominus Herbipolis. In hujus die professionis Cartusia nostra,
quanto eum sibi spiritualiter preperit, jure exclamasset quod dicitur de
Noë: Samech autem genuit filium et vocavit nomen ejus Noë dicens:
Iste consolabitur nos in terrâ, cui malevixit Dominus.

Anno etenim . . . a Prioratu Wirceburgensi in hujatam trans-
latus huic sue Cartusie noxam largamque secum Dei benedictionem
invenit, adeo, ut mox ingentem thesaurum reperisse putatus fuerit: eam
scilicet are non solum alieno citissime liberavit, sed et anno 1573,
Regiminis sui tertio jam septigentorum florenorum summam Principali
Camera Wirceburgensi pro pensione annua commodavit. Anno 1575,
quis non stupeat? grande molendini nostri ædificium una cum agge-
ribus in fluminis medio: postmodum anno 1583 Domum Prioratus
quam hodie Procurator incolit: / una cum sacello Majore à primis
Patribus ædificato, à rusticis devastato è fundamentis excitavit: Anno
quoque 1586 equile vicinum: Anno 1589 verò residuam Claustrî size-
galike partem, ubi reparatis jam antea cellis ac reliquis ædificiis ju-
niore posuerat Dominus sua professor, atque cum ipso ad iurem Ordinis
Officia Divina demum cantare, et in cunctis regulariter perficere coeperat.
Hic igitur hic est, tibi quem laudari sæpius audis, non Ostheimensis modo,
sed et aliarum Provincia Domorum à presentissima ruina preservatorem

atque restauratorem. Visitator nimirum erat Provincia, totique se totum
etiam superimpendebat; Cujus secutus exemplum secundus successor Eubovicus
Hager anno 1600 aedificavit horreum utrumque cum officinis ac portam
Monasterii. Demum et Ecclesiam majorem antea nimis humilem, sub-
obscuram minisque formosam ausu Pecoto sublimavit, ac illustravit, im-
positoque fornice lapideo ad formam melioravit hodiernam: quâ rite
Domum quoque Capituli, prisca namque collabi coeperat, extruxit,
omnibusque ab anno 1603 infra triennium consummatis, hoc etiam
Ostheimense seculum felicioris suae consummationis vidit finem quamvis
inter sucta cum vicinis nostris adversariis certamina, Durantes privilegia
nostris illatas à Dominis Wirceburgensi violentias ac multigenas rerum
vicissitudines: quas inter est singulariter notabilis villam S (cum) curiam
nostram Protelzheimensem infra centum annos à Cartusiâ bis emptam
et personaliter administratam, rursusque bis per emphyteusim
fuisse venditam.

Cartusiae Ostheimensis Seculum tertium sive ferreum.

Lazebis haud dubie Sector benepole ad inspectum seculi sequentis
praedicatum, rix crediturus, expectari tempora posse praeteritis tanto
Peciora quanto plus cere ferrum inter metalla reputatur. Ego met,
sateor, scrupulo primum retinebar, ne forsan indigno cognomine delin-
querem in hanc annorum centuriam, cujus nimirum ortus et ad tri-
ginta plus annos progressus sane non dici merebatur infustus, etsi
solus ille annus 1611 atro nobis calculo notetur, ubi Cartusia hac
rè privilegiorum aliâ à contributionum onere quolibet exempta, sub

Episcopo Julio contra fas omne premi cepit illa noxiter introducta
Wircburgensi Clero famosi subsidii Charitativi angaria, cujus annua
taxa 90 florinos franconicos a nobis perpetuo exigeret. Ingemiscunt
eo sub onere cuncta Franconiae Monasteria cum universo Clero: gemit-
runt et P.P. nostri Antecessores per annos 60, donec laqueus contritus
est, et nos liberati sumus, ut infra sequitur.

27. fol.

Ceterum noximus, anno 1615, sub Priore Dionysio Fichlino
compositis inter Cartusiam et Antecimatores Donnerstorfenses, tum
temporis Comites de Fuchs aliosque D.D. vicinos loci dissidiis pacem
posteritati stabilitam terminoque signatos; item anno 1616 in atrio
Monasterii infimam aedificii partem, ubi equile hospitum, curile, desuperque
granarium existit, solido lapide aedificatam, annis denique nullis etiam
superabundantem caeli in arcem et torculari benedictionem.

Porro si Priorum sibi succedentium attendo numerum, per integrum
hujus seculi cursum septem duntaxat, et quidem, unum si exceperis,
omnes ex hujus Domus gremio praepositos lego, viros longe praecla-
rissimos; Conventui quoque tam parum unquam defuisse subjecta,
quibuslibet muniis hujatibus idonea, ut aliarum insuper Domorum
Officiis et enucleamentis in suffragium fuerint transmissa. Status sane
Religiosae Domus illo prioris seculi longe fortunatior! tempora vel
argenteo nomine digna, nisi posthac ferrum protulissent, ferrum
Suecicum, Martio furore limatum et coruscans, Asceterio nostro per-
tingens usque ad divisionem animae ac spiritus, compagum ac me-
tallum.

Procedamus ad annum trigesimum primum (1631): ibi
circa principium autumnii, Suecorum, Brandenburgicorum et Saxonum
exercitus confederati locustarum ad instar Orientalium innumerabiles
pro defensione Protestantium operuerunt terram, captamque Regiscuriā,
faciem suam direxerunt Herbipolim. Vimore ac tremore prostratis
cunctis habitatoribus terrae, Dominis saecularibus, Clericis et Religiosis

e Regione et urbe profugis, Prior Osthimensis D. Bruno Fleis-
chmann quid faceret? Post maturam cum suo conventu deliberatio-
nem commune secutus exemplum paramenta et fasa ecclesie cum
aliis pretiosis ad latus Dextrum introitus in sacellum majus /: ut
hodieum visitur: / thesaurum vero communis arca est: sub aula
hospitum assereis pavimento propide et ingeniose recondit, summo
mane cum suis ultimam celebrando Missam Conventualem divina
protectioni suam Cartusiam, una cum universis quae ibi necessario
relinqui oportebat, seque inde emigraturus ardentissime commendat,
ac dein alios cum osculo pacis, benedictione paternâ, competenteque
pecunia dimittit, ad loca tutiora ut irent quô possent. Ipse vero
cum P. F. Vito Herbst vicario, Dominus Erfordia professo, Guigone
Heichert procuratore, Renato Reich Sacrista et Basilio Ziser
confugit ad patriam suam civitatem Cronach, civitatem mu-
nitam, nullique vel ad nostrum usque tempus hosti perviam.
Et ecce Mulier quidam Helena nomine excipit eos in domum
suam, ipsius nempe P. Prioris soror, in Calendario Domus
nostrae quot annis sub die obitus sui 17 Martii ita laudari
solita: Helena Fleischmännin, quae Patribus nostrae Domus
in exilio Suecico magnam exhibuit charitatem; quod idem legitur
de D. Erasmo ffich, ibidem Consul, 24 Augusti.

Remanserat hæc in Cartusiâ licet præter intentionem et volun-
tatem P. Prioris, ad inflexibilem vero suam instantiam proprio
nostrae possessionis etiam ad mortem usque tuendæ zelo relictus F.
Valentinus Moise, antea Donatus, sed novissime factus Conpersus
hujus Domus, uti patet ex Moss antiquis. Hic sua religiosa,
amicabili et prudenti conversatione rem Cartusiae ita belle gessit,
ut subditis æquæ ac extraneis, imò ipsismet-Suecis hæc illac
perstragantibus honorabilis esset et charus, adeoque per P. Priorem
Güchelhusanum tunc Conpersitorem à Rege Sueciæ personaliter

Herbipoli impetrata pro Franconicis Cartusius Salva guardia
sine ullâ contradictione. Domum hanc ut Commissarius Prioris
ultra octo menses administraret; quo audito circa festum pascha
tres Patres Conventuales ex ijs, quos P. Prior cum gratia dimiserat
aliorsum, amore suae vocationis et sub bonâ spe suum ad Monas-
terium et cellas redire, probe tum contenti, quamdiu Fratri
Valentino licuit Dominus agere curatorem ac aconomum.

At vero in mense Junio anni 1632 sicut alius
Franconiae Monasteriis, ita et Ostheimensi Destinabatur a Rege
Sueciae secularis Administrator nomine Marcus Weis, qui
Fraternum hunc Conventum oppido tribus illis in Conventu Patribus
aggregatum cellae, quam solus incolere Sacrista, permittit.
28. p. Cum enim sub praeside Lutherano propriis lucris intento, Religionis
inimico rerum omnium extremam passi penuriam necessaria ad
victum et amictum à pijs Fidelibus emendicato quæere cog-
ebantur; etiam habitatione ipsis inhumaniter et pax non ad ex-
pulsionem indies improperata, contemptis tamen iniuriis et injuriis
elegantibus abjecti esse in domo Dei, omnemque victum ac perferre
misericordiam heroum adusque finem constantia.

Pro cultu digno dum permissum ipsis fuisset unicum sacellum
aninus, inhibita Conventualis ecclesia Lutheranae Religionis exercitio
pro Suecis, ut praetentum est, militibus Volcari locatis deputabatur,
pseudo-pastori, quem Administrator in Cartusia sustentavit;
Cathedra figebatur, quo e Vestuario S. (sen) Sacristia ascendit,
cum exulgato per Franconiam edicto Regis graue comminatio,
ne quis suos liberos aut domesticos à frequentanda concione luth-
erana ullo modo retraheret aut detineret, omni Die Dominica
certisque per hebdomadam diebus, non tam militibus quam copioso
cujusvis sexus, aetatis et conditionis populo ecclesia, clamore, mugis
ac petulantibus claustrum implebatur. Ceterum Monasterii

pars anterior commensationibus, Choreis, lusibus et Jeneri-
jam dedicata novo Administratori ejusque Fratricario spatiosa
satis et commoda manebat habitatio, ubi Penam ambo uxores
duxerunt, nuptias celebrarunt, de relictis Cartusianorum in-
dumentis optimis alio colore tinctis suo famulatio, sibi peró
et utrique sponse de pretiosissimis casulis et antependiis uestes
nuptiales, de lineis paramentis et Altarium mappis indusia
et lecturalia pararunt /: aliis etiam quibuscumque Monasterii
mobilibus in usum proprium conversis: unde jocantes dicere sole-
bant, se meris benedictis sericis ac lineis uestiri et noctu calefieri,
nec ideo timere maleficia.

Atque haec erat lachrymosa rerum facies in Otheniensi
Cartusia biennio et quadrimestri perorans, quá brevissime conside-
rata redeamus ad Satres nostros Coronaci exulantes. Erat eorum
contubernio sacellum contiguum, ibi Parocho civitatis annuente
divinum Officium á suo statim adventu statutis horis cum non-
modica plebis adificatione publice recitabant, sacra celebrabant,
ceteroquin ubi licuit, abstracte et solitarie viventes, pauxillo-
tamen tempore quieti; nam mox hostiles exercitus eo secuti
civitatem infra biennium obsidione tenuit, crebriore peró in-
muros et portas impetu globisque pyrijs diu noctique an-
gustiarunt, ut et tranquillitas a mente, et somnus fugeret
ab oculis eorum. Sicut enim Defectus Sacerdotum publica
necessitas ab eis vitam requisivit activam, ita pro instantia
quotidianá jam incendijs succurrendum, jam fame communi
ac rerum penuria, calamitate et timore dejectis verbum sola-
tii et salutis adhibendum, jam infirmis et grassante pestilentia
infectis subveniendum, jam moribundis assistendum, sanis quoque
sacramentorum administratione suffragandum erat; sicque
perstiterunt in loco miseriarum egentes, angustati, afflicti, longo satis tempore.

Hostibus anno 1632 fortitudine Coronacensium penitus
fugatis, cum ad tempus liberius ibi pateret egressus, et Regina
Sueciae per loca vicina Wirceburgum inchoante Julio mense
transitura diceretur, ecce Prior noster à juventute musicus,
gratiae apud illam pro sua Cartusia inveniendae fiducia plenus,
communicato et commendato suis consilio Aestudinem sibi comparat;
Coburgum abit, ibique sub permotantis Reginae jamque in dormi-
turae cubiculo in platea consistentis suavisime modulatur. Flacet
et advocatur Monachus à Franconia exul et ad loca placatiora
tendens /: talem enim se requisitus insinuat: / atque in diem
alterum Regnam in itinere recreaturus comes adsciscitur. Trostat
id egregie non tam musicâ, quam oris affabilitate, gratiam
Reginae sollicitat, atque ad larga promissa pro Cartusia (Wthe-
imensi propocat etiam iteratò confirmata, maxime cum Her-
bipoli propior factus ab illâ Catholicum erubescens Monachum
gratiosè dimitteretur. Secutus autem à longè in civitatem,
omni labore frustrato, cum per dies plurimos ad Reginae
conspectum aut memoriam penetrare nullâ viâ posset, atque
promissa ejusdem adimplenda necessario Desperaret.

Ad hos Coronacum veniat, quibus postquam fatalem
(Wtheimensis Cartusiae metamorphosin, Administratoris notissime
constituti protexiam, et alia quam plurima per illius viciniae
29. fol. transitum recens intellecta retulisset, maxime quibus artificiosis
et laboribus Sueci cunctis in locis thesauros absconditos inspiciant,
nullum facile parietem intentatum relinquentes eruant, effodiant,
auferant: ille resolutione capessita rusticum indutus cum duobus
amicis iter repedit Wtheimium, nocte concubia Monasterii sui
muros transcendit, sacellum majus per ferestram ingressus, pa-
rietem, ubi juxta superius dicta suae ecclesiae thesaurum reposu-
erat, aperit, quem homuncionibus adeo versutis occultum ibi cunctis

manere posse), merito diffidebat, sublaturus. Non poterat
cautelâ vel maximâ strepitum omnium ita cohibere), quominus
iniqui Cartusie possessores æquos adverterent operarios, ijsque
prius quam negotium perficeretur, in fugam conversis, reposito-
rium sacra cum gazâ sibi jam detectum invenirent. Ex
quo tamen generosissimo posterisque memorabili, quamvis in-
fausti successus facinore calices argentei septem unâ cum putenis
etc: etc: in aliquam saltem prædam nobis cessere).

Coronari non dudum adverserat hoc suo cum spolio
Procul fortissimus, et Civitas ista jam obsidione tertiâ cepit
angustari. Contigit ergo, ut famulus illius jam satur (satus) cerum-
narum, elapsus inde, per hostilia castra fausto pede remearet Othe-
mum, ibique in molendino commoratus occasione datâ simpliciter
ac fide bonâ molitori cognato suo affirmabat, Patres exules unicé
reditam ad propria peroptare reperturos enim in deposito, unde
omnia Monasterii damna resarciant, audisse se talia retro
parietem ex ipsius ore Prioris suo consanguineo colloquentis sique
vehementer sollicitum dicentis, ne forte frater Valentinus à Suedis
dolo vel minis circumventus occulta pandat, quem propterea
manere voluisset, jamque secum habere mallet. Galia ex
juvenis ore rapta molitor plurimorum ad instar Othheimensium
infidelis illico defert Administratori pro merenda majoris benevo-
lentia causâ. Hic vero rabidi canis ad instar F. Valentinum
aggredi, arctiori custodiâ tenere, fame, siti, frigore cruciare,
eo nihil interim aperiente, nullum non lapidem movere,
fodiendo, effringendo, Dei etiam altaribus sacrilegè violatis,
Sanctorum Reliquiis dispersis, Schedis Professionum, quæ à
tempore foundationis asservabantur, distractis et inhonoratis.
Fundatorum in Domino quiescentium monumentis inhumanè

[pervestigatis]

pervestigatis, effossis, omnia vastare, Parochum et loci primores
ad inauditas juramenti formulas adigere; quoadusque casso
labore plus actus in furias saepefactum fratrem Conversum torto-
ribus etiam subdidit carnificibus, ejusque constantiam diu invin-
cibilem quartâ denique laniens viribus humanis impossibili ad
manifestanda secreta labefactavit. Eunc enim thesauro duplici
ecclesiastico nuper et aeconomico hodie, ditatus atque uti supra
dictum est, sancte |: si diis placet:| ornatus, nuptias hilariter
celebravit, fratre illo excarnificato tanto beatius, quanto mise-
rabilius defuncto, tribusque Patribus in extremâ calamitate relictis.

Anno 1633 in Mense Julio Suecicus quidam
militiae praefectus nomine Fridericus à Rosstein Ostheimii
publicato diplomate, quo sibi à Coronâ Sueciae Cartusia
haec cum omni Dominatu, jure, possessione bonorum, quali-
cunque gaudebant alia Cartusiani, dono data fuisset, homo-
gium à totâ plebe Ostheimensi requisivit et ut nomen Dominus
excepit, ubi Marcus etiam ille ffeiss antehac Regius posthac
Rosteinus Administrator esse, nominisque tribulationibus ad
relinquendum Monasterium saepe dictos tres Patres Professos cogere
cepit, nihilominus propria tum Professionis, tum possessionis,
quam scilicet ante Administratoris adventum in verbo et salva
guardia Regis iterum occuparint, tenacissimos usque ad mali
terminum temporis ^{gloriam} ~~piros~~: quem denique placatâ fidelis populi fletibus,
suspiriis ac clamoribus divinâ justitiâ misericorditer posuit.

Anno namque 1634 in Mense Augusto Augustissimi
Caesaris armis hostium exercitus prope Nördlingam Suevia tota-
liter coesus, reliquum robur in Churingiam usque fugatum,
Wirceburgum 18 Octobris cum totâ Regione liberatum, Franciscus
denim Episcopus omnisque Praesul et Dominus legitimus paulatim

[ad propria

ad propria reversus est. Hujatis etiam Cartusia Prior ubi
Coronaco Wirceburgum pro sui Monasterii restitutione tendens
fol. 30. Osthemium pertransisset et Marcus ille Weiss suae Administrationis
et omnis consummationis videret finem, ut praecellens Evangelicus,
scilicet: egregium egit pilicum iniquitatis; quidquid enim
lectualium, linteorum, pannorum, vasorum, quidquid ferra-
menti, operis scrinarii, instrumenti mechanici, rei ac materiae
utilis in omni Cartusia loco reperire fuerat, id una cum
frumentaria vinariaque provisione plurimis etiam libris suc-
cessivè per currus et equos Monasterii, demùm ultimò non re-
versos, Schweinfurtum et ad alia loca sibi tutiora transverit,
ipsoque rix in fugam secuto.

Circa principium anni 1635 D. F. Bruno Prior cate-
rique Patres exules hanc demò suam Domum integro triennio
relictam feliciter quidem occuparunt, sed adeò prorsus exhaustam,
ut ubi vel unus caput reclinaret, aut quo quid ageret, nullatenus
invenientes, cum tribus illis, quos à novercâ Suevicâ tantùm
non interfectos aut expulsos indeque satis miserè superstites sa-
lutaverant, Confratribus in maximâ rerum omnium inopiâ plu-
res in annos, usque dum redditibus meliori cum tempore resu-
scitatis et Domus ipsa respiraret, vitam egerunt corporaliter
valde miseram. Quinam però Professi redierint, quinam
et quâ de causâ defuerint, dabit intra Catalogus Monachorum
Domus.

Quoniam e contra modo citius respiraret à tanto deliquio
Domus ista, Suecis rursus ac Gallis vice plus repetitâ in-
patriam irruipientibus, unâ cum exactione militari praedas
undeque agentibus, auxiliaribus etiam Imperii copiis Regio-
nem operientibus Dominio insuper Wirceburgensi contributiones

[omni

omni privilegiorum ratione posthabita quasi concatenatim
Monasteriis imponente, terris però ex habitatorum paucitate
passim incultis populoque depauperato?

Nichilominus in hac temporum rerumque convulsione
qua ultra annum 1648 perdurabat, paternae Dei bonitas ita
recognovit locum hunc in benedictionibus suis, ut anno 1648
quando P. Neo-Priore Renato Reich connumerato vix quinque
Professi Domus superstites aderant, novellae coeperit rursus proger-
minare Religiosos, bona recuperare non modo deperdita,
sed et acquirere nova; sic juris addecimandi duabus partibus,
quas jam Cartusia Donnerstorffii possederat, accessit et tertia
de Nobilibus à Schamburg emptā, sic anno 1648 Curia
Bildhusana Wirceburgi cessit jure pariter emptitio in partem
et ditionem nostram.

Anno 1648, quo denique pax universalis, quamvis
non sine grandi Catholicae Religionis praejudicio, sancita fuit,
reconciliata sunt circa festum S. P. N. Brunonis Episcopali manu
cuncta, quae sacrilega Suecorum manus in hoc Monasterio vio-
lārat, Altaria, praeter unicum S. Mariae Magdalene,
cujus sepulchrum una cum sacris Reliquiis manserat illaesum.

Anno 1648 celeberrimus ille vir P. Joannes Billy
Prior Cartusiae Boni passus Visitator et Commissarius Ordinis
nostri generalis advenit etiam Osthenii, actusque suo completo
perrexit Herbipolim, ubi ad Reverendissimi Principis alloquium
et Mensam curru et comitatu aulico perhonorifice directus
et exceptus est, sicut et apud omnes Principes Catholicos Germania,
ubi transierat; tantam videns magnificentiam! licet hodierna
Aurum daret umbram! prae stupore exclamavit: Vere tu es grandis
Pontifex, talem non habet totum Regnum Francia, ego te predicabo

[Domino

Domino meo Regi, totique Nationi.

Anno 1612 numeravit Conventus hujas 14 Professos, à P. Priore Renato post bellum Suecicum admissos, omnes præter unicum factos cum tempore grandæpos.

Anno 1613 Nobilium de Schwarzenberg à Frisiâ præ-
tensiones contra Dominum Serenissimi D. Fundatoris nostri pluribus
annis continuata, documentis ab Ostheimensi Cartusiâ exhibitis
in foro Imperiali infirmatae sunt et annullatae.

Anno 1614 et seqq. novus Prior P. P. Georgius Möring,
cujus vita sanctitate fragrantissimâ jam latius, nec tamen
pleniùs, descripta est, cellas septem in Conventu quasi de novo
extruxit.

l. 31.

Anno 1615 opus æterna memoria dignum operatus est
in domum istam, quanto jugum oneris ejus et virgani humeri
ejus et sceptrum exactoris ejus superavit, post tot tamque longin-
quos suos et Antecessorum labores Episcopum Wirceburgensem
eò denique permovendo ut pondus subsidii Charitativi, quod
ab anno 1612, uti supra notatum est, Cartusia nostra contra
privilegia et justitiam cum toto Clero Diocesano portare debuerat,
ab eâ pro perpetuo tolleretur. In cujus facti gratitudinem Con-
ventus per annos singulos pro eodem Principe: Conradò à
Wernau: solenne Anniversarium celebrat, scyphumque
vini extraordinarium in prandio recipit.

Anno 1616 D. Andreas Schmitt Senator Polacensis cellam
sub litt. H cum ejus præbenda fundavit legatis in hanc intentionem
vincis propriè Ostheim situatis; pro quo fundatore ejusque conjuge
2da Januarii Mensa anniversaria celebratur et similiter vini scyphus
extraordinarius præbetur; Cellam però ipsam posuit suis sumptibus
Aquatius illi cellarius in Folsbach D. Joannes Faber, uti visitur.

Fin illius

in illius frontispicio.

Anno 1636 Reverendissimo Principe Episcopo Wirceb. Joanne Godofrido à Consiliariis quibusdam preoccupato, cum demum irgeretur annuum subsidium Charitativum à nostrate Cartusiâ pendendum et quidem sumptuosum, uti prætexebatur de bonis ac redditibus noviter acquisitis sc: (scilicet) post annum 1502, |: ubi cum Episcopatu Wirceb. in initum ab illâ fuit pactum ultro citroque obligans: | P. Prior oleo et operâ prorsus deperditâ sub alas sereniss. Principis de Schwarzenberg confugit, à quo cum hortatorias perquam serias accepisset Episcopus, novo decreto stabilivit antiqua privilegia, recantioribus quolibet adinventionibus annullatis. Quâ de causâ singulis annis è Calendario Domûs legitur: Reversus Princeps D. Joannes Godofridus à Guttenberg Epûs Herbip. F. V. D. qui contra Privilegia Domûs nostræ disputantes graviori sententiam tulit.

Anno 1645 Osthemii monstrum apparuit antehac inauditum, publica scilicet inter loci Cives adversus Monasterium unanimiter conjurantes seditio: hujus objectum fuisse novimus antiquam servitutem, ad quam pro viliori quadam mercede bis hebdomadariè præstandâ Majoribus nostris communitas hæc se suosque posteros antecedente jam sæculo in perpetuum devoverat, ideoque vulgò ~~frzrmilgn~~ nuncupatam. Ferrum igitur oportuit adhiberi, non quo rebelles atque minaces illi prædictam servitutem abolituri vincerent, sed quo eorum quidem principili ut malefici vincerentur, fœnibus autem post hos assecta () omnes colligati, manu pariter militari perducerentur Herbipolim canceris squalore, laboribus aggerum, eventuumque pejorum metu et expectatione prænas daturi. Commendavit hic actus æquitatem Reverendissimi Principis Herbipolensis Cartusiam ex antiquo pacto protegentis, Patrisque Prioris justitiam iniquitatem plectentis, et misericordiam

[reos

fol. 3.

res praesentes etiam ante terminum praefixum pie revocantis.

Post hac contigit, ut Abani glacialis insolito furore plius repetito nostri Molundini aggeres Anno 1545 a Priore Joanne Ghaemptio constructi rumperebantur. Quippe quorum et fundamenta tali impetu conturbata sunt et commota sunt. Horum ex imo fluvialis alvei resuscitatio ac littoris adversi redundantes aquas aliorum emitteritis, ordinarias includentis reparatio tanti laboris, tantorumque sumptuum opus fuit atque negotium, ut et Prioris senio exhausti et bursa Cantusianae vires longissimi excedere nemo non judicaret. De quo Chronica fusiis Germanica.

fol. 32. Restat nunc, ut concludam hujus Descriptionem saeculi
peraciter ferrei, quod nimirum nostro Monasterio praeter certa-
mina pro tuendis, servandisque possessionibus, Privilegiis ac Juribus
per hanc etiam annorum centiviam ferme assidua, rerum eventus
produxit adeo duros, tetros atque tragicos, ut praecedentium saeculo-
rum et prospera et adversa facili sorberentur oblivione, quando
potissimum hoc ovile Dominicum exulante per triennium grege
atque pastore lupis datum erat in possessionem ac rapinam, ut
ibi stabularentur, Dei templum cultu praepostero violarent, haeretico
foetore replerent, sacrilega manu vastarent spoliarentque, paucillas
vicularum reliquias nullo non tribulationum genere ac crudelitatis
artificio devexarent, quid? quod etiam ad mortem usque tormentis
exanimarent. Haec aliaque cuncta dum contemplari morosius ne-
quimus aut contigui plangere, praestabit transitus ad

[SAECULUM IV..

Monasterium Cisterciense Sicilum Quintum.

Speciali prædicato nonnum licebit hoc ab antecedentibus aureo scilicet, aeneo ferreoque discernere; cum ab anno 1716 ad annum usque Christi præsentem 1816 ejusdem cursus centennatis modò dimidium habeamus, ignorantes adhuc, cujusnam sortis fata quinquagenium sequens huic loco supremæ providentiæ gubernatoris præordinante parturiat adhuc, uti Psalmista: In manibus, inquit, tuis sortis mea. Currat ergo sermo noster de præteritis: et quidem

Anno 1713 tertio Novembriis V. Patris Georgii Möring prætiosa in Domino mors Domum hanc ab eodem Priore per annos quadraginta gubernatam hoc amplius illustrabit; quò latius per Regionem se fama virtutum et sanctitatis ejus opinio communis diffunderat, etiam à Concionatoribus è suggestu publico, dum obitum hunc populo publicarent, confirmata. Ex hereditate præstanti Patris à Deo benedicti, in frumento, vino et ære, post tantas expensas nuper in Moerum profusas vel ad stiporem relicta

Anno 1733 et 34 surrexit novum et bipartitum moderni Prioratus ædificium una cum hypogæo peramplo fundamentis interposito:

Sic et anno 1737 claustrum sive palæstra, veteri nimis humili ac subtristi destructa totaliter ac funditis innovabatur ad

[perenne

perenne quidem Conventus solatium, neque tamen absque
relicto Serenissimae Familiae de Schwarzenberg grandi disgustu,
nostraque ipsorum ignominia, quod illa nimirum occasione
pientissimorum Fundatorum et Epitaphia et documenta lapi-
dea, quae saltem in alio loco competente reponenda meritoque
asservanda fuissent, nostrorum Antecessorum incuria turpiter
interierint. Eorum descriptionem, in quantum fieri potuit,
clariorem, exhibent Chronica mea Germanica, ut tibi, o
Religiosa posteritas, siquando debita gratitudine, imo
propria tua Domus honore ad illa periti cujusdam Artificis
manu pristinam in formam resuscitanda te pro meo desi-
derio stimulari contingeret, exemplaria non omnino deessent.

Anno 1711, nocte primam et secundam Aprilis interce-
dente, et P. Priore Matutinas in Ecclesia conventualiter persolvente
fures pridie partem ex largiore vini venditione summam pecuniae
subodorati in Cellam illius et conclave penetrantes, quidquid in aere
vel rebus concupiscibilibus invenerant, secum abstulere, ita, ut
praeda quingentis florenis aestimaretur; quod tamen modo dicta
aliquot millium summa in eodem conclavi adhuc reposita oculos
illorum et manus evaserit, divinae providentiae in acceptis refe-
rendum est.

Anno 1712, in festo Exaltationis S. Crucis cum mag-
na solemnitate et copioso populi confluentia consecrata sunt ambo
novo-structa altaria, summum scilicet in Choro et B. Magda-
lenae in claustris, ubi et sacramentum Confirmationis plus quam
sexcentis conferebatur.

Anno 1733 Eminentissimus D. S. R. E. Cardinalis
Comes de Schönborn Ep. Spirensis ex arce Heubac. ubi belli
gallici causa interim residebat, in vigilia St. App. Simonis et
Iudae.

Judee ad nos descendit, in ipso festo cum solenni Aulicorum
Comitatu in habitu cardinalitio nostram ingressus Ecclesiam
Missae sacrificium clericis et Aulicis diversimodi inservientibus
celebravit, ac nobiscum in refectorio prandium sumpsit soluto
Auctoritate Cardinalicia silentio Cartusiano: et postquam omnes
et singulas in Conventu cellas visitasset, ad paratum diversorium
fol. 33. se recipiens solitudinem exercitiorum spiritualium quatrduanam
auspicatus est, quâ finita in Solemnitate Ss. Omnium rediit ad propria.

Anno 1738 a P. P. Priore Ulmbacensi Hieronymo Krafst
tunc hujus provinciae Convis. nec non à proprio Priore locali P. P.
Casp. Köpfner persuasi P. P. Conventuales accepto pro deliberatione
dimidiat horæ dimidio, consenserunt in donationem prædicti,
quod possederamus in Eichfeld, domui in Ulmbach faciendam pro
novâ præbendâ vel sustentatione alicujus cellitæ supernumerarii,
quam donationem generale Capitulum quasi ex abundantia Domûs
nostræ perfectam sicut approbavit, ita sereniss. Dominus Schwarzenb:
non obstante, quod prædictum illud nequaquam de patrimonio nostræ
fundationis sed bonum recens acquisitum esset, indignissime tulit.
Exinde non sumus ausi pro Summi Altaris nostri inauratione
petere principale subsidium, quale per 800 florenos pro eodem ex-
truendo prius præstitum fuerat. Interim Ulmbacenses nostrum illud
domum 2200 florenis alio vendidere ac Monachos nihilominus alio-
quin solito pauciores sustentant.

Anno 1742 Obersteinheimenses inventore mæstro civi
et fabro lignario Osthheimensi Adamo Conrad nulla habita ratione
protestationis ab Osth. Cartusia iterata ac privilegiorum ejus Casari
unitis viribus ad Moeni litus edificare ceperunt Abolendinum, ac
velut extruentes turrim Babel resistere voluerunt à cogitationibus
suis, donec eas opere complerent, in præsentissimam Abolendini

prostratis

nostralis ac ipsiusmet Monasterii ruinam. Ad opportunas igitur et importunas tum Cartusiae tum Nautarum et ratiariorum instantias Reverendissimus Princeps Herbipolensis Frid. Car. de Schönborn quā protector huius Domūs et Commercii navalis nec non fluvii Dominus tandem excitatus sententiā graviter inhibitoriā percussit inimicos nostros in posteriora, eorumque confuso ac dissipato labore opprobrium sempiternum dedit illis.

Anno 1781. ex consilio D. Christophori Mahlmeister Syndici Joleacensis ac telonarii navalis, asseverantis, quotās pecuniarias, vulgō Loch- od. Canalgreter ex navibus ratibusque per aggres nostri mœlitudini transeuntibus avido jure colligi solitas annuatim in summam triplo majorem excrecere, quam ejusdem muneris praefecti vulgō sonhmeister pacto conductitio Cartusiae pendant: per anni unius decursum tentandi causā colligit ipsemet P. Procurator Henricus Becker memoratas pecuniolas, ac deprehendit: ubi tamen negotium in ordinem redigeretur, atque debita sedulitate personaliter tractaretur: ipsissimam rei veritatem, et ultra. Illud autem quia Procuratori circa plura occupato ad saepius absenti tunc impossibile visum est, anno finito iisdem praefectis ut conductoribus ipsa collecta demō relinqueretur, onere pensionis ad centum florenos aucto.

Anno tamen 1782. Coadjutor economicus neo-institutus pensata Domūs utilitate, praefatique negotii nec non Officii suculinarii ceteroquin minus laboriosi bonā inter se compatibilitate oneri ac muneri nostro humeros sponte subdidit, ab illo Procuratore p. m. tantū probata ipse ad praxin et ordinem rectum deduxit superatis variis difficultatibus, in quo per annos sex: etiam factus Procurator: non sine multis laboribus perrexit, donec utrique renunciaret officio. Hic est Discipulus ille, qui

Testimonium

44
testimonium perhibet de his, et scimus quia verum est, hanc collectionem, si diligenter ab uno Domini officiali administratur, æquiparari novæ præbendæ pro sustentatione unius saltem Monachi. Quapropter nullâ ratione vel pretexto permaderi se sinat conventus posthumus, ut aliquando conductitiæ relinquatur iterum, maxime quia conductores illi multa quidem spondent, sed pauca reddunt, uti bene notatum est, et honor Cartusiae nostrae longi latiusque periclitaretur tam facile nunquam recuperandus.

Anno interim præcedente (1545) piscatores Kizingani jus piscandi in Mæno Schveinfurtum usque per territorium quoque nostrum, variis juriū assertionibus prætulerunt, quorum tamen ausus repressit decretum Herbipolense à nobis jura nostra defendentibus impetratum.

fol. 34. Anno 1551 sexto Septembris quâ ipsâ horâ conventus in Capitulo Friorem eligebat venerandum P. Franciscum Mayjer, deprehensus est homuncio quidam vagabundus statum B. P. in hujatē Ecclesiâ parochiali deprædatus, quem per aliquod dies in Custodiâ servatum ē Satriapis Schwarzenbergensibus iudex pro hac causâ ab eodem principali regimine impetratus per lictorem suum ceteris vinciri, armatâ manu pluries ad prætorium, ubi ē civibus Otheimensibus iudicium Centenale juxta loci jura et privil. Cesarea. noviter instauraverat pro inquisitione deduci denique mitigatâ pœnali sententiâ in publico fustigari atque extra terminos per eundem lictorem ac testes Judicarios cum comminationibus ejici et perpetuo proscribi fecit.

Anno 1552 Comes in Castell, dum idem neo-electus Prior feudum suum ob Decimarum Donnorsdorffensium tertiam partem a Priore Renato Reich acquisitam in illius curiâ ritu juris consueto recognoscere et redimere vellet, nostram Cartusiam, eo quod ante aliquot annos defuncto D. Comite Antecessore simile officium feudale præstandum neglexisset eodem feuto, sive parte Decimarum privare contendebat.

contendebat; quod tamen propter Imperialia et Canonica priarum causarum privilegia facere cum non posset, mulctavit eam florenis ultra 130, nec purgare sinit culpam innocentem Caspari Prioris infirma senectus, quam testabatur ipsa secuta officii resignatio etc. etc. Quia vero non decebat, ut P. Prior in odiosis hisce rerum circumstantiis /: utpote mulctandus /: ibidem compareret personaliter ad prestandum homagium: impetravit sub certa excusatione, ut hic actus fieret per procuratorem hujus Domus, quia Mandatarium. Qui termino prefixo ne tardus adveniret, pridie petiit Ulmbachum, et mane Missa celebrata profectus, cum nihilominus ob nivium tempestatem, vias impracticabiles et aurigae insuper a recto itinere errantis culpam Castellae nudo undecima advenisset, acriter prius disputare debuit pro legitimâ meridiani temporis assertione, quod auditâ undecima pro tali actu in novum Cartusia reatum jam effluxisse contendebant. Videntes tamen Crumenam probe saginatam acquieverunt.

Notet ergo pro cautela in futurum Religiosa Posteritas: — quotiescunque Comitum Domus Castellana Senior /: alio tit. Administrator: /: obierit, sive illius successor resideat in Castell, sive in Rittensaufru, vel alibi: et quotiescunque fit novus Prior in Ostheim casu quocunque, semper intra terminum anni unius insinuandam esse per litteras subjectionis Feudalis recognitionem et petendam assignationem termini pro homagio prestando.

Anno 1753 postquam idem Prior pro rei Vogtelicae ac Jurisdictionalium meliori administratione Officiale saculare sub Secretarii titulo instituisset, praebens ei pro annuo stipendio 50 florenos franc. (vna), 4 Malteras frumenti, medium plaustrum vini, ferialibus quoque diebus victum Conventus: eumque Juramento fidelitatis obstrinxisset, Cellarius et Synticus Volcracensis, P. Priori à
[consiliis]

consiliis et manu ultra se fore indeque utile suum desperantes,
primò Secretarium, dein deposità amicitia largà ipsam quoque
Cartusiam impugnare coeperunt, tantumque contra nostra locique
privilegia tempestatem concitauerunt, ut sedari nequaquam potuerit
integro biennio, nisi morte Principis Würceburgensis, sicque cessante
tabaci omnigenalis interdicto, cui tamen Cisthemium parere non debuerat.
Interea verò pugna increverat satis valida primo Cammeram Prin-
cipalem inter et Cartusiam, postmodum Cammera inter et Regi-
minis secularis Dicasteria, demum ipsos inter Principes Schwarzen-
bergensem et Würceburgensem et utriusque Regiminis Consiliarios, ubi
Serenissimus Fundator tam Pieniā, quam Schwarzenbergā partes
suas strenuè explevit, Cartusiā quasi eminus et quietè spectatricem
agente, et Dominum Consiliarium de Reichenbach Schwarzenb. sui
propugnatorem eximium aeterna gratitudine dignum generante.

Anno eodem (1753) prorupit in apricum, postquam sub
cinere diu latuisset, controversia cum Rmō Epō Bambergensi,
Comite à Stadion, Domino in Hallburg; cujus gratiā jam per
annos viginti. Conventus noster arcem hanc cum ejusdem hostis
quinque annuatim invisendi licentiā gauderet. Proposuerat
enim prefatus Dominus Administratorem ibi quendam Bronnba-
censis Monasterii Professum, qui placendi studio dimidium Insulae
sub molendino nostro sitae annuorumque inde finium arci
vendicare contra fas omne conterritabat. Pugnatum est ultra citroque,
aëro tamen exiguo effectū, ut vel hodiē locus hæreat sub lite pendente.

fol. 35.

Anno 1754: sicut et jam antea anno 1753: / confligendum
fuit cum Satrapā Proselheimensi pro tuendis nostra ibidem Avise
juribus: item

Anno 1755 cum ipso Sárocho Cistheimensi Conrado Frick,
qui, quod Procurator famulum Dominus in pecuniā nostrā decumbentem
Isacramentaliter

sacramentaliter providisset ex Ecclesiâ Carthisia, atque ad illius Confessionem audiendam alium sacerdotem Clericum approbatum juxta statuta et privilegia Ordinis Cartus. introduxisset; bellum contra nos apud Ficiarium Wircb. movit; casso tamen negotio, quod demum, cum neutra pars, neque iudexurgeret, expiravit per se anno sequente, [sic] quando nimirum infirmitate fractus et per gratiam Reverendorum Provincia. Superiorum tediousam procuraturæ sarcinam deposui atque ad Domum in Grünau Ficiarii ibidem aggressurus stationem transmigravi, ubi et Chronica ipsa et hoc eorum finiens compendium, quæ postliminio gesta sunt Osthemii et geruntur in finem, aliorum calamo relinquere prosequenda.

[Anno 1557.] Anno 1557, tandem effectum est, ut omnes agros nobis feudales in Etteben, unde 8 malteras canonis frumentarii annuatim colligimus, etc., signare nobis licuerit lapidibus terminalibus, et quidem præ aliis similia ibidem fusa posidentibus, eoquod Documenta nostra numeris omnibus semper haberentur probatissima. Quo in negotio D. Faj (Faj?) Satriapa in Wernil verum se nobis amicum testatus est. Idem jam ante biennium feceramus in Hohenheim, fines huius Domui decumamus positis circumquaque lapidibus communico.

Anno 1558. Postquam S. R. I. Principes pro Defensione Domus Cæsareæ contra Regem Borussia confederati numerorum collegissent exercitum, Rex idem se vindicaturus, occupatâ Saxoniâ superiore, ac Bohemiâ inferiore de multitudine virtutis suæ bellicæ totâ Europæ stupenda legiones expedit diversas, quæ in Principum ditiones non quidem præliandi, sed prædandi causa irruerunt. Invasit igitur earum una Regionem et denique Civitatem Bambergensem. Cruces illius gultus ac mina livores, vulnura, flammam necnon spirantes magnam incolarum partem in fugam conjecere; videbant enim portæ et plateæ Wircburgenses imo cuncta Franconia loca fugitivas
(Bambergensium.

Bambergensium integras familias, Studiosorum non minus ac
opificum juvenum, Quid? quos mulierum et nuptiarum et immu-
tarum catervas securitatis causa continuo affluentes. Hoc autem
hostilis expeditio quantumlibet exitialis esset urbi Patriaeque Bambergensi
|: siquidem indigena direptam annonam pecuniam, omnisque generis
suppellectilem pretiosam jumentis et curribus propriis et quidem octin-
gentis quinquaginta Saxoniam versus angariati transportarunt: |
Nectum tamen laesit Franconiam; Enimvero cohors quaedam sub
Duce Majer emissaria descendebat Eberacum, ubi cum ab explorato-
ribus didicisset, prope Volcacum ad litus Osthemense pluribusque
in locis Kizirgam usque Caesareas apparere custodias, viginti millibus
Imperialium ex eodem Monasterio coactis Bambergam est reversa.
Veruntamen neque Cartusiam Illimbacensium illa occasio permisit
indemnem, quando nimirum eius Procuratorem D. Hieron: Confortollo
praefectus Majer pro solvendis 2 Imperialium millibus secum abdux-
erat obsidem, quem Conventus Eberacensis mille Imperialibus pro ipso
numeratis redemit.

C

Nomina
Corporum ex Illustrissima Fundatorum familia
in
Cartusia nostra Ostheimensi
requiescentium.

fol. 43. [Nomina corporum ex Illma Fundatorum familia
in Cartusia nostra Ostheimensi requiescentium.]

Dña Archifundatrix, Anna, nata de Bibra, Coniux sequentis.

Obiit: 1418. —
Dñus Archifundator Erconvaltus, vulgò Erckinger, à
Saunsheim, primus Dominus de Schwarzenberg nuncupatus,
ac Serenissimæ hujus nominis linea Sator. — Obiit: 1437. —

Dña Gertrudis a Cronenberg D. Michaelis senioris de Schwarzenberg
prima uxor. — — — — — Obiit: 1438. —

Dñus Hermannus cognomento Bellicosus, fundatoris filius junior ex
prima coniuge. — — — — — Obiit: 1448. —

Dña Barbara, nata de Abensberg, Dñi Archi-fundatoris, secunda
coniux, magna nostra Benef. — — — — — 1448. —

D. Udalricus de Schwarzenberg, Ord. Centon. Eques, huius ex D.
Fundatore Filius. — — — — — Obiit 1456. —

D. Georgius, Dñi Michaëlis de Schwarzenberg senioris Filius,
Obiit 1456. —

D. Margaretha huius Michaelis Filia, Theodorici Comitis de Plessen
uxor. — — — — — Obiit 1459. —

D. Joannes, Dñi Archi-Fundatoris Filius. — Obiit 1460. —

* D. Elisabeth, præfati Hermannii Bellicosi uxor, nata de Colowrat
ex Bohemia. — — — — — Obiit 1467. —

D. Margaretha nupta Dño de Rosenberg, Dñi Archi-fundatoris
filia. — — — — — Obiit 1468. —

D. Michael senior de Schwarzenb. Filius ejusdem. Obiit 1469. —

D. Cunegundis, supradicti D. Joannis coniux, nata Comitissa de
Nellenburg. — — — — — Obiit 1476. —

[Dña Ursula —

- * D. Ursula, praefati D. Michaelis senioris uxor secunda. Obiit: 1484.
 D. Michael de Schwarzenberg Junior, ejusd. Senioris Filius. — Ob. 1499.
 Dña Margaretha ab Hütten, huius uxor. — Obiit 1503.
 D. P. Erhinger de Schwarzenberg D. Archi-Fundatoris
 ex secundo connubio Filius, Lex Ecclesiae Cathedralis Aich-
 stätt. Canon. Capitulari Monachus paternae suae fun-
 dationis in Ostheim professor. ubi et sancte in Dño Obiit 1503.
 D. Ernestus de Schwarzenberg in flore aetatis. — Obiit 1519.
 Dña de Schwarzenberg nata de Pfartenberg. — Obiit 1522.
 D. Fridericus de Schwarzenberg Senior, ejusdem maritus,
 cum ipsa sepultus in sacello minore. —
 D. Sigismundus Junior, Parens [?] nepos Archi-fundatoris. — Obiit 1524.
 D. Anna, huius Sigismundi Contoralis, nata Landgravia
 de Bahr. — Obiit 1524.
 D. Wolfgangus Jacobus Comes de Schwarzenberg. — Obiit 1618.

De Corporibus hisce in huius nostrae Cartusiae, seu loco sepulturae à Proto-
 Fundatoribus pro se suisque Posteris /: uti fundacionis habet instrumentum: /: c.
 notum. singulariter electo ac denominato reconditis gratie testantur Memmatis
 Sesshemio-Schwarzenbergici Tabulae Genealogicae typis impressae, Historia
 Schwarzenbergae gloriosae, item die wohlbeglaubte Ausführung, ~~Sch~~
 Schwarzenb. Stammen-Registrenec non Documenta scripta Archivi Schwarzen-
 bergae, Calendarium mortuorum Cartusiae nostrae. &c. Et horum
 * quidem corporum duo, quorum nomina superius astericis notari,
 propè Aram S. Magdalene et ostium Chori suis cum epitaphiis, alia quoque
 duo in Schematis huius ordine postrema in sacello minore sublati ac

[deperditis]

Dependitis suis epitaphiis sepulta jacent;

Reliqua vero Norwicensium omnia requiescere creduntur in ipso Choro ejusque Crypta, à Suecis thesaurum stititibus fulcrum destructa, sicut auribus nostris audimus, et Patres nostri annuntiaverunt nobis, hanc in rem affirmantes, præter modo dictorum 4 corporum sepulchra extra ecclesiam et communem sepulturam constituta, et fors ideo epitaphiis signata, nullum aliud alius huius Familiae fuisse cognitum.

Interea dubium non est, quin plura aliorum insignium Factorum /: specialiter Senesheniorum, utpotè Dñi Archifundatoris Propinquorum: / cadavera hoc nostro sint in Monasterio condita, quorum hodie nullum apparet indicium; uti est sepulchrum Dñæ Fundatricis Ulmbacensis in Choro Conversorum ad gradum Altaris S. Crucis, ac præcunt adhuc residui duo lapides sepulchrales inscriptionibus suis, extra Chori januam versus Procuratorem conspicui. [] Corpora et Epitaphia in hujate.

Ecclesia Parochiali pertinent ad lineam Ostfrisianam, descendente in secundo connubio D. Michaelis de Schwarzenberg Senioris cum Dña Ursula apud nos sepulta, filia ignobili Franchengrumeria dicta; quapropter non admissa sunt in Carthusiam.

Numeravit itaque sibi Carthusia ostimentis ad hanc nostram usque celatam ex alma fundatorum suorum familia S. R. I. Equitum, Baronum et Comitum apud se recondita sexus utriusque corpora triginta, quorum propositum fuerat illustrissimi D. Wolfgangi Jacobi comitis de Schwarzenberg: 1618 huc allatum. Tale vero Depositum ulterius ex eadem ad statum S. R. I. Principum sublimata serenissimâ familiâ desiderari facilius quam sperari poterat; post annos tamen abinde 146, scilicet anno Xti MDCCXXIV. 1724 ordinatione Divina gestum fol. 44. est, ut serenissimus Princeps de Schwarzenberg D. Antonius, Johannes Nepomucenus Franciscus Raxerius Fidelis - - - per Franconiam iter agens, vitæ suæ juvenescentis terminum Berolipoti, locum sepulture...

[vero

verò in nostrā Barthusiā inveniret, sicque corpore suo [in isto] corpore quidem Principali, numerus hic quiescentium incompletus, non sine maximo Domus hujus honore compleretur. Jam verò convenientissimum erat, supereminens funus hoc pro modernā stirpis suae dignitate novo etiam a praedecessoribus Baronibus et Comitibus sepulchro distinguere; Dum ergo lapideum inter et ligneum summi altaris gradum, in ipso Medio, Crypta nova parabatur, ecce! lapides gradu remoto apparuit sub pavimento, Sectorium versis, monumentum quoddam, cujus inscriptionem ut legeremus, post exequias clausumque Principis sepulchrum haec quoque pavimenti pars inferior sublata est. At cujus esset imago haec et superscriptio, cum nulla v nl) Schwarzenbergica v Sersheimiana genealogia, nulla Chronologia doceret, insuper ipse Lapis non, ut moris est, longus jaceret, sed transversus et obliquus, obtegens solum dimidium Cryptae, cujus alterum dimidium fornix, aut potius fornicis quorundam per totam Cryptam extensi pars a furore Suecico residua operiebat: hinc eundem cum huic fundatorum sepultura nullatenus proprium, neque convenientem, ideoque statim, licet laboriosè revolutionem lapidem! erat quippe magnus valde! jussit J. P. Prior extra Ecclesiam in atrio sacelli Majoris erectum asservari.

Amoto jam lapide, ex ipso visu manifestis, quam haecenus ex auditu, discere licebat et veram hujus locelli constitutionem et Suecorum a defunctis gazas requirentium violentam impietatem. Non enim, sicut audivimus, sic vidimus Cryptam peramplam plurimorum hujus familiae corporum, sed trium tantummodo Sarcophagorum prope se positorum capacem, quinque pedibus altam, cujus etiam longitudo a lampade Chori usque ad gradum altaris lapideum! utpote novo Principis sepulchro ibi jam incipiente! non pertingit. Sicut gō genealogicae
fac Historicae

ac Historice indyti Stematis hujus descriptiones in commune
asserant, plura illius, atque hæc quidem et illa Specificæ, corpora
Osthemii in Choro Carthusianorum quiescere: ita necessario sequitur,
quia non erat eis locus in diversorio Cryptæ istius, Chorum nostrum
ante Suecica fata sepulchris ejusdem familie plenum extitisse; id
quod paululum infra magis patebit.

Interea redeamus ad Cryptam nostram. Hujus in medio
Sarcophagum invenimus piceastrinum, flavo colore illinitum,
signatum oblongâ nigrâ cruce juxta morem antiquissimum un-
dique ramos quasi resectos habente: Cadaver usque ad ossa
corruptum super nigrâ culcitram putrefactâ recubans, nigra
holosericâ eâque brevissimâ canisiâ nodulis quam plurimis
ac tenuissimis antennis clausâ, qualis nempe priscorum fuit
equitum habitus, gestitum erat. ad femur sinistrum jacebat
gladiolus aut potius sica, fulgo enim stilet: a dextris autem
duo bacilli se offerebant, quos sursum et deorsum intermedia
littera S opere ~~fabrefacta~~ tornatoris ~~fabre-~~
facta conjunxisse in arundinem longam videbatur. et eâ quidem
litterâ Schwarzenbergam significari nemo non intelligit: demum
in arundinis hujus sive hastilis summitate parvula cuspid aut
lancea ferrea prodibat, nec sine indicio vexilli cujusdam aliquando
subtus affixi, sed putrefacti. Cuncta hæc testantur et confirmant
eas esse reliquias ipsiusmet Archifundatoris nostri Erhingeri, primi
Domini de Schwarzenberg, quem docent historia publica, et tradidere
Patres nostri, conditum esse in Cryptâ sub lampade Chori medium
inter ambas conjuges suas, ipsumque noximus fuisse Militem-
Equestrem Officiarium, insuper S. R. I. Bandophorum fulgō
Reichs- Baninheri cujus est in electione et coronatione
Cæsarea vexillum imperii proferre.

[At verò

At quid contigit, ut conjugum D. nostri Fundatoris neutra remanserit in loco requiectionis suae primitivo? Nam dextram illius, ubi Dñam Annam de Bibra nos reperturos sperabamus, occupavit sarcophagus ex stanno optimo velut argente totus, firmis in ejusdem materiae annulis munitus, ut inducerentur pectus, et posset arca portari, cujus nempe forma non erat sarcophagorum more sexangularis, sed cistarum ad instar quadrangularis. operculum ejus aequè stanneum separatim adverso parieti innitebatur, superius eleganter Ss Nomen Jesu, inferius hunc titulum præseferens litteris latinis Majoribus incisum:

pl. 45. Der hochgebohrne Braue und Herr: Herr Wolf, Jacob Braue zu Schwanzenberg Herrn zu Hohenlandsberg fürstlicher regierender Durchleucht in Burgernath und Cammerer J soardt geboren im Jahr 1560 den 20 Septembe in Gott sänfflich entschlafen den 20 März nach Christi unsers lieben Herrn und seligmachers beerdigt im Jahr, seines Alters 57 und acht Monat und die ewige Seligkeit und die frohliche Auferstehung von allmächtigen ihm verliehen worden ist. Amen.

Porro sarcophago huic stanneo insertus erat et alter ejusdem formae ligneus, in quo tamen de corpore quontam ibi stento nihil ominó reliquum, sed lacinias solummodó partesque gestitus quasi muliebris ex levi et nigro serico cum soleis calceamenti feminei mirantes intuiti sumus, magisque stupentes, ad Dñi Fundatoris sinistram, ubi Domina Barbarae de Abersberg sandapilam fuisse depositam didicimus, quasi ossuarium de lateribus erectis constructum, tribus fere pedibus
[altum,

altum, sesqui pede latum, cum crypta parviter longum, ossibus, ossiculis ac Calvariis 19 desuper collocatis refertum. ubi notatu dignum, quod in his omnibus nihil apparuerit hominis robustioris aut procerioris; itaque colligitur, magnam illam Seinsheimiorum gentem, unde inclytus Fundator noster ejusque Linca prodiit, antiquitus jam tenerioris fuisse complexionis; sed et

Magnus Alexander corpore parvus erat.

Considerato tam inopino spectaculo variae volitabant inter nos huc et illuc quæstiones, variae volitabantur in diversum sententia. ego saltem quàm rationi rerumque veritati inter alias maximè consentaneam judicavi sequentibus expono.

Ab anno 1524, quo D. Sigysmundum juniorem, Archi-Fundatoris nostri Nepotem, uxor etiam ejusdem Dña Anna, nata Landgravia de Bahr ad aeternitatem, et huc in locum funebrem illic secuta est, tempus effluxerat prope Nonagenarium, ubi Carthusiae non amplius obtigit honor iste prius adeo ipsi frequens, Tunc anno 1618 unus quoque ex S. R. I. Comitibus de Schwarzenberg | ad eum namque gradum Imperialem alma Domus illa suis interim meritis elevata fuerat: | Illustrissimi scilicet D. Wolfgangi Jacobi Corpus haereditaret. quod corpus, siquidem præterea munificentissimi etiam in nostri potissimum templi reformatione, benefactoris erat, sepulturae dignioris honore ut exciperetur, P. Prior Dionysius Fichtlinus Archi-Fundatori nostro associari, sicque Baronem gentis Satorum descendente ex se comite, ac vicissim Fundatore nostro benefactorem quasi condecorari voluit. Quia verò Crypta latitudo tumbis quatuor minimè sufficiebat, ac recentiore ligno stamnoque dupliciter ponderosam vetustis superimponi nullatenus conveniebat, eodem

[ordinante]

222

ordinante Træsule, nec sine conventus, imò Regiminis Schwanz-
bergensis consilio factum putamus, ut præfato Repositorio lateritio
protinus constructo, ambarum Erkingeri conjugum ossa cum cine-
ribus vestiumque reliquiis ex utroque Sarcophago reverenter collecta ibi-
dem asservarentur: atque hoc modo Comes Wolfgangus Jacobus locum
ad dextram Fundatoris accepit, ast non retinuit.

Anno etenim 1632 Marcus ille cognomento Weiss, quem
Rex Suecorum occupatâ Franconiâ nostrâ Carthusia præfecerat ad-
ministratorem, eruendi thesauri cupidine velut actus in furias, præ-
ter alios ausus sacrilegos etiam commisit, ut in mortuos descenderet,
sepulchra violaret, ossa ejiceret, ejecta dispergeret, uti sub cõexpressâ
sepulchrorum pluralitate refert accusatorius, ac pro ejusdem com-
prehensione supplex libellus à patribus nostris ad altiorem locum
directus: et habuimus nos in nuperâ sepulture Principalis occa-
sione testem ipsam humum, quæ sub pavimento templi particulis
fol. 46. ossium quasi respersa erat. Quare nihil adeo perisimile, quàm
quod homuncio nefarius in effractâ a se Cryptâ Sarcophagum
videns stanneum concupisceret, quem serò ex præfata formâ quadrân-
gulari cistam thesaurariam suspicari poterat, adempto utroque
/: stanneo scilicet liquoque: / tegmine cum inspexisset, cadaverem
vacuatum et ab insertâ arcâ pineâ faciliore negotio abstracturus
omnino subfugerit, in ipso tamen facinoris actu v (el) eximiam
inscripti nominis reverentiam concipiendo, v (el) tantam operis indi-
gnitatem exhorrescendo cessavit; et omnia, sicut in crypta usque
atque versa erant, reliquerit; alioquin quomodo remansisset hæc
tumba lupo tam rapaci sat pretiosa, qui attestante memorato
Libello nihil hoc in Monasterio mobile videt et æstimabile, quod
non diripiebat sibi? aut quisnam alius tantam vim sarcophago
intulisset, ut ejus operculum ab inferiore parte, cui ferruminatum
[usquequaque]

usquequaque ac geluti concretum erat, rivelleret? quis, inquam, alius D. Comitis Wolfgangi corpus loculo, in quo clausum intra Cryptam arentem annos tantaxat quatuordecim dormierat, adeoque fixum omnino corruptum, exturbasset? certe Patres nostros ab exilio reversos ad hanc permutationem nulla prorsus necessitate vel ratione induci potuisse praesumendum est. Quin potius sicut ex Antecedentibus indubitato sequitur, cernentes abominationem desolationis in templo Dei, ceperunt a sepulchris, mundare sancta et renovare: ac duplicem quidem D. Comitis sarcophagum, quem diversum reperiebant, rectum statuerunt in loco pristino, corpus è contrà subtilis effusum minimè, sed magis ambarum Fundatricum, ostibus in supradicto ipsius Cryptae reposito aggregandum censuere, quatenus tumba facinororum inde violenter ejeti corporis injuriam et impietatis haeretice furorem posteris etiam muta loqueretur: quem eundem ob finem illas superius adnotatas nigri coloris lacinias partesque vestitus, uti putabantur, feminei, rationabilius autem de Pallio serico Comitis Wolfgangi in habitu aulico sepulti residuas à Patribus huic sarcophago restitutas, ac solas absque corpore nobis inibi relictas fuisse certum videtur et infallibile.

Adhuc evidentius se probavit illorum erga pretiosam sibi familiam religiosa pietas ac fida devotio, dum eversa Chori totius humo, ossa monumentis ejeta studiose acquisierunt, minuscula sicut majora studiosius collegerunt, eaque congerie saepesatum Crypta repositum, ordinatis desuper Novemdecim Calvariis impleverunt, ut ita noster ArchiFundator, celeberrimus nostra gentis Schwarzenbergicae protoparend, unā cum utraque sua conjuge Spectabilem ⁱⁿ ~~in~~ ^{propaginis} ~~propaginis~~ ^{sua} partem in tot corporibus de 3 saeculis unicā velut unā comprehensam

Plateri

lateri suo proximam haberet et coadunatam. Quā verō
referentiā, quā diligentia haec omnia gesta fuerint a sape=
fatis Patribus nostris, docuere fasciculi quidam linei et Papyra=
cei ossiculis in (modo post clausum reuoluto lapide Cryptam
hinc inde adhuc collectis pleni ac superpositi.

Restat nunc ut de eodem lapide superius cepta
reassumendo perstringam. Ominó credendum est,
Suecos expleto facinore suo, cū propter suae religionis exer=
citium eo temporis in ecclesia nostra sibi consuetum, effracta
a se Cryptae hiatum linquere discoopertum nolent, redintegrare
tamen ejus fornix dedignarentur, ē claustrō v (l) Choro
conversorum hunc sustulisse lapidem, quo praenobilis quidam
et Eximius licet Anonymus nostrae Domūs benefactor sepul=
chrum Barbara et Magdalene, uxorum aut filiarum suarum
honorārat, eoque hiantem fornix obtexisse; quem deinde
Patres nostri ab exilio reduces cum stupore intuiti removerint
quidem, impie gesta perlustrārint, meliora, prout supra narraui,
disposuerint, cunctis tamen peractis hunc ipsum lapidem nequa=
quam proprio, unde ablati a Suecis fuerat, sepulchro, sed ori
Cryptae, sicut invenire, restituerint; atque haec cuncta censemus
a Patribus nostris facta non alium in finem, quā ut posteris
suis, nobis scilicet aliquando Chori pavimentum amoturis osten=
derent haereticae perversitatis, suae e contra studiosissime in
Fundatores pietatis vestigia. Nos veró, postquam haec
omnia mirantes inspexerimus, et nostrae etiam posteritati
narranda suscepissimus, fornice redintegrato Cryptam clausi=
mus.

§. De Introitu in istam inveni=
etur pavimento Sitorium inter et lampadem Chori sublato humo=
[que egestā,

que egestā, ibi tunc apparebit ostium lapidibus obstructum
ad caput D. Fundatoris in sua tumbā quiescentis; ad ejus
verō pedes similis poterit aperiri, ingressus in cryptam Principis
Antonii pro 3 sarcophagis paratam.

Entre les folios 43 et 44 se trouve intercalée l'espace d'épigramme suivante, imprimée
sur papier à peu près semblable à celui du Ms., dans un encadrement d'ornements
funèbres : têtes de morts, squelettes armés de faux, tombes, Croix, cierges, ^{salettes} clepsydres
etc., sur un tombeau, entre un flambeau fumant et un ^{salette} clepsydre, un petit
ange assis, un bras appuyé sur une tête de mort, s'amuse à faire des bulles
de savon. (Nom de l'imprimeur : Stahel Drucker.) - Imprimé in plano, de façon que
la feuille étant pliée, les deux parties, disposées symétriquement, se trouvent en regard l'une de l'autre.

Placatus Seinsheimio-Schwarzenbergicæ Cartusie in Ostheim.

O

Viator

Siste gradum et plora mecum.

Plangamus

Benjaminum paternæ dextræ Filium,

Quem fatum tulit:

Florem adolescentiæ quàm pretiosum, tam gratiosum:

Quem Martii ventus urens arescit,

[Et genarum

Et genarum quidem rosas & frontis lilia :
 sed magis permanantia virtutum secta,
 quae feralis Parca succidit,
 Orbi subtrahit :

Magis sanguinem herinum in Ferris bullientem,
 Quem mors inhumana stitit

non ausa
Pirum aliquando belliducem hostibus formidabilem
 expectare ad campum martium, et apprehendi.

Adolescentem à gutture languidum, in lectulo quietum
 jugulavit, extinxit.

Inestimabiles exuvias

PARENS, PRINCEPS in luctu quoque SERENISSIMUS
 mihi

SCHWARZENBERGICAE PIETATIS Filiae

donno legavit

Sequenti clausas sub Epigraphe ;

[En grandes et petites Capitales :

Hic

Incineratus

Jacet

Serenissimus Princeps

Antonius de Pad. Joannes Nepomuc. Franciscus
 Xaverius Fidelis

S. R. I. PRINCEPS

DE SCHWARZENBERG

Dux de Grumman

Nec Non

[Indygi Ord.]

Incliti Ord. S. Joannis Hierosolima. Eques,
Natus XI. April. Anno MDCCXLVI.
Obiit Herbipoli VII. Martii Anno MDCCCLXIV.
CUJUS ANIMA DEO
VIVAT

O

Terre

Incineratum!

ipso namque die cinerum,

quando

hæri Sacerdotis manu, Religioso ritu

erat incinerandus, ultra picturus:

Mortis impetu vel ante auroram irruente
assimilatus est favilla et cineri

ultra jam non picturus.

Ergo

Spem tot regionum, tot populorum amplissimam
Cujus gestis heroicis angusta nimis foret Germania
heu! funebri urna stringunt angustia.

Obsequium hunc

sicut nobilem, sic flabilem

hereditate jam possidere cœpi, quasi Rem meam,
eoque infelicitè felix gloriòsior
vel inter lacrymas.

Veni

&

fide.

[ante

Ante summi Altaris medium,
in loco Ecclesie honorificentissimo,
in monumento novo, in quo nondum quisquam positus fuerat;
ecce locus, ubi posuerunt eum X. Martii,

Ut

cum Majoribus suis, Fumulatoribus meis
hic pariter incineratis

REQUIESCAT IN PACE.

Dicamus: AMEN,

& qui

Regi Romanorum brevi coronando astiturus
Francofurtum tendebat

in aeternitate appulit.

Regi Caelorum gloriosior assistat,
ejus coronas participet sempiternus.

En geró

Anice Victor! absterge lacrymas
transi & vale.

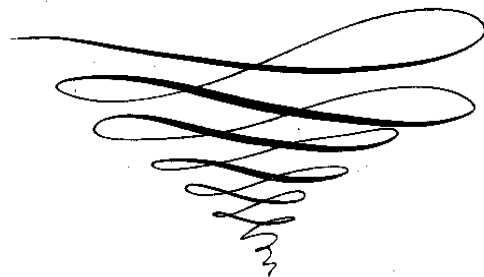
237

Ms. Herzog. fol. 44 a 55 excl.]

Successio
y. y. hujus Cartusie
(Ostheimiensis)

Priorum

— accuratiore temporum calculo
ex variis Mss.,
et documentis domesticis
deducta.

A decorative flourish consisting of several overlapping, flowing loops, resembling a stylized 'S' or a calligraphic signature.

[Successio J. J. Cartusia Ostheimensis Priorum]
(ab anno 1409 usque ad an. 1453.)

fol. 47.

D. Petrus Procurator Domus Herbipolis qui unus ex deputatis Ordinis interfuit solenni Fundationis hujatis actui, institutus est primus Rector novae Plantationis in Ostheim, eodem fundationis anno 1409.

Cui ad meliorem stationem brevi avvocato successit quidem in Rectoris officio:

I. — D. Bernardus, professor, uti putatur, Eichelhusanus, post unum tamen alterumve annum, scilicet 1413 declaratus est primus Prior Domus hujus. *(né pas de prier, mort ex ch. 1446).*

II. — D. Henricus Mollmans hujatis Domus ^{à peine s'il y avait un Rector} anno 1410 Professor, biennio post Novitiatum alibi expletum Procurator atque 1416 Prior effici meruit, quocum officio pariter et Procuraturam solus administravit. Elapso vero quinquennio ad Conventum redire cupiens absolutionem quidem impetravit a Prioratu sed non a Procuratura, in qua perstare debuit usque ad obitum suum qui fuit 1443. Unde legitur in calendario Mortuorum de 13 Augusti: Professor et circa 30 annos vigilantissimus hujus Domus Procurator et Prior. *Ce D. Henri Mollmans est mort prier ex ch. 1484, par conséquent le 13 Aug. 1483 et non 1443.*

III. — D. Fridericus à Schweinfurt Professor in Eichelhausen Anno 1421 à Prioratu quem cōsue Grūnaci tenuerat, per Cartam Capituli Generalis evocatus est ad Ostheimensem; sed exinde quoque cum ad ampliorem Praesulatum, Buxiensem scilicet, suae cum qualitates transtulere; indeque rursus ad Eichelhusanum, ubi fatis concessit 1440.

IV. — D. Petrus Faber Professor Domus Norimbergae, qui ab anno 1426 sedit in clavo hujatis Prioratus, usque dum idem hoc ipsius munus anno 1431 in se susciperet.

[D. Erhardus N.

1410-1412 ou 13. — D. Petrus prof^{us} D. Horti botanici, assiste comme proc^{us} de Wurzburg à l'acte de fondation du 2e juin 1409. — Au chap. gen. de 1410 il n'est pas fait mention de Recteur à Altheim, ce n'est donc que dans le courant de l'année 1410 qu'il a été nommé. (Ann. VII. 250. D. Le cont. dit que le proc^{us} de Wurzburg fut nommé Recteur après le chap. de 1410, il l'appelle D. Philippe après nous avoir dit à la p. 248 que ce proc^{us} est D. Pierre. Une confusion des imprimeurs ?) Cartes du chap. gen. suivant.

ch. 1411. Rectori novae plantationis in Altheim non fit mia, et habeat patientiam quod plan-
tatio haec pro presenti non incorporatur. (Ita d. Mica Buchaim, intitulé « Flores etc ») —

ch. 1412. Rectori novae P. in Alth. non fit mia, et fideliter laborat pro consummatione
dictae P., ut in futurum possit ordinata incorporari. (Ita d. Flores). — ch. 1413. Rector D.
novae plantat^{is} in Alth. non fit mia, et injungimus sibi ut benigne informet illum,
revera idem virum omnium fundatorem, et habeat patientiam, nec indignetur quod
novae plantatio pro presenti non est incorporata: omnino tamen ad futurum cap-
itulum generose ut idem capit. hoc cum possit de singulis clarius informari. (et Flores)
Le recteur est-il encore D. Pierre ? rien ne le indique, mais il fut remplacé au plus tard cette année.
Quand est-il mort ? — Je le trouve parmi les prof^{us} de Wurzburg
ch. 1442. obit D. Petrus Mercatoris monachus prof^{us} D. Horti Angelorum. —

1412-1414. — D. Bernardus probalde ment prof^{us} de Nuremberg. 2e p.

ch. 1414. Rectori D. in Altheim non fit mia. Et committimus prioribus Nurembergae et
Horti X^{te} (les visiteurs) ut quam citius poterunt ad illam domum detransferant et disten-
dent novam plantationem, et cum diligencia considerent statum et qualitatem ipsius
et utrum, juxta traditionem sanctorum patrum nostrorum, eis videatur incorpo-
randa, et per litteras suas informant eundem Patrem Priorem certissime narratione
fidei, super quo conscientias vestras oneramus. — (Ita d. Flores et D. Chauvet). —
Ce qui prouve que le Recteur n'est pas allé au chap. en 1414 comme on le lui avait enjoint
l'année précédente. — D. Bernard resta peu et fut remplacé en cette année 1414, mais
sûrement avant le chapitre de 1415. —

ch. 1446. obit D. Bernardus dictum vicarius Nurembergae et Rector D. novae planta-
tionis Pontis Mariae in Altheim. —

1414-1417. — D. Fridericus de Schweinfurt. 3e Recteur et 1er Prieur.

ch. 1415. Novam plantationem in Altheim, et laudem Dei omnipotentis et Virginis glorie
ordini nostro in Dei nomine incorporamus, et volumus ut Pons Mariae nuncupetur
et proficimus in priorem ejusdem D. Fridericum, prof^{us} D. Horti Angelorum, Rectorem
ejusdem, sicut unanimiter petiverunt. (Ann. VII. 250. et D. Chauvet). Flores dit simplement :

« Hoc anno (1415) incorporata est domus in Altheim sub titulo : Pons Mariae. Prior ejus
Fridericus. » ch. 1416 et 1417. Priori D. in Altheim non fit mia. — Les cartes de 1418
et 1419 manquent. et la Mica Buchaim (Flores) n'arian sur Altheim, ce qui prouve qu'il n'y
a pas eu de déposition de Prieur, qu'il signale toujours. — D. Frideric est mort prieur
de Luchthausen le 28 Août 1442. — (Voir Ephem. III. 156, qui le disent à tort prof^{us} de Luchth.)

ch. 1443. obit D. Fridericus de Schweinfurt qui fuit 1er Prior in Altheim (oue d'air ?)
deinde prior in domibus Auloe M^{ae} (1423-1427), Novocelloe (14. - 1440 ch.) et ultimo Celloe
Salutis (d. 1440-1442, 28 Août). —

- V. — D. Erhardus N... hanc dubie Professor Domus alienae, nostra tamen acerrimus defensor contra Carmelitas Vogelsburgenses primos eundem impugnatores. Finit Prioratum hunc 1440. (1431 - 1440.)
- VI. — D. Udalricus Haan. Professor Domus hujus an Norimbergensis Disputatur. Antea Canonici Ecclesiae Imperialis Colleg. ad S. Stephanum Bambergae Capitularis et Praepositus. A D.D. de Schwarzenberg impetravit Cartusiae nostra jus Patronatus Ecclesiae Ostheimensis. Ceterum prudens, ac studiosus ampliator reddituum domesticorum et Conventus, quem suorum quondam ConCanonicozum resuscitando benevolentiam adauxit sex cellis earumque Praebenda, quae quidem sufficere poterat pro tunc ad 7 cellitas minime tamen ad duos pro nunc. Pro meritis tandem suis Norimbergensem ad Prioratum promotus est Anno 1456. ubi brevi temporis intervallo obiit 1457. 23 Augusti. — (1440 - 1456.)
- VII. — D. Antonius de Monte Libra vulgo von Berg Zubern cepit hanc Domum donec 1463 succederet. (1456 - 1463)
- VIII. — D. Joannes Krugbeck Professor Domus in Eichelhausen qui tenuit Prioratum usque ad annum 1468, continuo pugnavit cum Carmelitis Vogelsburgensibus et ceteris adversariis. — (1463 - 1468.)
- IX. — D. Henricus II conjecturaliter Professor hujus Domus. Varia Documenta Praesulis hujus nomen, prudentiam, zelum et salubre regimen loquuntur etiamnum de anno 1452 post Festum S. Michaelis. (1463 - 1468)
- X. — D. Petrus Eisenhut. Prof^{us} D^{omi} huj^{us}. Inter plurima ejus praecclare gesta numerandum, quod ex ejus Religiosissima conversatione Nobilis Eques Otto de Steinrueck militia celeberrima sanctione amplexus in hac Domo sub habitu et norma Conversorum Deo et Ordini militavit et sancte obierit. — Item quod cum cives Ostheimenses Dns Michaeli et Sigismundo de Schwarzenberg ex antiquo affectu armati subvenissent contra Nobiles à Ehingen, Pitionis amicis Schwarzenbergensis invasores: hi vero se vindicantes Cartusiam et Oppidum nostrum pene
- [funditus]

1416. - D. Henriens serait prieur en 1416, d'après la chronique l'histoire imprimée
c'est possible, mais serait à vérifier. En tout cas c'est resté peu de temps. -

1417-1420. - D. Amicus.

Prieur de la grande Chartreuse, mais allemand, fut élu prieur de Wurzbourg
le 20 juillet 1414, et le 24 Août 1417 il y a un autre prieur à Wurzbourg.
On peut croire qu'il passa du priorat de Wurzbourg à celui d'Althaim la
même année 1417. - Il est certainement prieur à Althaim avant le
chapitre de 1418; car parmi les obit de 1418, il y a : « obit Dna Marga-
rita Norforti et Christiana domicella ejus, mater D. Amici, prioris in Althaim »
Et ce assez clair? - D'autre part l'histoire imprimée le signale dans un
acte de 1419, d'où il est à croire que c'est lui qui a été déposé l'année suivante.
ch. 1420. Priori in Althaim ad sui magnam instantiam instantiam fit mia.
Et committitur visitatoribus quod eadem domui providcant de priore donec. (Hort)
ch. 1454. obit D. Amicus monachus prof^{us} Cartusiae, qui alias fuit prior in domibus Horti
Anglorum et Pontis M^{ae} in Althaim, habens annis. parp. per tot. ord. sub 16 oct. -
Le necrol. de Chartreuse marque aussi la mort au 16 oct. 1453. Le necr. de Wurzbourg a
aussi : « D. Joannes Amicus prior in Herbipolensis, obit 16 oct. 1453. » -

1420-1425. - D. X.

D. Frédéric de Schwainfurt est-il revenu à Althaim après le chap. de 1420? Je
l'ignore. En tout cas il n'a pas été nommé par le chap. de 1421, comme le dit
la chronique, et il n'a pu rester à Althaim jusqu'en 1426, puisqu'il fut prieur de
Buchheim de 1423 à 1427. - L'histoire imprimée n'a pas de prieur entre 1427
et 1431. - Point à éclaircir. -

ch. 1421. Priori in Alth. non fit mia. De hospitibus ad dictam domum, (in Althaim) missis a
domo Pragensi committitur Priori Esfordiae ut proficiantur ibidem vel alibi secum.
- Dum suam discretionem, d. chausat. ce qui explique qu'un prof^{us} de Rages ait été dans la suite
prieur à Althaim. - ch. 1422 et 1423. Priori in Althaim non fit mia.
ch. 1424. Priori in Althaim non fit mia; et super scriptis suis responderunt sibi visitatores
et faciunt prout secundum Deum, et domus illius congruentiam, videlicet expedire.

ch. 1425. Priori P. Pontis M^{ae} fit mia etc. . .

ch. 1425-1430. - D. Petrus Fabri de Rotenburg. -

ch. 1425. et proficimus in eadem in priorem, D. Petrum, procuratorem, T. Collocat.

ch. 1426 et 1427. Priori P. Pontis M^{ae} in Ath. non fit mia. ch. 1428. Priori P. M^{ae} in Ath. non fit

mia, et conceditur sibi indulgentia propter humilem recognitionem, sui, et dicat

pro penitentia unam quinquagenam psalmorum. - ch. 1429 et 1431 Priori P. M^{ae}

M^{ae} in Ath. non fit mia. - La ch. de 1430 n'est pas non plus mentionnée, puisque Flores,

qui a des extraits de la carte, n'en parle pas. - Le moment exact de la déposition de

D. Pierre reste inconnu, mais il a un successeur en 1431, qui alla au chapitre

1431 et au chapitre ~~conventuel~~ ^{est le Prior de Murgberg}

ch. 1460. obit D. Petrus Fabri de Rotenburga monach. prof^{us} 1° Nurembergae, ultimo
D. Boni lapidis, qui fuit alius prior domorum in Pletriach, Luchelhausen et Althaim.
(Ex prior^{ibus} Nurembergae prior Pletriach per ch. 1413, prior Luchelhaus. per ch. 1418 et vicar^{ius}
quondam prior Pletriach

1430-1437. - D. Erhardus. - ^{prof^{us} de Murgberg}

La chronique le met prior de 1431 à 1440, et l'histoire enregistre là en 1431 et 1434.

ch. 1431 Priori P. M. in Ath. non fit mia. (int^{er} Buchheim) in iungimus et ita tribus prior^{ibus} Ple-

maria (inf^{er}) et satisfecit in expensis item ch. 1432. 1433. 1434. 1435 et 1436 qui ajoute

« et de licentia quam petit et spondeditur sibi ad partem. » - ch. 1437. Priori P. in

Althaim ad eam magnam instantiam fit mia et... Quel est ce D. Erhardus? Les obits

de cette époque étant souvent incomplets, il est difficile de le dire sûrement, mais c'est

probablement le suivant: ch. 1464. obit D. Erhardus prior T. Horti Angelorum

in Herbipoli. ou est autre: ch. 1462. obit D. Erhardus ^{eigert} Schwerger prior T. Collocat.

in Luchelhausen. - ^{Schleicher}

ch. 1437-1439. - D. Ulrich Schleicher de Altroff.

ch. 1437. et proficimus in priorem dictae D. Ulrichum de Altroff profectum T. Nuran-
bergae. Flores et Tol. Caput. - D. Ulrich avait été prior de Nuremberg de 1428 à 1433, il resta

un an ou deux au plus à Althaim et est mort en 1465, ^{31000, voir plus loin à 1620.} d'après le mon^{astère} de Nuremberg.

ch. 1466. obit D. Ulrichus quondam prior ⁱⁿ Collocat M^{ae} in Nurembergae et Pontis M^{ae} in Althaim.

1439-1441. — D. Joannes Puzbach. ^{et Buzbach} ^{profes} de Prague.

L'histoire imprimée donne comme prior en 1439 D. Jean, qui ne peut être que le suivant et sera cette peu de temps. Nous avons en 1481 que des ^{ou} profes de Prague, chassés de leur maison, se trouvaient à Aithheim.

ch. 1459. obit D. Joannes Puzbach (Buzbach) monac. prof. ¹⁰⁷ Horti B^o M^o prof. Pragam, ultimo ¹⁰⁷ Florascul et ult. ¹⁰⁷ Harbipolensis et alias prior D. Pontis M^o in Aithheim. — ^{Le chroniqueur le met en 1528. voir plus loin, mort} ^{involontairement qu'on nous en a au nom qu'il est} (le 12 Mars 1459)

1451-1454 ¹⁴⁵⁷ aithue. D. Ulricus Haan ^{profes} de Wurzburg.

Le chroniqueur le fait prior de 1450 à 1456. — L'histoire imprimée le met en 1443 et 1446, en l'appelant simplement Ulrich. — Le qu'il y a de lui est qu'en 1443 D. Albert et D. Ulrich, prieurs de B.heim et d'Aithheim, sont à la chartreuse d'Esp^{er} et Torment, comme visiteurs, leur approbation n'en reçoit. Voir insinuation. et le 11, mars 1454, D. Ulrich, prieur d'Aithheim, se trouve à Ilmbach avec d'autres prieurs. L'an chp. de 1461 étant Radeur d'Ilmbach en est monac. prior. C'est donc entre 1454 et 1460 qu'il a quitté Aithheim.

ch. 1438. Prior ¹⁰⁷ P. M^o in Aith. non fit mita. et D. Henrico de Arenstet praticam medicam, quam secundum jura et statuta nostra exerceat non debet, penitus interdicimus sub poena carceris in ipsa vel alia domo ejusdem provinciae sibi infligenda ad ordinis voluntatem. (C'est prob. le suit. ch. 1448 obit D. Henricus Lemanni de Arenstete Arenscate, prior monac. prof. ¹⁰⁷ 2. lafordia, ultimo ¹⁰⁷ in Aithheim.) — ch. 1439. Prior ¹⁰⁷ D. in Aith. non fit mita. ch. 1440. Prior ¹⁰⁷ P. M^o in Aith. non fit mita, et quia cum jactura alterius ¹⁰⁷ non debet quicquam velle jurari, ideo licentiam quam petit pro procuratore ¹⁰⁷ confluentiae eidem denegamus, si vero intra provinciam suam habere poterit personam in aliqua domo cum fide Prioris et conventus concedimus; alioquin visitatores habeant auctoritate capituli generalis providere. (C'est peut-être ce qui aura amené la disposition de D. Jean Puzbach, plus haut). ch. 1441. 1442 et 1443. Prior ¹⁰⁷ D. in Aith. non fit mita. ch. 1444. Prior ¹⁰⁷ D. in Aith. non fit mita, et causas duorum monachorum de quibus scribit, committimus visitatoribus terminandas, qui post debitam informationem justitiam partibus exhibuerunt. — ch. 1445. Prior ¹⁰⁷ D. in Aith. non fit mita. ch. 1446. Prior ¹⁰⁷ D. in Aith. non fit mita. et de his quae petit respondet sibi visitator ad partem. ch. 1447. Prior ¹⁰⁷ D. in Aith. non fit mita, et satisfaciat generalis fr. Joannis, coquinarii in Nurembergae, alias in futuro capitulo providetur quod aliis cedat in exemplum. — ch. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455 et 1456. Prior ¹⁰⁷ D. in Aith. non fit mita. ch. 1457. Prior ¹⁰⁷ D. in Aith. non fit mita, sed committimus visitatoribus provinciae, ut sub acta visitationis, sibi faciant misericordiam, si necesse fuerit et rationalia: et mita obtenta poterit transire ad domum, cellos M^o in Nurembergae, si prior et conventus ibidem placuerit, aliter maneat in domo suae ultimae professionis. (C'est plus que prob. abls que c'est tout. — ement après cela que D. Ulrich a été remplacé fin 1457 ou commencement de 1458. ch. 1488. obit D. Ulricus Haan mon. prof. ¹⁰⁷ in Harbipoli qui alias fuit prior in domibus Pontis M^o

funditus expilassent Prior Petrus adeo potens interventor factus est
suis in salutem, ut brevi post tempore praedam, quam in armentis, peco-
ribus, equis, vino, victualibus bonisque mobilibus abduxerant, restituerint
universam, multamque impositam limitarint, idque solo intuitu tot
bonorum operum quae fiunt in Cartusia, uti expressi habet Instrumentum
pacis. Avocatus est autem Prior Petrus abhinc anno 1499 ad Priora-
tum Dominus Herbipolis pro meliori hujus bono, ubi et pie obiit 1503,
2 Junii; Provincia simul Convisitator. (1482-1499.)

XI. — D. Benedictus Eichel Prof. huj. Ds, hucusque Prior
Buxia, strenuus decertator contra Volcacenses jura nostra in Mano
impugnantes. Villam in Proselsheim à Priore Udalrico Hbaan
venditam, à Priore Joanne Krugbecki redemptam cum consilio sui
Conventus et Visitatorum pueris vendidit; geruntamen sub conditi-
onibus feudalibus longi melioribus, et hodieum usitatis. Sub eodem
Patre Praenule tradidit se 1502 Cartusia nostra protectioni Episcopo-
rum Herbipolensium. Anno Denique 1508 cum ad Prioratum ^{Buxiansam} Norim-
^{bergensem} promoveretur, subrogatus est ei hic per electionem
(1499-1508.)

fol. 48. XII. — D. Burchardus Schneebarth, Prof. huj. Ds, et per annos
viginti solertissimus Procurator, uti ejus urbarium vetustissimum testatur,
auxit Monasterium multis feudis per totam viciniam, quorum tamen
nullum hodie superest excepto unico à se in Ettleben comparato, et
quidem anno sui Prioratus primo, uti bene notatum est. Anno tertio
nonum elapso propter senium viribus exhaustis officium resignavit;
cellam in Conventu petiit, ibi Deo soli victurus, ubi nihilominus
adhuc annos undecim perdurans naturae debitum solvit 1523, 18
Decembris. Igitur (1508-1511.)

XIII. — D. Benedictus Eichel 1511 altera etiam vice Canonice
electus Norimbergā rediit huc, ac Prioratu Dominus sua Professionis reas-
sumpto

et Herti M^{re} (Numbach) obiit 24 Aug. (1487). — Le 23 Aug. d'après la notice de Wurzbourg. —

! (1456-1463). — D. Antonius de Montzibra (von Burg Zabren), Sittencroig-
-nour, qui ne donne aucune preuve, ni n'indique la date de sa mort. L'histoire imprimée
n'indique pas de prieur entre ces dates. — Serait à vérifier. — Je ne vois dans tout
le nécrologe de la province que le suivant, qui puisse être ce prieur.

ch. 1489. obiit D. Antonius de Faulenbach monac. prof^{us} T. Pontis M^{re} in Astheim,
peut-être 1458-1468. — D. Joannes Kugbach — (Krupach et Krupach, dit
un ms. de Luckelhausen. Il est mort simple religieux en ch. 1470. —

ch. 1470. obiit D. Johannes Krupach (Flores a « Neuböck ») monac. prof^{us} T. in Luckel-
-hausen, qui fut obis prior T. in Astheim. — L'histoire imprimée n'a pas de priours
entre 1446 et 1472. — ch. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. Prieur in Asth. non fit mia.
rien autre. — ch. 1465. Prieur T. in Asth. non fit mia. et duplicat capitulo quod, juxta laudabilem
consuetudinem, non scribit capitulo petendo pro absolutione sua. et injungimus eidem
et infra unum mensem solvat visitatori taxam, pro expensis itineris ad capitulum
sari consuetam, alias abstineat a vino donec solverit. Itaq. Flores. — ch. 1466. Prieur
T. in Asth. non fit mia. et hoc quod affectualem petit committimus visitatoribus suis. —
ch. 1467. 1468 et 1469 Prieur T. in Astheim non fit mia. —

1468-1483, 13 Aug. — D. Henricus Mollmans

Celui dont la chronique parle plus haut: « profectus et circa 30 annos regularitissimus
hujus domus procurator et prior » obiit 13 Aug. — L'histoire imprimée a D.
Henri comme prieur en 1472 et 1482. —

ch. 1470. Prieur T. in Asth. non fit mia. et fr. Tachus conversus hospes in eadem domo
transiit ad domum H^{er}ilithab^{er}thi prope Gemachum, et sit ibi hospes ad ord^{is} voluntatem
ch. 1471. 1472. 1473 et 1474. Prieur T. in Asth. non fit mia. ch. 1474 (in 9e Esfordia) et fr. H^{er}thia-
-men conversum professum, D^e Pontis M^{re} in Astheim, eisdem hospitium, reconciliamus
ordini et perserverat ibidem ad ordinis voluntatem. — Pour les fin^{es} 15e siècle il n'y a plus
que les extraits d'un ms. de Buxheim « Flores » et de D. Chauet. —

ch. 1475. Prieur T. in Asth. non fit mia. et de fr. Stephano converso dicto T., circa quem acta
petunt prior et conventus ratificare et confirmare, ratificamus et confirmamus
ita tamen quod maneat in eadem domo quoadvisque visitatoris illius provincie
aliter receiverint. —

ch. 1484. obiit D. Henricus Molmanus prior T. Pontis Mœ in Althaim. —

1483-1499. — D. Petrus Eisenhut prof^{us} T. de la cronique et
prior de 1482 à 1499. — L. histoire imprimée a D. Pierre prieur en 1486.
ch. 1485. Et fr. n. conventus (T. in Althaim) pro eo quod propria autoritate de
nova plantatione recessit, si non et emendatus ponatur ad unum, mandem, in
disciplina generali. Extraits de D. Chauvet. — ch. 1486 Prior T. in Alth... non fit mia. Et
cum (D. Thomas Keller, flor.) monacho professo ^{visitor} ibidem, ad petitionem prioris et conventus
dispensator gratiose, ut sibi possint committi officia, si alias habilis ad ea ^{hoc Chauvet} se
cabitur. Insuper receptionem, prebentarii cum, autoritate visitatoris factam
approbamus cum consensu conventus, ita tamen, quod faciat obedientiam
et prebentariis iuxta ejusdem ordinationis re prebentariis recipiendis
tenorem. Extraits de D. Chauvet. Flores n. apud « Insuper receptionem... » mais a on
plus et D. Sigismundus transcat hospitatum in Ilmbach. — (Episcopus rague
et Lechinger de Schwartzburg fils de fondateur et chanoine de Eischstettens id (voir
Ann. N. 1. 253) mort en 1503 et ch. 1504). — La cronique dit que D. Pierre passa au priorat
de Murbourg et y mourut le 2 juin 1503. —

ch. 1504. obiit D. Petrus Eisenhut prior T. Horti Aug. in Horti foli, conventus prior
Alamania inferioris, et obiit in custodia 2e juni (1503) on a publié alias prior T. in Althaim
Avait été nommé ^{congrégation} ~~prieur~~ au chap. gen. de 1502. —

1499-1507, obiit D. Benedictus Eichel.

Profus de la maison et probablement vicar ou procureur, mais non prieur
de Buchheim, comme le dit la cronique ^{du parloir communautaire}. — Fut transféré à Buchheim par le R.
Père peu après le 28 oct. 1507, mais n'arriva à son poste que le 15 février 1508.
ch. 1508 Prior T. in Alth... non fit mia. Et committimus visitatoribus quantum, recepta charta, sine
omni mora quantocius ad domum illam accedant, et in forma ordinis diligenter
visitent; quibus committimus auctoritatem plenariam in eadem substituendi, insti-
tuendi et remanendi personarum de quacunque domo ordinis, etiam priuendi, emittendi,
sicut profusa ipsius T. videtur fuerit capienda. — ch. 1501 Flor. a. 1486 extraits mais rien sur
Althaim, ce qui prouve qu'il n'y avait rien à noter. — ch. 1502. Prior T. in Alth... non fit mia.
Et fr. Lucas conventus prof^{us} ibidem, qui a mandato visitatorum, qui cum ad domum
Horti X^{to}

Hortus hospitandus, miserant, obdura contempsit et contra eorum voluntatem, ad domum
suae professionis suae rediit, sit in disciplina generali ad tres mentes. — ch. 1503 visit.
ch. 1504. Priori P. in Asth. non fit mia. Et D. Gallus ibidem hospes revertatur ad domum Bonilapidis
suae professionis, et expensas itineris et in domo Pontis Moë per ipsum Gallum factas determi-
nabunt visitatores provinciae. Insuper consuetudinem introductam de legendo cantu
in ecclesia tempore quadragesimae, tanquam statuto contrariam cassamus. — Flores
ch. 1505. Priori P. in Asth. non fit mia. Et de scriptis prioris ibidem et conventus super negocio
de Nurembergae provicium est in charta. — Flores. — ch. 1506 Priori P. in Asth. non fit mia. Et D. Joh.
annes, ibidem hospes et de domo suae professionis per visitatorem, pro pace et sua iuste
emissus, habet patientiam, et disciplinam ei impositam, laudamus, a qua non possit
relaxari nisi per visitatorem, cognita tamen prius ejus bonae commendatione, quam
prior visitatori intimare habet. Et prior et conventus habeant patientiam, cum fratre
conrato converso pro hoc anno. — Itat Flores. — ch. 1507. Priori P. in Asth. non fit mia.
ch. 1508. Priori P. in Asth. non fit mia. Et D. nicholaus ibidem professus habet patientiam
et itat dicit de in domo professionis suae, prodestum quia de sua fuit visitata et nihil
dixit visitatori in actu visitationis de causis capitulo expositis. Itat Flores. —
Le prieur de Buchheim ayant été déposé le 28 oct. 1507, D. Benoît fut envoyé à Paris le 2.
mars pour le remplacer, mais il n'arriva à Buchheim que le 15 février 1508; ce
qui ne put pas empêcher l'élection de son successeur, faite probablement dans la
visite d'octobre 1508. —

fin 1507-1510, Août. — D. Burchardus Schneelarth. —
Profes et procurator de la maison, ne fut prieur que jusqu'à la fin d'août 1510.
ch. 1509. 1510 et 1511. Priori P. in Asth. non fit mia. Rien de plus. — Le chroniqueur ajoute
que D. Burchard est mort le 18 dec 1523, ce doit être 1522, car son obit est dans l'ach. 2452
ch. 1523 obit D. Burchardus (et Burchardus) mon ac profus Pontis Moë, qui alias
fuit prior ipsius domus. —

30 Aug. 1510-1514 ch. — D. Benedictus Eichal, dans la chronique
de Buchheim b. Le coutable dit qu'il est resté prieur de cette maison jus qu'en 30
Août 1510. — ch. 1512. Priori P. in Asth. non fit mia. ch. 1513 Flores n'a rien noté de Asth. —
ch. 1514. Priori P. in Asth. fit mia (est nommé prieur à Wurzburg) et proficimus in priorem
dictae P. D. Conradum propterea a prioratu Harl. ipsolensi abiectionem. Flores. — D. Benedictus
fut prieur de Wurzburg de ch. 1514 à 1521 ch. et de Bonilapidis de ch. 1521 à sa mort
5 Mars 1523. — Conradus ch. 1519-1523 ch. Visitator au chap. de 1523, 25 Avril, mourut avant
de connaître la nomination comme 1er visitator. fut aussi conrat. ch. 1506-1511 ch. —
ch. 1524, obit D. Benedictus Michael (Eichal. Eichall mac Wurb) prior de Bonilapidis
et visitator prov. Alamaniae inferioris, profus P. in Asth. qui alias fut prior dictae
P. et domorum, Buxiae et Harl. ipsol. — N'apas le monast. des visitateurs parce qu'il n'a
pas eu le temps d'exercer son office de 1er visitator. Et mort le 11 janvier 1524, d'it. le
coutable. voir à Buchheim en jeale
prouva

ch. 1514-1521 ch. — D. Conradus Jerrit

Profes de Wurzburg et prieur 1503-1514, conrat. de la province 1511-1514. —
ch. 1515. Rien dans les extraits de Flores. — ch. 1516 et 1517 Priori P. in Asth. non fit mia ch. 1517 (in de
Guinan) et p. Lazarus conversus ibidem hospes revertatur ad domum Pontis Moë suae profes-
sionis, prout petit. — ch. 1518. 1519 et 1520. Priori P. in Asth. non fit mia. — ch. 1521 Priori P. in Asth.
fit mia

reassumpto Volcacenses sicut antea compescuit, novisque illis
 articulos Wiceburgi confirmatos ceu frana posuit; aliaque praestitit
 laude digna. Praefuit tamen et profuit non plus quam sexennio, cum
 ecce venerando P. Conrado Zerrer Prioratum suum fors infirmitatis causa
 resignante, Conventus ibidem, sicut Herbipolensis fuerat cum Priore nostro
 Petro Eisenhut impetravit sibi a Capitulo Generali Benedictum nostrum
 in Priorem, cuius locum hic supplevit per viam commutationis idem
 de quo dixi (XIII: 1511-1514.)

XIV. — D. Conradus Zerrer Prof^{us} huj. Dñs qui beni regnavit 1514 coe-
 pit die 15 Maij jam desit infirmitate pariter et aura vitali carens etiam
 ante adventum Charta Capituli Generalis; ubi ad plurimam suam instan-
 tiam absolutus erat ab utroque officio Convisitatoris scilicet ac Prioris. Sed
 neque Domus Herbipolensis gloriari diu potuit nostro suoque Benedicto.
 quandoquidem eo potissimum tempore, quo lapsus heresiarcha Lutheri
 recentissimus, una cum plebe omnes lapides Sanctuarii ecclesiastici pestifero
 scandalo horrendum concussit; sed Ordo noster in primis sibi curis me-
 merabat ad Domum Boni Lapidis in prima Apostatrice Saxoniae non
 ita pridem fundatam à proxima ruina servandam destinare Praesulem
 virum tot prerogativis praestantem. Translatus est ergo Benedictus è
 Domo Herbipolensi in Domum illam, eamque cum suffulisset et rexis-
 set per quinquennium, multa passus à neo-haereticae gentis protervia,
 in officio quoque Visitatoris primarii vitam ibi finit meritis plenus anno
 1525. 11 Febr. Interea XIV. (1514-1519.)

XV. — D. Marcus N... huj. Dñs Prof^{us} praefato anno 1519 P. Conradi
 Prioris successor exasit. De ejus tamen regimine nil reperitur quam
 perbreve et unius Puntaxat anni termino claudebatur. Qualiter autem
 haec officii depositio contigerit nescitur; licet aliquantulum constet eundem
 Anno 1530 modo scilicet decennio post suam absolutionem fuisse defunc-
 tum. (1519-1520.)

[D. Jodocus]

fit mīa et suam magnam, instantiam, et infirmitatem etc. Cette disposition se faisait en chœur
29 Avril - 2 Mai, et b. Conrad mourait le 15 mai suivant, probablement avant de la connaître.
Aussi son obit l'annonce comme mort en charge.

ch. 1522. obit b. Conradus Zeres prior T. in Astheim, profus T. in Herbipoli, qui alias fuit
prior et visitator provincie Alem^e inferioris (obit 15 Mai 1521 ex nec. Wuyt).
On voit ce qu'il faut penser des affirmations du chroniqueur qui met b. Tasse Hesse prior en 1520.

ch. 1521 - 1526. D. Marcus Creutzer. -

ch. 1521. Et proficimus in priorem dictam T. D. Marcum ejusdem T. profusum, et quia d. Volgi-
mus, ibidem hospes, in officio procuratoris in eadem domo constitutus laboribus mole-
stis vires corporis multum perdidit, de eo ipsum T. profusum edicamus. - (In T. Erfordie)
Et frater Balthasar ibidem conversus vadat hospitatum ad domum in Astheim ad ord^e voluntatis
(In T. Buxia) et d. Wolfgangus ibidem profus vadat hospitatum ad domum P. M^e in Astheim
et ibidem exerceat officium vicarii ad ord^e voluntatis. (y est mort la même année
le 19 nov. ex ch. 1522). - ch. 1522. Prior T. in Asth. non fit mīa. - ch. 1523. Prior T. in Asth. non fit mīa.
Et solvat domui Horti X^{te} quatuor florenos reuenses pro relictis d. Philippi huius professi. Insuper
benigne recipiat fr. Leonardum, suum conversum, et de necessariis sibi provideat, ne
occasionem ei instabilitatis praebeat. Et solvat domui confluentiae quatuor florenos
reuenses pro cappa et expensis dicto Leonardo concessis. - ch. 1524. Prior T. in Asth. non fit
mīa, et super his quae scribunt certi Domini fundatores seu benefactores in visitatione
proxima visitatores respondebunt. - ch. 1525. Prior T. in Asth. non fit mīa. - (In T. Friburgi) et d.
Joannes Vestergardia vadat ad domum P. M. in Astheim, et ibidem exerceat officium vicari-
tus ad ord^e voluntatis. - (In T. Rutilae) et d. Germanus ibidem hospes et vicarius vadat ad
domum Pontis M^e et ibidem exerceat officium procuratoris ad ordinis voluntatis.
ch. 1526. Prior T. in Asth. non fit mīa. - D. Marcus fut remplacé par les visiteurs avant le
chap. de 1527. - La chronique dit qu'il est mort en 1530. Son obit n'est pas dans les listes de
(chap. 1527).

1526 - 1534. - D. Todocus Hess

ch. 1527. Priorem T. Pontis M^e in Astheim ^(a visitatoribus Floris) institutum confirmamus. Ita et Floris. - Restane
clair que les visiteurs ont nommé un prior à Astheim depuis le dernier chapitre, et ce
prior est b. Tasse Hess, qui paraît comme tel dans un document du 28 juin 1527. Voir hist.
imprimée p. 64. - D'après elle d. Tasse est prior d' Astheim en 1527 - 1532. -
ch. 1528. P^r d. in Asth. non fit mīa. Et hortamur eundem ut sicut laudabilitate incipit domum
restaurare, ita pars eruat et ad pristinum statum revigat. - ch. 1529 et 1530. P^r d. in Asth. non fit mīa.
ch. 1531. Prior T. in Asth. non fit mīa. Et fr. Conradus (conradus?) conversus hospes ibidem, reverte-
tur ad domum huius professionis in Buxia, ad instantiam prioris T. Buxia. - (In T.
Moguntiae) et d. Benedictus ibidem, hospes vadat hospitatum ad domum Pontis M^e
in Astheim. - ch. 1532. Prior T. in Asth. non fit mīa. Et solvat prior T. Herbipolis de summa
debita annua 26 florenos, cujus solutionis terminus primus erit hoc anno in festo Stⁱ
Michaelis, et deinceps usque ad solutionem totalis summae. Quod si infra tres menses
post terminum elapsum, non fecerit, sit extra sedem suam quousque solverit. -
ch. 1533. Prior T. in Asth. non fit mīa. - ch. 1534. Prior (Floris) et Rectori P^r d. in Asth. non fit mīa.
et solvat prior T. Horti X^{te} quatuor florenos procuratori huius olim concessos (la copie
de la carte générale n'a pas fait attention, car en 1535 il a encore Prior et il y a sûrement
un Rector. - D. Tasse Hess fut transféré supérieur d' Erford en 1534 soit avant, si il y a
un Rector à Astheim au chap. de 1534, soit après si c'est Floris qui se trompe.

XVI. — D. Jodocus Hess Professor et Procurator Dñs nostra, prout
Chronica Domus Erfordiae docto calamo Prioris Arnoldi conscripta
expressè testantur, contra quorundam Professum Erfordiensem eum fuisse
putantes. Quod verò jam anno 1520 Prior hujus extiterit, probant
ipsiusmet litterae eodem anno in festo Exaltationis S. Crucis ad Friede-
ricum seniores D. in Schwarzenberg datae, ac ibidem asservatae, ubi
de insigni conqueritur injuria sibi neo Priori ab Osthimensibus, et
autore F. Exico sua Domus illata; quā in causa D. Abbas
Schwarzacensis interea et mediatorum egit. Porro Jodocus iste quovis
in scribili apprime expertus atque versatus |: qualis etiam a Petrojo
in ejus Bibliotheca Cartus. inter celebres Ordinis nostri scriptores pra-
dicatur: | alia sua praeter opera triennale sermonum Capitularium
spiritu ascetico gravidum, nec non Historiam S. P. N. Brunonis
de cepta et propagata Religione Cartusiana pulcherrimo poemate
quasi depictam praelo reliquit, melioribus utique temporibus dignus.
Anno namque 1525 mala belli rustici cum suis portare
cepit, in Chronicis germanicis a me fuisse satis enarrata; ubi pariter
sicut et superius in hoc eorundem Compendio latius revideri poteris,
quibus rationibus, quibus consiliis per se quidem bonis in eventu deni-
que suo fatalibus documenta Domus cum yasis Ecclesiasticis civi-
tati Schweinfurtensi tum temporis probe adhuc Catholica 1527
deposuerit asservanda. Anno 1528 Prioratum exfita humilioris
et tranquillioris desiderio relinquens, in Conventum se recepit Buxianum;
ubi injuncto sibi vicariatus officio functus est, quousque ad Domum
Erfordiensem jam propemodum secularissatam ac deperditam
recuperandam quā novus Prior ablegaretur. De hoc ita sonant
Chronica Domus ejusdem: " D. Jodocus Hessus oportuno tempore
" a P. P. Visitatoribus Provinciae cum sex aliis Patribus anno 1534
" Prior Domus missus fuit, qui omnigenā eruditione clarus et pietate
zeleque.

Il est mort prieur d'Isford le 23 sept. 1537, d'après le nécrol. de la dite maison qui a :
« 23 sept. Obiit V. P. d. D. Johannes Hattus prior hujus T. necnon quondam prior in Althaim et
procurator in Htingen. » ch. 1540. Obiit D. Johannes Hattus prior d. Isford. alias prior in Althaim.
Il est prieur d'Althaim, il fit le sermon au chap. général de 1531. Il fit une seconde
profession à Althaim, mais ce n'est pas là qu'il se fit religieux d'abord. En ch. de
1538 a eu effet : « Prior d. Isford non fit nra. Et declaramus dictum priorem et consensu
R. Patris ultimo defuncti, professum d. in Althaim. » Je serais porté à croire qu'il fit sa pre-
mière profession à Buxheim. — Le chap. de 1549 renvoie D. Johannes, vicaire
d'Horti X^{te} à Buxheim, sa maison de profession, et dans le nécrol. je ne vois
pas d'autre D. Totta que lui. —

1534 - 1536, ^{10 Aug.} D. Sebastianus. Rector. —

ch. 1535. Rector d. in Alth. non fit nra. Et solvat tandem, quanto citius fieri poterit consil-
-itatori pro personis ad eum, missis. Et D. Bertholdus (ibidem) hospes habeat patienter
in petitione sua. — ch. 1536. Et hortamur D. Bertholdum, vicarium nrore T. ut
pro Dei et ordinis honore, sub spe amplioris praemii celestis ibidem, quae nostra deus
religionis ferventer et perseveranter exerceat, concedentes illi post mortem suam
si in hoc sancto Dei opere religioso perseveraverit, unum, missam, de B. M. a reg-
-ulis sacerdotibus in provinciis inferioris Aemaniae et Rheni celebrari.

ch. 1537. obiit D. Sebastianus Rector T. in Althaim, alias prior Tomerum, Buxia
et Harbipolis (1530-1531). — Et mort le 10 tout 1536, d'après l'histoire de Würzburg
l'histoire imprimée d'ici en 1536. —

1536 - 1543. — D. Joannes Hagel

Le chroniqueur le fit prior de Ruremonde

ch. 1538. Priori d. in Althaim non fit nra. Et injungimus ei ut sine ulteriori rela-
-tione solvat priori Horti X^{te} 6 florenas quas ei tenetur. Ita floren. — 3 Et extraits
des années suivantes mentionnent sur Althaim. — Mais à l'année 1543 il dit :
« de misericordis nihil inveni. » D. Jean n'a pas dû rester à Althaim au-
delà de 1543, car en 1544 le prieur d'Althaim est nommé consiliarius et
ce n'est plus lui. — L'histoire imprimée ne mentionne pas ce prieur, mais

233
" zeloque Religionis insignis et exemplaris, hactenus Dominus in
" Buxheim p[re]sarius, alias Professor, Procurator et Prior Dominus
" in Ostheim. " [XVI. D. Joocus Hess: - 1520 - 1528.] -

XVII. - D. Joannes Brizbach alias etiam Buzbach vocatus.
Ignota Dominus Professor, de cujus memoria nihil superest nisi solum
nomen et dies obitus. Postquam enim Priori D. Jooco post Capitu-
lum Generale 1528 successisset, anno subsequenti 19 Martii jam
defunctus, ^{castro d. Joan. Buzbach Prior an 1439 et mort ex d. 1459, d. 19 Martii} adeoque sex novem mensibus Prior sedisse legitur. 1459

[D. Jo. Buzbach: (1528 - 1529).] -
XVIII. - D. Sebastianus N.... Professor huj. Dominus in septimo sui
regiminis anno qui et ultimus erat, ad effectum perduxit quartam
Ostheimenses inter et Polracenses conventionem sive contractum, quo
tres pridem antecedentes una cum universo jure fluminis, quod
Cartusia possidet, innovati atque ab ipso Celsissimo Principe Her-
bipolensi stabiliti sunt et confirmati. Brevis post, nimirum 10 Au-
gusti anno Christi 1536 natura debitum solvit. Interea non
capio, quo fundamento vel potius errore, obitus ejusdem Calendario
nostra Dominus illatus sit sub titulo Rectoris, licet primo a Visita-
toribus Provincia institutus fuerit Rector; peregrinum tamen nimis
foret credere, eum integro septennio ad gradum Prioratus a Capitu-
lo generali non fuisse admissum: contra consuetudinem illius
et moderni temporis. Quid plura? In prefati contractus Instru-
mento publico vocatur aliquoties Prior, et conclusio sic habet: So
bidormon wir Sebastian Prior und Convent der Barthhaus zu Ostheim
Denique et Manuscripta Conventualia dicunt eum Priorem nec
solum hic sed et Herbipoli antea. [D. Sebastian: (1529 - 1536).] -

XIX. - D. Joannes Hagel vel Hägell, quod utrumque in
publicis instrumentis legitur, et quidem de anno 1536, 2 Decemb.
nec non 1538, ubi contra Abbatem Schwarzacensem in puncto cujus-
[tam anni]

a le suivant en 1544 et 1545. —

ch. 1552. obiit D. Joannes Haufft prior ⁷ in Artheim obiit 5 sept. — ita Flor.
Le necr. de Villen. et D. J. ob. lapid. obiit: ob. D. Joannes Hoeft prior ⁷ in Artheim
obiit 5 sept, et habet missam de B = M = per tot. ord. — (Il faut évidemment
alias prior, car il n'est pas mort en charge comme la suite le prouve. —
Le chroniqueur le dit mort le 3 sept. 1551. Mais son obit montre ce que vaut
la querelle du chroniqueur contre ceux qui écrivent son nom autrement
que lui.) —

fol. 49. XIX. dam annui census decertavit, sicut et anno 1540 contra
Franchenwinheimenses nostrum ibi emphiteutam ad commune
opus fabrica ecclesiastica angariare volentes. Miror igitur quo-
modo in manuscriptis quibusdam privatis, imò in ipso Calendario
Domus habeatur Pater Joannes Hafft et Joannes Heuff; quando-
quidem talis nec in documentis authenticis invenitur, neque cum
huius vel alterius temporis calculo conferri potest. Erat autem Pater
iste Professor Domus Ruremundensis ex provincia Rheni, quo et
1542 absolutionem a Prioratu consecutus forsitan ex horrore pestis
tunc per Franconiam grassantis remeavit, ibidemque anno 1551
in pace quievit 3 Septemb. (D. Joan. Hagel. 1536 - 1542.) —

XX. — D. Gerhardus Bonn Professor Domus Confluentiae, egre-
gius oeconomus ac defensor iurium suorum. Anno primo 1543
impetrata contra Volcaceses commissione, antiquos contractus
innovari, roborari, novisque articulis augeri fecit. — 1544, in
temporibus quidem adeo angustis, de parsimonia tamen sua Tum-
taxat biennali postulatos 1800 florenos Reverendissimo Principi et
Capitulo Herbipolensi sub pensione 86 florenorum à Satrapa Vol-
cacensi annuatim mittenda commodavit. Anno eodem acriter con-
questus apud Comitem in Schwarzenberg de non impetrabili auxi-
lio Herbipolensi contra Satrapam Volcacensem ius venandi in
territorio Ostheimensi sibi violenter arrogante: volebat ultra
praestare oblationem in festo S. Kiliiani, protectioni Herbipolensi
provisis renunciare paratus. — 1546 translatus est ad Prioratum
Boni Lapidis; sed inde quoque Haereticorum furori cedens brevi
recessit ad Conventum Professionis suae, ubi obdormivit 1561,
23 Junii. [D. Ger. Bonn p. (1543 - 1546.) —

+ XXI. — D. Theoricus Soherius a Stratis, vulgo aus der
Bergstrass Professor Domus Coloniae, a Petrejo Doctorebus Ordinis
Bergstrasse [nostri

1543-1550. — D. Gerardus Bohn. —

Flores, qui a des extraits des chartes du chap. gen. de 1543 à 1550, n'a rien sur
Atheim. — ch. 1550. Priori D. in Atheim, fit mra etc. et plus loin
Priorem domui Bonilapidis proficimus D. Gerardus, propterea ad domo
in Atheim absolutum. Voilà qui est clair contre la chronique qui fait à
tort D. Thierry Loer prieur d'Atheim, de 1546 à 1550. —
ch. 1551. Priori D. Bonilapidis fit mra... et prior absolutus revertatur ad
domum Confluentiae suae professionis, nihil apportando aut secum sumendo
ad Confluentiam nisi ea quae inde attulit. Le prieur d'Atheim est con-
sulteur de ch. 1544-1550 et de 1550 à 1551 le prieur Bonilapidis. D.
Gerard a donc été consultant ch. 1544-1551 ch. —
ch. 1555 obiit D. Gerardus Bohn (Boene.T.C.) prof^m de confluentiae, Rector
D. Buxiae et olim prior D. in Atheim. (et D. Bonilapidis et consultant pro
Alem^{ie} inferioris, publié). — Il n'est donc pas mort le 23 juin 1561. Il a été
nommé Rector de Buxheim après la mort de D. Thierry Loer, arrivée
le 26 Août 1554. —

1550-1554. — D. Joannes Horst

ch. 1550. Priori D. in Ath. fit mra, et proficimus in priorem dictae c. D. Jo-
nem Horst vicarium D. Ruremundae. Et p. Sebastianus convectus prof^m D.
Buxiae vadit ad domum Ratisbonae, quem ibi profectum facimus. Itaque
ch. 1554 Priori D. in Ath. fit mra, et institutionem novi prioris committimus
visitationi principali. Et priorem absolutum proficimus in priorem D.
M. i. misericordiae Dei provinciae Saxoniae. — Le chapitre de 1559 nomme
un autre prieur à Francfort (Niederr.). —

257
XXI. nostri scriptoribus associatus; elogium obtinuit viri de Ordine suo quam optime meriti, aliis impertiviti, multarumque vir-
tutum ac Donorum Prioris, quamvis hic de regiminis ipsius docu-
menti residuum nil inveniatur, sicut neque de subsequentium
Annum Priorum: id quod temporum injuriis adscribendum. Interea
tamen compertum est, eum ex Ostheimensi Praesulatu 1550 ad
Buxianum ascendisse. Ac Penum 1554 in visitationis actu, visi-
tatores deposuisse mortalia. [O. Heil. Loer: (1546 - 1550.)]

XXII. — D. Joannes Horst Professor et Picarius Domus Ruremundae
post Hamorum dies parvos et malos hoc in Prioratu gustatos vix-
que superatam belli Brandenburgici Franconiam quoque depopulatam
tempestatam, 1554 ad Prioratum Domus Misericordiae Dei prope
Stettin Provincia Saxonia advocatus, ac postliminio Prior Domus
Bethlem prope Francofurtum ad Oderam vita functus est.

[O. Heil. Loer: (1550 - 1554.)]

XXIII. — D. Jacobus Heil, Raspingensis, Professor in Cüchelhausen
hactenus Prior Domus Erfordiae, cujus in Chronicis vir praclarissimus,
cunctisque ad bonum Superiorem requisitis abundanter praeditus mul-
tum laudatur. Iuxta nominis ipsius etymon vere Domui huic
salus facta est; cum ipso tempore, quo eadem in extremo quasi
versabatur agone, missus advenit, eamque, etsi ab exitiali statu,
qualis superius seculo secundo descriptus est, ad multo meliorem
resuscitare nequiverit; Deo tamen adjuvante à presentissimo ac
totali interitu per annos novem Praesul ferventissimus servavit.
Anno etenim 1563 Cartusiam Herbipolensem postulatus et impe-
tratus Prior suscepit regendam, utque et Domui suae Professionis
fieret in salutem tandem circa annum 1567 illic unanimiter
in Priorem electus est. Inde cum aliquando negotiorum causa Her-
bipolim proficisceretur lethali morbo correptus ibidem et extinctus est

[1574]

1554-1555. D. Hermannus. —

ch. 1555. obiit D. Hermannus prof^{us} & claustr^{us} M^{ae} prior^{us} in Astheim.
Inconnu du chroniqueur ainsi que le suivant.

1555-1561. — D. Joannes Speyerer. —

L'histoire imprimée donne comme prior en 1555-1559 D. Jean Speyerer
qui en effet est mort en charge ex ch. 1562. — C'est probablement lui qui
est mort le 23 juin 1560, au lieu de D. Gerard Bonn. —

ch. 1557. Prior^{us} in Asth. non fit m^{ia}, quam hortamur ut propter Deum patienter
ferat et simpliciter studeat opus Dei. — D. Hermannus procurator^{us} d'Astheim
est nommé prior^{us} d'Elmbach. — ch. 1560. Prior^{us} in Astheim, non fit m^{ia}.

ch. 1561. Prior^{us} in Asth. non fit m^{ia}. Et hortamur procuratorem, ut deo^{us} ut dising-
-nus suos superfluos et vagos correat et monasterium non exeat sine licentia
sui prioris et honesto famulo, et plus solito revereatur suum priorem, si
justum Dei et ordinis cupit effugere contumaciam. Flores et D. Cham et.

ch. 1562. obiit D. Joannes de Spira (Despina. T.C.) prior^{us} in Astheim olim
corvisitator prov^{us} Alemannie inferioris. — (nommé corvisiteur au chap. de 1553
n'est pas renommé à celui de 1560. —

1561-1563. ch. — D. Jacobus Heil, Rector. —

ch. 1562. Rectori^{us} in Asth. non fit m^{ia}. et confirmamus eundem in officio
Rectoris usque ad Capitulum generale. — C'est assez clair contre le chroniqueur.

ch. 1563. Rectori^{us} in Asth. fit m^{ia}. . . est nommé Prior de Wurgburg
1563-1565, ensuite d'Esfort avant le chap. 1567-1573 ch. et de Luchelhausen

ch. 1573-1574, 23 Janvier. — On voit combien les dates du chroniqueur sont

ch. 1574. obiit D. Jacobus Heil prior^{us} in Luchelhausen et olim domo^{us} ^{crates!}
in Astheim, Herbipolis et Esforvia. —

1574, 23 Jan. Itaque quem Domus hac nuper non potuerat-
q̃sum sibi retinere haereditavit eā occasione mortuum terraque
manavit ante introitum Chori in claustrum, ubi lapis ejus sepul-
chralis ad aram S. Hieronymi ostenditur. [C. 1554-1555.]

XXIV. — D. Hermannus ab Affelen ex Provincia Rhemi
Domusque Gulmañia cuius Professor erat, huc sub titulo Rectoris
Destinatus, eodem adhuc anno 1563 Diplomate e Majori Cartusia
secuto praecelantati D. Prioris nostri Jacobi successor; sed elapso trien-
nio etiam subditus factus est, quando Prioratu hoc relicto hospes
in Domo et Conventu Herbipolensi, ubi tunc idem Jacobus pra-
erat, habitare cepit usque ad vitae finem qui fuit 1575. [1553-55.]

XXV. — D. Mathias de Monte, vulgo aiis Mont vinor forst
statt in Nederland Primo Domus Hildesiae, secundo
Buxia Professor quantoquidem secunda professio per novam collec-
tionem Statutorum abrogata tunc temporis adhuc in usu erat,
ut si cui de more Ordinis alicubi hospitanti Domus illa arri-
deret, ipseque vicissim Domui professione solenni illic repetita
novo gremio incorporaretur, nec ad Domum primae Professionis
pertineret amplius, aut reciperetur nisi ut Hospes. & Buxiana
ergo secunda Professionis suae Domus Mathias noster primum
erexit Prior in Grunau. Haeretica deinde Comitum Wertheimensium
impietate una cum suis expulsus, sedeque propria extorris vagus
circubat hujus suae Provinciae Domos: Visitator is primarius erat: ibique
per tempus et tempora morabatur. Neque tamen desit
desertam Domum suam Grunaviensem possessionis tuenda causā
frequentius invisere, et assumptis secum viris generosis constitutos
a Comitibus iniquos incolas expellere. Ubi contigit aliquando,
ut emissariis Wertheimensibus improvisi irruentibus ipse staret
ad pauperem locum, parans sibi pro prandio ova frisa,
vulgo

1563-

D. Matthias da Monte.

ch. 1563. Rectori dñ in Art. sit mia, et regimen atque administrationem illius commit-
timus priori P. in Granau visitatori. (qui n'est autre que D. Matthias de Monte, qui
chassa de Granau par le comte de Wertheim, n'avait plus de demeure fixe). —

ch. 1564. Rectori d'An Arthcim non fit mia. Et D. Hermannus ad suam magnam inst-
tantiam revertatur ad domum, Coloniae suae professionis. (Ce D. Hermann est le même qui
étant ~~prieur~~ d'Arthcim fut nommé prieur S. Urbach au chap. de 1557). Le recteur
qu'il y a à Arthcim au chap. de 1564 est-il D. Matthias, ou le D. Hermann dont parle
le chroniqueur ?? - L'histoire imprimée a comme supérieur en 1565. D. Matthias.
et est d'Arthcim qu'il écrit à l'empereur en 1563 et 1565. -

ch. 1565 Rectorem T. in Arth. proficimus in priorem dictae T. Et non permittat infring.
libertates Ordinis et domus. Ita et Floret. — ch. 1566. Priori T. in Arth. non firma.

ch. 1567. Priori & in Alth. non fit mita. Et D. Toamann ibidem professum facimus et institui-
mus profectum et procuratorem D. Novae cellae in Grünau ad ordinis voluntatem. —

ch. 1568. Priori P. in Asth. non fit nra. Et O. Joannes sacrista cum vigilantia diligenter
officium sacristae exerceat. - ch. 1569 Priori P. in Astheim non fit nra. ch. 1570. Priori

2e in Arth... non fit m^{ia}. Le même chap. de 1570 nomme comme visiteurs Les Prévôts de
Grunau et d'Astheim. Le prévôt de Grunau est D. Mattheus, car il a porté ce titre
jusques 1574, quoiqu'il fut prévôt ailleurs. C'est donc un autre qui est prévôt à
Astheim, et cet autre n'est point D. Hermann Affelen, qui au chap. 1569 est
vicaire à Dulmen et est envoyé procureur à Mayence, et au chap. de 1570
est envoyé de Mayence à Wurgburg. (d. 1570. in 7. Moguntia) et D. Hermanus Affelen
ibidem hospes et procurator vobis hospitatum ad domum, Herbipolensem provinciam
Alemannia inferioris ad ord. voluntatem.) d. 1575. d'ist D. Hermanus ab Affelen profus

« Hermannus Affelden Monasteriensis, vicarius, postea procurator Moguntiae » cat. des
profes de Dulmen (il professa peu avant 1553). — On voit que tout cela n'est pas en faveur
du chroniqueur. D'ailleurs D. Matthias de Monte a été sûrement prieur d'Astheim.

[illegible]

XXV. fulgò eis Eierschmalz ; illi ergo plurima post-
convitia injuriosa : Ah calve ! inquit, tu stas hic capite
discooperito, et pideris indigere cappa ! Cum illico eversam
tripodem testaceam cum tota massa capiti penetrando impo-
nunt, eumque enormes inter cachinnos Monasterio exturbant
tam ignominia quam dolore suffusum.

Illo in exilio multum laboravit pro Monasterio sibi com-
missis, Norimbergensi vel maxime, cujus recuperationem ante
thronum Caesaris tum praesens, tum absens urgebat. Extant adhuc
in opusculo quodam de Norimberga Catholica typis impresso
duae ejusdem Epistolae, una ad Imperatorem Ferdinandum 1563
altera ad Maximilianum Successorem 1565 data cum hac
subscriptione : Für Rheimen & Mai allerunterthänigster
Caplan Mathias de Monte, armen - Vorseher, Prior des
Carthaus Gmraux und des Ordens durch die francki-
sche Province - Visitator. Datum Marianbruch, Ost bey
den 28 Mai.

fol. 50.

Anno igitur 1566 Prioratum Ostheimensem ex praefato
dicti Hermann ab Affelen discessu commode vacantem Provincia
vagus Visitator consecutus est. Hic quam sollicitus ac fervens
bonorum et juvum Domus Administrator fuerit in magnis,
testantur ejus litterae in minimis, scilicet in causa yiminum
quorundam volente Senatu foliacense resectorum 1566) calanio-
perquam serio data. Anno 1570 Buxiam in Domum scilicet
professionis suae electus, ibi Prior transmigravit. [C. 1566-1570.]

XXVI. — D. Joannes Hauptius Professus huj Domus eo tempore solus
et unicus, utpote normisi meris ab hospitibus iisque perpaucis
inhabitate. Iste fit ad magna et generosa natus et qualificatus
undequaque è Procuratura, quam hic annis pluribus administrarat

[anno

— 1570 post ch. — D. Hermannus Breinich ?? —

ch. 1586. obiit D. Hermannus Breinich professor & coloniae et olim prior in Ilmbach. —
La cron. de cd. dit: « D. Hermannus Breinich fait professeur 8 oct. 1534, fit prior & in Ilmbach
1568. obiit le 7 julii 1585, vint in ordine 52 ans. » Non avons vu que D. Hermann fut
nommé prior d'Ilmbach, non en 1568, mais au chap. de 1557 et qu'il retourna à Althain
avant 1564. — Ne serait ce pas en 1568 qu'il aura été nommé prior d'Althain, quand
D. Mathias de Monte se rendit à Luchelhausen dont le prior venait de mourir?
de 1568? —

post cap. gen. 1570 — 1591, ^{4^{Jun. Ann.}} ^{1^{juillet ch.}} D. Joannes Hauptius. —

ch. 1571. Rectorum & in Althain proficimus in priorem dictae &. D. Hermannus
vicarius dictae &. exerceat officium, procuratoris quidem & ad ordinis videntiam
(N'est d'air qu'il y a eu changement depuis le chap. de 1570. Le prior déposé ne serait-
il pas ce D. Hermann vicair qui la chap. de 1571 nomme procureur? La même asse-
mblée que ce prof. de Cologne, procureur d'Althain, nommé prior d'Ilmbach en
1557, puis revenu à Althain, d'où il demanda à retourner à Cologne en 1564. —
D'ailleurs le nécrologe de l'ordre n'en a pas d'autre.)

ch. 1572. Prior & in Alth. non fit mta. Et super his quae prior petiit et scribit commissariis pro-
videlunt. (La carte n'indique pas quels sont ces commissaires). — ch. 1573. Prior & in Alth. non fit
mta. Et visitatur ipsa & per priorem, Infortia et socium per eum, assemblentur.

ch. 1574. Prior & in Althain non fit mta. ch. 1575. Prior & in Alth. non fit mta, quem hortan-
tur, ut ^{et operam} ~~et operam~~ et procurat libertatem &, et maxime confirmationem,
tutelarum litterarum, ipsius &, nec ullo modo scribam admittat nec recipiat
cum nulla vel sit causa legitima nec rationabilis. Et D. Joannes Ildechini
hospes ibidem, vadat hospitatum, ad damum, Infortia, D. Chauvet et Flores. —

ch. 1576. Prior & in Alth. non fit mta. Cui mandamus denovo et conventui, ut invigilent
circa privilegia et libertates dictae &; prohibemus etiam, sub penis parvis arbi-
trariis, ne aliquo modo scribam, vel servientem, illis et domui obtineri permittant.

ch. 1577. Pri & in Alth. non fit mta. D. D. Andreas hospes et vicarius ibidem vadat hospitatum,
ad domum Harbip. ubi de sua infirmitate, ob praesentiam medicorum, citius curari
poterit. — (in & Harbip) et D. Martinus procurator ibidem vadat hospitatum ad damum
in Althain, et ibi agat quae sibi a priore injunguntur. — Flores. qui non tunc puer 1578.

ch. 1579. Pri & in Alth. non fit mta. Mandamus et prohibemus conventui et non permit-
tant domui nova onera contra privilegia ordinis et dictae & imponi. D. Chauvet
et Flores

ch. 1581. Pri & in Alth. non fit mta. Et D. Balthasar ibidem hospes vadat hospitatum ad ^{et Flores}
domum

XVI anno 1568 in Cartusiam Herbipolensem novus Rector transpositus et in sequenti Capitulo generali Prior illius institutus est. Anno vero 1570 huc remeavit regimen hujus Domus suscepturus sub Rectoris titulo, donec similiter a Capitulo generali Prior anno succedente inauguraretur. Postmodum 1573 Provincia Convisitator denique 1583 Visitator creatus est, non modo Domorum Astheimensis et Ilmbacensis, quarum utramque pariter uno eodemque tempore duplex Prior regerat, sed et totius Provinciae conservator, restaurator et reformatior nuncupari meruit. Cum singulari Religiositatis exemplo, prudentia Doctrinâ operoso zelo eas adjuvit, positis etiam ubique novis ac praeclarissimis Prioribus, Novitiis⁹ Ma-⁹ gistris. Quae autem hic egit laude et pro illis temporum circumstantiis admiratione dignissima. Et quomodo se Episcopo Julio Privilegia nostra ratificare remienti munus pro Domo suâ opposuerit, ecce haec scripta sunt in Compendio superius ubi de saeculo secundo, fusius aliquando, licet non satis digne, in Chronicis meis Germanicis.

Obit denique hic iste magnus in itinere reditus à visitatione Austriaca 4 Jun. 1591. Cujus corpus in Choro Conversorum Cartusiae Aspachensis reconditum est.

1590-1591.

XVII — D. Lucas Tomisius Professor Buxiae à tum superstite Provincia Superiore Rector, a generali deinde Capitulo Prior creatus, gubernavit hanc Domum duntaxat triennio. Reliquit secundo villam nostram in Proselshheim 1592, 2800 florenis, in cuius reliquitionis instanti sub termino Cathed: Petri adhuc Rector legitur. Anno 1594 Buxiensem Prioratum consecutus esse perhibetur; eoque resignato mortuus in Conventu ibidem 1602.

[D. Ludovicus —

domum in Ulmbach; et dicta domus visitatur per visitatorem cum socio,
non obstante statuto. — ch. 1583. Visitantur domus Buxica et in Arthaim per priorem
et in Luckelhausen cum socio, pro Arthaim assignatur socius D. Matthias de
Monte, vicarius Buxicae. Flores. — ch. 1585. Prior et in Arthaim non fit nra, et D. Mel-
chior sacrista exerceat officium vicarii diligentem et fideliter jurando priore^{Flores.}
ch. 1592. obiit D. Joannes Hantius prior^{et} in Arthaim (sic pour Arthaim) et olim^{et}
Healipolensis, visitator prov^{et} Alemanica inferioris, habens plenum monach.
et missam de B^e M^e per tot. ord. — (les yhem. 11. 446. le disent mort le 4 juli (Flores.
sit 4 juin) en faisant la visite à Mayence.) ^{convitator - ch. 1571-1572 et 1573-1586 ch.}
^{Visitator ch. 1572-1573 ch. et ch. 1586-1591.}

1591-1594. — D. Lucas Pomisius.

ch. 1592. Rectorem^{et} in Arthaim proficiamus in priorem, dictae^{et} —

Fut remplacé après le chapitre de 1594. —

ch. 1602. obiit D. Lucas Pomisius prof^{et} T. Buxica, quoniam prior^{et} just^{et}
et^{et} in Arthaim. — (obiit 30 juli 1601. a été prieur de Buxheim de 1585 à 1587
fin, ou commencement de 1588, déposé par les commissaires, dont le principal
était D. Guillaume Triphaeus

1594-159... D. Antonius Volmar.

ch. 1595. Rectorem^{et} in Arthaim proficiamus in Priorem. Dans des notes laissées
par D. Le conteur, il est dit positivement que ce recteur nommé prieur est D. Antoine
Volmar, prof^{et} de la maison. 43 arburgensis (sic Petrus p. 14) transtulit ex gallico Dic-
-mate in latinum, auctoris plane libellus P. Mathiae Bellintani, capucini...

(Practica orationis mentalis seu contemplativa.) Imprimé à constantia, chez nicolas
Kalt, 1607, 2 vol. 12. — et à cologne, 1609. chez Gualltharus. — Combien de temps est-
il resté prieur, je l'ignore, mais pas longtemps, au plus jusqu'en 1599. —

ch. 1599. Domus in Arthaim visitatur per priores Buxica et Ratisbonae cum plena
potestate absolvendi quodvis officiales. Flores. — ch. 1604. (in Arthaim) et D. Antonius
Volmarus, prof^{et} in Arthaim, ibidem hospes stabilizat et conquiescat in sua certa
et sua professione. Flores. — Apparavant avait été Recteur de la chartreuse de Brunns
au commencement de 1601 jusqu'à la fin de l'année et peut jusqu'au commencement
de 1602.

D. Sudoxicus Hager, Uberlinganus, surculus et imitator P. Joannis Hauptii à quo ad Religionem admissus, ac brevi post Professionem ex defectu parvis et ordine antiquioris subjecti Procuraturae adhibitus est, intuitu quidem singularium probe fundatae perfectionis speciminum, et quod in saeculo jam fuisset vir maturus, et Clericus sacerdos; atque hic consummatus in brevi explevit tempora multa. Quibus de rationibus etiam Prior institui meruit, nec inani spe; nomen etenim ad finem usque vitae retinuit viri prudentis, pii, sancti, usquequaque excellentis, adeoque pariloqui ut vix aliquando lapsus in lingua sua putaretur. Jura nostra Dommerstörffia generosi defendit, Decimas Hohenheimenses a Priore Benedicto Eichel 1504 venditas, 1600 recuperavit. Praeter alia aedificia Ecclesiam Conventualem cum Domino Capituli praesentem in formam redegit, ut supra praelibatum est. Cum in munere Convisitatoris, quod 1606, quam Visitatoris, quod 1610 ipsi Be-latum fuerat, plurima praeter incommoda vitaeque pericula, huc etiam pestilente per Franconiam grassante, dum Cartusiam Eichelhusanam eam infectam visitaret, correptus in Domino Herbipolensi diu, Conventu ibidem prorsus ignorante, lethaliter decubuit, donec auxilio Dei sub diligenti cura D. Georgii Weingartner Prioris salvus suae Domui Provinciaeque restitutus est. Anno tamen 1615 Buxia in actu visitationis doloribus calculi succubuit 19 Aprilis. Ecce vero villam Proselsheimensem cujus redemptioni à Priore Luca Pomisio factor ipsemet tum temporis Procurator cooperatus fuerat, elapso decennio, scilicet 1602 rursus ad manus emphiteuticas pro 3200 florenis vendendo, et vice nunc tertia sub onere tamen feudali annuo dimiserit, motiva quidem hodie nobis incognita, tanto tamen Superiore indigna nullatenus censenda sunt.

1596 - 1616.

[XXIX. - D. Dionysius

de 1602. — ch. 1607. (Mre Buxia). & D. Antonius Volmarus reuertatur ad domum,
in Althain, sua professionis, quam priori commendamus. Floras. —
ch. 1610. ... & proficiamus in priorem & in molle D. Antonium Volmar professum, est
procuratorem, & in Althain. — ^{est déposé au priorat de malé par les visiteurs entre}
les chap. de 1612 et 1613. — ch. 1613. Priori & in Alth. non fit nota. ... et D. Antonius Vol-
mar ibidem professus est ad domum, in Aggsbach. — Floras. — ch. 1625. Priori & in Alth.
et D. Antonius Volmarus est ad visitatorem, provinciae Alemannie superioris quicquid de
domo providet. Floras. — ^{d'après Bernari Pex est mort en août ou le 19 nov. 1633. le nat.}
Volmutz ^{copie qui est peut être defectueuse pour les jours.} la marque ^{selon la graph. Volmutz} ainsi au 10 nov. 1633. V. T. Antonius Volmarus prof^{us} in Althain, vic^{us}
rector Brunae, vicarius et procurator Olmucensis, donc 19 nov 1633.
ch. 1634. obiit D. Antonius Volmar prof^{us} in Althain, alias prior agis dans & et
de in malé, (il faudrait ajouter « et rector & Brunae »).

159. — 1615, 29 Avril. D. Ludovicus Hager. —

ch. 1597. Domus in Umbach unione, cum domo in Althain, procurat visitator perfecti
servatis servandis. (n'est pas lieu). — ch. 1606. Priori in Alth. non fit nota. et officiales a prior
institutes confirmamus. A futuro sermonem faciet prior & in Althain.
ch. 1608. Priori & in Alth. non fit nota. et D. Brunonen, prof^{us} Ratisbonae in vicarium,
instituitur. Et visitatur & par priorem, Curiam, cum socio cum plena auctoritate
capituli gen^{lis}. — ch. 1610. P^{re} J. in Alth. non fit nota. et D. Dionysius Fichtlinus prof^{us} et
vicarius exerceat officium procuratoris. — Le proc. D. Antoine Volmar est nommé
prior de malé, et le pieux dépositaire Buchain, D. Benoît Strambacher, est envoyé vicair
à Althain. — ch. 1611. Priori & in Alth. non fit nota. et D. Toarnen, Schöglar prof^{us} Ratis-
bonae in vicarium, infest amum institutum, confirmamus; et D. Valentinus Ziegler
prof^{us} J. Habspolensis vadat ad domum, Inevianen, ch. 1613. Priori & in Alth. non fit nota
et D. Barnario ibidem prof^{us}, ex ordine Mendicantium, ad nostrum ordinem transgresso
utramque vocem concedimus. D. Antoine Volmar est envoyé à Aggsbach. —
ch. 1615. 18 maij. obiit D. Ludovicus Hager prof^{us} et prior & in Althain, visitator prov^{us}
Alemannie inferioris, habens partat. on. pluri. cum pl. monach. et milib. de B^e M^{re} et
anniv. pass. sub 29 Aprilis. (Floras dome aussi 29 Avril comme il est dit dans le manuscrit) —
com visitator ch. 1606-1607 ch. visitator ch. 1607-1615, 29 Avril.
^{on se demande comment l'histoire imprimée peut mettre D. Louis Hager prior & 1570 à 1611}

XXIX — D. Dionysius Fichtlinus ortus Carolstadii ad Moenum, hac in Domo 1603 Professor, 1604 Procurator, 1612 Pricarius et 1615 Prior a Capitulo generali institui meruit. Institutus efficit illico ut in Donnerdorff termini addecimatorum eodem adhuc anno lapidibus signarentur magnis, qui permanent usque huc. Varia prudenter utiliterque disposuit. In atrio Monasterii aedificavit partem inferiorem ab horreo usque ad equile. Fuerant huic Patri optimi germani duo, quorum unus erat Abbas Brünbacensis infirmus pedibus, alter miles officarius. De his tribus filiis suis bona mater dicere per jocum solebat: der Carthäuser ist der frommst, der Prälat der frommst, der Soldat der schlimmst. Neque fefellit ejusdem de suo Cartusiano sententia, quem fama virum exemplarem undique loquebatur. Ex hujus tamen conversatione vel maxime reluxit desiderium aeternae Patriae, quo succensus dictitabat: *dreis Jahr Procurator, 3 Jahr Prior, hernach, gutes Nacht loot, im Himmel ist er besser.*

Adiecit nihilominus Divina Providentia huic illius prophetia 2 annos, siquidem 1620, 26 Jan., eò quò desideraverat transiit, primusque corpus suum majori sacello, quod hujus extractor Joannes Hauptius sepulture Priorum deputarat, intumescendum reliquit. Miror interim, quod conqueratur Domus Erfordiae suis in Chronicis ademptum sibi amandissimum Priorem Brunonem Fleischmann a Conventu Ostheimensi electionis jure Compromissum suum repetente, ac Ab. 30 Julii installante in sedem, quae Ab. per obitum P. P. Dionysii vacasset; cum credibile non sit, sub Convisitatore superstiti sedem hanc sex mensibus vacasse, Domumque orbata Pastore mansisse; rectius itaque ponitur hic intermedium
(1615-1620.)

XXX — D. Udalricus Schleicher Prof. huj. Domus.

| Nomen

1615-1620, 26 Janv. - D. Dionysius Fichtlein

nous avons vu plus haut que D. Dengs étant vicaire au chap. à 1610 fut nommé procureur jusqu'à la nomination au priorat. —

ch. 1615. Dispositionem Dⁱ in Astheim, R^{do} Patri committimus. Et D. Michael, profess^{us} Dⁱ in Htingen, revertatur ad Tomum, huc professionis; et D. Joannem, professum Dⁱ Rutilos, in vicarium, a visitatoribus institutum, confirmamus. Flores. —

ch. 1616. D. Dionysio Fichtleino profess^{us} Dⁱ in Astheim, in priorem, ibidem, a R^{do} Patri instituto nos fit nra. ch. 1617. Priori Dⁱ in Asth. non fit nra; et D. Joannem, professum, in ordice, in vicarium, institutum, confirmamus. — ch. 1618. Priori Dⁱ in Asth. non fit nra; et D. Paulum, ibidem, professum, instituimus in procuratorem. ch. 1620. obit D. Dionysius Fichtlein professus et prior Dⁱ in Astheim. —

XXX. — D. Udalricus Schleicher Professus huj. Domus.

fol. 51.

Nomen ipsius et Calendarium nostrum et alia Manuscripta titulo Prioris honorant, licet quando aut quomodo Prioratum suum adeptus fuerit, tenuerit aut finierit nullibi quid inveniatur. Certum tamen est eum hoc tempore vixisse, ejus Parentem Bimbaci 1600. 31 Decemb. defunctum ibidemque, quod Miles officarius esset in Ecclesia sepultum: ejus prociò germano natu. minori | P. Casparum Hess professum hujatis dum Hmbaci hospitaretur: | militi similiter veterano 1658 collocutum fuisse: neque dubium est, quin P. Dionysio Udalricus hic in officio Procuratoris sub P. Ludovico Hager antecessor extiterit; adeoque hæc ipsi Ratio in albo Priorum necessariò debetur utrumque brevissima. Mihi saltem videtur vel Procuratoris hujus post Dionysii Præsulis obitum electio à sequente Capitulo generali non fuisse confirmata, vel absolutio ad ipsiusmet Neo-Prioris instantiam citius impetrata. Cujus obitus legitur 31 Decemb. et contigisse invenitur eodem anno 1620 mense sedentis Successoris quinto.

XXXI. — D. Bruno Fleischmann Professus huj. Domus, oriundus Coronaco Bambergensis Dioceseos civitate, ubi ejus Abavus, Proavusque, Avus, Pater, et Germanus Satriapiam per duo secula administrarunt. Ipse verò studiis juridicis propemodum absolutis, bonus, uti vocabatur, Jurista, nostrum Ordinem amplexus et 1606 10 Aug. professus est. — 1612 jam missus ad Domum Erfordiae ad præclari Vicarium egit, ut a Conventu ibidem anno 1615 post mortem Prioris J. Naundorfii unanimiter postulatus in Rectorem à Capitulo generali Prior fuerit declaratus. Cujus ibi regimen in Erfordiensibus Chronicis sæpe citatis à devotione, pietate, prudentia, zelo, discretionem, à tum defensis tum recuperatis juribus ac bonis Domus, item ab extractis, reparatis, meliusque dispositis [aedi]ficiis

NB. D. Uldaricus ou plutôt D. Ulrich ^{ch} Schleicher a été en effet prieur d'Althain, mais en 1437, voir plus haut, professeur de Nuremberg, mort ex ch. 1466. Et puisque le chroniqueur nous dit qu'il est mort dans la nuit, au 31 Dec. c'est le 31 Dec. 1465 qu'il est mort. — L'histoire imprimée de Nuremberg l'écrit bien aussi Schleicher, et le dit mort en 1465 sans préciser le jour. — Au 17e siècle on ne trouve aucun religieux de ce nom.

1620-1639, 6 oct. D. Bruno Fleischmann.

ch. 1611. (in ^{de} Erfordia) et D. Bruno Fleischmann, profess^{us} in Althain, exercet officium, vicarii. — Les visiteurs ayant déposé le prieur d'Erford, D. Jean Naumdorff, le 1er août 1614, nommèrent aussitôt, à la demande des religieux, le vicaire D. Bruno Recteur, ^{et par ch. 1615 prior.} et amoyèrent le prieur d'Erford vicaria à Althain. Voir plus haut la ch. de 1615 qui confirme ce vicaire D. Jean professeur de Rattal.

ch. 1620 (18 Mai) D. Brunoni Fleischmann profess^{us} in Althain, a conventualiibus electus in priorem electo et a R^{do} Patre confirmato non sit nova. D. D. Leonhardus, professum in Herbifolensis, a visitatoribus in vicarium, et D. Teoman, professum Erfordia, in procuratorem institutos confirmamus. — (On voit qu'il a été élu peu après la mort de D. Danys, puisque le R^{do} Père n'a pas même attendu la chap. pour confirmer son élection). — ch. 1623 Prior in Alth. non sit nova; et D. Philippus profess^{us} in Herbifol^{ensis} vadat ad Romanam in Hambach, alendus expens^{us} in sua professione. — (In ^{de} Herbifol.) et D. Hugo profess^{us} in Althain, vadat ad Romanam in Ittingen, et exercet officium, vicarii. — ch. 1624. Prior in Alth. non sit nova; et D. Petrus, professum Erfordia a priore in sacristam institutum, confirmamus. — ch. 1626. D. Petrus, professum Erfordia in vicarium, in Althain, institutum, confirmamus. — ch. 1629. D. Bernardus Reigart ex Althain, eat in Hambach; et visitatur in Althain, a priore Colonia cum socio. Flores. — ch. 1630. Teoman in Althain quamprimum visitatur per priorem, Colonia cum socio. Flores. — ch. 1631. Prior in Alth. non sit nova. D. Hugo Kornedorff profess^{us} ex Erfordia eat ad Romanam, in Hambach et ibi exercet officium, vicarii. —

271
7. Edificiis, etc., etc., multis particularibus adductis, admodum commendatur.

Absolute itaque Priore P. Utalrico Schleicher, et /: quod ad superius dictorum confirmationem probe notandum: / electione liberâ à R. Patre specialiter concessâ Conventus hujus Priorem hunc voluisse suum, ac reversum installavit, ut dictum est, 30 Julii 1620. Neo-Prior autem Ostheimensis praefatarum quibus insistebat virtutum praedicatis super acquisivit nomen Excellentissimi, magni, et undique benedicti viri. Anno 1623 factus Convisitator conclusit cum suo Conventu et 1626 à Capitulo generali confirmari praesens fecit, ut quoties Professus vel Hospes hujus Domus obierit, pro eo Ericenarium Speciale triginta missis propriis persolveretur.

Anno 1627 Ecclesia Conventualis fornices antea nudos figuris Angelicorum Ordinum et Genealogiae Christi, prout renovatum hodie cernitur, exornavit; paria faciens in Ecclesia Parochiali, ubi postea simul Altari summo Cathedraque concionatoria, s. Sebastiani confraternitatem ampliavit. Anno 1628 Cartusiam Grünacensem à Theodorico Wertheimensi Comite, Neo-catholico Ordini nostro restitutam suscepit, ac Monachis aliquot cum superiore eo Destinatis incolendam tradidit. Anno quoque 1629 creatus Provinciae Visitator primarius duplicatis precis laboribus Dominum Horti Christi feliciter Ordini recuperavit; atque 1631 V. P. Joannem Jung, ac postmodum V. P. Henricum Stumpff, Würceb. Professos, illic Neo-Priores introduxit: qui tamen 1650 inde rursus una cum suis xi pacti Westphalici expulsus est. Eodem anno 1631 nostri Brunonis auctoritas et eloquentia in Capitulo generali R. P. Justum Ferrer contra mentem plurimorum Patrum ad generalatum extulisse perhibetur. His vero ac reliquis omnibus summa cum laude gestis, ingentique thesauro frumenti, vini, pecuniarum, cunctique generis mobilium suae, uti putarat,

272
ch. 1640. obit D. Bruno Fleischmann prof^{ur} et prior P^{ri}or Arthheim, visitator provⁱⁿ
Alemanniae Inferioris (alias prior P^{ri}or Erfordiae. public^{us}) hab^{uit} ens plen. univ^{er}s. monach. et n^{un}c
de B^{er}olⁱⁿia tot. S^{an}ct. et amiss^{us} p^{er} ex^{tra} et sub 6 Oct. (Flores ~~de~~ ^à ~~1640~~ ¹⁶⁴¹ 6 Dec. des
Ephem. 111. 506 9^{is} aut 6 oct. - et aut^{em} la Cronique d'Erfort.). —

Conv^{er}sit^{ur} ch. 1623-1628 ch et visit^{ur} ch. 1628-1639, 6 oct. —

Fut 22 raffinit^{ur} aux chap. gen^{er} de 1629 et de 1631. —

XXXI. putarat; Cartusia per decennium comparato Prior optimus suum-
maxima spei regimen armis suecicis eodem adhuc anno 1631
interitum, seque procul a Domino sua in exilium positum vidit.
Quanta tunc per triennium egerit, quanta sustinuerit: nonne
hæc scripta sunt supra, ubi egimus de saeculo hujus Cartusie tertio,
amplius tamen in longa latæque belli suecici descriptione Chronicis
Germanicis inserta? Reversusque videns ac portans abominationem
desolationis, tandem ærumnis, curis, laboribusque succubuit 1634
6 Octob. Corpus ejus sepultum est in sacello majori ad parietem,
ubi Suecis appropinquantibus Ecclesia sua thesaurum absconderat.

XXXII. D. Renatus Reich Bambergæ 1603 26 Jan. paren-
tibus a plebe distinctis progenitus, 1624 hæc in Domino 5to Feb. profectus;
post sexennium Sacrista, P. Prioris sui in exilium suecicum 1631
comes, calamitatum pariter ac laborum illius consors effectus est.
Anno autem 1635 reversus inde Domui Ilmbacensi Rector,
dein Prior a Capitulo generali dabatur, ubi cum fructificare plu-
rimum cepisset, 1638 Grünacum illic magis necessarius Prior de-
migravit. Sed nec ea Domus tantæ spei Præsule perfui ultia
annum poterat, quo nimirum interveniente obitu D. Brunonis Th-
ischmann Prioris in Ostheim. Convisitator D. Petrus Kall in ejus
sedem oppido transtulit, in locum verò translatis D. Franciscum
Herbst pariter Ostheimensem Professum statuens. Annularit ergo
Capitulum generale 1640 utramque Priorum institutionem nulli
Visitatori competentem, suamque judicantem auctoritatem hæc ambo
subjecta ut dignissima de novo quidem instituit, sed in Rectores
tantum donec anno sequenti Priores nominarentur. Interim D. Petrus
Kall extra sedem suam per 40 dies manere jussus, etiam ab
officio visitandi depositus est. Renatus verò noster hanc quoque

huius regiminis

1639-1660, 8 février. D. Renatus Reich.

Ch. 1635. Administrationem & in Ilmbach committimus D. Renato Reich professo^r in Astheim, qui nihil agat sine consilio Patris Visitatoris. -

Ch. 1637. Administratorem & in Ilmbach D. Renatum proficimus in Priorem,

Ch. 1639. D. Renato Reich à P. Visitatore ex commissione R^{ti} Patris in priorem &

in Grunau instituto non fit m^{ia}. - Le prieur d'Erfort, O. Jean Arnoldi étant

mort le 9 Avril 1638, O. Nitus Harbst prieur de Grunau, fut nommé à sa place

par le P. Visitant on ne dit pas quel jour, mais il arriva à Erfort le 10 aug.

1638. Il est probable que c'est alors ou peu après que D. René Reich fut

transféré du priorat d'Ilmbach à celui de Grunau, en tout cas avant la

fin de 1638. - D. Bruno Fleischmann prieur d'Astheim, étant mort le 6 oct.

1639, le co-visitant, prieur de Barchein, transféra D. René Reich à Astheim

nomination que le chaf. suiv. aut. n'approuva pas, comme nous allons voir,

mais se fit D. René administra Astheim dès la fin de 1639. -

Ch. 1640. Decernam^{us} institutiones priorum in domibus in Astheim et in Grunau
contra formam ordinis et statutorum factas, invalidas propterea ac nullas esse;

propterea consultum, cupientes prefatis domibus orbatas instituire in Recto-

-rem & in Grunau D. Franciscum Harbst profectum & in Astheim; in Rectorem

vero & in Astheim institueramus D. Renatum Reich profectum, quodam & (on aurait

pu ajouter il propterea a prioratue & in Grunau absolutum). De cetero ut nullus
matremat

XXXII Sui regiminis Stationem inchoavit inde; ubi suam Antecessor ipsius terminarat, ab inopia nempe, contributionibus, inquietudinibus et adversitatibus bellicis, curis demum et laboribus. Deo tamen largius benedicente, Domus Ostheimensis ad statum novum sub Renato suo citius renata fuit; non obstante enim assiduo Martis nondum pene sopiti discrimine Pater hic Religiosissimus superno fretus auxilio cepit admittere Noxios, quorum primus erat celeberrimus ille librorum choralium scriptor D. Casparus Hess, absoluto Noxiatu e Domo Buckelhusana /: ubi juxta Ordinationem Capituli Generalis Provinciae Seminarium erat: / Neo-professus rediit 1642; sicque Monachorum numero, quorum vix 5 supererant, citius aucto, cantus Officii Divini cum notis per duodennium intermissus ex integro reassumptus ac, conservante Deo, usque hodie continuatus est. Suscepit autem prolaudatus Praeul ad Ordinem successivi 14 Professos. — In temporalibus quisnam fuerit, exinde conficitur quod sibi nomen promeruerit viri ambidextri, scientis se, absque ulla tamen duplicitate Religioni accomodare et mundo. Ejus prudentia hostiles copias adhuc Schweinfurti residentes, regionem usquequaque oberrantes, praedam agentes, exactionibus plebem exhaurientes, ne Ostheimii similia exercerent mirifice sapientia elusit. Ejus amica generositas truces bellicum, etiam hostilium, yultus minime verita opposuit se murum pro Domino Israël, summaque Monasterium et oppidum Salva-guardia ab illis utrinque personaliter impetrata non solum omni incursu malo immune, sed et locis finitimis, ut cum pecoribus suis bonisque mobilibus huc confugerent, asylum effecit. Ejus porro solertia Domini nostra proventus in perpetuum adauxit, quando duabus addecimationis annuae partibus, quae Domnerdorffii jam ex Fundatoribus ab illa possidebantur, 1642 tertiam

[quoque

276

presumat attentare similibus gravissimis prohibentes sub poena absolutionis quoad
officiales, et disciplinae generalis quoad subditos. (Le priours de Buxheim est prieur
et commissaire et si extra solum suum ubique in conventu per 40 dies). —

an. 1641. Rectorum T. in Antheim, proficiunt in priorem dictae T. —

an. 1660. obiit D. Renatus Reich prof^{us} et prior T. in Antheim, ac commissarius provinciae
Alemanniae inferioris, alias prior T. in Grunau (et in Ilmbach, qui est oublié) habens
missam de B^a M^a per totum ordinem. — Commissarius an. 1651-1660, 8 j^ulii

XXXII. quoque adiecit Nobilibus de Schaumburg venditoribus mille florenis exolutam. Item, 1647, quando Curiam nostram Wiceburgensem privilegiis feudisque præclaram ab Monasterio Bildehusano 2840 florenis eodem emptionis titulo acquisivit. Eius æconomia denique considerata digna censeatur, quæ perdurantibus tantis temporum rerumque convulsionibus, contributionum generalium, imò subsidii charitativi iniquis oneribus talem nihilo minus pro utroque mercatu hoc pecunia summam collegit.

Anno denique 1650 Provincia Convisitator denominatus novis se laboribus implicuit. Vir optimæ memoriæ dignus, qui non in suam modò sed in alias quoque Domos Ordinis multa bona opera operatus est, donec morbo hydropico extinctus 1660 8° Febr. pie in Dño requievit ab omni opere quod patrârat. [Deinde...]

Post hæc elegerunt sibi Patres nostri Pastorem novum compromissum suum D. Franciscum Herbst; verum cum post primum Prioratum suum in Grunau, et secundum in Erfurt, jam tertium actualiter teneret in Walditz, quantum hunc acceptare remisset; ad alteram electionem a Majore Curia gratiosè concessam, sub DD. Wilhelmo Broquard Ratisbonæ, et Joanne Zimmer Hambaci Prioribus, ac p. t. Scrutatoribus congregati quidem, votis tamen suis non convenerunt in unum, vel, ut alibi habetur, elegerunt quem Scrutatores confirmare noluerunt; hinc a Reverendo Patre devolutum ad se negotium per viam provisionis agente in locum P. Renati Reich vocatus est. (Deinde... 1640-1660.)

XXXIII. D. Joannes Caspari Professus Domus Erevirensis. Advenit autem è Domo Friburgi quam eousque Prior gubernârat cum nomine Boni Pastoris et Æconomi. prout opere quoque probavit. Anno 1663 postquam advertisset ex annuatim locata Dñorfeldensibus addecimatione pro lucro damnum emergere, benevolentia [Principalis

ch. 1660-1670 ch. - D. Joannes Caspari.

- ch. 1660. Domini in Altheim proficimus in priorem D. Joannem Caspari
idco a prioratu Friburgi absolutum; et D. Laurentius Fendrich prof^{us} Santia
sat in Grunau et exerceat officium sacristae. ch. 1662... D. Joannes hanc
prof^{us} in Altheim, ex Inkelhausen revertatur ad domum, suae professionis.
ch. 1667... D. Hieronimus Bach revertatur ex huc in Altheim, suae professionis.
ch. 1668... D. Joannem Philippum, Ontem in procuram, in Altheim institutum confer-
-mamus (Hunc faga D. Georgius Moring qui rediit vicarius); et D. Laurentius Degen
ibidem sacrista vadat ad domum in Grunau et ibi exerceat idem officium;
et D. Vincentius Ochsenfues vadat ad domum in Hmbach.
ch. 1670. Prior in Altheim ad suam instantiam sit mihi... et prior absolutus
revertatur

XXXIII. Principalis Satrapæ dudum ante captatâ, feliciusque dein impetrato amictu Domum ibidem et arcem emit, horreum extruxit, ac decimas ipsemet per suos colligere prius cepit; re arduâ ad effectum perductâ, rusticis quidem perpetuum usum in jus trahentibus et adversis rei novitatem conclamantibus. Anno 1664 et sequentibus communitatem Ostheimensem angariâ Monasterio præstandâ juvenes suos provincianos immunes esse volentem et alia iniqui agentem una cum immorigeris ejus compescuit. Decimarum nostrarum terminos in Donnerstorff a finitimis invasionibus Ebtacensibus videlicet ac Eherensibus etiam vindicavit. Cæterum, sicut prius erat æquitatis, justitiæ, bonæque disciplinæ tenax, fervidus ac serius, ita plurimorum odia et persecutiones sibi contraxit: Cuiusque Nationalismus alienigenam fastidens malorum etiam fontem auget, bonus Pater post decennale hoc regimen in Charta Capituli Generalis 1670 absolutionem, ac posthinc prioratum Domus Ruitæ consecutus est, ubi et diem clausit extremum. Patres vero Visitatores providentes, ne Conventus in Ostheim quando libera ei concederetur electio, rursus, sicut ante decennium, sibi Pastorem eligeret minus habentem, auribus prurientem, optima spei subjecto posthabito, effecerunt, ut in eadem Charta subrogaretur absoluto

[D. Jo. Caspari: 1660 - 1670.]

XXXIV. — D. Georgius Möring Eislefeldiaco-Heiligenstadianus, Satrapæ ibidem Moguntini filius, natus 1628 14 Febr. in Aula Fuldensi inter Ephēbos Principis enutritus, postea Juris Civilis in Academia Erfordiensis Candidatus, nostræ demum Religionis ac Domus 1650 20 Maii Professor extitit. Ob eximias ac proventus mirandas animi dotes et qualitates tum naturales, tum assiduo perfectionis studio acquisitas, jam anno 1654, suæ vero Professionis quarto, Vicarius; 1657 Procurator, anno 1667 pro Conventus

[emolumento]

revertatur ad domum suae professionis (brèves).

ch. 1680. obiit D. Joannes Caspari prof^{us} T. Trevirensis, prior T. Rutilae, alias prior Tomoray, Trierurgi et in Altheim. — (nommé prieur de Trierourg par le R^e Père après le chap. de 1657-1660 ch. d'Altheim ch. 1660-1670 ch. retourne à brèves Recteur de Rettel 14 février 1673 et prieur au chap. suivant, meurt en charge le 7 Mars 1680. —)

ch. 1670-1712, 3 Nov. — D. Georgius Möring

ch. 1657. D. Georgius Möring vicarius T. in Altheim exerceat officium procuratoris. Retenant vicaria en 1667. Voir ch. 1668 plus haut un autre procureur confirmé.

ch. 1670. et proficiunt in priorem Tutae T. (Altheim) D. Georgium Möring ibidem vicarium. — ch. 1671. P^riori T. in Alth. non fit n^oia; H. D. Philippus Stephanus Ontor, ibidem procurator revertatur ad domum Leodi suae professionis et ibi exerceat officium procuratoris; et D. Franciscus Mezel exerceat officium procuratoris. —

ch. 1675. (in T. granau) et fr. claudius convertus vadat ad domum in Altheim. —

ch. 1677. D. Joannes Zimmer exerceat officium vicarii in T. in Altheim. —

ch. 1681. D. Paulus Herbig prof^{us} T. in Altheim, exerceat officium procuratoris ibidem.

ch. 1683. D. Caspar Hoff revertatur ex granau in Altheim, suae professionis. —

ch. 1685. D. Franciscus Mezel prof^{us} T. in Altheim, in vicarium, Erfordia institutus tam confirmatus. D. Nicolaus Kessler procurator Buxida vadat in Altheim ad

XXXIV. emolumento rursum Pricarius, ac tandem 1670 Prior hujus Domus institui meruit. Anno Prioratus sui primo et duobus sequentibus cellas septem usque ad cellam G inclusive |: cujus idcirco frontispicium ipsius nomine insignitur:| quasi ex fundamento suscitavit; ex tunc usque ad obitum sui tempus successivè ad Ordinem suscepit Professos 16, augens insuper Conventum in numero personarum, quando suâ virtutum fragrantia, conversationis sanctimoniam et simplicissimâ humanitate D. Andream Schmitt Senatorem Volcacensem, et D. Joannem Faber Cellarium eò promovit ut cellitæ præbendam ille fundaret, alter cellæ fabricam poneret. Sic etiam Principum sui temporis atque Magnatum Herbipoli æstimationem favoresque promeritus, in cunctis negotiis causisque suis felices ac = et successus obtinuit. Erat enim, sicut in spiritualibus, Statutorum et Discipline monasticae tenacissimus zelator; ita in temporalibus sui Dominatus ac jurium vigilantissimus, doctus, eloquens, generosus et laboriosissimus defensor, sub cujus regimine ne hilum potuit Cartusie præjudicari. Onere communis subsidii charitativi jam septuaginta annos contra fas ingravescens, qualiter Domum pro perpetuo liberavit, publicæ quoque Osthimensium rebellionis incendium qualiter edomuerit, alibi jam prænotatum est. Nec minus ubique commendabat illius economiam ordo rerum, cura minimarum ut magnarum, famulitium optimè disciplinatum, sapiens ac provida rixacitas, hæc Prior novus cellam pinariam, quæ hodie à porta Monasterii usque ad angulum extenditur, antiquo ædificio ad maximam Domus utilitatem subtruxit, dolis et vino citius replevit. Hæc Prior jam grandævus reparato molendino aggeres eorumque fundamenta à fluminis infimo resuscitans ingenti labore ac sumptibus stupendis renovavit.

[Dürifeldensem.

Dem officium procuratoris. — ch. 1686. D. Caspar Fries vadat ex Ilmbach in
Althain (Prof^{us} de Buchheim quod la ch. de 1685 ad ad confirmat procurator D. Ilmbach.)
ch. 1687. D. Laurentius Degen ex Ilmbach revertatur in Althain pro professione
ch. 1691. D. Franciscum Mager reperi amicum e PP. Visitatoribus in Rectorem Erfordiae
institutum confirmamus. ch. 1692. Rector Erfordiae reperi amicum, a R^{do} Patre
in priorem instituto nos fit mita. ch. 1694. D. Paulum Erbig in vicarium in
Althain institutum confirmamus. — ch. 1698. D. Hugonem Rabham profes^{us},
Ratisbonae in procuratorem D. in Althain institutum confirmamus (adit de
confirmat vicaria de Grunau per ch. 1697). — ch. 1700. D. Petrus Ziegen procurator in
Ludolshausen, profes^{us} Herbipolis, vadat in Althain ad dem officium. D. Hugo
Rabham procurator in Althain revertatur ad domum Ratisbonae profes-
sionem. — D. Brunoni Buckhard profes^{us} in Althain in Rectorem D. Erfordiae
instituto nos fit mita. ch. 1701. Rector Erfordiae ad eam instantiam fit mita,
et rector ab solutus exerceat officium procuratoris. ch. 1703. D. Hugo Sordus
ex Erfordiae vadat in Althain. D. Hugo Otto ex Althain vadat ad Erfordiam.
ch. 1709. D. Bruno Buckhard profes^{us} et vicarius D. in Althain institutus prior
in bual. —

ch. 1713. obiit D. Georgius Moring profes^{us} et prior D. in Althain qui ultra 63
a mot loci abilitas vixit in ordina, in quo priorem agit per 62 annos, habens
mellam de B^{te} Maria per tot. or. —

285
XXXIV. — Dürfeldensem sedem posuit. Cūque alia quam plurima operosi gessisset, insuper parvus quidem; non tamen tenax, sed benignus ad omnes dispensator, imō Pauperum amator esset, et Pater egenorum, talem nihilominus in frumento, vino, magis autem in cere thesaurum moriens reliquit, qui non modō Prioratu et Claustro funditus |: utinam cunctis |: extruendo sufficeret, verū etiam ad hujus usque temporis |: AB. Annus 1766 est: |: necessitates superabundaret. Vixit ergo, et virum defectu mortuus est hic famulus Domini cum publica multae virtutis ac sanctitatis opinione Anno Christi 1712: 3. Novembris, aetatis suae octuagesimo quinto, Professionis 63, Sacerdotii 60, Prioratus 43to, totiusque nostrae Provinciae Senior, e cuius Epitaphio sepulchrali repetere placet compendium adhuc brevius:

— "En jacet hic canus devotus Contusianus,
Vir bonus et prudens, justitiaeque studens,
Sobrius in pictu, patiens, et pauper amictu,
Cui sit clara dies, vita beata, quies." —

Quisquis plura petis, lege quae potiora reliqui.

(D. G. Möring: 1670-1712.)

XXXV. — D. Hugo Otto. Eisleldiacus. 1674. 7 Febr. Oberfeldia natus, nostrae Domus 1698 6 April. Professus. In cella se laudabiliter et jugiter occupans, in Choro vocis altitudine et cantus alacritate supereminens, post biennale munus sacristae, et fidearii similiter biennale, 1706 Procuraturae applicatur, exinde à Conventu, prout dictum est, orbatō canonici eligitur. Anno Praesulatus sui primo dum perurgente Regimine ecclesiastico Winceburgensi horreum Parochiale in Dornersdorff. quā decimator saltem ex dimidio edificare, jamque decimarum pro anno 1713 tota collectio confiscari deberet, tum, ecce! Vir prudens ad suum Dominum

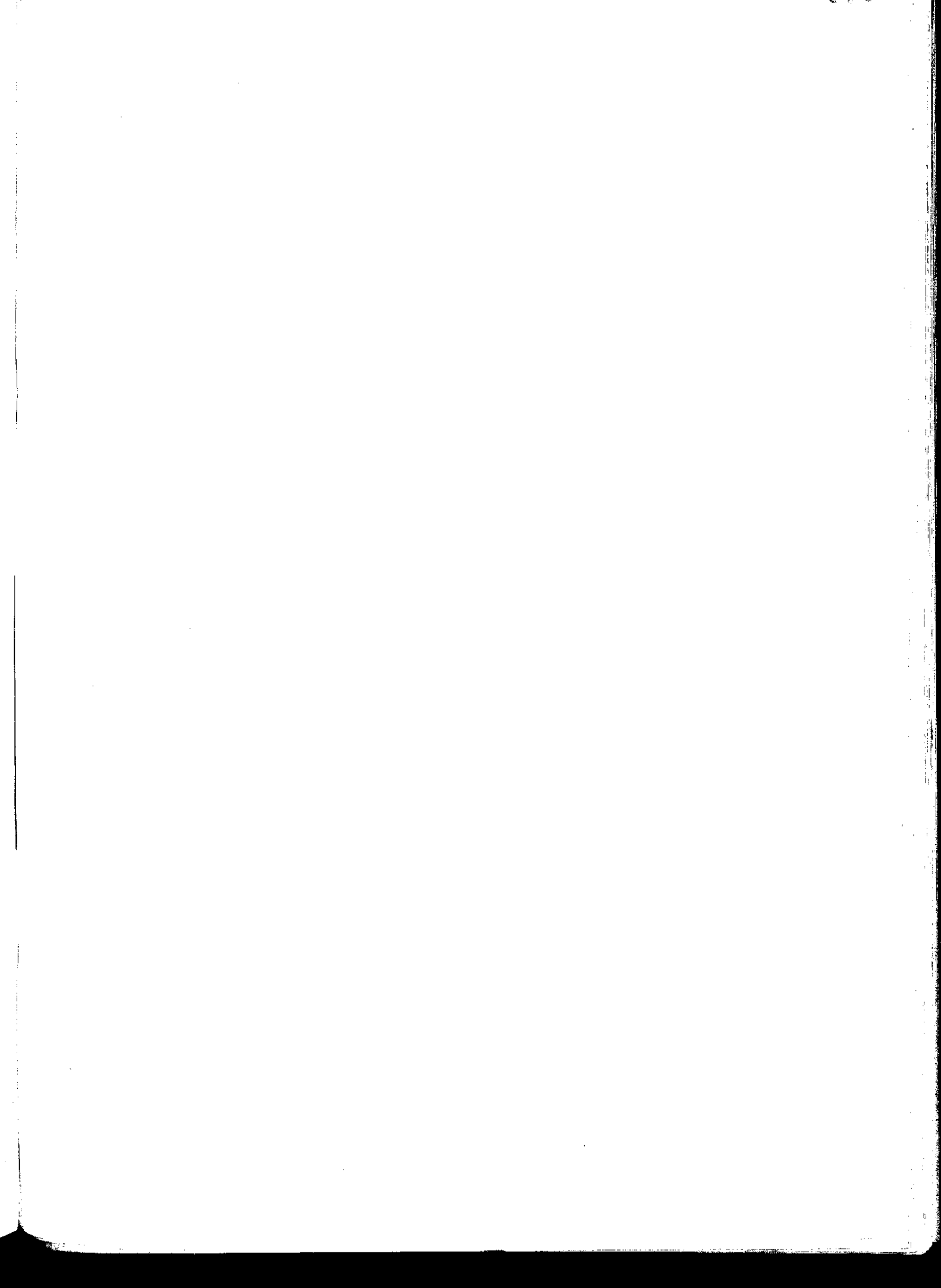
[Ferdinandum]

1712-1716. — D. Hugo Otto. pres^{us} D.

ch. 1713. D. Hugoni Otto prof^{us} et procuratori D. in Adthaim in priorem
ejusdem D. electo non sit nra. (nec arant in qua chap. 4 1703 et sit nra in
Erfurt). — D. Balthasar Ortmann revertatur ex Grunau in Adthaim sua
professionis. — ch. 1716. Prior in Grunau alibi institutus sit nra, et proficiamus
in priorem dictae D. D. Hugonem Otto propterea a prioratu D. in Adthaim
absolutum. ch. 1720. Prior D. in Grunau ad eam institutionem sit nra.
... et prior absolutus revertatur ad domum suae professionis in Adthaim.
ch. 1737. obiit D. Hugo Otto pres^{us} D. in Adthaim. (in complet^{us} d^{is} p^{er} t^{er} y
ajouté: « alius prior ejusdem D. et D. in Grunau (1716-1720). —

X. Feudalem, Comitum Castello-Rüdenhirsanum, qui suum hoc feudum onere nunquam usitato gravari non sineret recurrat; defenditur; sicque Domum a grandi impostero praesidio conservat. Nota, Posteritas, hunc actum pro futuro, maxime quia Dornersdorffenses suam Ecclesiam de novo aedificare sumptibus Cartusiae meditantur. Duobus annis sequentibus, destructa praevetusta aede semiligneâ |: quae licet à Comitibus de Castell primitus fuisset posita, vulgò tamen des *Probs-Schwarzenbergen* = *ben* vocabatur. | excitavit una cum hypogaeo sive cella vinaria novum ab Ecclesia usque ad plateam bipartitum Prioratûs et Coenaculi majoris aedificium. Antecedenter autem observatis Politiae regulis scripsit ad Serenissimum Principem de Schwarzenberg, aedem illam antiquitate, Fundatorum habitatione, ac posterorum frequentissimo usu honorabilem, magis magisque fieri ruinosa, adeoque, quod ob novam fabricam Monasterio pernecessariam ibi statuendam demoliri quidem debeat, se multum dolere, nequaquam tamen commissurum, ut absque expresso Serenissimi placito lapis vel unicus loco moveatur, etc., etc. Et tali modo à Principis hoc scribendi officium probe intelligentis munificentia lucratus est mille florenos. Erat enim oeconomicus ubique expertus, Domuique plurimum utilis; ast cum genius ipsius videretur subditis, maxime saecularibus, nimium divus et gravis ad portandum, auctos sibi protinus sensit angulos suorum actuum observatores, sinistri interpretantes, rigidos censores, ac delatores. Se ergo purgaturus anno 1716 ad Capitulum generale ipsemet ascendit, cuncta jam praecipitata invenit, à suo Prioratu absolutus ac Prior Domus in Grünau institutus rediit. Sed et ibi subsecutus est eum calix in manu Domini vini meri plenus mixto; nam elapso vix quatuordecennio remigravit huc in

[cellam.

287
XXXV. cellam conventualem, ubi postquam per 16 annos et semi paralyticus in multa pace Deo sibi que vixit, et fructum attulit in patientia, ne verbulo conquestus unquam de omnibus quae perpessus est. At ultimum fontanellis ejus sponte exsiccatis paulatim e collo struma excrevit in magnitudine unius panis conventualis, quâ ob ingentes cruciatus per Chirurgum apertâ posticâ obtrivit in Domino 28ra Januarii 1737.

(D. O. 1713-1716.)
XXXVI. D. Bernardus Warmuth, natus Loppenhuse, Professor et alias Procurator Domus Herbipoli, actualiter autem Prior in Grunau, et quidem, cum esset jam Provincia Convisitator, faciens fecerat, ac potens poterat, ut cum prefato nostro Hugone stationem permittente Chartâ Capituli 1716 permittaret. In hujus sui Prioratus cursu brevi explevit tempora multa, qui ubique viri docti, prudentis, facundi, solertis et insuper valde spiritualis nomen obtinuit. Aedificium novum, quod ipsius antecessor, saltem interius, imperfectum reliquerat, perduxit ad integrum, nec non pro Conventus solatio ambitum Claustri e fundamentis innovavit. "Sed tunc ministi te honore tuo, dedisti maculam in gloria tua, quando ad perpetuam Domus ignominiam tuâ perierunt incuriâ Fundatorum nostrorum præcipua quidem Epitaphia, cum antiquitatibus et documentis fornicis cuilibet affixis, quæ saltem in loco apto reposita servari debuissent." - Ceterum, præclarus erat Prior hic, et Fratrum amator, quibus pro colloquio festivo hortum pineti primus aperuit, terminos spaciamenti ampliavit, omnem possibilem diversionem facere studuit, convivium quoque lusum dispensatione Reverendi Patris impetratâ introduxit. Evoluta necdum hujus Prioratus sui biennio domui nostræ non sine gravi dolore rursus ablatus
[est,

1716-1718, 7 Avril. — D. Bernardus Warmuth.

Né à Poppenhausen le 12 Avril 1678, fit profession à Würzburg le 26 Août 1699, y fut sacristain, coadjuteur et procureur. Occupa le dernier post quand le chap. gen. de 1713 le nomma prieur de Grunau, transféré à Altheim au chap. de 1716, fut élu prieur de Würzburg le 7 Avril 1718, après la mort de D. Hugo Beng. arrivée le 29 mars 1718. —

Ch. 1716. Prieur P. in Altheim, fit m. a (et nommé prieur de Grunau) et profici-
ciunt in priorem dictae P. D. Bernardus Warmuth propterea a domo
in Grunau absolutum. Est nommé coadjuteur la même année.

Ch. 1717. Harmonem facit prior P. in Altheim. Il l'eura fait au chap. de 1718
étaient déjà prieur de Würzburg. coadjuteur 1716-1722, visiteur 1722.

1728, 19 Mai ^{le 19 Mai}, la mort, atteinte d'apoplexie. —

Ch. 1729. obiit D. Bernardus Warmuth prof. et prior P. Herbipolis, visitator priorum Alemanniae inferioris, alias prior domorum in Grunau et in Altheim, habens per tot. ord. plen. auct. monach. miss. de B. M. et anniv. perpet. sub 9 (ii) Mai (1728). —

est, cum 1718 7 April. post obitum J. P. Hugonis Bervy,
Prioris in Domino suae professionis successor eligeretur, ubi dein
etiam Provincia Visitator à vita migravit 1727, 20 Maii.

XXXVII. D. Georgius Stock viriundus ex Heimrat non procul
a Donnersdorff, Professus Domus Buxia, alias egregius Rhetor
atque Philosophus, sed Prioris ibi vacante cum esset Vicarius, et
una cum Procuratore D. Petro Seichard paribus votis electus fuisset;
vir ab ambitionis spiritu longe alienus coelectum suum Reverendo
Patri litteris commendavit adeo energeticis ut illius quidem Pri-
oratum, sibi vero hoc actu eximiam laudem comparavit cum
subiuncta prophetia: Honor fugientem alia via sequetur. Insti-
tutus a novo Priore suo Procurator, celeber evasit in tota Provincia;
quamobrem Conventus in Osthcim pro adempto sibi Bernardo
post elegit eum unanimiter in Priorem. Anno sequenti, scili-
cet 1719 adem nostram in Hoheim exstruxit cum horreo.
Ceterum vir erat plurimum modestus, pius atque mansuetus,
qui tamem juxta datam sibi sapientiam noverat exigentibus
rerum circumstantiis non oleum modo, sed et vinum vel ace-
tum adhibere. Contra isthoc etiam Praesule Domus haec
gaudere diu requirit; jam enim anno 1721 secutus est cum
amplior honor, quando praefato Petro Seichard in acta Visitati-
onis Rhenanae defuncto successit primum quidem in munere
Prioris, deinde Convisitatoris, denique Visitatoris. Et sic Reverendi
Patris Generalis impleta sunt prophetae, repleta sunt hydrae,
de quarum plenitudine postquam omnes accepissent, jamque
Professus esset jubilans, renuncians suis officiis semetipsum exina-
migit, successorii, cujus aliquando Novitii fuerat instructor, factus
obediens usque ad mortem, atque hanc quidem, Buxia secum

[=dus Coadjutor

1718-1721 post 14 sept. — D. Georgius Stock. —

ch. 1718. D. Georgium Stock prof^{us} et procuratorem Buxie a conventu,
libat 7^l in Althain, in priorem, ~~electum~~ confirmamus. — Le prior de
Buxheim, D. Pierre Leickart, étant mort le 14 sept. 1721, D. Georges fut
élu par les conv^{es} - p^{rs}. — ch. 1722. D. Georgio Stock prof^{us} Buxie et
priori R. in Althain, a conventu libat 7^l Buxie in priorem electe
non fit uide. — Fut convisiteur 1729-1733 et visiteur 1733-1739.

Suppl^é le priorat de Buxheim par ch. 1763 // ad suam anⁿⁱ am
ultimam, propter senectutem et maximas infirmitates, — Est mort le 27 Nov.

ch. 1745. obiit D. Georgius Stock prof^{us} et 2us coadjutor D. Buxie (1us pri
or prior g^{er}den, R. et P. in Althain, necnon visitator provincie Alemannie
inferioris, hab^{ens} plen^{am} p^{ro}curat^{ur} et miss^{as} de 8 = 11^l per tot. ord., in quo
52 annis laudabiliter vixit, et amir. p^{ro}cur. h^{ab}uit. — obiit 7 nov. —

241
XXXVII. secundus Coadjutor pie excepit 1744. 21 Novemb.

XXXVIII. — D. Casparus Höpffner ^[D. G. Stock: 1718-1721.] Nevstadianus ad Saalam
1683, 14 April. in lucem editus. — 1703, 29 Septb. in hac Domo S.
Ordinem professus, quo candidam innocentia prima stolam
intulisse a Professoribus et Confessariis suis creditus est. Adhuc Dia-
cono deferebatur officium Sacristae, et septenni Monacho Picariatus,
ubi tres Religioni genuit Professos, qui tamen omnes ante ipsum
in officiis obire: primus 10 annos Sacrista, alter quinque annos
Procurator, tertius 25 annos continuo Picarius. Steterat ergo
Casparus in hac obedientia per octennium, exinde in officio
Coadjutoris usque ad annum 1721 quo post discessum
Prioris Georgii electus est in Priorem sub scrutatoribus quidem
P. Bernardo Warmuth, Convisitatore, et P. Ignatio Ruckhard
Priore Buchelhusano; nihilominus hac electio ut dubia judicata
fuit a Reverendo Patre, quod nimirum ante insinuatam et
confirmatam electionem Buxianam Conventus in Ostheim ad
similem actum processisset, suo quippe Priore nondum absoluto,
quandiu pro Buxia non erat confirmatus; quocirca Generale
Capitulum in Charta electionem tacito sic posuit: D. Casparum
Höpffner Priorem Domus in Ostheim super annum a Reverendo
Patre institutum confirmamus. — Erat superior hic spiritus ac
moribus admodum compositus et religiosus, ubique proficiens
linguam suam, pauca loquens, multa significans, plura
mente pertractans et conferens in corde suo: nunquam tristis,
nunquam leviter ridens aut hilans, sed semper idem, et inter-
mixta vultus amicitate serius; amator cellae et solitudinis,
ubi negotiis non intervenientibus omnino conventualis debebat
juxta normam temporis intentus jugiter occupationibus aut
sacris

10 Jan. 1722-1751, 6 sept. - D. Casparus Höpffner. -

ch. 1722. D. Casparus Höpffner prof^{us} et coadjutor^{us} P^r in Atham, a R^{do} Patre super annu, in priore, instituto nonst nata. - Vu ce qui s'est passé d'après le croniqueur, cette nomination, par le R^{do} Père eut lieu le 10 janvier 1722, selon un manuscrit de Chastreux. -

ch. 1744. D. Augustinus Fleischmann prof^{us} in Atham, in vicarium Pr Erfordie institutum, confirmamus. ch. 1749. D. Augustinus Fleischmann vicarius Pr Erfordie revocatus ad Tomum, in Atham, in prof^{us} et coadjutor^{us} officium.

ch. 1757. obiit D. Gasparus Höpffner prof^{us}, antiquior et alius prior P^r in Atham, qui 54 annis laudabiliter vixit in ordine, -

XXXVIII Sacris aut officio congruis, aut etiam mechanicis; cogente
 però necessitate, quoties aliò profectus, desiderio desiderabat ma-
 turari reditum. Fugit in eo devotionis spiritus, quo non
 tam in cella privatis insistebat orationibus, quam ad Chorum
 festinus, à Choro difficillime retinendus, in Choro vel ultra facul-
 tatem intensus, pro Choro requisita passim a suis vocum alacritate,
 cantus rectitudine, harmoniae paucarumque observantia, zelus
 existerat. Post tertium sui Prioratus annum Ecclesiâ renovatâ
 summum Altare et cum eo duo minora, scilicet in ambitu et
 sacello Claustrî de novo statuit, pariterque sedilia Chori, novaque
 lectoria opere statuaria exornavit, serenissimus quidem Princeps
 de Schwarzenberg 400 florenos contribuentem. [En marge: Quadringentos.]
 Venerabilis Sacramenti, cuius ipse devotissimus cultor fuerat, adora-
 tio perpetua cum per Diocesin 1737 fuisset introducta, proprium
 illius expositioni per annum triennae fieri fecit apparatus: ut ta-
 ceam adaucta sub eo sacra vasa, paramenta, cæteraque ad
 Dei cultum pertinentia; quantumvis enim zelaretur religiosam
 in omnibus paupertatem, odiosam sibi superfluitatem rescaret,
 cuncta tamen voluit esse munda, nitida, integra atque ad edi-
 ficationem bene composita, neque solum in Ecclesia, sed et uni-
 versim in iis quæ honestioris vitæ rationem concernunt; Mona-
 chorum suorum indumenta sollicitus ipse observabat, nova, vel
 antedum peterent, obtulit ac præbuit; cellas libenter inalbari,
 in internis decenter meliorari et excoli, claustrum quoque ipsum
 1747 renovari, iconibus etiam exornari curavit. Cellitarum
 privatis diversimodis et occupationibus, quò traxit sua quemque
 voluptas, haudquaquam, si tamen limitatæ essent, obfuit; imo
 potius, quoad fieri potuit, cooperatus est. Dicebat nempe vir
 studio discretionis deditus: Ordo noster per se jam arctus satis
 [ac rigidus]

295
XXXVIII ac rigidus est Conventualibus, non expedit ut a Superiore amplius coarctetur. Quamvis et verum sit eum affectus spurios nunquam non reprehendisse, abnegationem commendasse. Nihil imperiose, nil despotice, nil per violentiam gessit; difficilis ad oburgandum et puniendum, facilis ad connivendum et dissimulandum, ingeniosus et opportunus ad corrigendum, miram sibi auctoritatem et reverentiam, una cum pacis bonaeque disciplinae sub ipso florentis laude progeniit, accrescentibus potissimum junioribus Professis quorum successive 12 ad Ordinem admittit, uniusque Vicario, suo quondam Novitio cunctos tradidit instituendos. Ipsius adminiculo Reverendissimus et Illustrissimus Comes a Stadion, Ecclesiae Cathedralis Würzburg Praepositus, impetravit a Patre nostro Generali pro Conventu Astheimensi licentiam quinquies per annum invisendi arcem cum hortis in Hallburg, quae licentia viginti quatuor annos perduravit, donec eodem defuncto et ipsa quoque expiraret.

Quae circa temporalia sub et à Priore Casparo gesta sunt, saltem notabiliora, superius ex descriptione saeculi nostrae Cartusiae quarti repetere libeat, cum addito quod aedificium ab angulo plateae, ubi Prior Hugo Otto desierat, iste prosecutus 1434 ad habitationem usque Portarii perduxerit: item, quod pro recuperandis fundationis nostrae documentis anno 1527 à Priore Jodoco Hess Schweinfurtensi Magistratui concessitis multum laboravit. Quod itidem precibus Dormensdorffensium cum assensu sui Conventus annuens, ad aedificandam novam Domum Parochialem contribuerit centum florenos Rhenanos, et quidem ex pura gratia non autem ex debito, prout Reversales desuper petita ac recepta expressi testantur, atque in quovis simili casu magnam cautelam observandum est. Quod verò malis

[proprium

471
+ XXXVIII. proprium utile quærentium consilii officinam serrariam
vulgo Schneidmühl a Priore Georgio Möring nostro molendino
perquam utiliter adordinatam cessare, imò destrui fecerit,
minis approbatum fuit.

Anno Prioratus sui Arigesimo primo viribus oppidò de-
crescentibus visum est melius sarcinam deponere. Absolutionem
igitur in Pisationis actu petiit, elapsis 6 hebdomadibus ab Re-
verendo Patre impetratam per Venerandos Patres Commissarios in
Capitulo ad morem Ordinis 1751, 6 Septb., accepit, ac deinceps in
officio Coadjutoris, sub titulo tamen Ex-Prioris vitam egit omnino
quietam, simplicem et devotam, ægrè nec nisi per vim à frequen-
tatione Chori periculosa retentus, illorumque pariter æmulari per-
gens sortem qui corde bono et optimo fructum afferunt in pati-
entia, quando potissimum lumbrici de hernia jam ab annis
multis dolorosa scaturientes ex ejus lectulo scopā etiam everrebantur,
quin tamen de tantis molestiis conquestus sit uspiam. Ab
his tandem, qui eum comederunt et non dormierunt in pace
requievit Jubilæus Professionis 1756 septimo Decembris; dormitque
cum Prioribus in sacello majori a dextris P. Dionysii Fichtlini.

(D. Casp. Höpfner: 1721-1751.)

XXXIX. —

D. Franciscus Mayer proquatus Molshemii
in Alsatia 1702 in festo S. Josephi, cujus et i baptismo nomen
tulit. Absolutis litterarum studiis cū in ejusdem loci Certusia
cella non vacaret, in Franconicam secessus, fortuito cum Nobi-
libus quibusdam Wirceburgensibus quā domesticus Osthemium
venit et gratiam admissionis invenit, ubi 1726, 23 april. S.
Ordinem professus, post annos tres et dimidium Procurator effec-
tus, 1734 quoque ad idem officium in Domino Molshemii exer-
cendum postulatus, neque tamen impetratus est. Circa annum

[verò

278
6 sept. 1751-1767, avant le chap. D. Franciscus Mayer
ch. 1752. D. Franciscus Mayer professor et procurator P. in Althain, in prioratu
gildam P. electo non sit amia. — Le msc. de chantreuse met cette election au
7 sept. 1751. — ch. 1755. D. Stephanus Kerbling professor P. Erfordie in vicarium
P. in Althain, institutus confirmatus. — Au chap. de 1758 est confirme procurator
P. Erfordie. — D. Franciscus Mayer dut estre depose dans la visite ou par le R. P.
au commencement de 1767 avant le chapitre, comme le prouve l'insti-
tution de son successeur. — ch. 1768. D. Franciscus Mayer professor et pro-
curator annuus P. in Althain, in vicarium P. in Grunau institutus
confirmatus. —

ch. 1771. obiit D. Franciscus Mayer professor P. in Althain, vicarius P. in Grunau
alias prior Victor P. in Althain. —

Circa annum vero Procuratura sua duodecimum, à factione secularium et famulorum iniqua nefandas in bona fama patienter ac fortiter sustinuit injurias, meruitque vel ab ipso Conventu quam acerrime defendi; verumtamen sicut a lapidantium furore Jesus abscondit se, ita statuit dare locum ira, et absolutione petita se recepit in Conventum unde biennio laudabiliter expleto translatus est in Domum Herbipolensem novus ibidem Picarius. Hanc quoque stationem tenuerat ultra quinque annos, et ecce revocatus est hinc 1748 ad pristinum suum Procuratura officium, quousque demum 1751 sub venerandis Prioribus D. Hugone Nethgrunacensi et D. Anthelmo Wildinger-Himbacensi quâ scrutatoribus canonicè eligeretur in Priorem sexto Septembris quando ipsius Antecessor misericordiam consecutus est. —

1753, in festo S. Joannis Nepomuceni, homagium ab Otheimensibus sub dio suscepit cum tali sollemnitate et honorificentia qualis nulli unquam Priori obtigit.

(D. François Meyer 1751-1767.)

avant le chap. 1767-1775, 3 Avril. — D. Georgius Liebler.
 ch. 1767. D. Georgium Liebler prof^{us} et procuratorem P. Herbipolis in
 Rectorem P. in Aitheim, a P. Visitatore institutus, proficiamus in priorem.
 Nè le 30 Avril 1712 à Ochsenfurt, fit profession à Würzburg le 29 sept.
 1730, ordonné prêtre le 25 Mars 1737, coadjuteur 1750, puis procureur
 et confis^{us} prieur^{us} d'Aitheim, 1767 avant le chapitre (le m^e de chartreuse ne
 donne pas le jour) et prieur de chap. 1767. Est mort en charge, le
 3 Avril 1775. —

ch. 1775. abut D. Georgius Liebler prof^{us} P. Herbipolis, prieur P. in Aitheim.

20 Avril 1775 - 1775, Août. — D. Joannes Stödt.

Profès et procureur d'Artheim, fut nommé prieur de Grunau par le R^e Père, le 11 Déc. 1773. — ch. 1774. D. Joannes Stödt profès et procurator d'Artheim, in priorem d'Artheim et in priorem d'Artheim super annum, a R^e Patre instituto, non fit instit. — Après la mort de D. Georges, fut élu prieur d'Artheim le 20 Avril 1775 (Moc. de chart^e). — ch. 1775. D. Joannes Stödt profès d'Artheim, et prieur d'Artheim, in priorem d'Artheim, et de d'Artheim, a conventualibus electo, non fit instit. — Mourut au bout de quelques mois avant sept. 1775. —

ch. 1776. obit D. Joannes Stödt profès et prieur d'Artheim, alias prieur d'Artheim, (alias proc. d'Artheim, ajoute Florus.). —

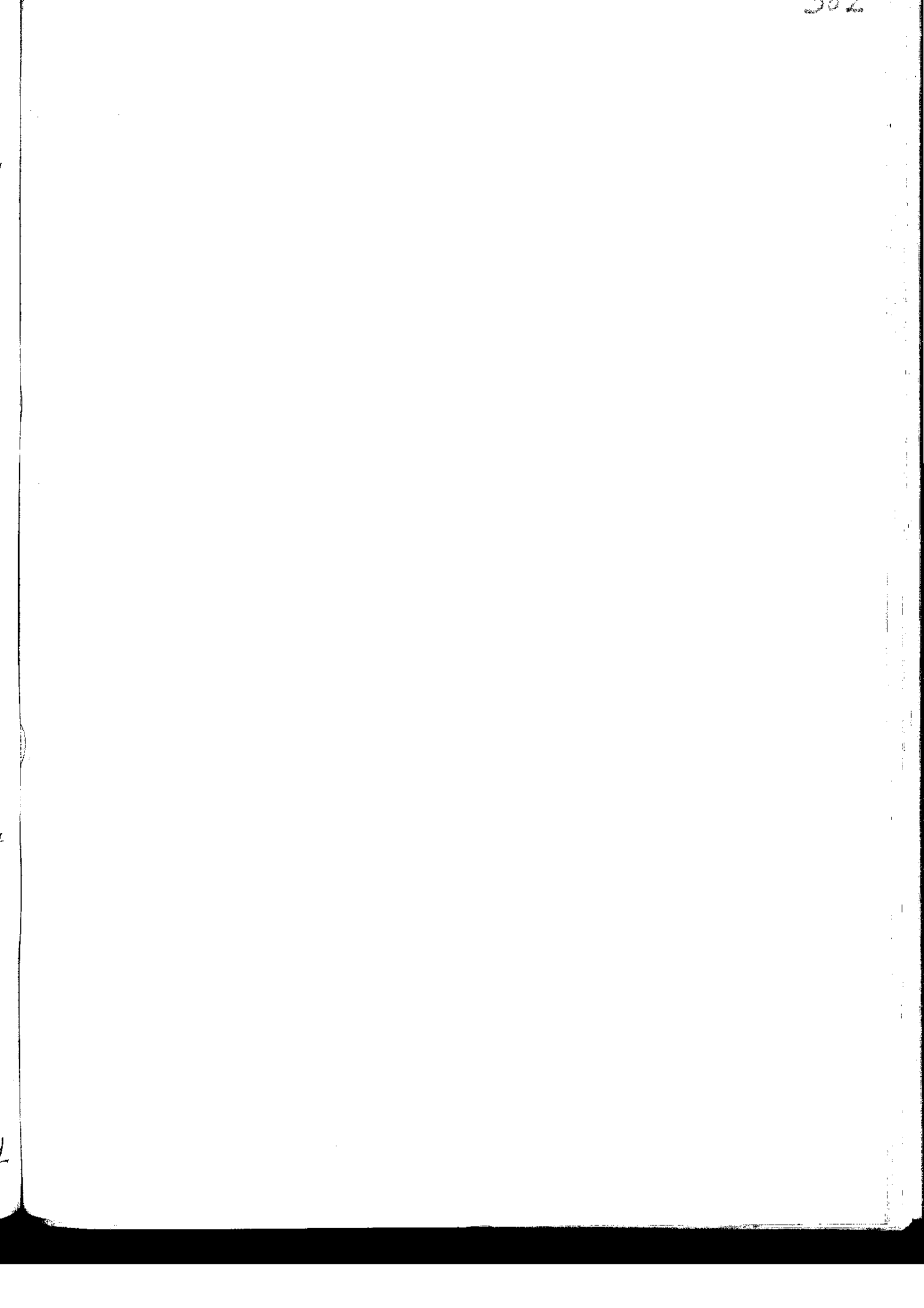
2 sept. 1775 - 1788, au com. D. Nicolaus Albergati Pütz.

ch. 1776. D. Nicolaus Albergati Pütz profès d'Herbipolis et procurator d'Artheim, in priorem d'Artheim, instituto non fit instit. (instit. tue le 2 sept. 1775, d'Herbipolis chart^e). Né, le 24 dec. 1728, à Oberthausen, à 1 et 3/8 mille N.O. de Seligenstadt, province de Starkenburg, Hesse: fit profession à Würzburg le 22 mai 1751, ordonné prêtre le 29 Avril 1753, sacristain à Würzburg 21 juillet 1753. — était procureur à Grunau quand il fut nommé prieur d'Artheim. L'abbé, dans son histoire de Würzburg, le dit mort en 1787, mais sans indiquer le jour comme il le fait habituellement. Il se trompe, D. Nicolaus Albergati a dû être déposé peu avant le 17 Mars 1788, jour de l'élection de son successeur, et est mort coadjuteur à Grunau en 1790. —

ch. du R. P. 1791. obit D. Nicolaus Albergati Pütz profès d'Herbipolis, coadjuteur d'Artheim, alias prieur d'Artheim. —

17 Mars 1788 - 1803. — D. Antonius Hoffmann. —

ch. 1788. D. Antonius Hoffmann profès d'Artheim et vicarius d'Herbipolis a conventualibus dictae d'Artheim, in priorem super annum, electum confirmamus. — A été élu le 17 mars 1788, ex Moc. de chart^e.

ch. 1786. D. Antonium Hoffmann profectum P. in Althaim a P.P. commissariis
in vicarium, P. Herbipolis super annum institutum confirmamus. (Les
commissaires étoient les visiteurs de la province de Rhén, qui changèrent aussi
le prieur de Wurzburg le 2 Mars 1786). — U. D. Theodorum Oesterreich profectum
P. in Althaim a P.P. commissariis in procuratorem, distict P. Herbipolis super
annum institutum confirmamus; et D. Ferdinandum Algayd profectum
Herbipolis a P.P. commissariis in vicarium, P. in Althaim, super annum
institutum confirmamus. (Ulrich dit: D. Ferdinand Algayd né à Wurzburg
9 mai 1754, profès 31 juillet 1774, prêcha 8 juin 1778, mort 22 Avr. 1820). — D. Antoine
Hoffmann fut nommé co-visiteur au chapitre de 1789 & visiteur en 1794.
Il est le dernier visiteur de la province de l'Allemagne inférieure. —
Le carl. chap. de 1793 a: « Prieur P. in Althaim in officio co-visitato-
ris prov. Alemannie inferioris portaveret, donec R. Pater principalem visitato-
rem instituerit. Prieur P. in Althaim non fit cela: ch. 1794. Prieur P. in Althaim
non fit cela. Provinciam Alemannie inferioris visitabant priores P. in
Althaim et in Luchthausen. — ch. 1795 et 1796 Prieur P. in Althaim non fit
cela. Les visiteurs sont les mêmes. — Aucun prieur allemand, si ce n'est
celui d'Ottingen, n'assistait à ces quatre capitules tenus à Bologne 1793-96.
ch. P. R. P. 1824. Obiit D. Antonius Hoffmann prior P. in Althaim,
visitator provincie Alemannie inferioris. — (Florence, 10 Juin 1918)

Ch. 1428 Obiit Michael de ...

207

Neurologium dⁱ in Astheim ex chartis
Capituli generalis. —

- h. 1419. obiit Nobilis Domina Fundatrix dⁱ Pontis Mariae, habens tricenarium.
F. per tot. ord. — (Anna de Bibra, 1re femme du fondateur, morte en 1418.)
- h. 1418. obiit D^{na} Margareta Nerfordi et Christiana domicella ejus,
mater D. Amici prioris dⁱ in Astheim
- h. 1422. D^{ns} Erckingerus de Sanschen (de Sannsheim?) canonicus eccle-
siae majoris Herbipolensis. —
- h. 1438. obiit. Generosus baro et miles Erckingerus de Schwanzenberg et
Senasheim (Sannsheim) fundator dⁱ Pontis Mariae in Astheim, habens
tricenarium per tot. ord. et in prov^o Alemannie inferioris plenum m^o
monachatum, cujus obitus per visitatores nuntiatus domibus dⁱloe
provinciae in Kalentariis annotatus. (Mort en Dec. 1437. — Ann. VII. 251.)
- h. 1438. obiit. Nobilis Domina de Cronenberg, uxor filii fundatoris dⁱ Pontis
Mariae in Astheim. — (Gertrude de Cronenberg, 1re femme de Michel
le vieux, fils du fondateur Erckinger.) —
- + h. 1442. ob. D. Petrus Mercatoris monachus prof^{us} dⁱ Horti Anglorum. (Suy-
rait être le 1er Recteur d'Astheim, du moins je n'en vois pas d'autres)
- o. " D. Joannes Aichelberg (Aichelberger?) prof^{us} et procurator dⁱ in Astheim
- o. " D. Fredericus Wisting sacros redditus dⁱ Pontis Mariae, habens annu-
um prof. associand^{um} cum 1° annu. obiit hui^{us} qui fuit 25 junii.
- + h. 1443. ob. D. Fredericus de Schwainfurt qui fuit 1us prior dⁱ in Astheim, deinde
prior in Tomibus A. de M^o, Novae cellae et ultimo cellae balutis.
- o. D. Conradus de Mittenberg mon. prof^{us} dⁱ Cellae balutis, ultimo dⁱ Pontis Mariae.
(Flores dⁱ 1° prof^{us} 1° dⁱ Ingrenau, 2° dⁱ in Luchelhausen, ultimo dⁱ in Astheim)
- h. 1445. ob. Carthus (Carthus. r. c) de Weyssenburga pater procuratoris dⁱ Pontis Mariae
- + h. 1446. ob. D. Bernardus Gudum vicarius dⁱ Nurembergae et Rector dⁱ novae
plantationis Pontis Mariae in Astheim. —
- o. h. 1447. ob. D. Henricus Melkmuel monac. prof^{us} dⁱ Pontis Mariae in Astheim.
- o. h. 1448. ob. D. Henricus Lemann de Arenstete monac. prof^{us} 1° dⁱ Erfordiae, ultimo
dⁱ in Astheim. —

o. a.
.
F.
F.
F.
+ d
.
o. d
F. d
F. d
+ d
+ d
F. d

- o. ch. 1450. ob. D. Joannes Munchtzmeister monac. prof^{us} T. in Astheim.
- " " Fr. Martinus conversus T. Pontis M^{ae} in Astheim.
- " " Generosa D^{na} Barbara de Schwarzenberg fundatrix T. Pontis M^{ae} in Astheim, habens tricen. per tot ord. et in prov^a Alamanica inferioris plen. cum p^{re}. monac^{is}. et amir. perp. sub 14to nov^{is} nov. (2 nov.) (Barbe de Alensberg, 2^e femme du fondateur Erckinger.)
- " " Dominus Hermannus de Schwarzenberg (fils du fondateur Erckinger et d'Anne de Bibra. Ann. VII. 252.).
- " " D^{ns} Jodocus de Schwarzenberg. (Fils du fondateur Erckinger et de Barbe de Alensberg. Annales VII. 252.). —
- " " D^{ns} Sigismundus de Schwarzenberg, filius Dⁿⁱ Michaelis de Schwarzenberg.
- + ch. 1454. ob. D. Amicus monac. prof^{us} T. cartusⁱ, qui alias fuit prior in Tomibus Horti Angelorum, et in Astheim, habens amir. perp. sub 16 octobris.
- ch. 1455. ob. Fr. Bertholdus conversus T. Pontis M^{ae} in Astheim.
- o. ch. 1457. ob. D. Conradus Merbot monac. prof^{us} T. in Astheim, habens cum parentibus suis amir. perp. per tot ord. associandum cum 1° amir. v^{er}baris currente post diem obitus sui, qui fuit 15 nov. —
- ch. 1458. ob. Generosa D^{na} Margarita, comitissa de Plassan, filia fundatrix T. Pontis M^{ae} in Astheim, habens tricen. per tot ord. (Fille, non d'Erckinger mais de son fils Michel, appelé aussi fondateur, et femme de Theodora (comte de Plassan))
- ch. 1459. ob. Generosa D^{na} Margarita de Schwarzenberg, magnabenefactrix T. in Astheim. Ann. tricen. avec d'autres. — (Fille du 1er fondateur Erckinger et épouse de Conrad de Rosenberg. — Ann. VII. 252.). —
- + ch. 1460. ob. D. Petrus Fabri de Rotenburga monac. prof^{us} 1° T. Nurembergae, ult^{imo} 2° D. Bonilapudis, qui fuit alias prior Tomorum Petrioch, Lucke-
-lhansen et in Astheim. —
- + ch. 1459. ob. D. Joannes Püzbach (Puezbach. c.g. Bugbach. uen.) monac. prof^{us} 1° D. Horti M^{ae} prope Pragam, ult^{imo} 2° Horti X^{ti} (Flores d'Herbipolis) et alias prior T. Pontis Mariae in Astheim. —
- ch. 1463. ob. Generosus D^{ns} Joannes de Schwarzenberg, Baro et filius primus

fundatoris Dⁱ Pontis M^{ae} in Astheim. (Fili Dⁱ Eickinger et de Barbe de ^{Alensberg})

- + ch. 1464. obiit. D. Erhardus prior Dⁱ Horti Angelorum in Herbipoli (alias prior Dⁱ in Astheim.)
- + ch. 1465. ob. D. Henricus Hucklin monac. prof^{us} Dⁱ Pontis M^{ae} in Astheim.
- + ch. 1466. ob. D. Ulicus (Schleichert) quondam prior Dⁱ Calce M^{ae} in Nuremberg et Pontis M^{ae} in Astheim. (Prof^{us} de Nuremberg.)
- + ch. 1469. ob. D. Gerardus de Bugato (Bugatto. Flor^{us}) monac. prof^{us} Dⁱ P. M. in Astheim.
- " " Fr. Marcus conversus Dⁱ Pontis M^{ae} in Astheim.
- " " Nobiliss^{us} D^{ns} Michael de Sannshaim filius fund. toris Pontis Mariae, magnus zelator et protector personarum ordinis. (Le fils aîné Dⁱ Eickinger et Dⁱ Anne de Bibra). —
- + ch. 1470. obiit. D. Joannes Krugebeck (Krupeck. v. g. Neuböck. Flor^{us}) monac. prof^{us} Dⁱ in Luchelhausen, qui fuit alias prior Dⁱ in Astheim.
- + ch. 1473. obiit D. Joannes Westual monac. prof^{us} Dⁱ P. M. in Astheim.
- " " Fr. Nicolaus conversus Dⁱ Pontis M^{ae} in Astheim.
- + ch. 1475. obiit. D. Conradus Bellatoris monac. prof^{us} Dⁱ in Astheim.
- " " Fr. Erhardus Gam (Eberhardus. Schm.) conversus Dⁱ in Astheim, ultimo Dⁱ in Herbipoli.
- + ch. 1477. obiit D. Joannes de Salsburga prof^{us} Dⁱ in Astheim.
- + " " D. Andreas de Patarnua (Paterna. T. S. Paerima. Schm.) prof^{us} ejusdem Dⁱ.
- + ch. 1480. obiit D. Conradus Balneatoris prof^{us} Dⁱ Buxise, ultimo Dⁱ P. M. in Astheim.
- + ch. 1481. obiit D. Hermannus procurator Dⁱ in Astheim. (Schwengel dit alt^{us} prior).
- + ch. 1482. ob. D. Joannes de Nurnberga prof^{us} et procurator Dⁱ in Astheim, alias prior Dⁱ in Glaubach. — (Schwengel dit « prof^{us} Dⁱ in Asth. alias prior.)
- " " Fr. Henricus Herwers donatus Dⁱ Pontis M^{ae} in Astheim. —
- + ch. 1484. ob. D. Henricus Mollmans (Molmans de prior Dⁱ P. M. in Astheim, habens amic^{os} perpet. in prov^{us} Alemannie inferioris. —
- " " Generosa D^{na} Ursula uxor fundatoris Dⁱ Pontis Mariae. — (2^a femme de Michel fils aîné du fondateur)
- " " Generosa D^{na} Dorothea filia alterius fundatoris ejusdem. — (fille dⁱ Hermann mort^{us} d. 1450, dit parfois alt^{er} fundator. Ann. VII. 252).
- + ch. 1485. ob. D. Joannes Molitoris monac. prof^{us} et vicarius Dⁱ P. M. in Astheim.

1

- ch. 1486. obiit Fr. Jacobus conversus d. Pontis Mariae Astheim. —
- + ch. 1488. ob. D. Ulricus (Haan) monach. profus d. in Herbipoli, qui alias fuit prior in demibus Pontis Mariae et Horti Mariae (Ilmbach) ob. 26 Aug.
- o. ch. 1489. obiit. D. Joannes Bellisius (Pellificius. f. c.)
- o. " " D. Antonius de Faulenbach } monachi profus d. Pontis Mariae
o. " " D. Todocus Dechler } in Astheim.
- " " Fr. Joannes Sciler (sailer) conversus profus d. Pontis Mariae.
- o. ch. 1490. ob. D. Ulricus Bessolt (Bessont. f. c.) monach. profus d. in Astheim.
- ch. 1493. ob. Fr. Otto conversus profus d. P. M. in Astheim
- " " Fr. Leonardus conversus profus ejusdem d.
- o. ch. 1494. obiit. D. Joannes Molitoris hospes in d. de Cazalla, profus d. in Astheim.
- o. ch. 1495. ob. D. Joannes Schwyzer (Schweitzer. f. c.) profus 1. d. in Astheim, ultimus d. Horti Mariae in Ilmbach. — (obiit 25 sept.)
- " " (Fr.) Henricus Fronenstein donatus d. in Astheim.
- P. ch. 1499. obiit. Generosus Dñs Michael de Schwarzenberg nepos primifundatoris d. Pontis Mariae. (Michel le jeune, fils de Michel le vieux et petit fils d'Inckinger le portateur, mort 10 sept. Ann. VII. 252.)
- b. " " Domicellus Fridericus Merz et Dña Catharina uxores ejus benefactores (benefactrix. f. c.) ejusdem d. in Astheim. —
- P. " " Generosa Dña Eva comitissa de Herbach benefactrix d. Pontis Mariae. (femme de Sigismund de Schwarzenberg, mort de ch. 1503. voir plus bas. Ann. VII. 253). —
- o. ch. 1502. obiit D. Georgius monachus hospes in d. Erfordia, profus d. in Astheim. —
- ch. 1503. ob. Fr. Henricus conversus profus d. in Astheim.
- P. " " Generosus Dñs Sigismundus de Schwarzenberg, filius primifundatoris d. Pontis Mariae in Astheim. (Fils d'Inckinger et de Barbe de Abens.)
- P. " " Generosa Dña Kunegundis comitissa de Rinneck uxor Dñi Joannis de Schwarzenberg, habens mittam de Ba-Ma per tot. ord. — (C'est la Belle-fille ou bru du précédent Sigismund) Ann. VII. 253.
- + ch. 1504. obiit D. Petrus Eidenhut prior d. in Herbipoli, corvilitator prov. Alamanica inferioris, et obiit in castro 2. Tunii. (profus et alias Prior d. in Astheim)

311

(A). D. Tol. Caput a eo qui fuit: // Otto de Steinau, cognomento a Steinguck, prim-
-arice nobilitatis vir, relictâ conjugis et liberis, divino se famulatu in ecclesiâ
Aldemensi addicens, piissima ad annos aliquot vixit frater conversus. obiit
... 97 - C'est cap. Otto mort ex ch. 1521, ou celui qui est mort ex ch. 1493, voir plus haut,
il n'y en pas d'autres. —

- ch. 1504. obiit. D. Sigismundus Steinhuser monac. profus^{us} T. in Astheim.
- F. " " Generosus Eckerlingus filius Dni de Schwarzenberg, primifundatoris
Præbendarius D. Pontis Mœ in Astheim. (filius Eckerlingi et de sa 2^a
femina Barbe, de la 1re d'un autre, d'abord chanoine d'Aichstätt, se fit
Præbendarius à Astheim en 1486. voir au cat. des prieurs (equat. 1486).)
- F. " " Generosa Dna Margarita de Schwarzenberg uxor Dni Micha-
elis de Schwarzenberg, fundatoris D. Pontis Mœ, benefactrix ejusdem
domus. — (fille de Louis de Hutten et femme de Michel le jeune, petit
fils d'Eckerling, et mort en ch. 1499. —) Ann. VII. 253. —
- ch. 1505. obiit D. Cyriacus Egloffner monac. T. Buxio, profus^{us} T. in Astheim.
- ch. 1506. ob. D. Joannes de Eibe monac. profus^{us} T. in Astheim.
- xo " " D. Joannes Fabri monac. profus^{us} 1er D. Buxio, ultimo D. Pontis Mariae.
(Flor. a: « D. Jo. Fabri, profus^{us} et prior Buxio, ultimo profus^{us} T. in Astheim » est
vrai en ce sens qu'il fut profus et Prieur de Buxheim, et ensuite profus d'Astheim.)
- " " Fr. Anthonius et Fr. Georgius conversi profus^{us} D. Pontis Mariae. c. g. —
- ch. 1511. obiit. D. Hieronimus monac. profus^{us} senior T. in Astheim, qui 60 annis laudatim
— bilitat vixit in ordine. — 1er laud
- ch. 1513. obiit. D. Conradus monac. profus^{us} T. in Astheim. —
- ch. 1516. ob. D. Joannes Donatus T. in Astheim, sacerdos. —
- ch. 1519. ob. Fr. Lucas conversus profus^{us} 1er T. in Astheim, ultimo T. in Herbipoli.
- ch. 1521. ob. Fr. Otto conversus profus^{us} T. in Astheim. — (A).
- + ch. 1522. obiit. D. Conradus Zerrer prior T. in Astheim, profus^{us} T. in Herbipoli,
qui alias fuit prior dictæ T. et convisit^{us} pro^{re} Alemannie inferioris. (+ 15 Mai 1521)
- " " D. Wolfgangus monac. et vicarius T. in Astheim, profus^{us} T. Buxio
(+ 19 nov.) —
- + ch. 1523. obiit D. Burkhardus (Schneebarth), monac. profus^{us} T. in Astheim,
qui alias fuit prior ipsius T. —
- + ch. 1524. obiit. D. Benedictus Michael (cist Eichel) prior T. Bonilapidis, visitator
pro^{re} Alemannie inferioris, profus^{us} T. in Astheim, qui alias fuit prior
dictæ T. Pontis Mœ et domorum Buxio et Herbipolis. (Prieur d'Astheim
1499-1507 et 1510-1514, de Buxheim 1507-1510, de Wurzburg 1514-1521, de
Bonilapidis 1521-1523, 5 mai, la mort. convisit^{us} 1506-1511 et 1519-1523. V. cat. 1523.)
- " " D. Nicolaus monac. hospes in d^o in Astheim, profus^{us} D. Horti X^{te}.

. d
. c
. c
o. c
o. ch
e. ch
o.
o. ch

ch
o.
o.

F. ch

e. ch

ch

I. ch

+
+

- ch. 1524. obiit Fr. Franciscus Orton (Ortuy. T. c.) conversus prof^{us} T. Pontis Mariae.
- ch. 1525. ob. Fr. Franciscus coquinaarius } conversi prof^{us} T. Pontis Mariae.
- " " Fr. Nicolaus }
- ch. 1528. obiit D. Joannes Heller (Keller. c. g.) monac. hospes in T. Herbipolensi,
prof^{us} T. in Astheim, qui obiit 8^a julii.
- ch. 1529. obiit D. Walquinius monac. prof^{us} T. in Astheim.
- ch. 1533. ob. D. Andreas monac. prof^{us} T. in Astheim.
- " " D. Gebhardus (Merck. Floras) monac. prof^{us} T. Buxiae, hospes et procurator T. (in Astheim).
- ch. 1536. ob. D. Matthaeus monac. prof^{us} T. Ruremundae, hospes in T. in Astheim.
(ch. 1537. Anno praeterito fuit positus in carta capituli D. Matthaeus monac. prof^{us} T. Ruremundae cum habentibus tunc curiam, qui in super habet unam missam de B. M. in prov^{us} Rheni et Alamaniae inferioris cum penultima oratione dandi in singulari a singulis sacerdotibus dictam celebrantem.)
- ch. 1537. obiit D. Sebastianus Rector T. in Astheim, qui alias fuit prior Domorum Buxiae et Herbipolis.
- " " D. Bartholdus monac. prof^{us} T. Ruremundae, hospes in T. in Astheim habens miss. de B. M. in prov^{us} Rheni et Alamaniae inferioris.
- ch. 1545. obiit Illustis ac generosus D. O. Fredericus de Schwarzenberg ex fundatoribus T. in Astheim, amicus et factor Ordinis. (Avisse petit filii D. de Kingar, petit filii de Michel le vieux et filii de Michel le jeune morten 1699)
- ch. 1549. ob. D. Joannes Offerbaum sacrista T. in Astheim.
- " " Fr. Gregorius } conversi prof^{us} T. in Astheim.
- " " Fr. Petrus }
- ch. 1552. obiit D. Joannes Haufft (Hoefft. n. v.) prior T. in Astheim, obiit 5to sept. habens miss. de B. M. per tot. ord. - (il faut alias prior, car il n'est pas mort en charge. Le croniqueur l'appelle D. Jean Hagel). -
- " " Fr. Michael conversus prof^{us} T. Erfordiae,
- ch. 1555. ob. D. Gerardus Bohan (Boene. T. c.) prof^{us} T. Confluentiae, Rector T. Buxiae et olim prior T. in Astheim, (et B. Benelapidis et commissarius prov^{us} Alamaniae inferioris). Le croniqueur dit: D. Gerard Bonn.
- " " D. Hermannus prof^{us} T. claustru M^{ae}, Prior T. in Astheim.
- ch. 1562. ob. D. Joannes de Spira (despera. v. d. Dupina T. c.) Prior T. in Astheim,

315

- olim comitator provincie Alemanice. - (D. Jean Spreyer, raprés
les archives. C'est probablement lui qui est mort le 23 juin 1561. comit. 1557-60.)
- + ch. 1574. ob. D. Jacobus Heil (et vivit dans les d. Keyt, Flor. Hoyd et Hayet. t.c.) prior D.
in Luckelhausen, et olim prior Tomorum, in Astheim, Herbipolis et Erfordia.
- o. " " D. Lambertus Hoerner (Hoer. t.c.) monac. profus et proc. D. in Astheim.
- o. ch. 1575. ob. D. Matthaeus (Matthias. Flor.) monac. profus D. in Astheim. ^{D. Matthias Meder, mort a Wurzburg 10 Aug. 1574.}
- o. ch. 1576. ob. D. Joannes Keller (alias Karler, Kler, Haler. t.c.) monac. profus et diaconus
D. Erfordia, hospes et sacrista D. in Astheim. -
- o. ch. 1584. ob. D. Michael Cocus (Cous. cf. Soue. t.c.) profus D. Lyrae, hospes et vicarius
(9^e in Astheim)
- + ch. 1588. ob. D. Matthias de Monte profus 1° D. Haldeshaimensis, 2° D. Buxiae
(alias) visitator prov. Alemanice inferioris, et prior Tomorum, in Grunau
in Astheim, Luckelhausen et Ratisbona, habens plen. cum ps. monach.
in 7 prov. Alemanice, et per tot. ord. miss. de B. M. et amir. perp. sub 6 juli.
- + ch. 1592. ob. D. Joannes Hauptius prior D. in Astheim (et non Anspach, comme ditent
plusieurs ch.) et visitator prov. Alemanice inferioris, alias prior D. in
Herbipoli, habens per tot. ord. plen. cum ps. monach. missa de B. M.
et amir. perp. sub 4 juli.
- o. ch. 1599. ob. D. Egidius Haupt profus D. in Astheim (proc. D. in Ilmbach, dit Flor. t.c.).
- o. ch. 1601. ob. D. Kilianus Walbach profus D. in Astheim. -
- + ch. 1602. ob. D. Lucas Pomisius profus D. Buxiae, olim prior quidam D. et D.
in Astheim.
- o. ch. 1609. ob. D. Gaspar Hinslein (Hinsler. t.c. Hinslein. t.c.) ^{Hinslein. Flor.} profus D. in Astheim,
procurator D. in Mauabach. -
- + ch. 1615. ob. D. Ludovicus Hager profus et prior D. in Astheim, visitator prov. Alen-
- anice inferioris, habens per tot. ord. plen. cum ps. monach. miss. de B. M.
et amir. perp. sub 29 Aprilis. -
- " " Generosi Dni Ferdinandus et Carolus, germani fratres, comites
et familia primorum fundatorum D. in Astheim. (Fils de Wolfgang
mort en 1620 (voir plus bas), morts sans enfants, Ferdinand à Rome, Charles à Rome)
- + ch. 1620. ob. D. Dionysius Fichtlein (Fichtling. Fischlein. t.c.) profus et prior D. in Astheim.
- " " Dni Wolfgangus Jacobus, comes de Schwarzenberg, et familia
fundat.

b.c

e.c

h.o.c

x.o.d

e.c

v.c

e.c

+ d

e.d

i.d

e.d

+ d

x.o.d

e.d

x.o.d

+ d

e.

fundatorum Tⁱ in Astheim, habens per tot. ord. anniv. perpet. sub 26 Maii. (Les Ann.
VII. 256 disent 26 mars. — Pronepos de Jean et de Lunagante de Rimnach, morte ch. 1503.)

b. ch. 1620. obiit Dñs Joannes Arnoldi proctor, benefactor ejusdem Tⁱ in Astheim,
habens per tot. ord. anniv. perpet. sub 23 Aprilis. —

o. ch. 1623. ob. D. Benedictus Danickius (Danickius. schm.) prof^{us} Tⁱ in Astheim, vicarius Tⁱ in

o. ch. 1625. ob. D. Hieremias prof^{us} et antiquior Tⁱ in Astheim, qui 50 annis laudabiliter
vixit in ordine. 80-2-X

xo ch. 1628. obiit D. Paulus Molitor, prof^{us} Tⁱ in Astheim, prior Tⁱ in Ilmbach. —

(contitus est plutôt « Prior Tⁱ in Grunau et Administrator Tⁱ in Ilmbach. »).

o. ch. 1629. ob. D. Arsenius Gabler (et Galber. cf.) prof^{us} Tⁱ in Astheim.

o. ch. 1630. ob. D. Nicolaus Holzmann prof^{us} Tⁱ in Astheim. —

o. ch. 1633. ob. D. Bernardus Steiger prof^{us} Tⁱ in Astheim, hospes in Tⁱ in Ilmbach.

+ ch. 1634. ob. D. Antonius Volmar prof^{us} Tⁱ in Astheim, alias prior ejusdem Tⁱ
et Tⁱ in Inals (et Rector Tⁱ Brunoe). Terminus + 19 nov. 1633. —

o. ch. 1635. ob. D. Basilus Zyrar prof^{us} Tⁱ in Astheim. —

o. ch. 1636. ob. (Fr.) Valentinus Donatus Tⁱ in Astheim.

o. ch. 1638. ob. D. Hugo Horn... pfer prof^{us} Tⁱ in Astheim (cette vic. à Hingen et Ilmbach)

+ ch. 1640. obiit D. Bruno Fleischmann prof^{us} et prior Tⁱ in Astheim, visitator
prov^{ae} Alemannie inferioris (alias prior Tⁱ Exfortiae. oublié) habens per tot.
ord. plen. cum ps. monach. miss. de B^e M^e et anniv. perp. sub 6 Oct.

xo ch. 1647. obiit D. Hilarion Danickius prof^{us} Tⁱ in Astheim, alias prior Tⁱ Gemmigen,
et visitator prov^{ae} Alem^{ae} hyper^{ae}, hab^{ens} per tot. ord. plen. cum ps. monach.
miss. de B^e M^e et anniv. perp. sub 22 Dec.

o. ch. 1648. ob. D. Macarius Stroelein (Stroelin. schm.) prof^{us} et antiquior Tⁱ in Astheim.

xo ch. 1654. ob. D. Hugo Hicher prof^{us} Tⁱ in Astheim, alias prior Tⁱ Ratisbonae. —

+ ch. 1660. obiit D. Rematus Reich prof^{us} et prior Tⁱ in Astheim, cou visitator prov^{ae} Alem^{ae}
inferioris, alias prior Tⁱ in Grunau (et Tⁱ in Ilmbach. oublié), habens miss.
de B^e M^e per tot. ord. + 8 fevr. 1660.

o. " " D. Anthelmus de Werdenstein prof^{us} et antiquior Tⁱ in Astheim.

[Tot. caput dicitur lui: « Ill^{mi} et R^{mi} Principis Franconiae Ephebus, 1605 cartusian,
Astheimensis an. ingressus, ibidem religiosissime vixit. Obiit 1659, octidies 175. »]

319

- o. ch. 1661. obiit D. Guigo Weichart prof^{us} et antiquior P. in Astheim. —
- + ch. 1664. obiit D. Franciscus Herbst prof^{us} P. in Astheim, prior P. Waldicensis, alias prior P. Isordiae (et P. in Grunau. oblii). —
- b. ch. 1670. obiit. Spectabilis Dñus Andreas Schmidt cartularius Astheimensis magnus benefactor, habens per tot. annos. p. p. h. 27 Januarii.
- b. ch. 1671. obiit. Illma matrona Dña Catharina Schmidin magna benefac. trix P. in Astheim, habens per tot. annos. p. p. h. 27 Januarii.
- + ch. 1680. obiit D. Joannes Caspari prof^{us} P. Brevisensis, prior P. Rutilae, alias prior Tomorum Freiburg et in Astheim. —
- o. ch. 1681. ob. D. Joannes Saur prof^{us} P. in Astheim.
- o. ch. 1683. ob. D. Georgius Kibbel prof^{us} P. in Astheim.
- F. ch. 1683^I ob. Illma et Celestissima Princeps Dña Justina Maria Celestissimi princi. -ps de Schwarzenberg consors, habens annos. de B^o M^o per tot. annos.
- F. ch. 1684. ob. Celestissimus Princeps D. Joannes Adolphus de Schwarzenberg, eques auri velletis et sacrae Caesaris Majestatis supremus aulicus praefectus, habens annos. de B^o M^o per tot. annos. —
- o. ch. 1689. ob. D. Joannes B^{te} Christ prof^{us} P. in Astheim.
- o. ch. 1693. ob. D. Vincentius Oxenhus (Ockersvet. i. i. i. Ockersvet. i. i. i.) prof^{us} P. in Astheim.
- o. " " D. Petrus de Cortils prof^{us} P. in Astheim, hospes in P. Coedii.
- o. ch. 1697. ob. D. Caspar Hess, prof^{us} et antiquior P. in Astheim, qui ultra 55 annos laudabiliter vixit in ordine. — 3° l^o
- o. " " D. Laurentius Dagen prof^{us} P. in Astheim. —
- x o ch. 1699. ob. D. Joannes Limmer prof^{us} et antiquior P. in Astheim, alias Rector P. in Ilmbach, qui 50 annos laudabiliter vixit in ordine. 4° l^o
- o. ch. 1703. ob. D. Paulus Erbig (Harbig. i. i. i.) prof^{us} P. in Astheim.
- o. " " D. Franciscus Kubert (Gubert. Flores) prof^{us} P. in Luchelhausen, hospes in P. in Astheim. 5° l^o
- o. ch. 1705. ob. D. Basilius Reidingen prof^{us} et antiquior P. in Astheim, qui ultra 53 annos laudabiliter vixit in ordine. 5° l^o
- x o ch. 1711. ob. D. Franciscus Metzger (Meyel. Flores) prof^{us} P. in Astheim, alias prior P. Isordiae. 6° l^o
- o. " " D. Rifferius Bach prof^{us} P. in Astheim, qui (ultra. c.) 52 annos laudabiliter vixit in ordine. — 6° l^o

+ ch. 1

o. ch. 1

o.

o.

+ ch. 1

o.

o. ch. 1

o. ch. 1

o.

exo ch. 1

o.

+ ch. 1

o. ch. 1

+ ch. 1

o. ch. 1

o.

o. ch. 1

o. ch. 1

+ ch. 1713. obiit. D. Georgius Moring prof^{us} et prior^{us} in Astheim, qui ultra 60 annos
laudabiliter vixit in ordine, in quo priorem egit per 42 annos, habens
missam de B^a M^a per tot. ord. 71va

o. ch. 1726. obiit. D. Franciscus Bauer (Baur. Flores) prof^{us} et procurator^{us} in Astheim, cujus
obitus anno praeterito non fuit denunciatus. — Huius Flores laudat. 1725.

o. " " D. Georgius Schönerbauch (Schönerbruch. Schm.) prof^{us} in Astheim,
hospit. in de Grünau cujus obitus a. praet. non fuit denunciatus.

o. " " D. Barthasar Ortmann prof^{us} in Astheim, cujus obitus anno
praeterito non fuit denunciatus. —

+ ch. 1729. obiit. D. Bernartus Warmuth prof^{us} et prior^{us} Herbipolis, visitator^{us} prov^{us}
Alemannie inferioris, alias prior^{us} domorum in Grünau et in Astheim,
habens per tot. ord. plen. cum p^{re}alt. monach. miss. de B^a M^a et annis p^{re}sentib.
9 Maii 1728.

o. " " D. Michael Geinon prof^{us} in Astheim, Diaconus.

o. ch. 1730. obiit. D. Benedictus Hoffmann prof^{us} et procurator^{us} in Astheim.

o. ch. 1731. obiit. D. Antonius Napp (^{aut Napp} Napp, alii) prof^{us} et sacrista^{us} in Astheim.

o. " " D. Henricus Thonosan (Thonosan. Flores) prof^{us} in Astheim.

o. ch. 1733. obiit. D. Bruno Burchard prof^{us} et antiquior^{us} in Astheim, alias prior^{us} in
Inals (at Rector^{us} in Inals. outii), qui ultra 57 an^{os} laud. vixit in ord. 8-12

o. " " D. Joseph Roth prof^{us} in Astheim.

+ ch. 1737. obiit. D. Hugo Otto prof^{us} in Astheim. (Dap, sicut alias Prior ejusdem^{us} et in
in Grünau. certissime.) —

o. ch. 1744. obiit. D. Joannes Will prof^{us} et antiquior^{us} in Astheim. In omnes, exceptis huius.

+ ch. 1745. obiit. D. Georgius Stock prof^{us} et p^{re}sent. coadj^{us} in Buxia, alias prior^{us} ejusdem^{us} et
in Astheim, necnon visitator^{us} prov^{us} Alem^{annie} inf^{erioris}, habens plen. cum p^{re}alt.
monach. miss. de B^a M^a et annis p^{re}sentib. vel 27 mor. per tot. ord. in quo
52 annis laudabiliter vixit. —

o. ch. 1750. obiit. D. Philippus Farnet prof^{us} et antiquior^{us} in Astheim.

o. " " D. Anthelmus Sigler prof^{us} in Astheim. (Cott. Sigler).

o. ch. 1751. obiit. D. Bruno Sartorius (Schneider) prof^{us} et vicarius^{us} in Astheim. —

o. ch. 1753. obiit. D. Chilianus Rieger prof^{us} in Astheim.

10. + ch.

o. ch.

o. ch.

h. ch.

o. ch.

o. ch.

+ ch.

o

11. o. ch.

- + ch. 1757. obiit. D. Gasparus Höpffner prof^{us}, antiquior et alias prior D. in Astheim, qui 56 annis laudabiliter vixit in ordine. 9122
- o. ch. 1758. ob. D. Martinus Katzenberger (Katzenberger. em.) prof^{us} D. in Astheim.
- o. ch. 1760. ob. D. Ignatius Franchellus prof^{us} D. in Astheim.
- o. ch. 1761. ob. D. Hieronimus Kappeler prof^{us} et vicarius D. in Astheim.
- o. ch. 1769. ob. D. Andreas Halbig prof^{us} et procurator D. in Astheim.
- o. ch. 1770. obiit D. Franciscus Xaverius Pister prof^{us} D. in Astheim.
- + ch. 1771. ob. D. Franciscus Mayer prof^{us} D. in Astheim, vicarius D. in Grunau, alias prior D. in Astheim.
- o. " " D. Hugo Kaukauff prof^{us} et vicarius D. in Astheim.
- o. ch. 1774. obiit D. Augustinus Fleischmann prof^{us} D. in Astheim. L'auteur de la chronique, qu'il a composée en 1754 et fut procureur, était de Bamberg, fut vicaire à Esport de 1744 à 1749. Le chapitre de cette année ¹⁷⁴⁹ le renvoie vicaire à Astheim. Et sans doute devenu procureur quand D. Francis. Mayer procureur fut élu prince le 6 sept. 1751. Il n'est pas certain combien de temps il est resté procureur. D. Georges Liebler procureur est nommé Recteur par le P. Visitant au commencement de 1767. — Le MS. original de D. Augustin est conservé aux archives de la société historique de Würzburg, sous le n° 32. — Infolio de 112 feuillets en 226 pages, dont j'ai fait la description au commencement de la copie de la chronique.
- Voici ce que contient le manuscrit: —
- 1° Chronicon cartusiae Fontis Mariae in Astheim, 91 feuillets, texte en allemand.
 - 2° Vita venerandi in X^{to} P. Georgii Moring, Astheimensis cartusiae profess. ac prioris, virtutum et sanctitatis opinione quodam fort. celeberr. etc... conscripta 1750 — 17 feuillets ou 34 pages. en latin.
 - 3° Chronicon Hujus Domus Astheimensis et nostrae Germaniae. — eorum compendium latinum. feuillets 18-35. 16 pages.
 - 4° Catalogus reliquiarum ecclesiae nostrae Astheimensis. fol. 111.
 - 5° Nomina corporum et illustri familia

+ d

+ d

10.00

0.00

+ d

0.00

0.00

+ d

in cartula nostra Othheimensi quiescentium. fol. 43-46.
6^a successio VII. hujus cartulae Othheimensis Priorum accuratioris tempore calculo ex variis mss. et documentis domesticis
reducta. — fol. 47-55. —

+ ch. 1775. obiit. D. Georgius Liebler profus^{us} P. Herbipolis, prior P. in Altheim.

+ ch. 1726. obiit. D. Joannes Stödt profus^{us} et prior P. in Altheim, alias prior
P. in Grunau. (et procurator P. in Altheim, ajoute Flores). —

o. ch. 1779. ob. D. Bernardus Faber profus^{us} et antiquior P. in Altheim, qui 52 annis
laudabiliter vixit in ordine. — 10^e 1re

o. ch. 1782. ob. D. Conradus Dasser profus^{us} et antiquior P. in Altheim.

+ ch. 1791. ob. D. Nicolaus Albergati Pütz profus^{us} P. Herbipolis, coadjutor
P. in Grunau, alias prior P. in Altheim. —

o. ch. 1796. obiit. D. Nicolaus Albergati Bauer profus^{us} P. in Altheim.

o. ch. 1809. obiit. D. Anthelmus Kolker profus^{us} et procurator P. in Altheim.

+ ch. 1824. obiit. D. Antonius Hoffmann prior P. in Altheim, visitator
provinciae Alemannie inferioris. — (Florence 14 Junii 1918.)

Cartusia Pontis B^{te} Mariæ in Astheim. 1408. —

(Ex D. Jos. caput in suo volumine msc. provinciarum Alemannie pag. — 416-418. —)

1416. — Pons B^{te} M^{ae} in Astheim, Francie seu Francie orientalis pag. o. tribus milliaribus Wirceburg^o distans, fundacionis sue exordia jure merito debet d. Erking^o a Swartzembach (et uxori ejus Anne de Bibias 1408) quorum familia nunc comitis titulo virtutes ergo est insignita. Hic vivendi p^{ri}ncip^o fact^o 1436. — Plurima quidem (circa annum 1525) monasterium hoc bello rustico incommoda sustinuit: rerum industria ac vigilantia domum insignium provincie istius visitatorum, D. Joannis Hauptii ac d. Ludovici Hagere, ad eos vires receperunt: ut tunc structurae magnificentia, tunc rerum necessariorum copia aliis admirationi sit. Hujus quoque loci prior olim fuit d. Theodoricus Leerius statanus vir de ordine huiusmodi optime meritus, qui obiit 1554, 26 augusti. — ite Aub. Mirois, excepte sequi ^{parentis} ostendit.

1415. — D^s in Astheim, incorporatur ordini et nuncupatur Pons B^{te} M^{ae} Virginis, et profectus in priorem ejusdem d. Fridericus Rector ibidem, pro nuncient uniformiter petierunt.

1420 ad hanc magnam instantiam per ch. absolutum. —

1449. — Genera a d^{na} Barbara de Swartzembach fundatrix P^{ri} Pontis M^{ae} in Astheim obiit 4 nov. 1449, habens plenum monachatum, et omni^o versis p^{ro}p^{ri}et^{at}ib^{us} in p^{ar}te Alemannie inf^{er} et h^{ic} cenarium per tot. ord. —

Catalogus omnium Priorum, et quorundam officialium, cartusie Pontis B^{te} M^{ae} in Astheim a sua fundacione 1408, collectus ex cartis capituli nostri generalis. —

1410-1412. — D. Pierre prefatus p^{ro}c.
— carar de Wargbourg. 1er Rector.
— Prefatus D. Pierre Marcatoris, mort^o
ex ch. 1462. —

D. Fridericus de Swinfurt primus prior
P^{ri} Pontis M^{ae} 1408, deinde prior Aulæ M^{ae} No^{ve}
celle et ultimo celle salutis obiit 1443. —

D. Bernardus vicarius Nurem. 1412-1414. D. Bernardus, 2e Rector
 -burgae et Rector d'auy T. in Arthaim obit 1446, ^{9 nov. 1465.} prof^{re} Nuremberg, mort ex ch. 1466
 9 nov. — 1414-141. D. Frederic de Schweinfurt
 3e Rector nommé 1er Prieur au ch. 1465.
 1425 — Piori p'tima per mort p'ieur de Luckelhausen 1442, 28 Aug.
 ch. 1425, et b. Petrus procurator de cella et alibi p' 1416. D. Henricus, chanoine et hist. imprimeur
 prior hujus T. per amicum chartam, ad man. magn. 1417-1420 ch. — D. Amicus prof^{re}
 instantiam 1437 per ch. absoluitur. — D. Petrus de chartreuse, mort 1453, 16 oct. ex ch. 1457.
 Fabri de Rotemburge prof^{re} Nuremberge, 2^e boni 1420-1425. — D. X.
 lapidis obit 1460, alias prior in Electoral, in duc.
 ch. 1463 —
 -Kellhaus et Pontis M^{re} — ch. 1425-1430. D. Pierre Fabri de Rotembourg
 prof^{re} Nuremberg. mort ex ch. 1460.
 D. Thomas Arlherburg et prof^{re} 1430-1437. ch. D. Erhard probab^{le}
 prior T. Pontis B^{re} M^{re} obit 1442. — prof^{re} de Wurzbourg, mort p'ieur de
 Wurzbourg. ex ch. 1466. —
 D. Ulrichus de Altorff, quondam prior ch. 1437-1439. — D. Ulrich Schleicher
 cella B^{re} M^{re} et D^{re} Pontis M^{re} 1437 obit 1466, D. Altorff, mort ex ch. 1466, 31 dec. 1465.
 1439-1441. — D. Jean Puzbach. ou
 D. Thomas Krapack prof^{re} T. cella Buzbach prof^{re} de Prague, mort le
 19 Mars 1459 ex ch. 1459.
 1441-1457. — D. Ulrich Haan
 D. Henricus Molinensis prior T. prof^{re} de Wurzbourg. Mort le 23, mai 1484.
 in Arthaim, obit 1484, 12 dec. habens amicos, p'p'os. ou 24 Mai 1487 ex ch. 1488.
 in p'ro^{re} Alem^{re} infensiois. — prof^{re} 30 annis (sic). — 145... 1468. D. Jean Kugbock
 D. Hermannus procc^{re} Pontis M^{re} obit 1481. — D. Thom. ou Krapack, prof^{re} de Luckelhausen
 -nos Molitoris prof^{re} et v. c. obit 1485. — mort ex ch. 1470.
 1468-1483, 13 Aug. D. Henricus Mollmay
 prof^{re} de la maison, mort en
 charge le 13 Aout 1483 ex ch.
 1484. —
 D. Ulrichus Haan prof^{re} Horti Anger
 -lony, obit 24 aug. 1487, alias prior Pontis M^{re}
 et Horti M^{re} in Ellimbach. — P'ulthumilitate vite
 et morum gravitate maxime conspicuus, idoque
 omnibus

omnibus charis litterarum, divinarum, lectioni
unica incubuit —

D. Burchardus prof^{us} et alias prior
D. Pontis M^{oe} obiit 1523. —

D. Benedictus prior D. in Artheim
1516 per ch. p^{er} m^{ia}, et p^{er} absolute p^{er} prior
Harbigolis. — D. Benedictus prior D. Bonilapidis
et visit^{or} p^{ro} Alen. inf. prof^{us} et alias prior D. Bonz
M^{oe}, D. Buxiae et Harbigolis, obiit 1524. —

D. Conradus a prioratu Harbigolis
absolute 1516 p^{er} ch. p^{er} prior hujus D. — D. Con-
radus Zerner prof^{us} Harbigolis prior D. in Artheim, obiit
1522, alias prior Harbigolis, convinct^{us} p^{ro} Alen. inf. ch. 1521-1526. —
profuit 8 annis. — D. Tullagus vic. D. in Artheim,
prof^{us} D. Buxiae obiit 19 nov. 1521. —

prior in Artheim
1521 ad man^u magnam, instantiam, et propter
infirmitates p^{er} m^{ia}. D. Marcus ibidem prof^{us}
p^{er} prior 1521 per ch. —

D. Joannes Heust vic. Rure-
mundae p^{er} 1550 per ch. prior Pontis M^{oe} in
Artheim, obiit 5 sept. 1551, habens mittam doct^{am}
per tot. ord. Profuit 1 anno.

1483-1499. — D. Pierre Eisenhut
prof^{us} de la maison, mort p^{er} prior de
Wurzburg le 2 juin 1503 ou ch. 1504.
1499-1507, oct. ^{papit} D. Richel prof^{us}
de la maison, transféré à Buxheim,
ou oct. 1507. —

fin 1507-1510. Aug. D. Burchard
schneelarth, prof^{us} de la maison,
mort le 18 dec. 1522, ex ch. 1523. —
30 Août 1510-1514 ch. D. Benoit Richel, 2^e
mort p^{er} prior de Bonilapidis et visit^{or}
le 5 mai 1523, ex ch. 1524.

ch. 1516-1521 ch. — D. Conrad Zerner
prof^{us} et p^{er} prior de Wurzburg, mort-
le 15 Mai 1521, ex ch. 1522. —
1521-1526. — D. Marc prof^{us}
de la maison, tout on naitre et pas
l'obit dans les ch. du chap.

1526-1534. — D. Jorhe Harb
mort p^{er} prior d'Erfurt le 23 sept. 1539,
ex ch. 1540.

1534-1536, 10 Aug. D. Sebastian Raetour
mort en charge le 10 Aug. 1539, ex ch. 1537.

1536-1543. — D. Jean Hagel ou
Haufft prof^{us} de Ruremundae, mort
3 sept. 1557, ex ch. 1552. —

1543-1550 ch. D. Gerard Benn ou
Bohem, prof^{us} de Ruremundae, transféré
à Bonilapidis per ch. 1550, et mort
Rector de Buxheim, ex ch. 1555.

ch. 1550-1554 ch. — D. Jean Horst
vicaire de Ruremonde qui est nommé
prieur de Trarfont par le chap. 1554.
On ne trouve pas son obit.

1554. — Prior Pontis M^o fit
per ch. prior Misericordiae Dei. —

1554-1555. D. Hermann prof^s
D. Henricus prof^s claustrⁱ M^o d'Hildesheim, mort en charge, ex ch. 1558.

prior d. in Astheim, obit 1555. —

1555-1561, 23 juin. D. Jean
Speyerer, mort en charge le 23 juin
1561, ex ch. 1562. —

1561-1563. ch. — D. Jacques Heil

D. Jacobus Heil Rector hujus Rectorat, mort prieur de Luckelhausen,
d. 1563 fit per ch. prior d. Herbipolis. obit le 23 janvier 1574, ex ch. 1574. —
1574 prior in Luckelhausen. —

1563-1568. — D. Matthias de
Monte (von Berg) prof^s d'Hildesheim

Rector hujus d. 1565, mort le 6 juillet 1587 ex ch. 1588.

fit per ch. prior.

1568-1570 ju. D. Hermann
Bremich, prof^s de Cologne, mort
le 6 juillet 1585 ex ch. 1586. —

Rector hujus d. 1570 fit

per ch. prior. D. Joannes Hauptius prior d.
in Astheim & visitator prior de Alem^e inferioris, obit
prior d. Herbipolis, obit ex ch. 1592, hab^t p^len. monach. et miss^a am de b^ta per tot. ord. —

ju. 1570-1591, 4 juin. D. Jean Haupt
prof^s de la maison, visitat^r,
mort le 4 juin 1598, ex ch. 1592. —

1591-1594 ch. D. Luc Bomisius

Rector hujus d. 1592 fit — prof^s de Barchein, mort le
30 juillet 1601, ex ch. 1602. —

per ch. prior. —

1594-159... D. Antoine Volmar

D. Ludovicus Hagerius Rector prof^s de la maison, puis Rector
in Astheim, 1595 fit per ch. prior, 1607 visitat^r à Brum, 1601-1602, puis à h^l
prior de Alem^e inf^l usque ad q^uos obit, 29 Aprilis 1610-1612. Mort le 19 nov. 1633, ex ch.
1634.

1615, habens plen. monarch, mis an de 8te et amib. p^{re}posit. per tot. ord. Prospuit 20 amib. —

D. Lior. Hagerius Uberlinganus p^{ro} et Alem^e inf^{er}is v^{is}itator v^{ig}ilantissimus hinc domi et tota provincia cum maxima laude et fructu prospuit. obiit Bu-
-rice ex incisione humpturae. —

1615-1620. — D. Dionisius Fischelinus Chauth-
-rimensis v^{is}itator benignissimus officium v^{is}itatoris
s^uo opus oblationum moderate semper recusavit. obiit 26
jan. 1620 p^{ro} et p^{ro} in Astheim. Prospuit 5
amib. —

1620-1639. — D. Bruno Fleischman, Cronacen-
-sis p^{ro} et p^{ro} in Astheim, v^{ig}ilantissimus,
v^{is}itator prudens, diligens, v^{is}itator et moribus insignis
et bonus oeconomicus ruinas d^{omi} restauravit,
duo edificia erexit pluraque exedra et mi-
gothicus furor, prohi dolo^r, conatus p^{ro} et v^{is}itator
— obiit 6 oct. 1639, v^{is}itator p^{ro} et Alem^e inf^{er}is
alias p^{ro} et Erfordiae, habens plen. monarch, mis-
— san de 8te et amib. p^{re}posit. per tot. ord. —

1639-1660. — D. Renatus Reich p^{ro} et p^{ro} et
p^{ro} et in Astheim, Barbengensis v^{is}itator et Slumbach 1635-1638, de Guenau
p^{ro} et Alem^e inf^{er}is 1640 v^{is}itator v^{ig}ilantissimus
tissimus prudentia, maturo consilio, magnanimi-
-tate et pietate clares, statum d^{omi} singulari
industria post bellum, hiecur, erexit plurim-
-que curis immortalis laude et auxit p^{ro} et p^{ro}
in redditibus et decimis emptis. obiit 8 febru.
1660 habens missam de 8te per tot. ord. alias
p^{ro} et in Guenau. —

159. — 1615, 19 April. D. Louis Hager
p^{ro} et de la maison, v^{is}itator, mort
en charge, 19 Apr. 1615, ex ch. 1615.

1615-1620, 26 Janv. D. Danyel Fichtlein
p^{ro} et de la maison, mort en charge
le 26 janv. 1620, ex ch. 1620. —

1620-1639, 6 Oct. D. Bruno Fleischmann,
p^{ro} et de la maison, auparavant
p^{ro} et de Erfurt, v^{is}itator, mort en
charge, le 6 oct 1639, ex ch. 1640.

1639-1660, 8 fev. D. Renat Reich
p^{ro} et de la maison, auparavant p^{ro} et
p^{ro} et de Slumbach 1635-1638, de Guenau
1638-1639 — v^{is}itator 1651-1660.
Mort en charge le 8 fevrier 1660,
ex ch. 1660. —

1660-1670 ch. — D. Jean Caspari
p^{ro} et de la maison, mort p^{ro} et de
Rattal le 7 Mars 1680, ex ch. 1680.

1660-1672. — D. Joannes Gaspari prof^{us} ^{avant} ~~avant~~ d. 1767-1775, 31er Mars. D. Georges Liellier
et procurator Thierensis, une codem die et an. prof^{us} de Wurzburg, mort en charge le
no 1657, 19^{sept} a 14. patibus visitatoribus 3 Avril 1775 et d. 1775. —
prior in Rectoria, et a R^o Patre Generali in
priorum Fribergi institutus est, ac inde perrexit. 20^{Avr}. 1775-1775. Avant. D. Jean Stödt
1660 in priorum R. in Arthaim. Hic sequens prof^{us} de la maison et auparavant prieur
antecessoris vestigia laudabiliter et utiliter de Grunau, mort en charge, avant le
et optimus economus prof^{us} ut usque ad 2^{sept}. 1775 et d. 1776.
1672 prior hildesheim, ubi obiit 1680 prior,
(Hastemus D. Jos. Capus. — 14^{mai} 1897. —) 2^{sept}. 1775-1788, Mars. D. Nicolas
d. 1670-1712, 3^{nov}. D. Georges Möring Albergati Pütz prof^{us} de Wurzburg
prof^{us} de la maison, mort en charge le 3^{nov}. 1788. Mort en 1790
3^{nov}. 1712, et d. 1713 - 4^{transmissio} 63^l in d. et d. R^o Patris 1791. —
1712-1716. d. D. Hugues Otto
prof^{us} de la maison, mort le 28^{janv}. 1737 et d. 1737. —
d. 1716-1718, 7^{Avr}. D. Bernard War. 17^{Mars} 1788-1803. — D. Antoine Hoff-
muth, prof^{us} de Wurzburg, mort prieur man^{us} prof^{us} de la maison —
de Wurzburg et visit^{or} le 19^{mai} 1728 et d. 1729 couviteur 1789. Visit^{or} 1794 et
avant d. 1718-1721, oct. D. Georges Stöck le dernier visit^{or} de la province.
prof^{us} de Buxheim, ensuite prieur de d. 1826. d. d. D. Antonius Hoffmann
Buxheim, 1721-1743, com^{is} 1729-1733, et d. 1733-1739. Mort 27^{Nov}. 1744 et d. 1745. —
10^{Janv}. 1722-1751, 6^{sept}. D. Caspar prior D. in Arthaim, visit^{or} province
Höpfner, prof^{us} de la maison, mort Alem^{ania} inferioris. —
le 7^{dec}. 1756, et d. 1757.
6^{sept}. 1751-1767. — D. François Mayer
prof^{us} de la maison, déposé avant le
chap. de 1767. Mort en 1771. —

D. Hilarion Danichius pomeranus prior
Regemnicensis et visitator prior^{is} Alamanici sup-
-erionis vigilantissimus obiit 1646. —

D. Antonius Volmarus prior in Inals
obiit 1636, 6 augusti. —

D. Franciscus Herbst-Dandanus prior R-
Maldicensis, alias in Grunau et Hfordice
obiit 1663, 5 Januarii. —

D. Paulus Molitor Lanchheimensis prior
in Grunau et Schimbach. obiit 1627. —

D. Hugo Sticher Velokacensis prior R-
Ratisbonae, obiit 1653. —

D. Anthonius a Wardenstein Ill^m et Rev^m
principis Franconiae Episcopus 1605 electus.
in Astheimensem ingressus ibidem religios-
issime vixit, obiit 1659, aetatis 75.

Otto a Steinau cognomento a Steim-
-zuch primaria nobilitatis vir, relicta
conjugis et liberis, divino se famulatu in
carthusa Astheimensi addicens p^{ri}mo ad
annos aliquot vixit frater conversus, obiit
..... — (hactenus D. Fos. Caput. — 14 mai
1897. —).

1846

Cartusia

Pontis Beatae Mariae

in Astheim

Incorporata Ordini A: 1415

Molin
p. 743

352

Domus in Astheim

Nolin
745.

Cartusia Pontis Beate Marie,
in Astheim, Franconiae seu Franciae
Orientalis pago, Herbipolensis Diocesis,
in provincia Rhenaniae inferioris.

" In nomine Domini, Amen. Ego Beckinger a Saunshaim,
" Eques auratus, et ego Anna de Biha in Steffensberg uxor
" ejus, attestamus et manifestum facimus tum pro nobis,
" tum pro cunctis heredibus et posteris nostris: omnibus
" praesentes litteras visuris, lecturis, aut legi audituris.
" Nos mature ac bene deliberato consilio, unanimiter, et
" conjunctione, quo tempore per gratiam divinam integritate
" rationis ac mentis compotes, maxime id facere et exequi
" poteramus, ex singulari quodam affectu et devotione quam
" ad propagationem divini cultus ac laudis, specialiter ad
" augendum sacrum Ordinem Cartusianorum gerimus;
" Omnipotentis Dei auxilio, ac piorum quorundam homi-
" num adfunctis elemosynis, novum Monasterium Pontis
" Mariae dictum in oppidulo nostro Astheim, quod e re-
" gione oppidi Volckach, M^ono fluvio interlabente situm
" est, fundare, edificare, et erigere inchoasse. Idque in honorem
" Sanctissimae Trinitatis, ad perpetuam gloriosissimae Coeli Re-
" ginae Mariae laudem, In nostram quoque omniumque haere-
" dum ac progenitorum nostrorum salutem, omnium denique
" Christi fidelium animarum solatium, ut a paenis quibus
" detinentur sanctarum Missarum sacrificiis perpetuo decantan-
" dis, legendisque, necnon aliis spiritualibus ritibus et exercitiis

"per Dei gratiam et misericordiam liberari possent: de
 "temporalibus bonis nostris divina nobis benignitate concessis
 "donasse ac dotasse, donamus et dotamus illud presentium
 "vigore litterarum, omnibus melioribus mediis, modo, via,
 "jure, causa, et forma quibus melius et efficacius de jure
 "facere possumus et debemus: his subsequentibus bonis nos-
 "tris, ita prorsus ut velimus ea ad Dei Omnipotentis lau-
 "dem, presentis Monasterii bona irrevocabiliter, et perpetuis
 "temporibus esse et manere.

"Primo donamus vigore harum litterarum dicto Monas-
 "terio et Conventui omnibusque eorum successoribus ibidem
 "prelibatum oppidulum nostrum Astheim, et domicilium
 "nostrum ibidem cum camera, et omnibus conclavibus suis
 "quocumque tandem nomine nuncupentur. Agriculturam
 "quoque ad ipsum spectantem in oppidulo, et in campo,
 "cum sylvis, terris, agris, aquis, pratis, et pascuis, angariis
 "et servitiis omnibusque jurebus ad illud pertinentibus, præ-
 "sertim curtem seu prædium illud cum suis pertinentiis,
 "quod quondam Ntercklinæ fuit. Census etiam nostros ex
 "piscationibus et feuda, quæ olim Nobilis Dominus Comes
 "Leonardus a Castel nobis dedit. Advocatiam quoque nostram
 "ibidem, quam debemus ac volumus dicto Monasterio trans-
 "mittere, postquam emancipationi data fuerit, quanto citius
 "id a nobis effici poterit, sine vobis. Item jurisdictionem
 "nostram ac gladii potestatem et omnia haldomadarii mer-
 "catūs jura nostra et privilegia, ab Illustrissimo et Clemen-
 "tissimo Principe Domino Roberto moderno Romanorum Im-
 "peratore, Duce Bavariæ et Comite Palatino Rheni clementer
 "nobis concessa, sicuti ex litteris illius quas desuper habemus,
 "apparet. Donamus et eidem Monasterio omnia bona

nostra, emolumenta, redditus, et pensiones quocumque nomine
 appellerentur, in prefato oppidulo, et in campis ad id pertinen-
 tibus nulla re prorsus seu magna seu parva excepta. Item
 omnes frumentarios redditus nostros. Nominatim vero partem
 nostram decimarum vini, omnesque vineas nostras, vinique pro-
 ventus in tenis ejusdem oppiduli cum omnibus juribus con-
 suetudinibus et decimarum libertatibus prout ea hereditario
 nobis hactenus jure obtigerunt. Donamus etiam nostros census
 nummarios et obalarios: lignorum perceptiones, omnesque
 gallinarum sive pullastrarum pensiones ibidem. Ad haec com-
 munitas ibidem tenetur dicto novo Monasterio in singulos
 annos perpetuis temporibus praestare et numerare quingua-
 ginta Rhenenses aureos boni valoris, nomine justi et
 legitimi tributi more regionis Franconiae, nempe in Festo
 Ste Halburgae aureos viginti quinque, et in Festo S^{ti}
 Martini totidem, idque ex pacto et conventionem inter nos
 et illos loci homines facta, qua id in se receperunt
 quotannis in perpetuum se daturus, aliis tamen tributis et
 exactionibus in posterum minime gravandos. Si vero praeter
 illos 50 aureos quid amplius quantumlibet istud foret,
 communitas ipsis imponeret id ab omnibus debet in
 commune conferri, et fieri cum assensu et verbo praedicti
 Conventus, absque omni suo incommodo et damno, dolo
 et fraude remota. Donamus etiam eidem Monasterio Mo-
 lendinum nostrum ibidem, una cum obicibus et aggeri-
 bus in Mero fluvio quaquaversum positas, necnon pis-
 carias ad ipsa pertinentes, hac conditione, quod quilibet
 piscatorum ibidem habitantium teneatur singulis septi-
 manis pendere tres nummos tum temporis usuales in Fran-
 conia. Donamus etiam trajectum nostrum in eodem flu-

"viro infra Molendinum ibidem, quod traficiendi jus debemus ac
 volumus eidem Monasterio transmittere, quamprimum pro-
 prietatem illius adepti fuerimus, Sine dolo et fraude.

"Donamus etiam septem pullastros et tres nummos de vi-
 reis in pago Rothaim quotannis præstandos in perpetuum
 monete tunc currentis sive usualis. Item donamus par-
 tem nostram pagi Venset, et omnia nostra bona ibidem,
 quorum proprietas nostra est. Ad hæc et partem nostram
 jurisdictionis et advocatiæ ibidem, cum omnibus nostris
 de frumentis et vinis redditibus, numerariisque et obola-
 ribus censibus et pullastris circa Nativitatem Domini et quin-
 quagesimam præstandis, cum locationum quoque prætiis,
 quantum Scilicet ad nos pertinet. Propterea etiam omnes
 et singulos subditos nostros ibidem a juramentis suis, qui-
 bus nobis devincti tenebantur, solutos et liberos esse jussimus,
 liberos et absolutos eas etiam nunc denuo pronunciamus
 pro nobis et heredibus, posterisque nostris omnibus prorsus
 ac omnino rigore harum litterarum nullo periculo. Dona-
 mus etiam nostra duo prædia in Brosseshaim, quorum
 dominium seu proprietas ad nos spectat quæ olim Berch-
 toldi à Grumbach fide memorie fuerunt, et singulis annis
 pendunt sexaginta maltera omnis generis frumentorum.

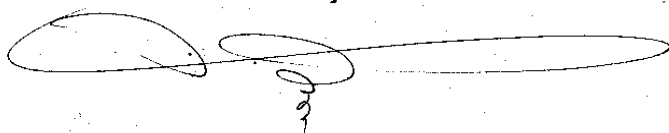
"Omnia hæc præmissa bona et singula quoque
 dicto vero Monasterio Conventui ac eorum successoribus
 ibidem donavimus et damus, illisque renunciavimus et re-
 nunciamus spontaneo ac hilari animo pro nobis et heredi-
 bus successoribusque nostris omnibus, per amorem Dei, ore
 tenus, et rigore presentium litterarum. Eaque illis plenarie
 jure, et potestate in perpetuum possidendi tradidimus et
 tradimus cum omnibus juribus, usibus, emolumentis, fructibus,

354
"reditibus libertatibus, et consuetudinibus, aliisque proventibus,
"qui hactenus nobis obtigerunt, et in futurum obtingere
"possent amplius, omnino ac prorsus pro more et consue-
"tudine Francensie absque dolo et fraude.

"Acta sunt anno 1408. Hæc omnia in Capella S^{ti}
"Nicolai in Esthain, presentibus Senerabilibus Patribus Domno
"Herrico Priore Norimberge, Domno Priore in Euckelhausen,
"D. Thoma epus Procuratore et fratre Conrado epus Converso,
"Domno Joanne Priore in Uerbyburg, D. Petro epus Pro-
"curatore, et fratre Udalrico epus Converso. Qui omnes Cartu-
"iensis Ordinis homines, nulla interposita mora in utrius-
"que nostrum corporali presentia a subditis ibidem nos-
"tris, dicti Ordinis et Monasterii nomine juramentum fi-
"delitatis recipiebant, quod et quilibet Prior et Conventus
"prefati Monasterii exigere et recipere debet perpetuis tem-
"poribus, et a juramento suo, quo nobis antea obstructi
"erant eos omnino solvimus, solutos liberosque omnes et
"singulos esse pronunciamus penitus ac prorsus vigore harum
"litterarum, ita videlicet quod nec nos, nec heredes posterique
"nostri quicquam nobis juris tum in personis, tum in pre-
"missis eorum bonis sumere posthac quærere vel habere ve-
"limus ullo unquam tempore: Sed soli Cartusiani dicti Mon-
"asterii, omnesque eorum successores ibidem debent et possunt
"illis bonis et possessionibus uti, frui pro suis maxime
"commodis et arbitrio. Jus quoque habent et potestatem illa
"bona locandi, vel non locandi, colonos seu agricolas in-
"stituendi vel destituendi, non minus ac nos ipsi hactenus
"habuimus ac fecimus, nulla re prorsus seu magna seu par-
"va exempta quæsitâ, vel non quæsitâ. Qua in re nos et
"heredes, successoresque nostri, ipsos nullo unquam tempore

"impedire, molestare, vel angustiare debemus vel volumus,
"nullo prorsus modo, dolo et fraude remotis. Omnes quoque
"litteras quas super memoratis bonis habemus dicto Monasterio
"et Cœnventui tradere debemus et volumus, prout eæ ad nos
"pervenerunt; et Si in futuro tempore adhuc alie vel a
"nobis, vel ab hæredibus nostris, vel ab aliis hominibus lit-
"teræ invenirentur, quæ Similiter de iisdem bonis loquer-
"entur eæ prædicto Monasterio nihil prorsus obesse debent,
"nec ullam vim, valoremque habere in perpetuum absque do-
"lo et fraude."

4th Dec 9

Asheim

Molin - Dominus Judocus Hesus professor, aliasque Pion
Sujus Dominus in Asheim scripsit:

Sermones aliquot.

Vitamque S^mi nostri Patriarchæ Brunonis car-
mine prosecutus est.

- Dominus Antonius Solomarus et ille Professor Car-
tuse Asheimensis transtulit ex Gallico idiomate
in Latine "Practicam orationis mentalis seu con-
templativa", quam iterum Gallicos fecit, Nobilis Re-
natus Gaultier Advocatus regius majoris Consilii,
vir pietatis et devotionis religiosissimus.

ante comparationem invenit, secundum Anglorum experientiam cog-
noscere veritate, necnon facto persistere. Sed quia experientia
testimonium deserviente Regem erga de morte affectum comprehendit
qui decessorum et adulterium ac malorum detractum
calumniis perducere et solitari non exhibebat humanitatem
et tolli simplicitas necessarius denegabat. Chomper quia multis
tam equos quam pedes cum habebant. novum, et ad eo
inducendo, cum regni venientes, eo quod infirmitas ac debilitas
abque ulla peroratorum acceptione secundum gravitatem capere,
dum reprehendebat et multabat, convulsus tolli percutitur, et
adhibito magnam suorum consilio inter finitimos pariter de-
tentione statuatur regiam equitatem, ampliusque regis ho-
nores declinare ac subterfugere, ad Dilectissimam Annamque
tenam matritatis venisse, et ibi quietam, cum quieto animo
ducere. Cumque animi et matris prepararet, Ducis consilia et
decorda quamvis decore Deo revelavit eundem Religionis Cantu
Paucaque profecto, peroratores Placatis oranti, precipiens illi
ut ex nomine suo Ducem statum commoveret curaret ne

*Carlus Planchon / beneficio de nominacion. Arzobispo
Buenos Aires, 19 de Mayo de 1846, in favor de*

anno Domini 1740, strenuissimus Princeps Britanniæ
et Catholicus, ante perceptam hereditario jure Britannicæ
Regis Franciscæ Augustæ equitum, cuius tunc auspiciis et cor-
silio totum fere Galliarum bellum gerebatur. Cum post mag-
centaque contraria tandem Anglos ad inde Præsentem ex-
cessum, et cives Præsentis importunas ac totis applicationibus
hortantem, ut tanquam Patris patriæ communem utilitatem amov-
eret, et constrictos Anglos omnem circa regionem devastantes
inde quoque Præsentem expellere satageret, Reverens Princeps
ante conspectum meum, secundum Anglorum expulsiorem
omni restituere, necnon facto penitentie. Sed quia experientia

Francis discederet. Sed fortè animo esset, perficiens quod su-
linam Regis Italiani recuperaret, qui belli expensas magna
manu suppedicaret. Transierit quod si milites obtemperarent,
et urbem Medolanensem ingulis profligatis omnium vi et fortu-
dine caperet. Quibus omnibus feliciter et prospere succedentibus
rogavit obnoxie Priorem virtutibus et revelantem religiosum sibi in-
cognitum videret. Quod cum ei Prior Cartusie Parisiensis sol-
licitus fuisset, omnes recte Cartusie eorum Luce scit astare
professos. Quibus abscissis, perstitit Dux Priorem interpellare ut
juxta promissum Monachum ei revelantem ostenderet. Qui respondit
Prior, inter ceteros illum vidisti, illum videre non potui.

Transacti autem multo tempore Luce Britannici Francien-
sis hujus nominis primus manus alphabeticas litteras patris sui
libentissime porcegit ad construendam Cartusiam Vanmetensem
in Capella Sanctorum Donatiani et Rogatiani, quae Capella Lucis
vocabatur, translatis alibi Canonicis regularibus ex quod ecclesia
divina negligenter persisterant, constructis edificiis, et ampla co-
piosaque suppellectile ubenti animo impetrata, sufficientibus eam
annuis redditibus dotarunt pro duodecim religiosorum et annis
Prioris parca sustentatione. Cui Vanmetensi primus Rector et Prior
fuit Dominus Henricus de Pont Dominus Parisiensis professor qui
Domino morante arcana consiliisque Arturii Ducis secretissima
detexerat et ei praedixit quaedam sibi et suis ventura, quorum
certitudinem eventus non dissimilis postmodum comprobavit.
In ipsa adeo sepulta sunt Arturii et conjugis ejus corpora.
Quae Canonice expulsi Cartusianorum introductis, anno
Pontificis Eugenii IV, fuit approbata sub bulla plumbae, datum Ro-
mae anno Domini 1443, quae est altera ejusdem

Hæc domus sita in suburbanis Urbis Nannetensis, præpotentia est suis officiariis, qui quoties volunt divinis intersunt laudibus, eo quod omnis eorum redditus in argenti constet, quod optime eis persolvitur ob privilegium ipsis concessum renuente ad solutionem cogendi. Facile insuper illis suppeditant pisces, quia præ foribus stat ubi ^{est} emporium. Est in dicta eade Capella vulgo nuncupata nostra Domina de Chartres, ad quam fit frequens et fere quotidianus hominum infantes, ac parvulos, infirmos et languentes deferentium concursus.

Episcopus Nannetensis universo comitatu clero, et innumera populi frequentia ad dictam Carturiam processionaliter bis in anno proficiscitur, partim ex devotione, partim ex debito.

+ nequaquam (c'est d'une main étrangère)

Cartusia S^{to} Salvatoris

locus Villamfranchi

Cartusia S^{ti} Salvatoris, secus Villam

La Chartreuse de Vil.
lefranche, Dioc^{es} de
Rouen, laquelle bien
qu'elle ne soit incor-
porée en l'Ordre, sinon
1291, elle a commencé
néanmoins estre habitée
en l'année 1250,

francham, Diocesis Rutheniensis, in provincia
Aquitaniae, ex testamento Dni Lesiani Galcha
mercatoris dictae Civitatis Villefranche fundati.
Copus testamentum et clausula institutionis hec
vis sequitur, et est talis - etc.

In omnibus autem aliis bonis meis mobilibus et immobilibus,
presentibus et futuris, juribus, actionibus quibuscunque, mo-
que, et qualicunque, et ubicunque sint seu consistunt, et qu-
cumque nomine censeantur, dicantur seu nuncupentur. Ego tes-
tator praedictorum facio, instituo et ore meo proprio nomine hec
dem universalem et generalem videlicet unum Conventum seu Mo-
nasterium devotum Ordinis vocati vulgariter Deo Chartas, quon-
ventum seu Monasterium praedictum de dictis bonis meis o-
nibus fieri et fundari volo, jubeo et ordino, ac edificari infra
locum praesentem Villefranche, aut extra dictum locum, infra
tamen epus jurisdictionem in loco congruo et competenti ad elec-
onem et ordinationem Nobilis et potentis viri Domini Seneschalli
regni Rutheniensis et Dominorum Consulum Villefranche qui
tunc temporis dictae fundationis erunt. Ita tamen quod intentio
voluntas mea propria est quod pro edificando Ecclesiam et Con-
tum dictorum Chartronum omnia bona mea mobilia et immobilia
et alia quaecunque sint ad illud edificandum, fiendum et ex-
grelandum convertantur, exceptis tamen atque demptis quodam praesentibus
meo et vinea ac etiam meis censibus et redditibus. Pro censibus
et redditibus expresso volo, jubeo et ordino fore retinendos dictis Char-
tronibus^{ad} et pro sustentando eorum vitam; quinimo et quantum po-
sum perhibeo et defendo quod dicti mei census et redditus nullo modo
vendantur et distrahantur, sed ut praedixi ad eorundem Chartronum

vitam sustentandam retineantur, faciendo tamen dictum Conventum
 et Ecclesiam infra dictum locum aut jurisdictionem dicti loci
 Villefranche ut predictum est et non alibi. Nam non est mea in-
 tentio quod dicti Chartones aliquid haberent de dictis bonis meis nisi
 dictum Conventum fundaretur in loco presenti Villefranche, aut
 extra ut dixi. Volo tamen ulterius et ordino ego testator predic-
 torum quod edificata Ecclesia dictorum Chartorum, ut supra
 ordinari, quod dicti Chartones translatare debeant corpus meum,
 et sepelire in choro Ecclesie ipsorum Chartorum incontinenti et
 absque mora, et postmodum quod quolibet mane continuo dicti
 Chartones habeant seu faciant pulsare campanam suam seu
 dicti Conventus, et ipsa pulsata incontinenti dicere et celebrare
 habeant in altari Majori dicti Conventus quolibet mane ut de-
 unam Missam Beatissimæ et gloriosissimæ Virginis Mariæ, et ipsa
 Missa celebrata incontinenti dictus Chartonus qui eandem Mis-
 sam celebraverit debeat et teneatur absolvere, et unam absolutionem
 facere supra tumulum meum. Voloque ulterius et ordino ego
 testator predictorum quod postmodum celebrata dicta Missa bassa
 per dictum Chartonem, et dicta absolutione facta, quod dicti
 Chartones debeant et teneantur pro Salute animarum meæ,
 parentumque meorum et Catharinæ Granera consortis meæ, et in
 peccatorum nostrorum redemptionem celebrare continue in perpetuum
 quolibet die aliam Missam de Requiem, sive de la Morty, cum
 Diacono et Subdiacono, cum notâ sive altâ voce in dicto altari
 Majori, et ipsa alta Missa sit ^{sive} de mortuis per eosdem Chartones
 dicti Conventus debeant et teneantur facere aliam absolutionem
 alta voce decantando supra dictum tumulum meum. Volo tamen
 et ordino ego testator predictus, quod casa quod dicti Chartones
 nollent dicta bona mea eo modo recipere, et dictum Conventum
 in loco presenti seu extra prout supra ordinari fundare, et in se

son
or
rui
ent
dic
a
m
el
dico
u
e
du
ipa
Prio
tonem
co
ssa
te
,
in
um
um
tri
tmes
m
ren
mes
atum
se

onus predictum et supra se suscipere, eo casu dictam institutionem quoad ipsos Chartones, casso, revoco penitus et annulo, et nullius efficacie seu valoris esse volo: et loco ipsius volo et ordino eis melioribus modo, via, jure et forma quibus fieri poss. et vales quod de dictis omnibus bonis meis, exceptis de supra dictis (prato ac vinea ac censibus et redditibus meis) fundetur et edificetur unus Conventus fratrum Predicatorum infra presentem locum Villæfranchæ, aut extra dictum locum ad ordinatorem suprascriptorum Dominorum Seneschalli regi Ruthenensis, et Consulum Villæfranchæ predictæ, prout supra disposueram de dicto Conventu Chartonum, et quod de dictis prato et vinea et omnibus censibus et redditibus meis fiat et fundetur de Conventu fratrum predictorum Predicatorum unum collegium de decem puerorum, videlicet sex dicti Conventus Predicatorum, et aliorum sex Conventus fratrum Minorum loci presentis Villæfranchæ. Qui quidem duodecim pueri religiosi duorum Conventuum studere debeant, valeant atque possint et addiscere in eodem Collegio donec et quousque presbyteri, et ipsis presbyteris factis, seu altero ipsorum qui loco ipsius pueri, seu puerorum sic presbyterati seu presbyteratorum ponatur, seu ponatur altero pueri seu pueri perpetuo et successive, et quod illi duodecim pueri sic collegiati conventuum predictorum et studentium in eodem Collegio de prato et vinea predestinatis censibus et redditibus meis predictis vivant et eorum vitam sustentare habeant. Ita enim quod dictum prato vinea, census et redditus mei predicti solum convertantur et exponantur ad eorundem puerorum vitam sustentandam et non ad alia, quia sic casu predicto est mea propria intentio, et ipso casu et modis et formis predictis dictorum Conventuum fratrum Predicatorum ac Collegium dictorum puerorum

(continuum)

